

**Vyhodnocení plnění Státní politiky
životního prostředí České republiky
(za období 2004 – 2010)**

Obsah:

• Obsah	3
• Úvod	5
• Vyhodnocení cílů aktualizované SPŽP v prioritních oblastech	6
• 1. Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti	6
1.1 Zastavení poklesu biodiverzity	6
1.2 Péče o vodní a mokřadní ekosystémy, revitalizace vodních biotopů	19
• 2. Udržitelné využívání přír. zdrojů, materiál. toky a nakládání s odpady2222	
2.1 Ochrana povrchových a podzemních vod	22
2.2 Ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů	27
2.3 Využívání obnovitelných zdrojů	31
2.4 Snižování energetické a materiálové náročnosti a zvýšení materiál. a energet. využití odpadů.....	36
2.5 Odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady.....	39
• 3. Životní prostředí a kvalita života	42
3.1. Snižování zátěže prostředí a obyvatel toxickými kovy a organickými polutanty.....	42
3.2 Snižování (celkové rozlohy) území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší (acidifikace a eutrofizace prostředí).....	45
3.3 Ochrana životního prostředí a člověka před hlukem	48
3.4 Environmentálně příznivé využívání krajiny.....	50
3.5 Omezování antropogenních/průmyslových vlivů a rizik.....	58
3.6 Ochrana životního prostředí před neg. účinky živelních událostí a následky krizových situací	63
• 4. Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší	66
4.1 Snižování emisí skleníkových plynů (GHGs).....	66
4.2 Snižování přeshraničních přenosů znečištění ovzduší.....	69
4.3 Ochrana ozonové vrstvy Země	71
• Sektorové politiky	74
• 1. Energetika	84
• 2. Těžba nerostných surovin	88
• 3. Průmysl	93
• 4. Obchod	93
• 5. Doprava	98
• 6. Zemědělství a lesní hospodářství	108
• 7. Ochrana a užívání vod	12626
• 8. Životní prostředí a zdraví	Chyba! Záložka není definována. 32

• 9. Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch	13939			
• Nástroje realizace	14646			SPŽP
1. Zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách životního prostředí, environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)	14646			
2. Právní nástroje	15252			
3. Ekonomické nástroje	15454			
4. Dobrovolné nástroje	16161			
5. Informační nástroje	Chyba! Záložka není definována.	63		
6. Nástroje strategického plánování	Chyba! Záložka není definována.	73		
7. Nástroje zapojování veřejnosti	Chyba! Záložka není definována.	78		
8. Výzkum a vývoj	18080			
9. Mezinárodní spolupráce	18686			
10. Institucionální nástroje	19494			
• Indikátory	19898			
• Závěrečné shrnutí plnění opatření	19999			SPŽP:

Úvod

Státní politika životního prostředí České republiky 2004-2010 (dále je SPŽP) byla schválena usnesením vlády č. 235 ze dne 17. března 2004.

SPŽP 2004-2010 definovala prioritní problémy životního prostředí v České republice, formulovala zásady SPŽP a stanovila cíle a opatření v prioritních oblastech, v oblasti sektorových politik i jednotlivých nástrojů realizace SPŽP.

Cílem předkládaného materiálu je zhodnotit plnění všech opatření SPŽP. Struktura předkládaného materiálu plně odpovídá struktuře SPŽP, tzn. že je zachována struktura dokumentu, jednotlivé kapitoly dokumentu obsahují vyhodnocení všech opatření v rámci jednotlivých cílů.

SPŽP pro období 2004 - 2010 stanovila řadu cílů a opatření. Některá opatření již byla splněna, jiná částečně, některá přetrvávají nebo se nedaří plnit. Plnění některých úkolů je dlouhodobou záležitostí a nebylo možno je splnit ve sledovaném období. Indikátory nejlépe ukazují trend v oblasti životního prostředí.

Obecně lze konstatovat, že hospodářský růst a rychlý nárůst např. automobilové dopravy, postupný růst produkce komunálního odpadu, přetrvávající energetická a materiálová náročnost tvorby hrubého domácího produktu v období po r. 2000, tedy i v hodnoceném období, vedly ke zpomalení tempa zlepšování stavu životního prostředí a v řadě případů i ke stagnaci a zhoršení stavu.

V uplynulém období se podařilo zajistit dobrou spolupráci s ostatními resorty při tvorbě sektorových politik, přesto však v integraci environmentální politiky do sektorových politik jsou i nadále rezervy. Cíle stávajících politik a programů jsou často velmi kvalitní, obecně však jejich slabým místem zůstává zejména propojení cílů s praxí (integrace těchto cílů do rozhodování zájmových skupin) a zpětná vazba.

Podrobnější informace o stavu životního prostředí v České republice je možné najít ve Zprávě o životním prostředí České republiky, data a údaje z oblasti životního prostředí pak ve Statistické ročence životního prostředí České republiky. Obě publikace jsou vydávány každoročně a jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva životního prostředí ČR www.mzp.cz a CENIA, česká informační agentura životního prostředí, www.cenia.cz. Vyhodnocení resortních programů stejně jako údaje o finančních prostředcích vynaložených na výzkum jsou součástí státních závěrečných účtů kapitol dotčených resortů.

Vyhodnocení cílů aktualizované SPŽP v prioritních oblastech

1. Ochrana přírody, krajiny a biologické rozmanitosti

1.1 Zastavení poklesu biodiverzity

Stav přírodního prostředí a vývoj krajiny nelze hodnotit zcela jednoznačně. U některých charakteristik došlo v hodnoceném období ke zlepšení stavu, zatímco jiné ukazatele vykazují stav negativní. Postupný nárůst rozlohy chráněných území a zemědělských ploch s ekologickým hospodařením, snížení znečištění povrchových vod některými znečišťujícími látkami, nebo návrat několika dříve vymizelých druhů na naše území lze považovat za dílčí úspěchy. Naopak přetrvávající vysoká míra ohrožení původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, zvyšující se fragmentace krajiny a vodních toků, negativní změny ve využití území a šíření invazních nepůvodních druhů rostlin a živočichů je nutno stále brát jako alarmující skutečnost.

V průběhu roku 2004 a 2009 byly vyhlášeny ptačí oblasti, které v počtu 41 pokrývají necelých 9 % rozlohy ČR (překryv se stávajícími zvláště chráněnými územími je přibližně 60 %) . V roce 2004 schválila vláda ČR návrh národního seznamu 863 evropsky významných lokalit. V roce 2007 byl národní seznam doplněn na celkový počet lokalit 879 a následně v roce 2009 celkový počet lokalit 1082, což představuje téměř 10% rozlohy ČR. . Tato území se zčásti překrývají, výsledná plocha evropsky významných lokalit a ptačích oblastí proto činí 14,31 % rozlohy České republiky. Plochy některých maloplošných a velkoplošných zvláště chráněných území a evropsky významných lokalit a ptačích oblastí se překrývají. Výsledná plocha územní ochrany podle zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, zaujímá 20,37 % rozlohy ČR.

Situace v oblasti přírody a krajiny je často nepříznivě ovlivňována intenzivním zemědělským a lesním hospodářstvím, rozvojem osídlení, dopravy a průmyslu. Přetrvávající hrozbou pro oblast ochrany přírody a především biologické rozmanitosti zůstává pokračující nevhodná urbanizace, především v okolí velkých měst, prosazování investic do budování průmyslových zón na „zelené louce“ bez dlouhodobých strategických plánů, prosazování výstavby nové dálniční a silniční sítě bez dostatečného řešení migrační prostupnosti aj. K hlavním problémům přírody a krajiny patří stále snižování úrovně biodiverzity (místy se již projevuje zlepšení stavu, celkově se však nadále zvyšuje míra ohrožení jak na úrovni ekosystémů, tak i na úrovni populací a druhů a jejich genetické variabilitě) a narušená ekologická stabilita krajiny včetně její snížené retenční schopnosti. Dosud se nepodařilo plně využít potenciál území narušených těžbou, případně stávajících či bývalých vojenských výcvikových prostorů, kde došlo narušením prostředí k vytvoření podmínek pro řadu mizejících druhů i celých společenstev a nevhodnou rekultivací těchto území nebo změnou jejich využití (v případě bývalých vojenských prostorů) je tento jejich pozitivní přínos pro biodiverzitu krajiny znehodnocován. V současné době je v ČR ohroženo 34 % druhů savců, 52 % druhů u nás hnízdících ptáků, 50 % druhů plazů, 43 % druhů obojživelníků, 43 % druhů ryb, 60 % druhů vyšších rostlin a 43 % mechorostů. Společným působením mnoha negativních vlivů lidské činnosti došlo k takovému poškození ekosystémů, že na našem území dále dochází k významnému snížení početnosti některých druhů a celá řada druhů již vymizela , například drop velký v zemědělských oblastech jižní Moravy, některé druhy hmyzu vázané na přirozené lesy a lesy se specifickým způsobem obhospodařování, apod.).

1.1.1. Ochrana biologické rozmanitosti na úrovni stanovišť

- Vyhlásit lokality soustavy Natura 2000.

Plněno částečně. Požadavky směrnice 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, respektive směrnice 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků, která směrnici 79/409/EHS nahradila („směrnice o ptácích“) a směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“), z nichž vychází soustava Natura 2000, byly začleněny do zákona č. 114/1992 Sb., ve znění zákona č. 218/2004 Sb. Nařízením vlády č. 132/2005 Sb. byl schválen návrh národního seznamu evropsky významných lokalit, který uváděl 863 lokalit. Seznam byl předán Evropské komisi k odbornému posouzení. První návrh národního seznamu přijala na seznam evropský a zároveň zahájila proces posouzení dostatečnosti navržených lokalit pro ochranu evropsky významných druhů a typů evropských stanovišť. Na základě výsledků tohoto posouzení, které probíhá formou tzv. biogeografických seminářů, Česká republika doplnila svůj národní seznam v obou biogeografických oblastech, které se na jejím území nachází. Na základě výsledků semináře pro panonskou biogeografickou oblast byl národní seznam novelizován nařízením vlády č. 301/2007 Sb. na celkový počet lokalit 879. Doplněné lokality byly přijaty na evropský seznam v lednu 2008. Doplnění pro kontinentální oblast bylo přijato v říjnu 2009 nařízením vlády č. 371/2009 Sb. na celkový počet lokalit 1082. Aktualizovaný evropský seznam pro kontinentální oblast byl přijat na začátku roku 2011. Současný národní seznam nelze považovat za dokončený, neboť lokality pro některé evropsky významné fenomény nebyly v posledních novelizacích doplněny. Na tento nedostatek byla ČR Evropskou komisí upozorněna a na v návaznosti na to se na jaře roku 2011 bude konat biogeografický seminář k dodatečnému posouzení dostatečnosti národního seznamu evropsky významných lokalit. Pro lokality zařazené do evropského seznamu Rozhodnutím Evropské komise je ČR povinna do šesti let od jejich přijetí zajistit vhodné ochranné podmínky, tj. zajistit patřičnou zákonnou ochranu podle nároků předmětů ochrany a zabezpečit příslušná managementová opatření. Ochranu EVL je podle charakteru předmětu ochrany možné zajistit třemi způsoby, a to zvláštní územní ochranou podle části třetí, smluvní ochranu podle § 39 nebo institutem tzv. základní ochrany dle § 45c odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.

V průběhu roku 2004 a 2005 bylo z odborného návrhu, který obsahoval 41 ptačích oblastí, vládou schváleno 38 ptačích oblastí. Projednání dvou ptačích oblastí (Českobudějovické rybníky, Dehtář) bylo vládou odloženo z důvodu přetrvávajících četných rozporů mezi resortem zemědělství a životního prostředí a schválení ptačí oblasti Heřmanský stav – Odra – Poolší bylo zamítnuto z důvodů rozporů s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Moravskoslezským krajem. K schválení těchto oblastí vláda přistoupila až v reakci na zahájení řízení o porušení Smlouvy ES ze strany Evropské Komise – zbývající ptačí oblasti byly schváleny v r. 2007 (Ptačí oblast Heřmanský stav – Odra – Poolší), resp. 2009 (Ptačí oblasti Českobudějovické rybníky a Dehtář). V případě Ptačí oblasti Heřmanský stav – Odra – Poolší je nadále s EK řešena stížnost na nedostatečnost vymezení (při schvalování byla vyřazena část plochy uvedená v odborném návrhu s ohledem na zajištění dostatečné ochrany motáka pochopa v rámci jiných PO, ale také s ohledem na zamýšlenou výstavbu průmyslové zóny).

V dubnu 2006 byl s Českou republikou zahájen proces o porušení Smlouvy ES kvůli nedostatečné transpozici směrnice o ptácích, v červnu pak kvůli nedostatečné transpozici směrnice o stanovištích. Za účelem nápravy situace připravilo MŽP novelu zákona č. 114/1992 Sb., která byla přijata na konci r. 2009

- Dobudovat systém státní správy a managementu pro lokality soustavy Natura 2000.

Plněno. Kompetence státních orgánů v ptačích oblastech a v evropsky významných lokalitách jsou upraveny v zákoně č. 114/1992 Sb., ve znění zákona č. 218/2004 Sb., zákona č. 312/2008 Sb. a zákona č. 349/2009 Sb. Od roku 2006 jsou personálně posíleny krajské úřady v souvislosti s přípravou na vyhlášení ZCHÚ na území evropsky významných lokalit. Další posílení krajských úřadů proběhlo v roce 2008.

V únoru a květnu 2004 vyšly v edici Planeta č.3 a č.8 Rámcové zásady lesního hospodaření pro typy přírodních stanovišť v územích soustavy Natura 2000 a Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000. Nově jako výsledek jednání pracovní skupiny ustanovené při Ministerstvu životního prostředí a složené ze zástupců Agentury přírody a ochrany ČR, Lesů ČR, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů, Vojenských lesů a statků a Výzkumného ústavu Silva Taroucy vyšly v září 2006 Pravidla hospodaření pro typy lesních přírodních stanovišť v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000. Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000 vydala v roce 2008 AOPK ČR. Pro stanovení opatření, která přispějí k zachování nebo zlepšení dochovaného stavu předmětů ochrany EVL, je MŽP povinno zajistit souhrny doporučených opatření. Povinnost přípravy souhrnů doporučených opatření pro EVL byla zavedena novelou č. 349/2009 Sb. a v roce 2011 začíná zpracování prvních souhrnů. Zpracováním souhrnů doporučených opatření byla pověřena Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, a ta připravila projekt na zpracování souhrnů. Souhrny pro všechny jednotlivé EVL by měly být dokončeny do roku 2015.

V roce 2006 se pro ptačí oblasti začaly připravovat souhrny doporučených opatření, které mají za cíl zachování popř. zlepšení stavu předmětů ochrany. Do konce r. 2010 byly přijaty souhrny doporučených opatření pro tyto ptačí oblasti: PO Komárov, PO Východní Krušné hory, PO Novodomské rašeliniště - Kovářská, PO Českolipsko - Dokeské pískovce a mokřady; před dokončením nebo v přípravě jsou souhrny doporučených opatření pro PO Soutok - Tvrdonicko, PO Rožďalovické rybníky a PO Králický Sněžník).

Systém péče (managementu) PO a EVL nebyl dosud zcela dořešen, především z hlediska finančního a personálního zajištění nezbytné péče.

- Zajistit zkvalitnění ochrany a péče o významná stanoviště (regionálně a národně), jež nejsou součástí zvláště chráněných území a navrhované soustavy Natura 2000.

Plněno částečně. V letech 2003 – 2005 byl řešen projekt VaV/620/20/03 „Optimalizace výsledků mapování přírodních biotopů a jejich aktuálního zastoupení na území ČR jako předmětu ochrany v současné síti maloplošných ZCHÚ v ČR“. V roce 2001-2004 proběhlo plošné mapování biotopů pro přípravu na návrhu EVL soustavy Natura 2000. Z tohoto mapování mj. vyplynulo, že na území ČR se vyskytuje i celá řada dalších biotopů a jejich lokalit, které mají národní, resp. regionální význam. Materiál získaný plošným terénním mapováním tak představuje důležitý podklad, který lze analyzovat a srovnat se

stávající ochranou biotopů v MZCHÚ. Výsledky analýzy vrstvy mapování biotopů ukázaly, že současná síť MZCHÚ dostatečně nepokrývá některé ochranně významné biotopy, nebo nedostatečně postihuje jejich variabilitu. Na základě této analýzy byl zpracován odborný návrh na doplnění stávající sítě MZCHÚ o nová území, v nichž se vyskytují biotopy vzácné, dosud nedostatečně stávající ochranou zajištěné, biotopy velmi reprezentativní, případně biotopy významné z hlediska regionální variability. Je však nutné konstatovat, že zkvalitnění ochrany řady těchto významných stanovišť by bylo dostatečné již při důsledném uplatňování principů obecné ochrany přírody a krajiny, ne vždy je účelné tyto lokality vyhlášovat za zvláště chráněná území.

V letech 2008 - 2010 byl řešen projekt VaV SP/2d3/153/08 „Opuštěné vojenské prostory jako refugia biodiverzity v současné krajině“, zaměřený na opuštěné vojenské prostory a cvičišť, jejichž biologický a ochranný význam nebyl bohužel dosud plně doceněn. Projekt byl proto zaměřen na zjištění recentního biologického a ekologického stavu bývalých i recentně opuštěných vojenských prostorů, na určení nejhodnotnějších území a stanovení největších problémů, které v současnosti ohrožují jejich jak stanovištní heterogenitu, tak i druhovou diverzitu. Jedním z hlavních přínosů bylo navržení managementových postupů a opatření k uchování diverzity v těchto územích mimo jiné i ve formě „manuálu“ pro správce těchto území.

Od roku 2007 do roku 2011 je řešen Výzkumný projekt SP/2d1/141/07 „Rekultivace a management nepřirodních biotopů v České republice“, který je zaměřen na území významně narušená lidskou činností, především těžbou nerostných surovin, stavebními aktivitami, ukládáním odpadů, deponiemi vedlejších produktů energetického průmyslu, aj. V rámci projektu probíhají biologické a ekologické průzkumy nepřirodních biotopů, srovnávací analýzy vlivu klasických technických a environmentálně šetrných způsobů rekultivací. Dále jsou zhodnocovány dopady antropogenních vlivů na využívání krajiny a biologickou rozmanitost. Výstupem projektu bude odborná publikace zahrnující výsledky terénních výzkumů a srovnávací analýzu a dále metodika s návrhy nových ekologicky i ekonomicky efektivních a environmentálně šetrných postupů a způsobů rekultivací a managementu nepřirodních biotopů v ČR.

Uplatňování výstupů přispěje k udržitelnému využívání krajiny, účinné ochraně cenných stanovišť mimo zvláště chráněná území a současně k udržitelnému využívání složek biologické rozmanitosti.

- Zabezpečit účinnou řízenou péči o soustavu zvláště chráněných území.

Plněno. Péče o zvláště chráněná území je zajišťována orgány ochrany přírody na základě ustanovení § 38 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění. Převážná většina zvláště chráněných území má schválený plán péče jehož obsah a další náležitosti se řídí prováděcí vyhláškou č. 60/2008 Sb. a metodickými pokyny MŽP vydanými pro jednotlivé kategorie zvláště chráněných území.

Vlastní péče o zvláště chráněná prováděná podle schválených plánů péče je zajišťována orgány ochrany přírody smluvně a to, smlouvami s vlastníky pozemků uzavíranými podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění nebo s jednotlivými dodavateli prací smlouvami o dílo. Potřebnou péči na většině plochy lesů národních parků zajišťují příslušné Správy NP z rozpočtových prostředků, stejně tak jako péči o další vybrané pozemky v majetku státu mimo les. V CHKO a maloplošných zvláště chráněných územích (zejména NPR a NPP) zajišťuje specializovanou péči o vybrané pozemky v majetku státu Agentura ochrany přírody a krajiny.

Celkově lze konstatovat, že po celé období platnosti SPŽP 2004-10 se uvedeným způsobem dařilo zajišťovat ve zvláště chráněných územích alespoň nejnezbytnější managementové zásahy. V posledních 2 letech však dochází k snižování prostředků určených na péči o krajinu (hl. Program péče o krajinu), který nelze účinně kompenzovat využitím prostředků ES (Operační program ŽP, program LIFE+ aj. zdroje prakticky neumožňují využití prostředků na zajištění běžné péče a prostředky určené na agroenvironmentální opatření v rámci zemědělských subvencí nejsou nastaveny tak, aby umožnili realizaci specializované péče dle předmětů ochrany ZCHÚ) a další snižování by již ohrozilo plnění cílů ochrany jednotlivých území. Obdobně působí současná úsporná opatření i v personální oblasti, kdy další snižování počtu pracovníků zajišťujících péči o zvláště chráněná území již může ohrožovat kvalitu i celkovou organizační kapacitu pro realizaci potřebných činností.

- Funkčně propojit soustavu Natura 2000 s existujícím systémem zvláště chráněných území

Plněno. V metodických dokumentech, kterými se stanoví obsah plánů péče o zvláště chráněná území (viz bod Zabezpečení účinné řízené péče o soustavu zvláště chráněných území), jsou zohledněny i předměty ochrany naturových lokalit. Cíle ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí jsou tedy v místech překryvu se zvláště chráněnými územími naplňovány prostřednictvím péče o tato ZCHÚ a postupně probíhá doplňování předmětů ochrany EVL a PO také jako předmětů ochrany jednotlivých ZCHÚ (v rámci jejich „přehlašování“).

- Vytvořit systém a trvale zajišťovat financování managementu a kompenzací pro vlastníky pozemků pro ochranu stanovišť a druhů při využití všech národních a mezinárodních zdrojů.

Plněno částečně. Jako zdroj finančních prostředků na financování péče o zvláště chráněná území je orgány ochrany přírody využíván Program péče o krajinu MŽP, Program obnovitelných funkcí krajiny MŽP, Program péče o nezcizitelný majetek státu v chráněných územích MŽP a Operační program životní prostředí (prostředky Evropského regionálního rozvojového fondu). Nepřímo se pro zajištění některých typů péče využívají i prostředky Programu rozvoje venkova (část Agroenvironmentálních opatření) MZe. Velkým problémem je v současnosti zejména postupné významné snižování prostředků v Programu péče o krajinu MŽP a v Programu péče o nezcizitelný majetek státu v chráněných územích MŽP. Tato situace povede k významnému omezení péče o některá zvláště chráněná území i v kategorii „národní“ v roce 2011. V případě, že by tento stav trval i v dalších letech došlo by k ohrožení některých předmětů ochrany v dotčených územích. Některá důležitá opatření doposud plně realizovaná prostřednictvím PPK nelze nahradit financováním z OPŽP, protože je nelze několik let dopředu jednoznačně lokalizovat ani kvantifikovat. Takovými opatřeními jsou například bezpečné ponechání dřeva k zetlení v lesích, což ohrožuje všechna zvláště chráněná území jejichž předmětem ochrany jsou přirozené lesy. Dalším problémem bude ukončení programového období v roce 2013 a tím i ukončení OPŽP. Již nyní je proto nutné začít připravovat náhradní zdroj financování péče o zvláště chráněná území. Jako nejvhodnější se jeví obnovit původní programy SFŽP zaměřené na podporu péče o zvláště chráněná území v podobném rozsahu jak fungovaly před rokem 2007.

V průběhu posledních let byly vytvořeny předpoklady k zajištění kompenzací vlastníkům za omezení v oblasti ochrany přírody. V rámci novelizace zákona o ochraně přírody a

krajiny zákonem č. 218/2004 Sb. bylo do zákona doplněno ustanovení § 58, které založilo možnost poskytovat vlastníkům náhradu za ztížené zemědělské nebo lesní hospodaření. Aplikace tohoto ustanovení je však v mnoha směrech problematická a zároveň není k dispozici odpovídající výše finančních prostředků.

Ke kompenzaci škod způsobených zvláště chráněnými živočichy je od r. 2000 v platnosti zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, v platném znění. Na základě zkušeností s aplikací tohoto předpisu je možné konstatovat, že i zde je řada problémů a nedostatků - jak procesních, souvisejících s nevhodným nastavením některých lhůt apod., tak především věcných, kdy zákon nedostatečně rozlišuje mezi různými typy vzniklých škod a zejména (s hledem na základní princip zákona, kterým je prokázání skutečně vzniklé škody), škod obtížně dokladovatelných. Uvedené nedostatky by bylo vhodné řešit novelou zákona nebo lépe samostatnou komplexní právní úpravou ekonomických nástrojů v oblasti ochrany přírody a krajiny. V případech, kdy nelze reálně dokladovat vzniklou škodu na majetku se jako vhodnější jeví využití obecnější podpory obdobné podpoře za stížení hospodaření, která je již aplikována v rámci zemědělských subvencí.

1.1.2 Ochrana zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

- Zajistit management biotopů pro zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů.

Plněno částečně. Ve sledovaném období pokračovala péče o biotopy zvláště chráněných druhů v rámci Programu péče o krajinu a později také Programu obnovy přirozených funkcí krajiny, péči zajišťují i jednotlivé kraje. MŽP rovněž poskytovalo podporu činnosti nevládním organizacím v této oblasti prostřednictvím dotací nevládním organizacím v souladu s usnesením vlády č. 114 + P ze dne 7. února 2001 a usnesením č. 745 ze dne 15. června 2005. Metodicky je management podpořen aplikovaným výzkumem, mezi významné patří např. zpracování metodické publikace „Pastva jako prostředek údržby trvalých travních porostů v chráněných územích“ shrnující výsledky projektů VaV/620/04/03, VaV/620/11/03 a dalších (GAČR, NAZV). MŽP zohledňovalo požadavky na ochranu a péči o biotopy zvláště chráněných druhů v rámci přípravy finančních nástrojů v gesci resortu ŽP, zejména Operačního programu Životní prostředí (priorita 6) i v rámci připomínek k materiálům v gesci ostatních resortů, zejména v rámci přípravy agroenvironmentálních opatření v Programu rozvoje venkova aj. V některých případech se však požadavky na ochranu zvláště chráněných druhů podařilo prosadit jen částečně (zavedena nebyla agroenvironmentální opatření na orné půdě, celkový systém agro-envi neumožnil konkrétnější zacílení dle potřeb jednotlivých lokalit a druhů). I přes prováděná opatření se nepodařilo omezit narůstání počtu kriticky a silně ohrožených druhů. Hlavní příčiny ohrožení další existence četných planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů (rozpad a úbytek vhodných biotopů aj.) i nadále přetrvávají. Proto je nezbytné zabývat se v budoucnosti jak zvýšením účinnosti ochrany rozmanitosti krajiny (např. rozrůznění hospodaření, podpora a obnova hydromorfologických procesů v krajině, zachování propojenosti krajiny), tak druhově specifickými opatřeními a péčí o vybrané druhy a jimi obývané prostředí. S ohledem na uvedenou omezenou využitelnost agroenvironmentálních opatření a stejně tak omezenou možnost využití jiných prostředků ze zdrojů ES (OPŽP, LIFE+) na opakovanou (byť specializovanou) péči o biotopy zvláště chráněných druhů, zůstávají významným zdrojem prostředky poskytované z národních programů (Program péče o krajinu, Program obnovy přirozených funkcí krajiny), z prostředků krajů atp. Vzhledem k snižování objemu těchto prostředků

v posledních 2 letech narůstá riziko neplnění tohoto cíle a dalšího zvyšování míry ohrožení, zejména u druhů závislých na specifických biotopech nebo specializovaných způsobech péče o biotopy (např. druhy vázané na pastvu ovcí a koz, narušování půdního povrchu aj.)

- Zajistit opatření proti vymizení nejohroženějších druhů rostlin a živočichů (např. záchranné programy, programy péče pro jednotlivé ohrožené druhy).

Plněno částečně. V období 2004 – 10 byl více propracován systém přípravy a realizace záchranných programů (mj. ve vazbě na projekt VaV/620/1/03 „Výzkum ekologie a rozšíření, návrh managementu populací a záchranných programů zvláště chráněných druhů živočichů“, který byl dokončen v r. 2005 a v rámci něhož byla navržena koncepce záchranných programů pro živočichy, shrnuty aktuální odborné poznatky v této oblasti, vybrány prioritní druhy z hlediska míry jejich ohrožení a možnosti realizace aktivních opatření) a postupně bylo přijato několik nových záchranných programů – aktuálně je realizováno 7 záchranných programů, a to pro perlorodku říční, sysla obecného a užovku stromovou, matiznu bahenní, rdest dlouholistý, hvozdík písečný český a hořec jarní. Přijat byl také program péče o vydru říční, jako koncepční dokument pro management, ochranu i řešení prevence a socioekonomických aspektů souvisejících s rozšířením tohoto druhu. Připravovány jsou záchranné programy pro hořeček český a hnědáka osikového a dále program péče o obra evropského a velké šelmy. Limitem zůstává především finanční zajištění přípravy a realizace záchranných programů, které vyžaduje dlouhodobou perspektivu (v letech 2009 a 10 byly využity možnosti čerpání z Finančních mechanismů EHP a Norska a zároveň byla možnost podpory těchto aktivit začleněna do Programu obnovy přirozených funkcí krajiny, dlouhodobější výhled však chybí). Možnost realizace záchranných programů je omezena rovněž personální kapacitou na straně státní správy, resp. odborných organizací resortu ŽP.

- Vytvářet podmínky pro vznik náhradních biotopů zvláště chráněných rostlin.

Plněno částečně. Pro vznik funkčních náhradních biotopů je důležité v první řadě nalezení vhodných ploch, dále otázka vlastnictví těchto pozemků a následná péče o vzniklé biotopy. Podstatným negativním jevem je situace, kdy se stát takovýchto pozemků vhodných pro vytváření náhradních biotopů nekonceptně zbavuje. V rámci realizace některých investičních akcí (výstavba komunikací, rekultivace dobývacích prostorů apod.) bylo v některých případech dosaženo zohlednění požadavků na diverzifikaci prostředí a vytvoření nebo ponechání ploch poskytujících sekundární biotop zejména teplomilným druhům rostlin (skalní hrany lomů, zářezy komunikací). Uplatnit obdobné postupy ve větším rozsahu se však nepodařilo. Potřebu omezení standardně prováděných rekultivačních a jiných zásahů a začleňování přírodě blízkých prvků a ploch pro vývoj samovolnou sukcesí potvrzují mj. výstupy z výzkumného projektu VaV/640/10/03 „Obnova krajiny Kladenska narušené dobýváním“ a SP/2d1/141/07 „Rekultivace a management nepřirodních biotopů v České republice“, který bude ukončen v roce 2011. Postupy mnohdy představují značné zefektivnění rekultivačních zásahů.

- Zajistit používání opatření minimalizující rizika poranění a úhynu ptactva na vedeních elektrického napětí.

Plněno částečně. Technické požadavky na nově budovaná či rekonstruovaná vedení linek nadzemního elektrického vedení upravuje výslovně ustanovení § 5a odst. 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dle kterého je každý, kdo buduje nebo rekonstruuje nadzemní vedení vysokého napětí, povinen opatřit je ochrannými prostředky, které účinně zabrání usmrcování ptáků elektrickým proudem. Novelou zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) byla také vyřešena otázka zabezpečení stávajících linek elektrického vedení před úhynem ptáků elektrickým proudem – touto novelou (přechodné ustanovení, tj. článek II bodu 4 zákona č. 158/2009 Sb.) je uložena povinnost distributorům el. energie zajistit stávající vedení do 15 let, tj. do r. 2024. Kromě samotného legislativního zakotvení je však podstatná především otázka věcného řešení, tj. specifikace vhodného zabezpečování sloupů elektrického vedení. V této oblasti distributoři el. energie aktivně přistoupili k využívání bezpečných konstrukcí (namísto instalace pouze doplňkových způsobů ochrany), přesto však zůstává stále řada prvků, pro něž nebylo dosud zajištěno odpovídající bezpečné technické řešení (konstrukce v lomových bodech, sekční rozdělovače, transformátory) a které často nejsou vybavovány ani doplňkovou ochranou. Nedostatkem je rovněž absence systému, který by umožnil dlouhodobě vyhodnocovat účinnost přijatých opatření a zároveň poskytoval zpětnou vazbu pro technologický vývoj vhodných konstrukcí nebo způsobů ochrany.

1.1.3 Posílení ekologické stability krajiny

- Zkvalitňovat územní systém ekologické stability.

Plněno částečně. V roce 2004 byl ukončen projekt VaV „Metodický postup získání, zpracování a jednotného udržování dat různých stupňů územního systému ekologické stability a návrh vytvoření informačního systému Správy datového centra ÚSES ČR“. Výsledkem projektu bylo definování požadavků pro vytvoření informačního systému ÚSES (snadná a rychlá dostupnost údajů o ÚSES, možnost průběžné aktualizace údajů o ÚSES, podpora věcné a formální správnosti údajů o ÚSES, standardizace věcného i formálního způsobu vymezení ÚSES, omezení v důsledku ztrát vyhotovených dokumentací ÚSES, vyloučení různých vymezení ÚSES v jednom území).

V roce 2004 byl ukončen projekt VaV „Metodický postup získání, zpracování a jednotného udržování dat různých stupňů územního systému ekologické stability a návrh vytvoření informačního systému Správy datového centra ÚSES ČR“. Výsledkem projektu bylo definování požadavků pro vytvoření informačního systému ÚSES (snadná a rychlá dostupnost údajů o ÚSES, možnost průběžné aktualizace údajů o ÚSES, podpora věcné a formální správnosti údajů o ÚSES, standardizace věcného i formálního způsobu vymezení ÚSES, omezení v důsledku ztrát vyhotovených dokumentací ÚSES, vyloučení různých vymezení ÚSES v jednom území).

Na základě tohoto projektu byl v roce 2005 vytvořen pilotní projekt informačního systému ÚSES „Informační systém Vysočina“. Jeho cílem bylo naplnění datového modelu daty ÚSES z kraje Vysočina a ověření funkčnosti informačního systému ÚSES pro potřeby státní správy a samosprávy, orgány ochrany přírody, projektanty atd.

V roce 2006 pokračovaly práce na zkvalitnění funkčnosti a přístupnosti datového modelu ÚSES. Vznikla „Studie uživatelského rozhraní informačního systému ÚSES“. Detailně bylo rozpracováno desktopové řešení uživatelského rozhraní pro účely využití dat ÚSES prostřednictvím mapové webové služby.

Informační systém ÚSES je kvalitní nástroj pro správu, evidenci a aktualizaci dat ÚSES. K zajištění funkčnosti Informačního systému ÚSES pro celé území ČR je třeba vyřešit personální a finanční zajištění fungování informačního systému.

V roce 2008 byla pověřena Agentura ochrany přírody a krajiny provedením aktualizace vymezení skladebných částí NR ÚSES, dopracováním dokumentací NR ÚSES včetně stanovení limitů využití území a poskytování územně analytických podkladů v oblasti NR ÚSES a dále správou dat nadregionálního územního systému ekologické stability a umístěním aktuálních mapových podkladů a dat na mapový server AOPK ČR. Tento podklad je prvním koncepčním podkladem od roku 1996, navíc ale reflektuje změny provedené v koncepci prostřednictvím územních plánů, které ÚSES upřesňují.

Na úrovni regionálního a lokálního ÚSES docházelo k častým změnám vymezení. Ne vždy na základě odborných důvodů, často byly jako základní podklady pro územní plány využívány chybné zastaralé generely, neboť nebyly skladebné části průběžně hodnoceny a mnoho skladebných částí bylo redukováno na plochy, které nemohou být funkční. Mnoho ORP má zastaralé dokumentace a nemají finance na revizi vymezeného ÚSES všech úrovní v jejich správním obvodu tak, aby měli správně vymezený ÚSES jako propojený systém.

Od roku 1994 nebyl aktualizován metodický pokyn k postupu zadávání, zpracování a schvalování dokumentace místního ÚSES. Nebyla dosud zpracována jednotná metodika vymezení ÚSES všech úrovní. Jednou z nenaplněných podmínek zlepšení územního systému ekologické stability je veřejně dostupný informační systém ÚSES, který by umožnil sledovat vývoj vymezení a aktuální stav jednotlivých skladebných částí ÚSES.

Pozitivní vliv na ekologickou stabilitu měl zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, který vstoupil v platnost dne 17. srpna 2008 a je transpozicí směrnice 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí do právního řádu České republiky.

- Realizovat chybějící prvky ÚSES.

Plněno částečně. Jedná se především o realizaci prvků lokálních a regionálních ÚSES v návaznosti na schválené ÚPD obcí a krajů a na schválené dokumentace komplexních pozemkových úprav. Realizace těchto prvků je v současné době zajišťována především prostřednictvím krajinotvorných programů MŽP, od roku 2007 je možné čerpat finanční prostředky na realizaci prvků ÚSES také z Operačního programu Životní prostředí, v rámci prioritní osy 6, oblasti podpory obnovy krajinných struktur. Pro realizaci lokální, případně regionální úrovně ÚSES byla v hodnoceném období využívána také podpora v rámci Programu rozvoje venkova.

V roce 2005 byla provedena evidence prvků ÚSES zrealizovaných v rámci opatření Programu péče o krajinu v jednotlivých krajích, s cílem zmapovat a zhodnotit stav ÚSES a zmapovat distribuci finančních prostředků na opatření souvisící s ÚSES.

Tato studie K základním překážkám realizace skladebných částí ÚSES patří časté změny ve vymezeném ÚSES, nedostatečná rezerva státní půdy, nevyřešené majetkoprávní vztahy a nezajištěná správa pozemků ÚSES.

- Stanovit limity rozvoje území a územních rezerv ve vztahu k ochraně přírodního a krajinného prostředí a prosadit je do nástrojů územního plánování.

Plněno průběžně. Limity rozvoje území z hlediska ochrany přírody a krajiny vychází z příslušných právních předpisů. K eliminaci potenciálu ohrožení krajiny při umístování větrných elektráren připravily Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor územního rozvoje a Ministerstvo životního prostředí, odbor ekologie krajiny a lesa společný metodický pokyn „Ke koordinaci řešení vysokých větrných elektráren v územně plánovací dokumentaci a v územně plánovacích podkladech“. Návrh metodického pokynu již odsouhlasilo Ministerstvo pro místní rozvoj. Jeho schválení na MŽP podmiňuje shoda členů Porady vedení MŽP na konkrétních limitech, které zajišťující vizuální prostupnost krajiny. Další kolo projednávání dokumentu Porada vedení MŽP zatím odložila. Dokument zpracovaný na základě metodického pokynu omezí konflikty při umístování soustav větrných elektráren a pomůže významně urychlit proces povolování větrných elektráren.

- V současné době je vytvářen metodický pokyn k ochraně krajinného rázu. Stanovit limity rozvoje území a územních rezerv ve vztahu k ochraně přírodního a krajinného prostředí a prosadit je do nástrojů územního plánování.

Plněno průběžně. Limity rozvoje území z hlediska ochrany přírody a krajiny vychází z příslušných právních předpisů.

K 1.1.2007 vstoupil v účinnost nový stavební zákon č. 183/2006 Sb., který s sebou přinesl změny, jež bylo nutno promítnout do příručky Limity využití území. Nový stavební zákon obsah termínu limity pojímá širěji. V rámci hierarchie Nástrojů územního plánování jsou limity součástí Územně analytických podkladů a za limity využití území jsou považovány nejen omezení změn v území „z důvodů ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů nebo stanovených na základě zvláštních právních předpisů“, ale i „vyplývajících z vlastností území“. Podle nové právní úpravy (vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti), jsou limity využití území součástí koordinačního výkresu v části Odůvodnění územně plánovací dokumentace.

- Zajistit pestrou druhovou, věkovou a prostorovou skladbu lesa např. prostřednictvím legislativních, administrativních a ekonomických nástrojů.

Plněno průběžně. Cíl je zajišťován formou účasti orgánů ochrany přírody na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských opatření. Orgány ochrany přírody sledují plánování hospodářské činnosti v lesích, především obnovu lesa ve vazbě na cílovou druhovou skladbu, která vychází z přirozené dřevinné skladby, případně omezování zabránění na přípustnou míru šíření geograficky nepůvodních dřevin a vyloučení geograficky nepůvodních dřevin s invazním chováním.

MŽP spolupracuje na tvorbě nového Národního lesnického programu s cílem zpracovat do tohoto dokumentu nový polyfunkční přístup k obhospodařování lesů. Současně pracuje na věcném záměru nového zákona o lesích s cílem začlenit do něj metody hospodářské úpravy lesa na bázi přírodě blízkých způsobů hospodaření. Tyto metody jsou ověřovány

na demonstračních objektech smluvní formou. MŽP se dále podílelo na tvorbě hospodářské úpravy pro bohatě strukturované lesy, která se začíná uplatňovat v lesích ve zvláště chráněných územích.

Plnění tohoto cíle je však zásadně negativně ovlivňováno až znemožňováno především vysokými stavy spárkaté zvěře. Bez radikálního a urychleného řešení tohoto stavu je splnění cíle nereálné. Dalším problémem při naplňování cíle je stávající systém finančních podpor vyplácených vlastníkům lesa, který v podstatě konzervuje současný stav.

Nové zakládání lesů formou zalesňování nevyužitých zemědělských půd je prováděno stejně jako u lesních půd, aniž by byly často zohledněny negativní zkušenosti z obdobných poválečných akcí.

- Vypracovat soubor opatření na omezení šíření invazních druhů rostlin a živočichů.

Plněno částečně. Resort MŽP pomocí vědeckých prací (VaV a studie) a terénních pozorování mapuje rozšíření invazních a nepůvodních druhů na území ČR. Na základě této vstupní analýzy jsou navrhována základní opatření na omezování šíření invazních druhů do strategických, dotačních i metodických materiálů, jako např. Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR (schválena vládou 25. 5. 2004), Koncepce ochrany přírody jednotlivých krajů (dle § 77a odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.) (2003-2005), OPŽP a národní krajinotvorné programy (PPK, POPFK a Podprogram 115 012

Novela ZOPK umožňuje orgánu ochrany přírody rozhodnout v souladu s § 42 zákona o myslivosti o odlovu geograficky nepůvodních druhů živočichů, včetně stanovení podmínek odlovu (§ 5 odst. 6 ZOPK). Připravují se také podklady pro implementaci Nařízení Rady ES č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře. Nicméně dosud chybí účinné preventivní nástroje k zamezení šíření nepůvodních druhů (cílových i necílových), systém hodnocení rizika nově zaváděných druhů a vhodný režim pro jejich povolení na celostátní úrovni, systém hodnocení nepříznivého vlivu přítomných druhů a možnost případné kategorizace. Nejsou také vytvořeny právní podmínky pro včasnou reakci na nežádoucí vlivy ani pro následná nápravná opatření.

- Omezit introdukci geograficky nepůvodních druhů do volné krajiny přirozených ekosystémů.

Plněno částečně. V rámci plnění tohoto cíle je zpracovávána metodika k záměrnému rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a kříženců rostlin do krajiny v souvislosti s jejich pěstováním za účelem produkce fytomasy určené pro energetické využití. Připravují se také podklady pro implementaci Nařízení Rady ES č. 708/2007 o používání cizích a místně se nevyskytujících druhů v akvakultuře. Omezování introdukce nepůvodních druhů je částečně realizováno prostřednictvím projektů realizovaných v rámci podpory národních i evropských dotačních programů. Pravidla těchto programů striktně vyžadují využívání geograficky původních druhů rostlin a živočichů (s výjimkou oblasti podpory 6.5 prioritní osy 6 OPŽP – Podpora regenerace urbanizované krajiny, která se týká zejména prostředí sídel – zde není striktní požadavek na použití geograficky původních druhů rostlin, jejich použití je však výrazně zvýhodňováno v rámci bodového hodnocení ekologických kritérií zamýšleného opatření).

- Preferovat při rybářském hospodaření na tocích populace původních druhů ryb.

Plněno částečně. Cíl je zajišťován průběžně podporou a zlepšováním stavu vodních ekosystémů pro původní druhy ryb, zvyšováním prostupnosti toků, revitalizacemi toků do přírodě blízkého stavu a v některých případech ve spolupráci Českým rybářským svazem také podporou vysazování některých druhů ryb, zejména úhoře říčního, střívle potoční a lososa. Naplňování tohoto cíle ovšem provází řada problémů, především migrační bariéry na vodních tocích, tvrdé technické úpravy vodních toků znamenající likvidace biotopů pro život ryb, provoz malých vodních elektráren decimující původní populace ryb a genetická devastace původních populací ryb zejména pstruhů a lipanů vysazováním nepůvodních populací. Oproti minulosti také došlo k významné centralizaci plůdkových líhní, což se nepříznivě projevuje v ovlivnění či zániku původních populací a v rozšiřování nepůvodních druhů vodních a na vodu vázaných organismů (tedy nejen ryb). Na rozdíl od řady vyspělých zemí je problematická absence klidových zón, které by byly ponechány zcela bez managementu. V roce 2010 byl Komisí Evropských společenství schválen Plán řízení stavů úhořů předložený Českou republikou v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1100/2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního. Cílem tohoto plánu je snížit úmrtnost způsobenou lidskou činností tak, aby se návratnost dospělého úhoře do moře zvýšila ze současných 16% v povodí Labe a 22% v povodí Odry alespoň na 40% v poměru k nejpříznivějším odhadům (bez negativního vlivu lidských činností). Dále byla v roce 2010 schválena Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, která definuje priority zprůchodnění migračních překážek na vodních tocích pro vodní a na vodu vázané živočichy.

Vysazování uměle odchovaných ryb pro zvýšení jejich početnosti v tocích má malou efektivitu, klíčem k udržení druhové diverzity je přirozená reprodukce divokých populací. V současné době je řešen projekt Analýza reprodukčního úspěchu rybích populací a je připravován projekt na hodnocení environmentálních rizik nepůvodních druhů ryb. Ze strany rybářských subjektů ani MZe dosud nedošlo ke snížení míry preference nepůvodních druhů a zvýšení podpory druhů původních (včetně podpory přirozené reprodukce).

Finanční podporu lze využívat z Operačního programu Rybářství (tzv. aqua-environmentální opatření: 2.2 Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin), pro některá opatření zaměřená na zvýšení biodiverzity lze využít Program péče o krajinu a program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny.

- Zajistit opatření ke zprůchodňování (stávajících i nově budovaných) komunikací na migračních cestách živočichů.

Plněno částečně. Fragmentace krajiny v důsledku hospodářského rozvoje ČR dále narůstá a přijata nebyla žádná účinná opatření k řešení této problematiky. Stejně tak migrační prostupnost dopravních staveb pro volně žijící živočichy a člověka je řešena jen v omezené míře. Žádný z kritických úseků na stávajících komunikacích nebyl vyřešen a to přesto, že požadavky na řešení fragmentace a migrační prostupnosti nových i stávajících dopravních staveb byly zakotveny v Dopravní politice 2005 - 13, aktualizovaném Státním programu ochrany přírody a krajiny (2009), schválené Strategii ochrany biologické rozmanitosti ČR (2005) i několika usneseních vlády (usnesení č. 550/2006, 929/2009).

Zachovat či zprůchodnit migrační cesty živočichů a zamezit další fragmentaci krajiny lze kvalitní územně plánovací činností nebo např. v rámci procesů posuzování vlivů na životní prostředí EIA a strategického posuzování vlivů na životní prostředí SEA.

Pro řešení této problematiky bylo také usnesením vlády č. 929 ze dne 20. července 2009 uloženo ministru životního prostředí připravit ve spolupráci s ministry pro místní rozvoj a dopravy návrh systémového řešení prostupnosti krajiny s ohledem na řešení její fragmentace stávajícími a připravovanými stavbami dopravní infrastruktury. Ke konci roku 2010 se stále pracovalo na plnění tohoto úkolu.

K zajištění těchto úkolů byly dosud zpracovány následující koncepční a metodické materiály:

Ministerstvo dopravy

- Technické předpisy 180 – Migrační objekty pro zajištění průchodnosti dálnic a silnic pro volně žijící živočichy (EVERNIA, 2006)

Ministerstvo životního prostředí

- Metodické doporučení Ministerstva životního prostředí k posuzování fragmentace krajiny dopravními liniovými stavbami (2001)

AOPK ČR

- Metodická příručka k zajišťování průchodnosti dálničních komunikací pro volně žijící živočichy (2001)
- Mosty přes vodní toky, Ekologické aspekty a požadavky, Kraj Vysočina (2008)

Projekty výzkumu a vývoje MŽP (VaV)

- Zvyšování účinnosti migračních objektů na dálniční a silniční síti v ČR (EVERNIA) - 2011
- **Vyhodnocení migrační propustnosti krajiny pro velké savce a návrh ochranných optimalizačních opatření (AOPK, EVERNIA, VUKOZ) - 2010**

Nezbytnost zabezpečit zprůchodňování komunikací je již také zohledňováno a ukládáno v usneseních vlády ČR k velkým strategickým stavbám (např. usnesení vlády č. 550 ze dne 10.5.2006 k výstavbě a provozu automobilového závodu Hyundai).

Na investiční opatření pro obnovení prostupnosti stávající dopravní infrastruktury lze čerpat finanční prostředky z operačního programu Životní prostředí na období 2007 – 2013 (priority 6) či Programu obnovy přirozených funkcí krajiny.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 1.1

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	4	13	0

Z výše uvedené souhrnné tabulky je zřejmé, že plnění opatření daného dílčího cíle 1.1 politiky je ve 13 případech ohroženo. Především se jedná o oblast ochrana zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, kde všechna uvedená opatření jsou plněna pouze částečně.

1.2 Péče o vodní a mokřadní ekosystémy, revitalizace vodních biotopů

Vodní a mokřadní ekosystémy zasluhují mimořádnou ochranu jako unikátní přírodní ekosystémy s vysokou biodiverzitou, jež jsou významně propojené s vodním režimem krajiny a podstatně ovlivňují mikro- a mezoklimatické podmínky svého okolí.

Současná míra ovlivnění vodních ekosystémů je alarmující, a to především v důsledku technických úprav vodních toků (zejm. napřimování, zkapacitňování, opevňování a fragmentací migračními překážkami) a intenzifikace zemědělství (zejm. odvodňováním údolních niv, orbou až k břehům, scelováním pozemků a pěstováním nevhodných plodin na svažitéch pozemcích) a rybníkářství (zejm. pěstováním nadměrných rybích obsádek, nadměrným hnojením a přikrmováním, likvidací litorálů). Uvedené změny mají za následek značné narušení vodního režimu (zrychlený odtok vody z povodí vedoucí k častějším extrémním jevům - povodním i velmi nízkým průtokům, pokles hladiny podzemní vody aj.) či zanášení a znečištění vodních toků a nádrží erozním smyvm. Ztráta přirozené morfologie koryt vodních toků a narušení vodního režimu krajiny s sebou nese ztrátu rozmanitosti vodního života a oslabení ekologické stability krajiny a v důsledku přispívá k negativním projevům klimatické změny. V ČR je poškozeno technickými úpravami cca 22 tis. km vodních toků, přičemž došlo ke zkrácení až o jednu třetinu, a fragmentací prakticky celá říční síť (evidováno je více než 6000 příčných překážek vyšších než 1 m, inventarizace nižších migračních překážek v současnosti probíhá).

Mokřady patří mezi nejvýznamnější ale současně i světově nejohroženější ekosystémy. Podílejí se na koloběhu vody v přírodě, udržují vodu v krajině, příznivě ovlivňují podnebí velkým výparem, pohlcují nadbytečný oxid uhličitý z ovzduší, jsou zdrojem potravy. Rašeliniště jsou významným úložištěm uhlíku, který se v podmínkách trvalého zamokření ukládá ve vrstvách rašeliny. Význam mokřadů je tedy i ve zmírňování klimatických změn. V neposlední řadě jsou mokřady biotopem specifických společenstev a jinde se nevyskytujících nebo vzácných druhů rostlin, živočichů, hub a mikroorganismů. Z krajiny mizí zejména mokřady lokálního významu. Hlavní příčiny úbytku mokřadů jsou přeměna mokřadů na zemědělskou půdu, velkoplošné i místní odvodňování, narovnávání a zahlubování koryt řek, budování vodních nádrží, urbanizace i těžba rašeliny. Současná podoba intenzivního zemědělství a nedostatek přirozené vegetace v krajině působí znečišťování vod, degradaci půdy a její erozi, s následným negativním vlivem na kvalitu a biodiverzitu mokřadů. Významným problémem je i fragmentace krajiny, urbanizace a neudržitelný rozvoj turismu.

Celosvětovou ochranou a rozumným využíváním všech typů mokřadů se zabývá Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva. Každá smluvní strana Ramsarské úmluvy je povinna mj. zajistit adekvátní ochranu a rozumné užívání všech mokřadů na svém území. Současně je povinna vybrat na svém území alespoň jeden mokřad, který svými přírodními hodnotami odpovídá schváleným kritériím mokřadu mezinárodního významu a zařadit tuto lokalitu do Seznamu mokřadů mezinárodního seznamu. Česká republika na tento seznam zatím zapsala 12 mokřadů o celkové rozloze 58 537ha.

V České republice zodpovídá za naplňování Ramsarské úmluvy Ministerstvo životního prostředí. Kontaktní místo a kontaktní osoba je na odboru mezinárodní ochrany biodiverzity. Funkci poradního orgánu ve věcech ochrany mokřadů vykonává pro ministerstvo Český ramsarský výbor, který je složen ze zástupců Ministerstva životního prostředí, pracovníků státní ochrany přírody, pracovníků vědeckých a výzkumných institucí a zástupců nevládních organizací. Při řešení vědeckých otázek úmluvy využívá Český ramsarský výbor Expertní skupinu, jejímiž členy jsou odborní pracovníci, kvalifikovaní v ochraně mokřadů a

jejich biodiverzity. V České republice jsou hlavními typy mokřadů říční a potoční nivy, rybníky a rašeliniště. Mnohé z těchto mokřadů byly významně narušeny lidskou činností, některé z krajiny dokonce zcela zmizely. Krajina bez mokřadů je ovšem krajinou bez vody. Je proto nezbytně nutné mokřadům věnovat zvýšenou pozornost, chránit je, obnovovat a kde je to možné, zakládat nové.

1.2.1 Důsledná ochrana všech typů mokřadů

- Přijmout a realizovat Národní politiku ochrany mokřadů, např. prostřednictvím plánů oblastí povodí.

Samostatný dokument Národní politika ochrany mokřadů přijat nebyl, za politiku ochrany mokřadů ČR jsou považována opatření v kapitole Vodní a mokřadní ekosystémy a některá z dalších opatření ostatních kapitol aktualizované Státní politiky ochrany přírody a krajiny, schválené vládou ČR v r. 2009. Opatření jsou schválena k plnění do r. 2019.

- Dbát o udržitelné využívání mokřadů a vodních zdrojů v kontextu ekonomických tlaků a globálních změn.

Daří se uplatňovat jen částečně. Problematické je sdílení odpovědnosti za vodní a mokřadní ekosystémy dvěma resorty a rozdílné chápání pojmu udržitelnost. Ekonomické tlaky na vodní zdroje se neustále zvětšují. Jsou mnohé signály ze solidních světových i národních institucí o zhoršujícím se stavu a rychlém ubývání mokřadů a rostoucím znečištění a mizení vodních zdrojů. ČR by měla mj. ve větší míře důsledně uplatňovat evropskou směrnici o vodách.

- Přijmout zásady udržitelného hospodaření v krajině v návaznosti na zásady správné zemědělské praxe.

Principy udržitelného hospodaření v krajině vzhledem k ochraně mokřadů a vodních zdrojů nejsou zatím jasně definovány a dodržovány, částečně je určují opatření pro vodní a mokřadní ekosystémy aktualizovaného Státního programu ochrany přírody a krajiny a také Strategie ochrany biologické rozmanitosti, nicméně pro dosažení a uplatňování skutečného udržitelného hospodaření v krajině by principy měly být schváleny a dodržovány všemi resorty.

- V rámci stavebního řízení odstoupit od činností a stavebních záměrů, jejichž důsledkem by byly likvidace mokřadů.

Plněno částečně v souvislosti s ochranou evropsky významných lokalit a ptačích území. Je zčásti prováděno v návaznosti na § 45i odst. 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Pokud hodnocení důsledků koncepcí a záměrů prokáže negativní vliv na území Natura 2000 a neexistuje variantní řešení s menším negativním vlivem nebo bez něj, lze navrženou koncepci nebo záměr schválit jen z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a za současného uložení kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění ochrany a celistvosti území Natura 2000.

1.2.2 Zabezpečování obnovy a revitalizace vodních biotopů a mokřadů

- Vypracovat metodiku výběru vodních biotopů vhodných k obnově nebo revitalizaci a na jejím základě připravit databázi lokalit určených pro obnovu nebo revitalizaci.

Plněno průběžně. V roce 2008 byla publikována metodika stanovující postup komplexního řešení protipovodňové a protierozní ochrany pomocí přírodě blízkých opatření (Věstník MŽP 11/2008) a metodika vyhodnocení aktuálního stavu hydromorfologie vodních toků včetně návrhů přírodě blízkých protipovodňových opatření k dosažení potřebného stupně protipovodňové ochrany a dobrého stavu hydromorfologické složky vod. V roce 2009 byla na tomto základě vypracována databáze studií s vazbou na problematiku hydromorfologie vodních toků a přírodě blízkých protipovodňových opatření, která na území pokrytém evidovanými studii (53,4% plochy ČR) doporučuje k realizaci 4 450 revitalizačních opatření ke zlepšení hydromorfologie vodního toku a nivy (zčásti ve vazbě na zvýšení stupně protipovodňové ochrany), a to vč. stanovení priorit jednotlivých opatření na základě jejich naléhavosti a realizovatelnosti. Strategickým nástrojem, který stanovuje národní priority postupného zprůchodňování příčných překážek na vodních tocích, je Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR přijatá Ministerstvem životního prostředí v roce 2009.

- Realizovat revitalizační opatření na základě již existujících (příp. nových) Programů revitalizace.

Plněno průběžně. V rámci rozpočtové kapitoly MŽP byl realizován Program revitalizace říčních systémů, jehož vyhodnocení proběhne v roce 2011. V rámci Operačního programu Životní prostředí probíhá plnění z oblastí podpory 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny a 1.3 Omezování rizika povodní, která podporují revitalizační opatření.

- Vytvářet náhradní mokřadní stanoviště v místech, kde došlo k jejich narušení nebo likvidaci vlivem antropogenní činnosti.

Plněno průběžně. V rámci rozpočtové kapitoly MŽP byl realizován Program revitalizace říčních systémů, jehož vyhodnocení proběhne v roce 2011. V rámci Operačního programu Životní prostředí probíhá plnění z oblastí podpory 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny a 1.3 Omezování rizika povodní. Principy budou uvedeny v Akčním plánu pro vodní a mokřadní ekosystémy.

1.2.3 Vyrovnání vláhové bilance

- Zpracovat na základě zákona o ochraně přírody a krajiny, vodního a lesního zákona a Rámcové směrnice ES o vodní politice nástroje pro oblast vodní politiky a začlenit je do resortních politik.

Plněno částečně. V rámci Plánu hlavních povodí České republiky je strategický dokument plánování v oblasti vod, který stanoví rámcové cíle pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami, pro ochranu a zlepšování stavu povrchových a podzemních vod a vodních ekosystémů, které vycházejí z cílů ochrany vod, pro trvale udržitelné užívání těchto vod, pro ochranu před škodlivými účinky těchto vod a pro zlepšování vodních

poměru a pro ochranu ekologické stability krajiny. Plán hlavních povodí České republiky zahrnuje rámcově komplexní návrhy nástrojů pro oblast vodní politiky.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 1.2

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
0	3	4	1

Z celkového hodnocení plnění opatření dílčího cíle 1.2 vyplývá výsledek, kdy ve 3 opatřeních bude dle předpokladu plnění bez problémů a ve 5 opatřeních jsou znatelné komplikace.

2. Udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady

2.1 Ochrana povrchových a podzemních vod

Jakost povrchových vod se dlouhodobě zlepšuje a rovněž se stabilizovala jakost podzemních vod. Hlavním úkolem vyplývajícím ze SPŽP pro stanovené období je zabezpečení požadavků vyplývajících z Rámcové směrnice 2000/60/ES o vodní politice, včetně jejích postupných cílů. Tato směrnice byla přijata proto, aby byly vytvořeny koordinované mechanismy k odstranění překážek bránících postupu při zlepšování stavu vod.

V uplynulém období již byly u všech aglomerací nad 10 000 obyvatel vybudovány čistírny odpadních vod. Ty z nich, které nevyhovují limitům nařízení vlády ČR č. 61/2003 Sb., je nutno v souladu s emisními limity směrnice Rady 91/271/EHS přestavět a intenzifikovat včetně doplnění kanalizace do konce přechodného období. Zákon č. 20/2004 Sb., o vodách, stanoví, že všechny obce s počtem 2 000 – 10 000 EO musejí být do konce přechodného období tj. do 31.12.2010 vybaveny čistírnami odpadních vod tak, aby jimi vypouštěné odpadní vody svojí kvalitou splňovaly požadavky vládního nařízení v souladu se směrnicí EHS. Část kalů z čistíren odpadních vod nevyhovuje požadavkům z hlediska obsahu rizikových látek. U některých aglomerací do 2 000 EO je nezbytné zajistit přiměřené čištění odpadních vod.

2.1.1 Zlepšování čistoty povrchových, zprostředkovaně i podzemních vod

- Postavit a rekonstruovat čistírny odpadních vod a kanalizační systémy v souladu s implementačním plánem směrnice Rady 91/271/EHS.
- Realizovat stavby na ochranu čistoty vod podle „Seznamu aglomerací ČR určených do různých prozatímních kategorií přechodných období (podle směrnice Rady 91/271/EHS)“.

Plněno průběžně. Snaha o řešení jednotlivých aglomerací je velmi intenzivní především v kategoriích nad 2 000 EO. Ze srovnání zpracovaných aktualizací Strategie financování implementace směrnice Rady 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod v letech 2005 a 2006 vyplývá, že za poslední rok klesl počet řešených aglomerací v kategoriích

nad 2 000 EO o 62 aglomerací. Do konce přechodného období, tj. do konce roku 2010 bude ještě třeba dořešit 531 aglomerací v těchto velikostních kategoriích.

Větší problém nastává u řešení aglomerací v kategoriích pod 2 000 EO, které nejsou považovány za prioritní a jejich řešení se, především z důvodu nedostatku financí v obcích, odsouvá. Tento postup ale není vhodný s ohledem na jeden ze závazků ČR vůči EU – zajistit v aglomeracích pod 2000 EO se stávající stokovou sítí přiměřené čištění, které by mělo splňovat podmínky v souladu s nařízením vlády č. 61/2003 Sb.

Velmi aktuálním problémem, který plnění tohoto bodu komplikuje, je zastavení možnosti čerpání dotací ze strany EK z důvodu její nespokojenosti s provozními smlouvami uzavřenými v ČR. Je nutné se problematice smluv a financí začít velmi intenzivně věnovat ve spolupráci s MZe a MMR.

2.1.2 Vymezení útvarů povrchových a podzemních vod, hydrogeologická rajonizace

- Stanovit vodní útvary, analyzovat jejich charakteristiky a zhodnotit dopady lidské činnosti na stav povrchových a podzemních vod.

Plněno. Aktualizace vymezení vodních útvarů povrchových a podzemních vod byla dokončena v dubnu 2006. Charakterizace vodních útvarů, zejména z hlediska rizikovosti, bude probíhat souběžně s vyhodnocováním výsledků monitorovacích programů. Pro účely hodnocení dopadů lidské činnosti byl vymezen předběžný přehled významných problémů nakládání s vodami v jednotlivých oblastech povodí. Tento úkol však nadále přetrvává. Problémy s charakterizací vymezených vodních útvarů a zhodnocením dopadů lidské činnosti souvisí hlavně s finančním zabezpečením programů monitoringu.

V rámci řešení projektu VaV/650/4/02 byla ke konci roku 2005 provedena aktualizace hydrogeologické rajonizace, vycházející z výsledků posledních regionálních i lokálních hydrogeologických a geologických průzkumů a studií, zkušeností s bilancí podzemních vod včetně souvisejících evidencí a z původní hydrogeologické rajonizace z roku 1986. Novou rajonizací došlo k maximálnímu sblížení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, jejichž vymezení a hodnocení kvantitativního a chemického stavu požaduje Rámcová směrnice EU pro vodní politiku 2000/60/ES. Nově navržené rajony odpovídají útvarům podzemních vod vymezeným podle přírodních podmínek. Jsou základními jednotkami pro vodní a vodohospodářskou bilanci množství podzemních vod a hodnocení jejich kvantitativního stavu. Útvary podzemních vod vycházejí z hydrogeologických rajonů, mohou být podrobněji členěny a slouží pro hodnocení chemického stavu. Předností tohoto přístupu je, že hydrogeologické rajony a útvary podzemních vod jsou maximálně kompatibilní a nebude docházet k duplicitnímu hodnocení kvantitativního a chemického stavu v různých územních jednotkách.

2.1.3 Zlepšení sledování výskytu a pohybu nebezpečných látek kontaminujících podzemní a povrchové vody

- Zajistit vyhledávací monitoring nebezpečných látek v hydrosféře, včetně inventarizace bodových a plošných zdrojů nebezpečných látek a persistentních organických látek.

Neplněno. Cílem monitoringu vod je zajištění naplňování Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES (WFD) pro potřeby plánování v oblasti vodohospodářské politiky, která určuje požadavky na monitoring. Programy monitoringu musí být zavedeny nejpozději do šesti let po vstupu WFD v platnost, tzn. do 22.12.2006. Z hlediska splnění požadavků Rámcové směrnice je nutné současnou monitorovací síť doplnit a rozšířit a sledované ukazatele, které charakterizují pouze chemický stav doplnit o hodnoty ekologického stavu. Informační systém monitoringu ARROW ČHMÚ rovněž nesleduje žádné stojaté vody (řada současných vodních útvarů stojatých vod je ovšem účelově monitorována uživateli, správci povodí apod.). V letech 2005 a 2006 byly vytvořeny metodiky pro biomonitoring hodnocení stavu vod, mj. sloužící ke sledování znečišťujících látek. V roce 2006 proběhlo testování celého systému monitorovacích programů a byl vytvořen informační a hodnotící systém pro potřeby zjišťování stavu vod a vodních útvarů. V březnu 2007 odeslalo MŽP zprávu do centrálního datového skladu systému WISE, který spravuje Evropská environmentální agentura o splnění povinnosti zavedení programů monitoringu v ČR. Tento úkol bude probíhat i v dalším období cca od roku 2007 do 2027. Systém monitorovacích programů však není doposud zabezpečen finančními prostředky a v případě jeho nezavedení hrozí nebezpečí postihů ze strany EU.

- Uplatnit a realizovat výstupy Programů na snížení znečišťování povrchových vod nebezpečnými závadnými látkami a zvláště nebezpečnými závadnými látkami.

Plněno průběžně. Legislativně bude inventarizace bodových a plošných zdrojů znečištění zajištěna po zpracování směrnice 166/2006/ES o E-PRTR do české legislativy. Usnesením vlády České republiky č. 339 ze dne 14. 4. 2004 byl schválen Program na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými závadnými látkami a zvláště nebezpečnými závadnými látkami. Z tohoto usnesení mj. vyplývá povinnost vypracovat každé dva roky, počínaje rokem 2006, informaci o postupu realizace Programu a předkládat ji vládě jako součást Zprávy o stavu ochrany vod. Plné znění Informace o postupu realizace Programu na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami a zvláště nebezpečnými látkami za období 2004 – 2005. Plné znění bylo uvedeno v příloze 1 Zprávy o stavu ochrany vod v ČR v roce 2005. Programy budou uplatňovány v Plánech oblastí povodí od 2009.

- Zahájit a uskutečnit revize povolení k vypouštění odpadních vod s obsahem nebezpečných látek a vydávání povolení nových.

Plněno průběžně. Nejvýznamnější čistírny odpadních vod kontroluje ČIŽP každoročně z pohledu vypouštěného znečištění. V roce 2005 byly kontroly provedeny u 201 zdroje a v roce 2006 cca 264 kontrol, jednalo se o všechny komunální ČOV (tj čistírny zpracovávající splaškové vody nebo směs splaškových a průmyslových odpadních vod) na území České republiky s předpokládaným zatížením větším než 10 000 EO.

V hodnoceném období probíhaly i prověrky čistíren odpadních vod velikosti od 500 do 10 000 EO.

2.1.4 Zlepšení monitoringu podzemních vod

- Dobudovat monitorovací síť podzemních vod zejména hlubokých zvodní.

Plněno průběžně. V současné době se v rámci projektu ISPA (FS) budují objekty pro monitorovací síť podzemních vod a probíhá jejich výběr pro monitoring jakosti podzemních vod (bude ukončeno v roce 2008). Tento monitoring je součástí celého jednotného monitorovacího systému, který pro účely směrnice 2000/60/ES zabezpečuje MŽP prostřednictvím IS ARROW v ČHMÚ.

2.1.5 Integrovaný a koordinovaný přístup k ochraně vod a vodnímu hospodářství na území ČR

- Zpracovat Plán hlavních povodí (PHP).

Plněno. Do konce roku bude vládě ČR předložen PHP, který slouží jako hlavní strategický materiál ve vodní politice. MŽP během příprav tohoto materiálu (2004-2006) dodávalo podklady v oblasti vodního hospodářství a jako spolupředkladatel uplatňovalo přístup udržitelného rozvoje v dané oblasti. V PHP jsou zakotveny hlavní zásady, cíle a programy opatření v oblasti ochrany vod, ochrany před negativními důsledky způsobené změnami klimatu (povodně a sucha) a v oblasti zabezpečení vodohospodářských služeb. Během nastávajícího období (2007-2010) je však nezbytné, aby resort MŽP zavedl koncepční přístup pro realizaci přírodě blízkých opatření v oblasti retence vody v krajině a protipovodňových opatření.

- Zpracovat Plány oblastí povodí (POP).

Plněno průběžně. V současné době se vytváří podklady pro jednotlivé POP, které budou platné od roku 2009. Pro návrhy opatření v plánech oblastí povodí MŽP zavedl systém monitorování vod, vytváří koncepci pro realizaci revitalizací toků a přírodě blízkých protipovodňových opatření.

2.1.6 Ochrana zdrojů podzemních vod

- Zajistit územní ochranu pramenišť a sběrných lokalit pramenných vývěřů.

Plněno průběžně. Územní ochrana pramenišť a sběrných lokalit pramenných vývěřů, pokud jde o využívané nebo potenciálně využitelné zdroje podzemních vod pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, je zaručena zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů (§ 28 – ochrana vodních poměrů a § 30 – ochranná pásma vodních zdrojů). Vychází i z prováděcího předpisu vodního zákona - vyhlášky č. 137/1999 Sb., kterou se stanoví seznam vodárenských nádrží a zásady pro stanovení a změny ochranných pásem vodních zdrojů

V současné době je zpracována novela k této vyhlášce.

- Zajistit ochranu infiltračních zón pramenů, pramenišť a oblastí přirozené akumulace podzemních vod.

Plněno průběžně. Pro infiltrační zóny platí totéž, co je uvedeno v předchozí odrážce (území infiltračních zón podzemních vod mohou být podle § 30 odst. 5 vodního zákona vyhlášena jako ochranné pásmo II. stupně využívaného nebo využitelného zdroje podzemních vod). Pro ochranu podzemních vod v oblastech jejich přirozené akumulace byly stanoveny zásady v nařízení vlády č. 85/1981 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod (CHOPAV) Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy. Toto nařízení vlády bylo převzato i novým vodním zákonem (§ 28). Relevantními ustanoveními nařízení vlády i § 29 vodního zákona jsou v CHOPAV zakázány nebo omezeny určité aktivity, které by mohly vést k ohrožení množství nebo kvality akumulovaných podzemních vod.

- Prosadit důsledné respektování ochrany zdrojů podzemních vod při územně plánovací činnosti a v územním rozhodování.

Plněno průběžně. Podle stavebního zákona, zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a interních předpisů MŽP je odbor ochrany vod připomínkovým místem ke všem stupňům přípravy a zpracování územně plánovací dokumentace (ÚPD) a k projektové i koncepční EIA. Trvale tak může využívat (a využívá) své kompetence k prosazování důsledného respektování ochrany zdrojů podzemních vod při územně plánovací činnosti a v územním rozhodování. Od roku 2010 řeší resort MŽP projekt rebilance zásob podzemních vod rámci Operačního programu životní prostředí (osa 6, který přispěje k ochraně a efektivnějšímu a šetrnému využívání zdrojů vody, zpracování plánů povodí a územnímu plánování.

2.1.7 Ochrana chráněných oblastí

- Zajistit zřízení registru všech území, nacházejících se v každé oblasti povodí, které byly vymezeny jako území vyžadující zvláštní ochranu jejich povrchových a podzemních vod nebo zachování stanovišť a druhů živočichů a rostlin závislých na vodě.

Plněno částečně. Česká republika zřídila Registr chráněných území jako vybranou tématickou součást jiných odborných datových registrů území, pro která se vyžaduje zvláštní ochrana podle příslušných právních předpisů uvedených v čl. 6 a 7 a související Příloze IV. Rámcové směrnice 2000/60/ES pro oblast vodní politiky (Směrnice). V roce 2006 byl Registr chráněných území doplněn o známé údaje o výhledových odběrech pitné vody. Registr je ve správě Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G.M. a významně využívá datové zdroje Agentury ochrany přírody a krajiny.

Do Registru nebyla zařazena žádná území pro ochranu hospodářsky významných vodních druhů stanovená v bodě ii Přílohy IV Směrnice, protože se taková území v ČR nevyskytují. Do Registru nebyly zařazeny ani citlivé oblasti (bod IV Přílohy IV.), protože podle výkladu směrnice 91/271/EHS lze přístup České republiky považovat za uplatnění principu nevymezování konkrétních oblastí s aplikací opatření na celém území státu.

Není dosud dostatečně specifikována vazba na vymezené útvary povrchových a podzemních vod.

Nejsou dosud stanoveny standardy a cíle environmentální ochrany jednotlivých území Registru z důvodu nevyjasněnosti těchto standardů a cílů ve směrných dokumentech Evropské komise.

- Dosáhnout standardů a cílů stanovených Rámcovou směrnicí 2000/60/ES o vodní politice do r. 2015.

Plněno průběžně. V návaznosti na implementační plán Rámcové směrnice o vodní politice jsou postupně v úzké součinnosti MZe, MŽP, s.p. Povodí, VÚV TGM, ČHMÚ a dalších institucí plněny požadavky vyplývající z dané směrnice EU.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 2.1

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	9	1	1

V cíli ochrany povrchových a podzemních vod se u 11 opatření předpokládá splnění a problematickou oblastí zůstává finančního zajištění systému monitorovacích programů nebezpečných látek v hydrosféře, přičemž v případě jeho nezavedení hrozí nebezpečí postihů ze strany EU.

2.2 Ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů

Vzhledem k narůstajícímu tlaku společnosti na neobnovitelné zdroje a postupující globalizaci, má ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů stoupající nezastupitelný význam. Nevratnost jevů je patrná především při nedostatečné ochraně plošné rozlohy půdy, kvality půdy, samotného prostoru, který je nově zařazován do neobnovitelných zdrojů, a při ochraně nerostných surovin. Dosud není zmapován veškerý výskyt antropogenních kontaminací půdy, sedimentů a podzemních vod. Půda je nadále degradována snižováním obsahu organického uhlíku, zhutňováním, změnou vodního režimu, zasolováním a kontaminacemi z bodových i difusních zdrojů toxickými kovy a persistentními organickými látkami. Značné ztráty půdy vznikají zástavbou. Využívání brownfields má značné rezervy a mohlo by předcházet dalším záborům půdy a prostoru. Je potřeba dále podpořit správnou zemědělskou a lesnickou praxi při užívání hnojiv, bioxidů a při ochraně půdy před větrnou a vodní erozí.

2.2.1 Územní ochrana ložisek nerostů

- Stanovování chráněných ložiskových území (CHLÚ).

Plněno průběžně. Chráněné ložiskové území stanoví Ministerstvo životního prostředí po projednání s orgánem kraje v přenesené působnosti rozhodnutím vydaným v součinnosti s Ministerstvem průmyslu a obchodu, obvodním báňským úřadem a po dohodě s orgánem územního plánování a stavebním úřadem v souladu s § 17 horního zákona. Základní informace o nerostném bohatství ČR včetně ložisek v ochraně a evidenci státu spravuje a

prostřednictvím Surovinového informačního systému poskytuje Česká geologická služba – Geofond.

- Prosazovat respektování ochrany přírodních nerostných zdrojů při územním plánování.

Plněno průběžně. Povinnost respektovat ochranu nerostného bohatství při územně plánovací činnosti je zakotvena v horním zákonu (zákon o ochraně a využití nerostného bohatství č. 44/1988 Sb., v platném znění).

K včasnému zabezpečení ochrany nerostného bohatství jsou orgány územního plánování a zpracovatelé územně plánovací dokumentace povinni při územně plánovací činnosti vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách poskytovaných jim Ministerstvem životního prostředí a jsou povinni navrhopvat řešení, které je z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství a dalších zákonem chráněných obecných zájmů nejvýhodnější.

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Český báňský úřad uplatňují stanoviska k politice územního rozvoje a k zásadám územního rozvoje z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství. Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a obvodní báňské úřady uplatňují stanoviska k územním plánům a k regulačním plánům z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství.

Povinnost vytvářet podmínky pro ochranu území podle horního zákona před negativními vlivy záměrů na území, jako jeden z úkolů územního plánování, byla zahrnuta i do nového stavebním zákona č. 183/2006 Sb., platného od 1. 1. 2007.

Respektování ochrany přírodních nerostných zdrojů při územním plánování je zajišťováno připomínkováním návrhů změn územních plánů Ministerstvem životního prostředí.

2.2.2 Posílení respektování udržitelného rozvoje při zajišťování hospodářství nerostnými surovinami

- Prosazovat principy udržitelného rozvoje Komisí pro přehodnocování prognózních zdrojů nerostných surovin ČR.

Plněno průběžně. Tato komise (pod odborem ochrany horninového a půdního prostředí MŽP) se průběžně schází a zajišťuje přehodnocování a následnou evidenci veškerých prognózních zdrojů nerostů na území ČR. Tím aktualizuje výhledové surovinové zdroje v závislosti na aktuálních ekonomických a ekologických parametrech. Podklady pro rozhodování Komise zajišťuje Česká geologická služba.

- Zpracovat environmentální aspekty do regionálních surovinových politik jednotlivých krajů.

Splněno. Environmentální aspekty byly zpracovány do regionálních surovinových politik v rámci jejich zpracování Českou geologickou službou a Českou geologickou službou – Geofondem v letech 2003 – 2004. Pokračuje operativní aktualizace geologických podkladů a k politikám je přihlíženo při územním plánování a stanovování ekologických limitů těžby, např. při povolování nových těžeben.

- Aktualizovat surovinové politiky ČR a krajů s ohledem na nové podmínky po vstupu ČR do EU a s důrazem na co nejvyšší účinnost využití surovin, včetně druhotných a jejich materiálového a energetického potenciálu a omezení objemu konečného odpadu ukládaného zpět do přírodního prostředí.

Plněno průběžně. Česká geologická služba a Česká geologická služba – Geofond zpracovávají studie, financované ze spojených prostředků Ministerstva životního prostředí a krajů, které aktualizují rozpracování jednotné surovinové politiky ČR pro jednotlivé kraje podle aktuálních potřeb a záměrů. Bylo zahájeno jednání s MPO o naplnění dokumentace KOM (2008) 699 k zajištění surovinové základny EU a tím jednotlivých členských států.

2.2.3 Zachování životnosti zásob nerostných zdrojů jejich komplexnějším využíváním

- Analyzovat horní právo a návazné legislativy zemí EU.

Plněno průběžně prosazováním ekologických aspektů při postupné úpravě horního práva. Vlastní analýzu horního práva provádí Český báňský úřad ve spolupráci s MŽP a MPO.

- Připravit a upravit horní právo s cílem dosáhnout úrovně legislativy a administrativních postupů uplatňovaných v jednotlivých zemích EU.

Plněno průběžně. Je prováděna transpozice směrnice 2006/21/ES o nakládání s odpady z těžebního průmyslu (v gesci Českého báňského úřadu ve spolupráci s MŽP). Česká geologická služba – Geofond v tomto ohledu provozuje databázi deponií.

2.2.4 Ochrana půdy

- Chránit půdu před kontaminováním nebezpečnými látkami.

Plněno průběžně. Ochrana půdy před kontaminací nebezpečnými látkami je součástí ochrany životního prostředí. Legislativně je tato problematika upravena několika právními předpisy. Byla vydána vyhláška.257/2009 Sb. o používání sedimentů na zemědělské půdě (společná vyhláška MŽP a Mze k zákonu č. 156/1998 Sb. o hnojivech. Vyhláška upravuje používání sedimentů z vodních toků, rybníků a jiných nádrží na zemědělské půdě byl vydán zákon o předcházení a nápravě ekologické újmy s prováděcí vyhláškou zaměřenou na ekologickou újmu na půd. V souvislosti s projednávaným návrhem novely zákona č.334/1992 Sb.o ochraně zemědělského půdního fondu, je připraven návrh nové vyhlášky, upravující podrobnosti ochrany půdy stanovením preventivních a indikačních hodnot obsahů rizikových látek a rizikových prvků v zemědělských půdách. Součástí systému ochrany půdy je monitoring půd zemědělských, lesních a půd chráněných území.

Nově se připravuje vyhláška, která upraví používání sedimentů z vodních toků, rybníků a jiných nádrží na zemědělské půdě, dne 17. srpna 2008 vstoupil v platnost zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů ze dne 22. dubna 2008, s jeho prováděcí vyhláškou č. 17/2009, o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě. Dále nové dvoustupňové limity rizikových látek v půdách v rámci vyhlášky k zákonu 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního

fondu. Součástí systému ochrany půdy je monitoring půd zemědělských, lesních a půd chráněných území.

- Chránit půdu před záborů a neodpovědným rozšiřováním měst a obcí mimo současná zastavěná území.

Plněno částečně. Povinnost ochrany půdy vyplývá ze zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu a ze zákona 289/1995 Sb., o lesích. V roce 2010 byl přijat nový zákon č.402/2010 Sb., kterým se mění zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů zák. č. 180/2005 Sb. a dalších zákonů. Změna upravuje také zákon 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu. Významné zvýšení sazeb odvodů za zábor zemědělské půdy je opatření k naplnění cílů v plošné ochraně před záborů. Problematika je legislativně ošetřena dostatečně, projevující se nedostatky vyplývají z nedůsledného plnění povinností z uvedených zákonů, často v důsledku zasahování samosprávy do výkonu státní správy.

- Vymezovat pro potřeby rozhodování na všech úrovních anomálie rizikových látek, vzniklé v souvislosti s lidskou činností, v půdách, hornině, dnových sedimentech a podzemních vodách a zahrnout tyto informace do limitů rozvoje a plánování velkých územních celků a obcí.

Plněno částečně. Pro lepší plnění tohoto úkolu chybí finanční prostředky, ze kterých by byl financován širší monitoring půd a speciální průzkumy zaměřené na riziková území. Ty se dosud prováděly téměř výhradně v areálech průmyslových podniků a souvisely s ekologickým auditem v privatizačních projektech.

- Vyvíjet postupy dekontaminací a sanovat antropogenní anomálie rizikových látek v půdách, dnových sedimentech a litosféře.

Plněno průběžně. Provádí se téměř výhradně jako sanace tzv. starých ekologických zátěží v průmyslových a zemědělských areálech, na lokalitách kde působila armáda, probíhala těžba surovin, skládkování nebo se provozovala výroba s úniky rizikových látek do prostředí. Pro případy s rozsáhlejším rozšířením rizikových látek na větší plochy, jako jsou např. oblast Příbrami, oblast Kutné Hory, Karviné a i jiné regiony, jsou postupy dekontaminace a sanace uplatňovány prostřednictvím metodik a doporučení MŽP. Pro zemědělské půdy jsou připraveny návrhy opatření k nápravě škod (např. po povodních), které jsou součástí připravovaných vyhlášek k novele zákona 334/1992 Sb.

- Připravit a realizovat národní program ochrany půdy.

Plněno částečně. Úkol souvisí s „Tematickou strategií ochrany půdy“ a návrhem rámcové směrnice k ochraně půdy EU. Její projednávání bylo po českém předsednictví v roce 2010 zastaveno, není na programu ani maďarského předsednictví (1.1.2011-30.6.2011). Národní programy by měly vycházet z rámcové směrnice a budou zaměřeny na identifikaci, hodnocení a řešení vlivů degradačních faktorů působících na půdu. Realizace těchto programů bude vyžadovat finanční prostředky, které v rozpočtu ČR dosud chybí. Ochrana půdy není dosud prioritou ani v programech financovaných ze SFŽP i přesto, že odvody za zábor zemědělské půdy jsou významnou příjmovou položkou tohoto fondu.

- Upravit legislativní předpisy v oblasti ochrany půdy v závislosti na politice Evropských společenství.

Plněno průběžně. Projednávání legislativního návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se vytváří rámec pro ochranu půdy a mění se směrnice 2004/35/ES bylo dočasně zastaveno. Požadavky na posílení nástrojů k ochraně půdy, vycházející Tématické strategie ochrany půdy, jsou v současné době zapracovány do návrhu novely zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

- Zvýšit účinnost odvodů za zábor půdy se zohledněním biologické rozmanitosti na ní jako ekonomického nástroje plošné ochrany půdy např. valorizací sazebníku odvodů za odnětí půdy ze ZPF.

Splněno. Zákonem č. 402/2010 Sb. byl novelizován zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu v části sazeb odvodů za zábor zemědělské půdy a způsobu výpočtu odvodů. Přijaté opatření přispěje k omezení záboru zejména kvalitní zemědělské půdy a k většímu zájmu investorů o využití pozemků brownfields.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 2.2

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	12	3	0

14 opatření z cíle ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů je plněna. Opatření, na které je nutné zaměřit pozornost a docílit nápravy je zvýšení účinnosti ochrany půdy se zohledněním biologické rozmanitosti a věnovat pozornost antropogenním anomáliím.

2.3 Využívání obnovitelných zdrojů

Na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/77/ES ze dne 27. září 2001 o podpoře elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou byl určen 8 % energie z OZE v roce 2010 . Česká republika přijala tento cíl v souvislosti se vstupem do EU v roce 2004.

V pozdější době EU vyhlásila plán dosáhnout do roku 2020 dvacetiprocentního podílu OZE na výrobě elektřiny i na spotřebě primárních energetických zdrojů. Pro Českou republiku byl s ohledem na regionální podmínky určen závazný cíl 13 % podílu OZE na výrobě elektřiny v roce 2020 ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES.

Ke konci roku 2005 bylo dosaženo 4 % podílu obnovitelných zdrojů energie (OZE) na celkové spotřebě primárních energetických zdrojů (PEZ), přičemž největší podíl zaujímá biomasa používaná v domácnostech (1,94 %) a mimo domácnosti (1,26 %). Na konci roku 2005 činil podíl elektřiny vyrobené z OZE na hrubé spotřebě elektřiny v ČR 4,48 %, což znamená nárůst o 0,44 % oproti roku 2004.

V roce 2009 dosáhla výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů (OZE) za období od ledna do srpna celkového objemu 3207 GW.h, což odpovídalo přibližně 7,2 % hrubé spotřeby elektřiny v České republice v uvedeném období. Za celý rok 2009 dosáhla elektřina z OZE podílu 6,8 % na hrubé spotřebě elektřiny.

V roce 2010 se v období od ledna do srpna výroba elektřiny z OZE zvýšila na 3973 GW.h, tj. o 23,9 %. Největší podíl na tomto přírůstku připadá na fotovoltaické elektrárny (365 GW.h, téměř polovina uvedeného přírůstku, přesněji 11,4 %), z ostatních OZE výrazněji vzrostla výroba elektřiny ve vodních elektrárnách (180 GW.h, 5,6 %) a v bioplynových stanicích (133 GW.h, 4,2 %). S vysokou pravděpodobností lze očekávat, že indikativní cíl 8 % elektřiny z OZE v České republice v roce 2010 může být splněn.

2.3.1 Dosažení 6 % podílu OZE na celkové spotřebě PEZ k roku 2010.

Nejspíše splněno. Ke konci roku 2005 bylo dosaženo 4 % podílu OZE na celkové spotřebě PEZ, přičemž největší podíl zaujímá biomasa používaná v domácnostech (1,94 %) a mimo domácnosti (1,26 %). Velký potenciál zůstává ve vytápění domácností, kdy je potřeba nahradit spalování uhlí v lokálních topeništích ušlechtilějšími palivy nebo kvalitnějším spalováním biomasy. Snížení DPH pro biopaliva by usnadnilo tento přechod.

V roce 2010 se v období od ledna do srpna výroba elektřiny z OZE zvýšila na 3973 GW.h, tj. o 23,9 %. Největší podíl na tomto přírůstku připadá na fotovoltaické elektrárny (365 GW.h, téměř polovina uvedeného přírůstku, přesněji 11,4 %), z ostatních OZE výrazněji vzrostla výroba elektřiny ve vodních elektrárnách (180 GW.h, 5,6 %) a v bioplynových stanicích (133 GW.h, 4,2 %). V závěrečných měsících roku 2009 rostla hrubá spotřeba elektřiny rychleji než výroba elektřiny z OZE, podobný vývoj je očekáván i v roce 2010.

2.3.2 Dosažení minimálně 8 % podílu elektřiny z OZE na hrubé spotřebě elektřiny k roku 2010.

- Podpořit investice pro využívání tepelné energie z obnovitelných zdrojů.

Plněno částečně. Podpora v této oblasti je realizována prostřednictvím Státního fondu životního prostředí v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využívání OZE, část A (spravuje MPO) a část B (spravuje MŽP), a dále prostřednictvím Strukturálních fondů EU. Od 1.4.2009 je výše zmiňovaný Státní program nahrazen dotačním programem Ministerstva životního prostředí Zelená úsporám. Tento program je zaměřen na podporu obnovitelných zdrojů a úspory energie při rekonstrukcích a v novostavbách obytných budov. V rámci nového a značně rozšířeného programu dotací je podporováno kvalitní zateplování rodinných a bytových domů, náhrada neekologického vytápění za nízkoemisní kotle na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do novostaveb či nová výstavba v pasivním energetickém standardu. Pro období 2007-2013 Ministerstvo životního prostředí připravilo Operační program životní prostředí, který také podporuje v dané oblasti. Pro využívání prostředků ze strukturálních fondů EU v programovacím období 2007 - 2013 připravilo MPO

Operační program Podnikání a inovace (OPPI), který byl dne 3. prosince 2007 schválen Evropskou komisí. Jedním z podprogramů je i program EKO-ENERGIE.

V letech 2004 - 2006 probíhaly Operační program Průmysl a podnikání (MPO) a Operační program Infrastruktura (MŽP). V letech 2007-2013 běží v gesci Ministerstva životního prostředí Operační program Životní prostředí, který také poskytuje podporu v dané oblasti v prioritní ose 3. Od roku 2009 běží také Program Zelená úsporám, který podporuje opatření pro využívání OZE v oblasti housingu.

- Dosáhnout podílu finanční podpory z veřejných rozpočtů ve výši nejméně 0,1 % HDP. (podpora OZE).

Plněno částečně. Operační program Životní prostředí (OPŽP) spadá mezi tematické operační programy v [cili Konvergence](#) a z fondů EU je pro něj vyčleněno 4,92 mld. € , což činí přibližně 18,4 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 0,67 mld. €, tj. 13,7 % OPŽP.

Celková očekávaná alokace programu Zelená úsporám je cca 20 miliard korun. Ke konci roku 2010 bylo v programu Zelená úsporám evidováno cca 75 000 žádostí, z toho je cca 37 000 žádostí schváleno. V roce 2010 byla vyplacena 1 998 830 620 Kč, v roce 2009 to bylo 3 287 100 Kč. Za celou dobu trvání programu jde celkem o 2 002 117 720 Kč.

- Prosadit schválení a následné uplatňování zákona o podpoře výroby elektřiny a tepelné energie z obnovitelných zdrojů.

Splněno částečně. Od 1.8. 2005 je v platnosti zákon č.180 ze dne 31. března 2005, o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů). V roce 2010 MPO připravilo návrh novely výše zmiňovaného zákona. Důvodem pro návrh nového zákona byla nutnost implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, a také nastavení nových podmínek podpory výroby energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020.

- Schválit a realizovat Koncepci ekologické daňové reformy.

Splněno částečně. Ministerstvo životního prostředí vypracovalo materiál „Principy a harmonogram ekologické daňové reformy“, který obsahuje návrh tří etap ekologické daňové reformy (EDR). Vláda ČR svým usnesením č. 25 ze dne 3.ledna 2007 vzala materiál na vědomí. Realizována byla první etapa ekologické daňové reformy, která spočívala v transpozici směrnice 2003/96/ES, o zdanění energetických produktů a elektřiny. Vzhledem k očekávanému návrhu revize směrnice 2003/96/ES (termín předložení Evropskou komisí byl již několikrát posunut) bylo rozhodnuto nepřipravovat na národní úrovni žádnou další zásadní úpravu energetických daní, aby nedošlo k možným následným rozporům s budoucí legislativou na úrovni EU.

- Implementovat směrnici o zdanění energií 96/2003/ES.

Splněno. Směrnice 96/2003/ES, o zdanění energetických produktů a elektřiny, se stala závaznou dnem vstupu ČR do EU. V té době již byly některé požadavky směrnice splněny. To se týkalo motorových paliv a některých paliv pro účely vytápění, jejichž zdanění je upraveno v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Bylo však potřeba zdanit pevná paliva, zemní plyn a některé další plyny a elektrickou energii. Vznikly tak tři nové spotřební, energetické, daně, které jsou upraveny zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (část 45-47), a uplatňují se od 1.1.2008.

- Zjednodušit povolovací řízení při výstavbě zařízení na využívání OZE.

Plněno průběžně. Zjednodušení povolovacích řízení bylo jednou z priorit Pracovní skupiny pro OZE. V současnosti Pracovní skupina pro OZE připravuje další opatření, která by měla vést k urychlení a zefektivnění povolovacích řízení. Za tímto účelem vydalo Ministerstvo životního prostředí ČR v roce 2005 „Metodický pokyn k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umístováním staveb vysokých větrných elektráren“. Tento stanovuje rámcová pravidla pro umístování vysokých větrných elektráren z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny definovaných v zákoně. V roce 2008 vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj metodický pokyn „Stavby a zařízení pro výrobu energie z vybraných obnovitelných zdrojů, metodický pokyn pro jejich umístování“. Metodika je zaměřena na FVE, VTE, MVE, BPS.

- Vytvořit jasná pravidla vztahů mezi využíváním OZE a ochrany přírody a krajiny tak, aby nebyla ani jedna z těchto oblastí diskriminována.

Plněno částečně. Tento problém by měl být v ideálním případě řešen v rámci posuzování vlivu stavby na životní prostředí v procesu EIA a v rámci veřejného projednávání navrhovaných projektů, čemuž však ne vždy skutečnost odpovídá. Např. při výstavbě několikahektarových solárních elektráren umístěných ve volné krajině se tento cíl v posledních letech nepodařilo naplnit.

V roce 2009 vydalo ministerstvo „Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných (VTE) a fotovoltaických (FVE) elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny“. Metodický návod stanovuje postup zpracování preventivní studie, která identifikuje zájmy ochrany přírody a krajiny v regionálním měřítku a formou negativního vymezení definuje území, v nichž je výstavba VTE a FVE nevhodná, spíše nevhodná a potenciálně a za posléze jasně formulovaných zásad přípustná.

Připravuje se metodický pokyn pro postup OOP při vydávání povolení dle § 5 odstavce 4 a 5 zákona č. 114/1992 Sb. k pěstování nepůvodních druhů a kříženců energetických plodin. V souvislosti s rostoucím počtem zemědělských bioplynových stanic je nutno sledovat možný dopad tohoto trendu na zintenzivňování zemědělského hospodaření, s dopady zejména na erozi orné půdy.

2.3.3 Využívání biomasy a především dřeva jako suroviny širokého využití namísto neobnovitelných surovin

- Odstranit legislativní překážky pro širší využití biomasy pro výstavbu.

Neplněno. Legislativní překážky pro širší využití biomasy pro výstavbu nebyly odstraněny. Problematikou se dočasně zabývala pracovní skupina iniciovaná MZe a výrobci, která byla složena ze zástupců MZe, MPO, MŽP a výrobců, ale její činnost byla přerušena. Cílem skupiny bylo usnadnit užívání dřeva jako materiálu pro třetí tisíciletí včetně práce na odstranění legislativních omezení.

- Vytvořit programy na podporu materiálového využití dalších typů biomasy a surovin z obnovitelných zdrojů, zejména dřeva.

Plněno částečně. V prosinci 2005 byl na úrovni EU přijatý Akční plán pro biomasu (Plán) vypracovaný Evropskou komisí, který by měl vést ke snížení dovozů ropy o 8%, snížení emisí skleníkových plynů a vytvoření až 300 000 nových pracovních míst v rámci EU. Hlavním cílem Plánu je do roku 2010 zdvojnásobit využití bio-energetických zdrojů (dřeva, odpadu, zemědělských plodin) v energetickém mixu EU. V současné době pokrývá biomasa 4% energetických potřeb v EU. Plán uvádí 31 způsobů podpory biomasy, a to v oblasti vytápění a chlazení, výroby elektřiny a dopravy (biopaliva). Naplnění těchto cílů v ČR by měl pomoci Národní akční plán pro biomasu. Podpora materiálového využití biomasy je upravena i ve vyhlášce č. 482 / 2005 k zákonu č. 180 / 2005, jejíž nové znění se v současnosti připravuje. Podle této vyhlášky je nejvyšší podpora stanovena pro cíleně pěstované energetické byliny a dřeviny, nižší podpora je přiznána zbytkové biomase a nejnižší podpora je u biomasy, která se dá materiálově využít. Doposud nebyla realizována podpora zakládání porostů rychle rostoucích dřevin v rámci programu rozvoje venkova.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 2.3

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
0	1	6	1

Pro dosažení cílů v podílu využívání tepelné energie a elektřiny z OZE je potřebné naplňovat jednotlivá opatření a souběžně je plnit s cíli v ochraně ovzduší.

V souvislosti s problematikou dosažení cílů v podílu OZE je připraven Národní akční plán ČR pro energii z obnovitelných zdrojů (NAP), ve kterém je plánovaný podíl OZE na hrubé konečné spotřebě energie ve výši 13%. NAP byl připraven na základě požadavku čl. 4 směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a připravilo ho Ministerstvo průmyslu a obchodu.

2.4 Snižování energetické a materiálové náročnosti a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů

V oblasti snižování energetické a materiálové náročnosti a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů je dlouhodobě upřednostňováno materiálové využití odpadů před energetickým. Přestože je v České republice trvale snižován podíl odpadů odstraněných uložením na skládky a zvyšován podíl využívaných odpadů, není dosud plně respektována žádoucí hierarchie nakládání s odpady. Nedaří se snižovat skládkování biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO). V prostředí tržního hospodářství není dostatečná poptávka po výrobcích vyrobených z odpadů ani přes podporu odděleného shromažďování odpadů a podporu budování zařízení na jejich využití, které má snížit cenu výrobků z odpadů tak, aby mohl konkurovat výrobkům z klasických surovin. Dlouhodobě se nedaří plnit cíl Plánu odpadového hospodářství ČR materiálově využít 50 % komunálních odpadů. Vzhledem k nové směrnice ES 98/2008, o odpadech, je však tento cíl nadhodnocený a bude postačující, když bude využíváno 50 % složek komunálních odpadů, tedy plastů papíru, skla a kovů. Specificky problémovými oblastmi jsou nebezpečné odpady, biologicky rozložitelné odpady, výrobky zpětného odběru, do jisté míry odpady ze zdravotnictví a PCB. Vzhledem k přijetí směrnice ES 98/2008, o odpadech bude nutné zvýšit prevenci vzniku odpadů a zavést programy prevence vzniku odpadů. U komunálních odpadů převažuje odstraňování odpadů, zejména skládkování, nad využíváním a recyklací odpadů. To přímo souvisí s neplnění cíle snižování množství BRKO ukládaného na skládky, jelikož BRKO je významnou složkou SKO. Bude proto nutné nejen podporovat oddělený sběr složek komunálních odpadů a zařízení na využití složek komunálního odpadu a směšného komunálního odpadu, ale zároveň vhodně nastavit poplatky za odstraňování směšného komunálního odpadu, aby došlo k jeho odklonu ze skládek. V roce 2009 bylo využito 74,7 % odpadů z celkové produkce odpadů z toho materiálové využití činilo 72,5 %. V tabulce č. x jsou uvedeny indikátory odpadového hospodářství, vypočítané z ISOH podle Matematického vyjádření indikátorů odpadového hospodářství pro rok 2010.

Indikátory OH za rok 2009

Indikátor	Všechny odpady	Nebezpečné odpady	Ostatní odpady	Komunální odpady	
Celková produkce odpadů	32 267	2 161	30 106	5 324 244	1000t/rok
Celková produkce odpadů na jednotku HDP	0,160	0,010	0,150	0,030	t/1000 PPS/rok
Podíl na celkové produkci odpadů	100,0	6,700	93,300	16,500	%
Produkce odpadů na obyvatele	3 076	206	2 870	507	kg/obyv/rok
Podíl využitých odpadů	74,680	43,000	76,950	28,660	% z celkové produkce odpadů
Podíl materiálově využitých odpadů	72,510	40,290	74,820	22,660	% z celkové produkce odpadů
Podíl energeticky využitých odpadů	2,170	2,710	2,130	6,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných skládkováním	14,580	1,920	15,490	64,040	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných jiným uložením	0,400	0,000	0,430	0,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů odstraněných spalováním	0,220	2,890	0,020	0,040	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů vyvážených za účelem jejich odstranění	nehodnotí se	0,000	nehodnotí se	0,000	% z celkové produkce odpadů
Podíl odpadů dovážených za účelem jejich materiálového využití	nehodnotí se	0,484	nehodnotí se	0,009	% z celkové produkce odpadů
Celková kapacita zařízení pro využívání odpadů	75 933 710	18 402 185	74 662 136	37 964 783	t/rok
Celková kapacita zařízení pro materiálově využívání odpadů	74 693 105	17 297 930	73 421 915	37 516 765	t/rok
Celková kapacita zařízení pro energetické využívání odpadů	1 240 605	1 104 255	1 240 221	448 018	t/rok
Celková kapacita zařízení pro spalování odpadů	101 083	98 423	78 423	62 123	t/rok
Celková kapacita zařízení pro skládkování odpadů	125 934 193	15 839 513	110 094 680	125 934 193	m ³
Celková kapacita zařízení pro jiné uložení odpadů	31 098 550	1 220 000	29 878 550	31 098 550	m ³

2.4.1 Snížení hmotnostního podílu odpadů ukládaných na skládky

- Využít doporučení Realizačního programu ČR na podporu využívání recyklovaných materiálů.

Splněno. Návrhy Realizačního programu byly zohledněny při přípravě opatření pro usnesení vlády č. 1621 ze dne 14. prosince 2005 o Opatření k provedení nařízení vlády č. 197/2003 S., o Plánu odpadového hospodářství České republiky a o spoluúčasti ministerstev na jejich plnění (II. etapa). V roce 2000 bylo uloženo na skládky celkem 25,6 % odpadů z celkové produkce roku 2000, tj. 10 394 tis. tun. V roce 2005 bylo skládkováno 17,9 % z celkové produkce roku 2005, tj. 5,3 mil. tun. V roce 2009 bylo ukládáno 4,7 milionu tun odpadů, tedy 14,6 % evidované produkce. Pokles hm. množství odpadů uložených na skládky mezi léty 2000 – 2009 činí 5,7 mil. tun, tj. cca 55 % (snížení v procentních bodech činí 11 %). Procentuální podíl skládkovaných odpadů jako celku klesá, avšak problematickým zůstává vysoký podíl skládkovaných směsných komunálních odpadů. (SKO). V roce 2009 bylo na skládkách uloženo 2 757 tis. t SKO z jeho produkce ve výši 3 284 tis. tun - podíl skládkování SKO byl tedy 84 % z produkovaného množství.

2.4.2 Snížení maximálního množství BRKO ukládaných na skládky

- Vyčlenit finanční dotace ze SFŽP na budování kapacit na zpracování BRKO.

Plněno částečně. Finanční dotace SFŽP ČR byly uvolňovány v souladu s možnostmi fondu. SFŽP ČR podporoval z programu 4.2. projekty na budování kapacit na využívání BRKO, přesto se v ČR zatím nedaří snižovat množství BRKO ukládaných na skládky. V Operačním programu Životní prostředí jsou vyčleněny finanční prostředky pro projekty na zpracování BRKO v rámci prioritní osy 4.

- Využít doporučení Realizačního programu ČR pro biologicky rozložitelné odpady.

Plněno průběžně. V souladu s doporučením Realizačního programu ČR pro biologicky rozložitelné odpady byla schválena vládou řada doporučení k podpoře plnění cíle (usnesením vlády č. 1621 ze 14. prosince 2005, jejich realizace je rozložena do let 2006 – 2007. Na podporu plnění cíle byl novelizován zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (§ 10a, § 33a) a byly připraveny teze prováděcí vyhlášky. Budování kapacit na zpracování BRKO, na úpravu SKO a na energetické využití SKO je podporováno z OP ŽP 2007 – 2013. Přesto se nedaří plnit cíle pro snížení podílu BRKO odstraněného skládkováním. Budování kapacit na zpracování BRKO je možné podpořit z Operačního programu Životní prostředí v letech 2007 – 2013.

2.4.3 Zlepšení nakládání s výrobky, obaly a odpady z nich

- Využít doporučení z následujících programů (programy zpracované v období 2003-2004):
 - Realizační program ČR pro obaly a odpady z obalů
 - Realizační program ČR pro elektrická a elektronická zařízení
 - Realizační program ČR pro PVC a odpady s obsahem PVC
 - Realizační program ČR pro autovraky
 - Realizační program ČR pro kaly z ČOV
 - Návrh nástrojů na podporu zvýšení materiálového využití odpadů.

Plněno průběžně. Doporučení Realizačních programů byla zohledněna a ve formě opatření schválena vládou usnesením vlády č. 18 z 5. ledna 2005 a č. 1621 ze 14. prosince 2005.

- Zpracovat realizační programy ČR pro specifické skupiny odpadů (např. biologicky rozložitelné odpady) v období 2004-2006 a následně využít jejich doporučení.

Splněno. Realizační programy ČR pro specifické skupiny odpadů byly zpracovány v roce 2005. Návrhy v nich formulované byly využity pro přípravu usnesení vlády č. 1621 ze dne 14. prosince 2005 a pro návrh usnesení vlády, které bylo předloženo vládě do konce roku 2006.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 2.4

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	2	1	0

V oblasti snižování materiálové a energetické náročnosti výroby a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů se předpokládá splnění 4 uvedených opatření, přičemž negativní oblastí zůstává „snižovat množství BRKO ukládaných na skládky“.

2.5 Odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady

Postupně se daří naplňovat většinu hlavních cílů v oblasti odpovědného nakládání s nebezpečnými odpady, které jsou stanovené především Plánem odpadového hospodářství ČR. Na druhé straně produkce nebezpečných odpadů vzrostla z 1194 tisíc tun v r. 2003 na 1 343 tisíc tun v roce 2005. Sledování produkce odpadů a manipulace s nimi umožňuje ISOH spolu s IRZ a ISPOP.

2.5.1 Prevence vzniku a snížení měrné produkce nebezpečných odpadů

- Využít doporučení Realizačního programu ČR pro nebezpečné odpady včetně postupů a opatření vedoucích ke snížení environmentálních a zdravotních rizik při nakládání s nebezpečnými odpady.

Plněno průběžně. Doporučení Realizačního programu ČR pro nebezpečné odpady včetně postupů a opatření vedoucích ke snížení environmentálních a zdravotních rizik při nakládání s nebezpečnými odpady byla využita při formulaci opatření z usnesení vlády ČR č. 18 z 5. ledna 2005.

Celková produkce nebezpečných odpadů v ČR mezi roky 2002 – setrvale klesala, od roku 2007 do roku 2009 pak začala opět narůstat. Na nárůst produkce nebezpečných odpadů má vliv mimo jiné např. povinnost odstranit zařízení s PCB do roku 2010, tento vliv však není zásadní. Měrná produkce nebezpečných odpadů na 1 obyvatele a rok v letech 2002, 2006 a 2009 činila 237, resp. 141 a 206 Kg (v roce 2000 činila měrná produkce 300 kg/obyv./rok.

- Zpracovat následující programy v období 2004-2006 a následně využít jejich doporučení:
 - Realizační program ČR pro oleje
 - Realizační program ČR pro baterie a akumulátory
 - Realizační programy ČR pro další specifické skupiny odpadů.

Splněno. Realizační programy byly zpracovány v letech 2004 - 2005. Všechny Realizační programy jsou využity postupně pro přípravu opatření k podpoře plnění POH ČR a tato opatření jsou vydávána jako usnesení vlády o Opatření k provedení nařízení vlády č. 197/2003 S., o Plánu odpadového hospodářství České republiky a o spolupráci ministerstev na jejich plnění (I.etapa UV č. 18 z 5. ledna 2005, II. etapa – UV č. 1621 ze 14. prosince 2005 a III. etapa byla vládě předložena do konce roku 2006).

2.5.2 Zlepšení nakládání s odpady ze zdravotnictví

- Využít doporučení Realizačního programu ČR pro odpady ze zdravotnictví (program zpracován v období 2003 – 2004).

Splněno. Doporučení Realizačního programu byla využita při formulaci opatření usnesení vlády č. 1621 ze 14. prosince 2005 a přípravě metodiky pro rozhodování krajských úřadů, včetně požadavků na zkvalitnění evidence.

V roce 2007 bylo vydáno Metodické doporučení k nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení. Zároveň byl zpracován projekt VaV č. SP-2f3/227/07 s názvem Hodnocení a minimalizace negativních vlivů na zdraví a životní prostředí při nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení. Výsledkem projektu jsou návrhy na vydání dalších metodických doporučení pro nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení (homecare, doprava zdravotnických odpadů dle ADR, metody hodnocení dekontaminace odpadů aj.). Je plánováno, že odpady ze zdravotnictví budou také samostatně legislativně upraveny v nově připravovaném zákoně o odpadech.

2.5.3 Odstranění odpadů PCB a zařízení s obsahem PCB do roku 2010

Plněno průběžně - probíhá dokončení inventarizace na národní úrovni. V návaznosti na ustanovení zákona o odpadech budou transformátory s obsahem PCB v rozmezí 50-500mg/kg a lehce kontaminovaná zařízení evidována i nadále. Doporučení Realizačního programu vedla začátkem roku 2006 k vydání Metodického pokynu pro shromažďování a skladování zařízení, kapalin a provozních náplní s obsahem PCB a pro dekontaminaci zařízení s obsahem PCB (polychlorovaných bifenyly). Metodický pokyn rovněž obdržela Evropská komise. V roce 2009 bylo vydáno Metodické doporučení k přípravě plánů postupného odstranění PCB, odpadů PCB a zařízení s obsahem PCB nebo plánů dekontaminace zařízení s obsahem PCB pro období 2009 až 2010. Také bylo vydáno sdělení odboru odpadů MŽP ke zpracování seznamů zařízení obsahujících PCB, která nepodléhají evidenci. Podle zákona o odpadech měla být všechna zařízení obsahující PCB nad 500 mg/kg odstraněna do konce roku 2010. Je nutné dekontaminovat nebo odstranit do roku 2025 transformátory s obsahem PCB 50-500 mg/kg a lehce kontaminovaná zařízení, jakožto i zařízení pod 5 litrů náplně s obsahem PCB (které současná legislativa umožňuje provozovat i po roce 2010).

2.5.4 Budování celostátní sítě zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady

- Vytvořit systém finanční podpory na výstavbu a modernizaci zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady, mimo skládek a spaloven komunálního odpadu.

Plněno průběžně. Projekty na výstavbu a modernizaci zařízení pro nakládání s nebezpečnými odpady byly podporovány ze SFŽP ČR a od roku 2007 byly zahrnuty do podpory z OP ŽP 2007 – 2013.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 2.5

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	3	0	0

Na základě uvedeného vyhodnocení jednotlivých opatření se nepředpokládají žádné problémy při splnění dílčího cíle „Odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady“.

3. Životní prostředí a kvalita života

3.1. Snižování zátěže prostředí a obyvatel toxickými kovy a organickými polutanty

Obyvatelstvo a životní prostředí je v České republice i nadále značně zatěžováno toxickými kovy a organickými znečišťujícími látkami. Řada opatření SPŽP není plněna v dostatečné míře, zejména pak v oblasti kvality ovzduší, ml. Nařízením Evropské (ES) č. 1907/2006, o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH), které vsoupilo v platnost 1.6.2007, byl zaveden systém hodnocení nebezpečnosti látek používaných v EU a systém omezení výroby a používání nebezpečných látek a jejich náhrady látkami méně nebezpečnými. Nejvýznamnějším zdrojem emisí toxických látek do vnějšího ovzduší i nadále zůstává zejména vytápění domácností. Toxické látky jsou stále významně produkovány i průmyslem. Úkol snižovat zátěže populace toxickými kovy a organickými sloučeninami v potravním řetězci se daří naplňovat pouze částečně. Důsledná implementace evropské legislativy vycházející z rámce Evropské strategie o rtuti však povede ke snížení celkového objemu rtuti v životním prostředí a tedy i v potravním řetězci.

3.1.1 Snižování zátěže prostředí a obyvatel toxickými kovy a organickými polutanty

- Pokračovat ve zvyšování efektivnosti monitoringu obsahu organických polutantů a toxických kovů v pitné vodě, prohloubit tento monitoring ve vodě, půdě a ovzduší jako potenciálních zdrojů těchto látek v potravinách

Splněno. Základní síť imisního monitoringu na území ČR, která zahrnuje také měření úrovně znečištění ovzduší částicemi (PM_{10} a $PM_{2,5}$), polycyklickými aromatickými uhlovodíky a těžkými kovy byla uvedena do pravidelného provozu 1. ledna 2005.

- Adaptovat právní řád ČR na nařízení (EU) v oblasti chemických látek.

Splněno částečně. Zákonem č. 371/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, byl adaptován právní řád ČR na nařízení (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (nařízení REACH). V roce 2010 byl vládě ČR předložen návrh zákona o výrobě, klasifikaci, zkoušení nebezpečných vlastností, balení, označování, uvádění na trh, používání, vývozu a dovozu chemických látek a směsí a o změně některých zákonů (chemický zákon). Tímto zákonem bude provedena adaptace právního řádu ČR na nařízení (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí.

- Přenést zodpovědnost za hodnocení nebezpečnosti chemických látek pro lidské zdraví a životní prostředí na výrobce a dovozce a stanovit odpovídající povinnosti průmyslovým uživatelům.

Plněno. Nařízením (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) byl zaveden systém hodnocení nebezpečnosti chemických látek pro zdraví člověka a životního prostředí. Výrobci a dovozci odpovídají na nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a mají povinnosti o nebezpečných vlastnostech informovat následné uživatele.

- Zavést systém hodnocení nebezpečnosti chemických látek používaných v EU (OECD).
Plněno. Nařízením (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH), které vstoupilo v platnost 1.6.2007, byl zaveden systém hodnocení nebezpečnosti chemických látek.
- Omezit výrobu a používání velmi nebezpečných látek a nahrazovat je méně nebezpečnými látkami.
Plněno. Nařízením (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) je stanoven seznam nebezpečných chemických látek, které lze uvádět na trh nebo používat pouze na základě povolení. Tento seznam je otevřený a jsou na něj zařazovány látky, které jsou velmi nebezpečné.
- Zavést systém časově omezených povolení pro používání velmi nebezpečných chemických látek s cílem omezit jejich použití na co nejmenší míru.
Plněno. Systém zaveden nařízením (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH).
- Regulovat uvádění nejvíce nebezpečných chemických látek na trh a používání na základě výsledků hodnocení jejich nebezpečnosti.
Plněno. Nařízením (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) byla odpovědnost výrobců a dovozců za hodnocení chemických látek výrazně posílena. Nařízením (ES) č. 1102/2008 o zákazu vývozu kovové rtuti a některých sloučenin a směsí rtuti a o bezpečném skladování kovové rtuti se od 15.3.2011 zakazuje vývoz kovové rtuti, některých sloučenin a směsí rtuti z EU. V roce 2010 byla dokončena revize Strategie EU ke rtuti.
- Omezovat lokální topeniště na uhlí, kde dochází při neukázněném spalování komunálního odpadu k tvorbě a emisím toxických látek
Nesplněno. Nepodařilo se udržet trend přechodu ve vytápění domácností od pevných paliv ke kvalitnějším plyným palivům. V posledních letech lze identifikovat, prozatím nikoliv masivní, přechod zpět k používání pevných paliv pro vytápění domácností. Významně se na emisích z těchto zdrojů projevuje neukázněné spalování (neodpovídajících paliv, komunálních odpadů atd.) a stárí spalovacích zařízení, jejich nedostatečná údržba a obměna.
V roce 2005 byla v Parlamentu ČR projednána novela zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, která umožňovala větší kontrolu spalovacích zdrojů v domácnostech. Tato novela nebyla Parlamentem ČR přijata.
- Rozšířit seznam látek sledovaných integrovaným registrem znečišťování.
Plněno průběžně. IRZ do roku 2007 sledoval 72 látek v únicích do ovzduší, vody, půdy a v tzv. přenosech (přenosy látek v odpadech a odpadních vodách). Jedná se o látky nebo skupiny látek, které je nutné důkladně monitorovat (skleníkové plyny, freony, pesticidy, polyaromatické uhlovodíky, chlorované uhlovodíky a další). Za ohlašovací roky 2007 a 2008 se sbíraly od části ohlašovatelů informace již o 93 látkách, za ohlašovací rok 2009 již od všech ohlašovatelů (z důvodu plné platnosti zákona č. 25/2008 Sb. za problematiku IRZ). Došlo tedy k rozšíření o 21 látek. V roce 2010 byly ohlašovány údaje již pošesté do

IRZ a veřejnost je měla k dispozici k 30. 9. 2010 na webových stránkách IRZ (<http://www.irz.cz/>).

3.1.2 Snižování zátěže populace toxickými kovy a organickými sloučeninami v potravním řetězci

- Realizovat opatření uvedená ve Strategii bezpečnosti potravin.

Plněno průběžně. Usnesení vlády ČR č. 1277 ze dne 15. prosince 2004 ukládá ministru životního prostředí spolupracovat s ministrem zemědělství při koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin, zejména poskytovat potřebné informace a součinnost při plnění úkolů plynoucích ze Strategie. V obecné rovině to pro MŽP znamená např. plošný monitoring životního prostředí, aktualizace legislativy týkající se nebezpečných látek a přípravků a správu s nakládání s GMO pomocí registru povolených geneticky modifikovaných organismů a registru uživatelů geneticky modifikovaných organismů. V oblasti bezpečnosti potravin byl přijat nový dokument: Strategie bezpečnosti potravin a výživy na období let 2010 – 2013, usnesení vlády ze dne 18.1. 2010 č. 61. Úkoly jsou plněny průběžně. V oblasti chemických látek např. novelou zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích včetně prováděcích předpisů. V oblasti GMO se Ministerstvo životního prostředí aktivně podílí na plnění Strategie bezpečnosti potravin v několika rovinách:

- *účast v meziresortní Koordinační skupině bezpečnosti potravin, aplikace Strategie v oblasti životního prostředí, plnění konkrétních úkolů a zprostředkování informací ze zasedání věcně příslušným útvarům,*
 - *úroveň odborná – účast zástupců MŽP a spolupracujících odborníků v pracovních skupinách, popřípadě vědeckých výborech (Vědecký výbor pro GM potraviny a krmiva),*
 - *komunikace s orgány EU, začlenění pěti českých laboratoří pro detekci GMO do evropské sítě ENGL, účast odborníků na akcích Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA), snaha o větší zapojení odborníků z ČR do práce EFSA (např. do GMO Panelu).*
- Podporovat mezinárodní spolupráci v oblasti monitoringu organických látek a toxických kovů v životním prostředí jako potenciálních zdrojů těchto látek v potravinách.
Splněno. ČR participuje v programu UNEP pro rtuť, kadmium a olovo. V roce 2005 MŽP připravilo zprávu pro UNEP o výskytu, popř. nakládání se rtuť, kadmiem a olovem v České republice a o opatřeních vedoucích k ochraně životního prostředí. ČR se účastnila jednání pracovní skupiny ke kadmiu a olovu v září 2006, na němž byla finalizována celosvětová zpráva o výskytu a přesunu kadmia a olova životním prostředím. ČR se podílí na mezinárodní spolupráci v oblasti monitoringu perzistentních organických polutantů v zemích CEE. Jako člen GEO (Group on Earth Observation) se zapojila do přípravy globálního monitorovacího systému pro rtuť.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.1

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
7	2	1	1

Přes splnění mnoha úkolů organizačního a legislativního charakteru, nadále zůstává obyvatelstvo vystaveno rizikovým a toxickým látkám. Nejmarkantnější situace je v oblasti lokálních topenišť, která si vyžádá další komplex opatření a nástrojů.

3.2 Snížení (celkové rozlohy) území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší

Emise hlavních znečišťujících látek vykazují po roce 2000 pouze pozvolný pokles, kvalita ovzduší se však téměř u všech sledovaných znečišťujících látek zhoršuje. Příčinou je vyčerpání potenciálu pro použití koncových zařízení na snižování emisí do ovzduší společně s obnovením hospodářského růstu a rozvojem automobilové dopravy. Zejména na emisích jemných tuhých znečišťujících látek se podílí významně malé spalovací zdroje v domácnostech, neboť v 20 % z nich jsou stále k vytápění používána pevná paliva. Kotle na tuhá paliva používané v domácnostech i velké spalovací zdroje spojuje značná technická zastaralost. Uvedený vývoj emisí znečišťujících látek a skladba jejich zdrojů se negativně promítá do kvality ovzduší v České republice. Celoplošný problém představuje překračování norem na kvalitu ovzduší stanovených pro ochranu zdraví lidí, zejména pro prachové částice PM₁₀ (v roce 2005 exponováno nadlimitním hodnotám přibližně 66 % populace ČR, v roce 2009 se jednalo o cca 18 % populace), polycyklické aromatické uhlovodíky (v roce 2005 i 2009 bylo exponováno nadlimitním hodnotám přibližně 35 % populace ČR) a troposférický ozon (dle průměru koncentrací ozónu za roky 2003-2005 bylo exponováno nadlimitním hodnotám 92 % populace ČR, v letech 2007-2009 pak 23 % populace).. Nadlimitním úrovní těchto znečišťujících látek jsou kvůli skladbě zdrojů znečišťování dlouhodobě vystaveni i občané žijící mimo velká města a průmyslové oblasti.

3.2.1 Zmenšení rozlohy území s překročenými kritickými zátěžemi z ovzduší

- Realizovat Integrovaný národní program snižování emisí.

Plněno částečně. Integrovaný národní program snižování emisí v České republice byl přijat usnesením vlády č. 454 ze dne 12. května 2004 a nahrazen Národním programem snižování emisí přijatým 11. 6. 2007. Cíle národního programu v oblasti emisních stropů jsou stanoveny k roku 2010, a v oblasti kvality ovzduší k roku 2015. Z aktuální emisní bilance vyplývá, že všechny národní emisní stropy budou pravděpodobně splněny, proto se navržená opatření v národním programu orientují především na zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí látek, pro které nejsou stanoveny národní emisní stropy. Průběžné vyhodnocení plnění Programu bylo předloženo vládě dne 11. 1. 2010. Opatření scénáře s dodatečnými opatřeními obsažená v Programu jsou částečně obsažena v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší. Kontrola malých spalovacích zdrojů (domácností) byla v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší odeslaném vládě ČR oproti původnímu návrhu MŽP v návaznosti na zásadní připomínky z meziresortního připomínkového řízení v konečné verzi návrhu zákona omezena. Tato oblast bude proto primárně řešena

preventivně, a to pozitivními stimulačními nástroji v kombinaci s požadavky na umístování nových spalovacích zdrojů na trh.

- Realizovat Krajské programy snížení emisí a zlepšení kvality ovzduší.

Splněno částečně. Ve všech krajích byly zpracovány programy snížení emisí či programy ke zlepšení kvality ovzduší. Tyto programy však až na výjimky prakticky neobsahovaly žádné konkrétní opatření ke zlepšení kvality ovzduší a proto byla v roce 2005 přijata novela zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, která stanovila povinnost zahrnout do programu programové dodatky, tzn. konkrétní opatření a dále povinnost aktualizovat programy ke zlepšení kvality ovzduší v roce 2006 tak, aby obsahovaly vstupní data za rok 2004. V roce 2006 byly programy ke zlepšení kvality ovzduší zaslány v předepsané formě Evropské komisi. Realizace těchto programů doposud prakticky neprobíhala z důvodu absence konkrétních opatření a finančních prostředků a proto zatím nepřispěla ke zlepšení kvality ovzduší. V současné době jsou k dispozici identifikované konkrétní projekty ke zlepšení kvality ovzduší, které nejsou realizovány z důvodu absence finančních zdrojů. V roce 2009 proběhla druhá aktualizace programů ke zlepšení kvality ovzduší. Zásadní součástí programů ke zlepšení kvality ovzduší jsou programové dodatky, které obsahují konkrétní akce a projekty a zároveň slouží jako podklad pro rozhodování kraje/měst o přímé či nepřímé podpoře konkrétních akcí.

- Monitorovat a hodnotit kritické zátěže, predikci a projekci emisí.

Plněno. Kritické zátěže se aktualizují průběžně, hodnocení kritických zátěží je prováděno každoročně, společně s predikcí a projekcí emisí. O výsledcích jsou každoročně informováni členové vlády.

- Promítnout výsledky těchto činností do nástrojů územního plánování a do rozhodování umístování staveb zdrojů znečištění ovzduší.

Plněno částečně. Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění stanovuje povinnost vycházet při výkonu veřejné správy na krajské a místní úrovni, zejména při územním plánování, územním rozhodování a povolování staveb nebo jejich změn, a při posuzování záměrů, které mohou výrazně ovlivnit čistotu ovzduší, nebo rozvojových koncepcí a programů rozvoje jednotlivých oborů a odvětví z programů ke zlepšení kvality ovzduší. Územní plánování je však nedostatečně využíváno při umístování zdrojů znečišťování ovzduší. Nevhodným umístěním pak dochází k negativním dopadům na zdraví lidí.

3.2.2 Splnění národních a krajských emisních stropů a zlepšení kvality ovzduší

- Realizovat Integrovaný národní program snížení emisí.

Plněno částečně. Integrovaný národní program snižování emisí v České republice byl přijat usnesením vlády č. 454 ze dne 12. května 2004 a nahrazen Národním programem snižování emisí přijatým 11. 6. 2007. Cíle národního programu v oblasti emisních stropů jsou stanoveny k roku 2010, a v oblasti kvality ovzduší k roku 2015. Z aktuální emisní bilance vyplývá, že všechny národní emisní stropy budou pravděpodobně splněny, proto

se navržená opatření v národním programu orientují především na zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí látek, pro které nejsou stanoveny národní emisní stropy. Průběžné vyhodnocení plnění Programu bylo předloženo vládě dne 11. 1. 2010. Opatření scénáře s dodatečnými opatřeními obsažená v Programu jsou částečně obsažena v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší. Kontrola malých spalovacích zdrojů (domácností) byla v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší odeslaném vládě ČR oproti původnímu návrhu MŽP v návaznosti na zásadní připomínky z meziresortního připomínkového řízení v konečné verzi návrhu zákona omezena. Tato oblast bude proto primárně řešena preventivně, a to pozitivními stimulačními nástroji v kombinaci s požadavky na umístování nových spalovacích zdrojů na trh.

- Zpřesnit měření emisí na zdrojích spolu se systematickou kontrolou ČIŽP.

Plněno. Autorizace pro měření emisí je vydávána Ministerstvem životního prostředí na základě splněných legislativních požadavků. Kontrolu žadatelů o autorizaci provádí autorizační orgán a Česká inspekce životního prostředí a rovněž tak kontrolu osob již autorizovaných. Dále je zajišťováno mezilaboratorní porovnání zkoušek, kterým je rovněž kontrolována kvalita jednotlivých laboratoří. Při zjištění závažných nedostatků Ministerstvo životního prostředí autorizaci odeberá.

- Zlepšit emisní inventury.

Plněno. V rámci projektů vědy a výzkumu podporovaných Ministerstvem životního prostředí proběhlo/probíhá řada projektů zaměřených na zdokonalení emisní inventury. Kromě toho průběžně docházelo k sjednocování zdrojů vstupních dat pro emisní inventury a k orientaci na statistická data poskytovaná Českým statistickým úřadem. Výsledky byly uplatněny při zpracování emisních inventur a vedly mimo jiné ke zpřesnění emisních bilancí, které se projevilo zvýšením emisí tuhých znečišťujících látek a snížením emisí oxidů dusíku z dopravy a vytápění domácností. Zatím nebyly odstraněny rezervy v rychlosti provádění emisních inventur, příslušná legislativní opatření jsou však již zpracována.

- Zveřejnit metodu hodnocení kvality ovzduší a zdokonalit interpretaci.

Splněno. Ministerstvo životního prostředí každoročně zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva životního prostředí hodnocení kvality ovzduší – vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší a oblastí, kde došlo v předchozím roce k překročení cílových imisních limitů. Tato metodika byla zdokonalena v roce 2005, byla zohledněna chyba tohoto hodnocení a hodnocení kvality ovzduší bylo doplněno o grafickou informaci, která doplňuje tabelární informaci o ploše výše uvedených oblastí.

- Podporovat omezování všech zdrojů nebezpečných látek a hledat náhradní řešení.

Plněno částečně. Omezování emisí a zdrojů emisí znečišťujících látek bylo systematicky finančně podporováno Státním fondem životního prostředí. V současné době jsou k dispozici finanční prostředky z Operačního programu Životní prostředí (2007 – 2013), ve kterém bylo na počátku téměř 286 mil. EUR na projekty zaměřené na omezování emisí. Dotace zatím nejsou čerpány v takové míře, jak se při přípravě programu očekávalo.

Nedařilo se však omezovat tvorbu nebezpečných látek z nevhodných lokálních topenišť, kde je často navíc spolu s uhlím spalován domácí odpad za tvorby velmi rizikových látek. Nedařilo se v potřebné míře omezovat tvorbu nebezpečných látek produkováných dopravou.

- Finančně podporovat zlepšující opatření ze SFŽP.

Plněno. Omezování emisí a zdrojů emisí znečišťujících látek bylo systematicky finančně podporováno Státním fondem životního prostředí. Také je možná podpora z PO 2, oblasti 2.2. Omezování emisí Další podpora se předpokládá v plánovacím období 2007-2013 z Operačního programu Životní prostředí.

- Kontrolovat plnění imisních limitů pomocí měřicí sítě ČHMÚ.

Plněno. Každoročně je zpracováno vyhodnocení kvality ovzduší založené na porovnání výsledků sledování kvality ovzduší se stanovenými přípustnými úrovněmi znečištění ovzduší. Česká republika plošně neplní imisní limity pro ochranu zdraví lidí pro PM₁₀ a lokálně v blízkosti kapacitních komunikací pro NO₂. Dále jsou lokálně překračovány imisní limity pro ochranu ekosystémů a vegetace pro oxid siřičitý a oxidy dusíku.

- Pokračovat v realizaci systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí.

Plněno. Státní zdravotní ústav každoročně zpracovává a zveřejňuje v rámci Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí zprávy o vlivu životního prostředí na lidské zdraví. Ministerstvo životního prostředí rovněž podporuje projekty vědy a výzkumu zabývající se emisemi ze zdrojů znečišťování ovzduší a následný vliv imisí na lidské zdraví. Každoročně je také předkládána vládě Informace o kvalitě ovzduší a s tím spojených zdravotních rizicích, kterou Ministerstvo životního prostředí zpracovává ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.2

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
7	0	5	0

Opatřením ke splnění národních emisních stropů byla věnována značná pozornost. Problematická zůstává imisní situace v oblasti mikročastic, přízemního ozónu, prachu a oxidů dusíku. Zdravotní stav obyvatelstva je ve vztahu k životnímu prostředí sledován.

3.3 Ochrana životního prostředí a člověka před hlukem hlukem

Hluk je všeobecně nadále podceňován a podílí se velkou měrou na zhoršování kvality života ve městech a podél komunikací s intenzivním automobilovým provozem. Jen málo opatření směřuje přímo k odstraňování hluku přímo u zdroje a k prevenci tvorby hluku. Zdravotní zátěž obyvatelstva z hluku přetrvává a vlivem rostoucí intenzity dopravy a vysokých rychlostí automobilového provozu se zátěž stále zhoršuje.

Rovněž se změnilы výchozí podmínky proti předpokladům avizovaným v SPŽP. Konkrétně nebyl přijat zákon o hodnocení a snižování hluku v životním prostředí a směrnice 2002/49/ES byla transponována do naší legislativy prostřednictvím zákona č. 222/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Došlo tím zároveň ke značné časové prodlevě v délce asi tří let proti stanovenému termínu přijetí uvedené směrnice. Tím se opozdilo i plnění dílčích cílů a opatření, takže jejich plnění lze v současné fázi označit pouze jako částečné. Část obyvatelstva je i nadále vystavena zátěži z nadměrného hluku.

3.3.1 Ochrana tichých území v krajině

- Vypracovat identifikaci tichých oblastí v krajině, navrhnout a zavést opatření na ochranu tichých území v krajině na základě připravovaného zákona o hodnocení a snižování hluku v životním prostředí.

Plněno částečně. V současné době se připravují podklady pro věcnou náplň vyhlášky MŽP o vyhlášení tichých oblastí ve volné krajině. Vyhláška bude koncipovaná tak, aby byla kompatibilní se záměry směrnice 2002/49/ES, která byla do české legislativy transponována prostřednictvím novely zákona IPPC. Uvedená novelizace umožnila vložením § 81 odst.a) do zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění, Ministerstvu zdravotnictví kompetenčně celou problematiku směrnice 2002/49/ES zaštitit. Resortu MŽP je zmíněnou legislativní úpravou přirčena povinnost stanovování a vyhlášení „tichých oblastí ve volné krajině“. Opatření na ochranu tichých oblastí ve volné krajině budou moci být zavedena až po vypracování akčních plánů, pro něž je termín vypracování stanoven na rok 2008. Zatím jsou vytipována potencionálně vhodná území pro stanovení tichých oblastí. Tato území však nejsou zahrnována do územních plánů velkých územních celků v dostatečném předstihu.

3.3.2 Snižování zátěže populace v sídlech z expozice dopravním hlukem a hlukem z průmyslové činnosti

- Vytvořit a prosazovat legislativní rámec pro hodnocení a snižování hluku v životním prostředí.

Plněno částečně. Legislativní rámec pro hodnocení a snižování hluku v životním prostředí byl vytvořen transpozicí směrnice 2002/49/ES do české legislativy. S konkrétními kroky pro zlepšování stavu akustické situace v ŽP bude moci být započato až po vypracování akčních plánů, pro něž je stanoven termín rok 2008.

- Postupně snižovat hygienický limit pro starou hlukovou zátěž z dopravy.

Plněno nedostatečně. Limit pro starou zátěž z dopravy je postupně snižován. V průběhu posledních pěti let došlo k jeho snížení z hodnot LAeq 72/62 dB na hodnoty LAeq 70/60 dB (čili o dva decibely). Problematika snižování staré hlukové zátěže je u nás v kompetenci Ministerstva zdravotnictví. Ministerstvo zdravotnictví však zanedbává řešení v reálné praxi, kdy i jednoduchá nenákladná opatření (například snížení rychlosti) mohou významně snížit tvorbu hluku, ale přesto nejsou na ochranu zdraví uplatňována.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.3

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
0	0	2	1

Problematika hluku je zatím řešena spíše formálně. V nedostatečné míře je hluk odstraňován u svého zdroje. Snížení rychlosti automobilů není na místní úrovni využíváno, ač se jedná nákladově o nejefektivnější opatření.

3.4 Environmentálně příznivé využívání krajiny

Česká republika v roce 2002 podepsala Evropskou úmluvu o krajině, která se od 1. 10. 2004 stala pro ČR závaznou. Cílem této úmluvy je podpořit ochranu, správu a plánování krajiny a organizovat evropskou spolupráci v této oblasti. Česká republika přijetím této úmluvy mimo jiné uznala, že krajina je důležitou součástí kvality života lidí v městských oblastech i na venkově, v narušených oblastech stejně jako v oblastech vysoce kvalitních, v oblastech pozoruhodných i běžných. Česká republika se tím zavázala právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity.

Výchozím postojem MŽP je preferovat znovuvyužití již urbanizovaných území před rozvojem na „zelené louce“. Tlak na znovuvyužití již zastavěných pozemků a rekonverze a regenerace území ovlivněných antropogenní činností (např. brownfields) jsou důležitým nástrojem pro ochranu volné krajiny před rozšiřováním zástavby, nástrojem pro zlepšení životního prostředí obyvatel lidských sídel a pro péči o krajinu a krajinný ráz. Znovuvyužití např. brownfields odpovídá trendu udržitelného rozvoje, kdy se s územím zachází jako s cenným zdrojem.

3.4.1 Obnovit funkce narušené krajiny

- Odstranit ekologické zátěže.

Plněno průběžně. Odstraňování starých ekologických zátěží v rámci privatizace bylo hrazeno z prostředků FNM ČR a Ministerstvo životního prostředí bylo jeho odborným garantem. Údaje o vynaložených finančních prostředcích na odstraňování ekologických škod z FNM, případně ze státního rozpočtu a územních rozpočtů na dekontaminaci půdy a čištění podzemních vod je součástí Statistické ročenky ŽP ČR. V rámci programu REALITY Rozvojové agentury CzechInvest bylo hrazeno odstraňování starých ekologických zátěží přítomných na revitalizovaném území. MŽP vydává stanoviska k výskytu SEZ na těchto lokalitách. Dále probíhá revitalizace území postižených těžbou černého a hnědého uhlí a odstraňování starých ekologických zátěží způsobených pobytom Sovětské armády na území České republiky, které jsou hrazeny z rozpočtu MŽP.

MŽP, kromě sanací probíhajících v privatizovaných podnicích na základě ekologických smluv, příp. dodatků k ekologickým smlouvám a sanací lokalit po bývalé Sovětské armádě, řeší a především spolupracuje s krajskými úřady, i na dalších problematkových lokalitách, kde vzhledem k rozsahu a charakteru kontaminace hrozí závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, a tudíž i nebezpečí z prodlení, pokud by se lokalita nesanovala. Prostředky pro tyto práce lze dle zákona č. 254/2001 Sb. o

vodách ve znění novelizovaného zákona č. 20/2004 Sb. hradit z k tomu účelu vytvořených účtů krajských úřadů ve výši 10 mil. Kč. Počínaje rokem 2007 bylo zahájeno čerpání prostředky i OPŽP, prioritní osy 4.2 „Odstraňování starých ekologických zátěží“.

- Snížit rozsah krajiny narušené dobýváním nerostů.

Plněno průběžně. Česká republika je vlivem staleté hornické tradice prostoupena velkým množstvím opuštěných důlních děl, která jsou postupně zajišťována a sanována do bezpečnější podoby z hlediska řízení či úniku toxických kovů, nebezpečných látek a kyselých důlních vod. Byla sanována hořící Radvanická výsypka uhelného dolu. V Severočeském hnědouhelném revíru probíhají průběžně velkoplošné sanace po povrchové těžbě. Přednostně je potřeba řešit lokality, kde může dojít k úniku rizikových látek toxických kovů do prostředí z dolů, odvalů a výsypek a nebo k výbuchu metanu unikajícího z hlubinných dolů v obydlené oblasti. Pokračují geologické práce zabývající se geochemickými vlivy hald, únikem a migrací metanu v horninovém prostředí.

Naopak na plochách, kde již došlo k samovolné obnově přírodního charakteru území (často s vysokou hodnotou z hlediska výskytu vzácných a různou měrou ohrožených druhů) je žádoucí další zásahy minimalizovat. Začlenění přírodě blízkých postupů (ponechání území sukcesí, nebo tzv. řízená sukcese) do rekultivační praxe a omezení nevhodných zásahů při sanaci starých důlních děl se dosud nepodařilo ze systémového hlediska upokojivě vyřešit.

Touto problematikou se zabývá Výzkumný projekt SP/2d1/141/07 „Rekultivace a management nepřírodních biotopů v České republice“, řešen v letech 2007 – 2011. Uplatňování výstupů přispěje k udržitelnému využívání krajiny, účinné ochraně cenných stanovišť mimo zvláště chráněná území a současně k udržitelnému využívání složek biologické rozmanitosti.

3.4.2 Znovuvyužití narušené krajiny

- Snížit zábory nenarušené krajiny pro nové aktivity.

Plněno částečně, průběžně. MŽP se podařilo prosadit prostřednictvím spolupráce s MMR zkvalitnění ochrany volné krajiny před zábory pro nové aktivity novelizací nástrojů v procesech územního plánování (zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a příslušné vyhlášky). Dále je třeba do připravované ekologické daňové reformy zapracovat ekonomické nástroje prevence výstavby na „zelené louce“ a upravit odvody za zábory volné krajiny (zejména připravit novelizaci zák. č. 334/1992 Sb. o ochraně ZPF).

- Zvýšit efektivnost využití zastavěných území.

Plněno průběžně. Při posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů MŽP orgány ŽP zohledňují zájem na prosazování vyššího podílu využití narušených ploch pro rozvojové záměry. MŽP spolupracovalo s MPO na přípravě Národní strategie regenerace brownfieldů, vydané v roce 2008, s ohledem na prevenci poškozování nenarušené krajiny novými aktivitami, zvýšení zájmu o využití narušených a nedostatečně využívaných ploch pro rozvojové záměry a možnosti financování regenerace těchto ploch pro obnovu nebo posílení ekologických funkcí krajiny. MŽP se podařilo prosadit do OPŽP na programové období 2007-2013 finanční podporu pro regeneraci urbanizované krajiny. Vhodné/podporované aktivity týkající se této problematiky jsou zejména:

- *individuální projekty pro zakládání a revitalizaci významné sídelní zeleně s preferencí druhové skladby posilující diverzitu sídelních biotopů a vztah obyvatel sídel (zejména dětí a mládeže) k přírodě: podpora je zaměřena na individuální zakládání a obnovu parků a další trvalé nelesní zeleně na plochách vymezených v územně plánovací dokumentaci, stromořadí a významných skupin stromů uvnitř sídel, hřbitovů, městských a obecních lesoparků, školních zahrad a komponovaných krajinných areálů,*
- *zakládání a regenerace zeleně v rámci tvorby zeleného prstence kolem sídla, vymezené v územně plánovací dokumentaci,*
- *výsadba vegetace s přírodě blízkým charakterem na místě dříve odstraněných malých (na pozemcích menších než 10ha) a ekonomicky těžko využitelných brownfields, , jiných staveb a zařízení, zátěže či následků geologického průzkumu,*
- *odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb a dalších objektů ve zvláště chráněných územích a územích zařazených do soustavy Natura 2000.*

Nedostatečně řešeno dosud bylo zachování přírodního charakteru bývalých vojenských výcvikových prostorů na jejichž hodnotu poukázal mj. výzkumný projekt VaV SP/2d3/153/08 „Opuštěné vojenské prostory jako refugia biodiverzity v současné krajině“. V uplynulém období tak často docházelo k znehodnocení těchto území nevhodným využitím nebo k postupnému poklesu přírodních hodnot v důsledku absence potřebné péče.

3.4.3 Minimalizovat negativní zásahy do krajinných systémů

- Zkvalitnit podklady pro územní plánování prostřednictvím krajinných plánů.

Plněno průběžně. V rámci tvorby prováděcích vyhlášek k novému stavebnímu zákonu spolupracovalo MMR s MŽP na tzv. koncepci uspořádání krajiny, která je povinnou součástí územně plánovací dokumentace (územních plánů obcí). MŽP spolupracuje s MMR a ČKA na analýzách možností plánování krajiny, resp. v krajině v rámci stávajícího územně plánovacího procesu, které jsou podkladem pro metodickou podporu veřejné správy v oblasti územního plánování a ochrany přírody a krajiny.

- Zpracovat metodiky krajinných plánů.

Plněno průběžně. V roce 2006 byla zpracována pracovní verze obecné metodiky krajinného plánu, která byla v roce 2007 finalizována a bude se ověřovat na pilotním území. V roce 2008 byla zpracována Metodika strategického krajinného plánu, jako samostatného plánovacího nástroje. Účelnost jejího uplatnění v územně plánovací praxi a stávajícím územně plánovacím procesu se ve spolupráci MMR a ČKA nadále prověřuje. Důraz je kladen na využití stávajícího územně plánovacího procesu pro plánování v krajině, tedy zkvalitnění územně analytických podkladů (sledovaných jevů v krajině), územních plánů obcí a zároveň činnosti státní správy, samosprávy a spolupráce s veřejností.

- Minimalizovat negativní dopady dobývání nerostů.

Plněno průběžně. Environmentálnímu hledisku dobývání nerostů je věnována stále větší pozornost. Nebyly povoleny těžby zlata např. s rizikovými postupy kyanidového loužení. Značný prostor pro zlepšení z hlediska prašnosti je při lomovém dobývání, drcení a síťování kameniva. Podzemní těžba uranu loužením kyselinami je hydrogeologicky sanována a zajištěna před únikem látek do širšího okolí. MŽP podporuje odborné projekty, které analyzují a hodnotí vlivy těžby nerostných surovin na krajinu a prostředí.

V letech 2007 – 2011 na MŽP probíhá Výzkumný projekt SP/2d1/141/07 „Rekultivace a management nepřírodních biotopů v České republice“, jehož jedním z výstupů bude metodika s návrhy nových ekologicky i ekonomicky efektivních a environmentálně šetrných postupů a způsobů rekultivací a managementu nepřírodních biotopů v České republice. Uplatňování výsledků projektu umožní postupné zvyšování ekologické stability kulturní krajiny a udržitelné využívání ekosystémů.

3.4.4 Udržitelné hospodaření v krajině

- Přijmout zásady udržitelného hospodaření v krajině a prosazovat je při tvorbě strategických dokumentů.

Plněno částečně. V oblasti lesního hospodářství se v současné době připravuje aktualizace Národního lesnického programu, kde MŽP navrhuje zpracovat novou kategorizaci lesů na polyfunkčním přístupu na základě rostoucí poptávky po mimoprodukčních funkcích a metody hospodářské úpravy lesa pro strukturálně bohaté lesy na bázi přírodě šetrných způsobů hospodaření. Zásady správné lesnické praxe nebyly doposud stanoveny.

V rámci několika strategických dokumentů např. Akčního plánu pro rozvoj ekologického zemědělství v ČR do roku 2010 schváleného usnesením vlády dne 17. března 2004 jsou podporovány aktivity v rámci ekologického zemědělství, které jako jednu z hlavních priorit zajišťuje šetrné hospodaření vůči životnímu prostředí. 14.12.2010 byl přijat vládou ČR nový Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství 2011-2015. Z Národního strategického plánu rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 vychází Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013. . Od 1. 1. 2009 je v ČR vyplácení přímých podpor a dalších vybraných dotací "podmíněno" plněním standardů udržování půdy v Dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním povinných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin adobrych životních podmínek zvířat

Dále je potřeba zmínit Národní strategický plán pro oblast rybářství na období 2007 – 2013, ze kterého vychází Operační program Rybářství na období 2007 – 2013. V tomto strategickém dokumentu nejsou zásady správné rybářské praxe obsaženy.

- Pokračovat ve způsobu udržitelného hospodaření v lesích, jakožto formě ekologického hospodaření.

Plněno částečně. Při tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů je opatření částečně zajišťováno účastí orgánů ochrany přírody, které stanovují podmínky pro hospodaření ve zvláště chráněných územích, využívání přirozené obnovy lesa, případně pro zabránění šíření geograficky nepůvodních dřevin. Orgány státní správy ochrany přírody a lesů však mohou stanovovat podmínky pro hospodaření v kategorii lesů hospodářských pouze u závazných ukazatelů lesního hospodářského plánu.

Dosavadní chápání udržitelného obhospodařování lesů vychází z premisy, že jeho ekologický pilíř je v dostatečné míře naplňován již pouhým zvyšováním zásob dřevní hmoty v porostech a respektováním platné lesnické legislativy, která důsledně vychází z modelu lesa věkových tříd. Mění se společenská objednávka ve vztahu k lesům však kromě tradiční trvalosti produkce dřevní hmoty akcentuje i ostatní nesmírně důležité funkční účinky vyplývající z existence lesních ekosystémů. Zatím chybí dlouhodobá podpora pro vlastníky lesů stimulující přechod k přírodě blízkým formám obhospodařování lesů, jakožto posilování ekologického pilíře trvalé udržitelnosti.

Zcela zatím chybí legislativní rámec pro možné uplatnění i jiných než pasečných způsobů hospodaření v lesích, zejména možnost uplatnit způsoby hospodaření založené na výběrných principech (strukturálně bohaté lesy), ale i možnost aplikovat postupy hospodaření vedoucí k jinému než vysokému tvaru lesa (nízký a střední les).

- Prosadit ekologické aspekty zemědělského hospodaření prostřednictvím Správné zemědělské praxe.

Plněno průběžně. Od 1. 1. 2009 je poskytování přímých plateb, některých podpor z Programu rozvoje venkova a společné organizace trhu s vínem „podmíněno“ dodržováním vybraných ustanovení z celkem 18ti směrnic a nařízení ES, jež byly transponovány legislativními předpisy ČR. Kontrola podmíněnosti (Cross compliance – dříve uváděno jako „křížová shoda“) zahrnuje 2 části - Podmínky dobrého zemědělského stavu (GAEC - Good Agricultural and Environmental Condition) a Povinné požadavky na hospodaření (SMR - Statutory management requirements). GAEC zajišťují zemědělské hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí, vychází z nařízení vlády č. 479/2009 a obsahují 5 tématických okruhů (eroze půdy, organické složky půdy, struktura půdy, minimální úroveň péče, ochrana vody a hospodaření s ní). SMR definují dvě oblasti: Životní prostředí a Veřejné zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin.

Plnění těchto povinností je ověřováno kontrolou dodržování tzv. standardů (GAEC) a kontrolovaných požadavků (SMR). Například v případě GAEC byl v roce 2009 pro každý z uvedených okruhů definován jeden standard. V roce 2010 již bylo zavedeno 10 standardů, přičemž se předpokládá jejich další navyšování, resp. zpřísnění.

- Zapracovat ekologické aspekty hospodaření v lesích do lesních hospodářských plánů.

Plněno částečně. V souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění je ochrana přírody a krajiny zajišťována účastí na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem zajistit ekologicky vhodné lesní hospodaření. Orgány ochrany přírody stanovují zejména podmínky pro hospodaření ve zvláště chráněných územích, využívání přirozené obnovy lesa, případně pro zabránění šíření geograficky nepůvodních dřevin. Orgány státní správy ochrany přírody a lesů však

mohou stanovovat podmínky pro hospodaření v kategorii lesů hospodářských pouze u závazných ukazatelů lesního hospodářského plánu (maximální výše těžeb, minimální rozsah výchovných zásahů a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin).

MŽP spolupracuje na přípravě návrhu aktualizace Národního lesnického programu s cílem zpracovat do tohoto dokumentu standardizaci metody hospodářské úpravy lesa pro strukturálně bohaté lesy.

- Podporovat ekologicky přijatelné formy a intenzity zátěže území z cestovního ruchu.

Plněno průběžně. Podpora a ohled na ekologicky přijatelné formy cestovního ruchu budou zahrnuty v připravované Státní koncepci cestovního ruchu na období 2007-2013 (MMR). Ekologicky přijatelné formy cestovního ruchu jsou podporované na území chráněných oblastí, současně postupným vytvářením center šetrné turistiky a plánovaným vytvořením obecného metodicko-koncepčního materiálu zaměřeného na udržitelný cestovní ruch v chráněných územích.

- Zpřístupňovat krajinu budováním polních cest, cyklostezek, pěších turistických tras, naučných a tematických stezek, podporovat drobné podnikání v ekoturistice a ekoagroturistice.

Plněno částečně. Rozvoj cykloturistiky probíhá na základě dokumentu „Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR“, rozvojové projekty jsou podporované z fondů EU a operačních programů. Naučné a tematické stezky podporovány v rámci environmentální osvěty a vzdělávání MŽP, NP, CHKO, obcí apod., jejich počet vzrůstá mimo jiné i v důsledku vytváření systému a sítě národních geoparků na území ČR (zatím jsou v ČR dva geoparky a další se připravují). Podpora cestovního ruchu je obsažena v ose 3 Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013.

- Podporovat „zelený kodex“ provozovatelů hotelů a ubytovacích zařízení.

Plněno částečně. Kromě Programu EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) je zelený kodex podpořen v rámci Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu zaměřeného na ubytovací zařízení podporou a propagací ekologického značení značkou „Ekologicky šetrná služba“ (EŠS) a evropskou značkou The Flower.

- Podporovat zavádění environmentálních systémů řízení a hodnocení (akreditace destinací) v cestovním ruchu.

Plněno částečně. Zavádění systémů environmentálního řízení a hodnocení v cestovním ruchu je nedostatečné. Pro další období je pro plnění daného opatření hlavním cílem vytváření sítě center šetrné turistiky. Smyslem vytváření sítě center šetrné turistiky je postupné nastavení standardů a prosazování základních principů šetrného cestovního ruchu, zejména pohybu turistů v přírodě a při návštěvě turistických atraktivit. Základním nástrojem k uskutečňování těchto cílů budou aktivity v oblasti environmentálního vzdělávání a podpora informačně-poznávacích funkcí šetrné turistiky, aktivní podpora (koordinace) postupné implementace Evropské charty udržitelného cestovního ruchu ve zvláště chráněných územích a implementace směrných návodů vypracovaných poradním orgánem Úmluvy o biodiverzitě ve spolupráci UNEP a WTO „Zásady pro aktivity

související s udržitelným rozvojem cestovního ruchu a biologickou diverzitou na území zranitelných ekosystémů“.

- Podporovat obnovu a údržbu malých železničních tratí a železničních stanic, jako možných center služeb pro ekologicky šetrnou pěší turistiku a cykloturistiku.

Plněno částečně. V některých regionech Správa železničních tratí napomáhá převodu opuštěných železničních tratí do režimu cyklostezek. V jiných oblastech stále není tento potenciál dostatečně využíván. Vláda se svým usnesením ze dne 7. července 2004 č. 678 o Národní strategii rozvoje cyklistické dopravy České republiky přihlásila k podpoře cyklistické dopravy a k budování cyklostezek.

3.4.5 Udržitelný rozvoj sídel

- Chránit kvalitní segmenty přírodního charakteru v zastavěných územích.

Plněno průběžně. Jedná se zejména o zachování stávajících přírodních ploch, parků, lesů apod. a jejich ochranu a začleňování do urbanistického konceptu plošného rozvoje sídel tak, aby byly zachovány jejich ekologické hodnoty a vazby a mohly zároveň plnit další společenské funkce. Pro ochranu ploch přírodního charakteru v zastavěném území obcí jsou využívány standarní nástroje vyplývající ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ze zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), případně dalších právních předpisů. Podkladem pro územní plán a jeho aktualizaci jsou územně analytické podklady obcí (vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence plánovací činnosti, příloha I, část A), jejichž součástí jsou sledované jevy též podle části druhé, třetí a čtvrté zákona o ochraně přírody a krajiny.

Prostor ke zlepšení při využívání dostupných nástrojů k ochraně ploch přírodního charakteru v zastavěném území obcí je však stále v oblasti metodické podpory orgánů státní správy, vzdělávání a osvěty.

- Podporovat vznik a rozšiřování zelených prstenců kolem měst.

Plněno částečně. MŽP garantovalo projekt výzkumu a vývoje, který byl zaměřen na problematiku zelených prstenců kolem sídel. V rámci projektu byly vypracovány modelové studie a zobecnění vhodného postupu při plánování a realizaci zeleného prstence. Vznik projektové dokumentace pro realizaci konkrétních záměrů byl do roku 2007 Ministerstvem životního prostředí podporován z národního Programu péče o urbanizované prostředí. Realizace výsadeb zeleně, které jsou součástí tzv. zeleného prstence měst, jsou od roku 2007 podporovány z OPŽP v rámci prioritní osy 6. Přínos tzv. zelených prstenců (tj. ploch multifunkční zeleně s převažujícími funkcemi ekostabilizační, rekreační a hygienickou) ke zlepšení životního prostředí sídel spočívá především ve spojitosti, resp. interaktivitě těchto ploch a zároveň v jejich variabilitě. Součástí tzv. „zeleného prstence“ mohou být plochy s různou formou a stupněm ochrany např. podle zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, městské lesy, parky apod.

Vzhledem k tomu, že pojem zelený prstenec, resp. zelený pás není zakotven v platné legislativě (zejména v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ani v zákoně

č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu), jsou možnosti jejich realizace v současnosti omezené, i když je lze považovat za veřejný zájem. Základní podmínkou je zajištění vhodných pozemků nezbytných pro realizaci funkčních zelených prstenců a jejich ochrana. To je úkol pro územní plánování, který je podmíněn především postojem samosprávných orgánů, majetkoprávními vztahy a existencí dalších zájmů v území.

Zelené prstence kolem měst lze proto s ohledem na jejich význam a funkci považovat za součást tzv. systému sídlení zeleně podle prováděcích předpisů stavebního zákona (vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence plánovací činnosti). Systém sídlení zeleně však dosud není v rámci stavebního zákona ani prováděcích předpisů rozvíjen, a to ani metodicky. Ke zlepšení podmínek pro zakládání a ochranu ploch zeleně v sídlech, resp. pro vytváření spojitého systému sídelní zeleně, který bude plnit očekávané funkce, je možné využít stávající legislativní úpravu a zaměřit se na metodickou podporu orgánů státní správy činných v procesu územního plánování a ochrany přírody a krajiny.

- Zkvalitnit ochranu a péči o sídelní zeleň a další přírodní složky urbanizovaného území.

Plněno průběžně. MŽP v rámci finanční podpory z národních programů otevřelo v roce 2002 Program péče o urbanizované prostředí, ze kterého byla poskytována podpora na pořizování studií opatření zaměřených na zakládání nebo regeneraci významných ploch sídelní zeleně. Spolu s několika dalšími národními programy byl Program péče o urbanizované prostředí v roce 2008 ukončen, a to v souvislosti s optimalizací národních dotačních programů pro ochranu přírody a krajiny a otevřením Operačního programu Životní prostředí (OPŽP). OPŽP od roku 2007 je poskytována finanční podporu na regeneraci urbanizované krajiny v rámci prioritní osy 6.

Finanční podpora z OP ŽP v prioritní ose 6 je určena na investice do sídelní zeleně, tedy především na zakládání nebo obnovu ploch sídlení zeleně, nikoliv na trvalou péči a údržbu těchto ploch. Náklady na údržbu sídlení zeleně jsou hrazeny z rozpočtů obcí a péče o plochy veřejné sídelní zeleně je v kompetenci jejich samospráv.

MŽP v rámci osvětové činnosti v oblasti péče o sídelní zeleň podporuje soutěž Vesnice roku a garantuje ocenění Zelená stuha v této soutěži, účast českých měst a vesnic v mezinárodní soutěži Entente Florale Europe – Evropská kvetoucí sídla, jejíž kritéria jsou zaměřena na kvalitu života s důrazem na kvalitu péče o sídelní zeleň, životní prostředí a krajinné zázemí sídel, podporuje Národní síť zdravých měst apod.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.4

Plněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
0	9	10	0

V oblasti „Environmentálně příznivého využívání krajiny“ se předpokládá, že 9 opatření bude splněno zatímco u 10 opatření se vyskytují negativní faktory. Jednou z problematických oblastí je prosazování ekologických aspektů do všech antropogenních činností člověka, např. hospodaření v lesích.

3.5 Omezování antropogenních/průmyslových vlivů a rizik

Průmyslové znečištění a havárie, chemické látky, hluk a geneticky modifikované organismy (GMO) znamenají rizika pro zdraví a životní prostředí především kontaminací životního prostředí emisemi, přítomností ve výrobcích uváděných na trh a výskytem v pracovním prostředí a vnějším ovzduší. Je zapotřebí i nadále průběžně věnovat pozornost jak starším zátěžím rizikových látek, tak i novým průmyslovým aktivitám, aby nebylo ohrožováno obyvatelstvo a životní prostředí. Prevence se uplatňuje v rámci omezování a povolování nebezpečných chemických látek a povolování GMO, integrovaného povolování (IPPC) a při posuzování vlivů na životní prostředí (SEA, EIA).

Řešení problematiky starých ekologických zátěží v uplynulém období bylo nedostačující. Rozsah starých ekologických zátěží plynoucích z nedostatečného řešení této problematiky v ČR v minulosti je alarmující a jejich urychlené řešení vzhledem k dopadům na zdravotní stav obyvatelstva a životní prostředí je nezbytné. Pro řešení problematiky bude využito možnosti čerpání prostředků z operačního programu Životní prostředí 2007 – 2013.

3.5.1 Zmírnění důsledků závažných havárií

- Zavést opatření ke snížení pravděpodobnosti závažných havárií (organizační a technická opatření).

Plněno aplikací zákona o prevenci závažných havárií (dále PZH):

Provozovatel objektu nebo zařízení zařazeného do skupiny A nebo B je povinen postupovat podle bezpečnostního programu nebo bezpečnostní zprávy tak, aby nebyl ohrožen život a zdraví lidí, hospodářských zvířat, životní prostředí a majetek.

- Vypracovat a realizovat systém řízeného umístění a dodržování odpovídajících vzdáleností mezi novými nebezpečnými objekty a zařízeními a obytnými oblastmi v rámci územního plánování a rozhodování o umístění staveb.

Plněno částečně průběžnou aplikací zákona o prevenci závažných havárií (PZH):

Krajský úřad je dotčeným správním úřadem na úseku prevence závažných havárií při projednávání územně plánovací dokumentace v územním řízení, popřípadě ve stavebním řízení a v řízení o odstranění stavby, pokud je jeho předmětem objekt nebo zařízení. Na základě oznámení zahájení územního řízení zašle krajský úřad stavebnímu úřadu, který vede územní řízení, analýzu a hodnocení rizika závažné havárie, které mu předložil provozovatel. V případě, kdy územní rozhodnutí nebylo vydáno, zašle krajský úřad stavebnímu úřadu analýzu a hodnocení rizika závažné havárie na základě oznámení o zahájení stavebního řízení, nebo řízení o odstranění stavby. Bez analýzy a hodnocení rizika závažné havárie nelze schválit územně plánovací dokumentaci, vydat územní rozhodnutí, popřípadě stavební povolení nebo rozhodnutí o dodatečném povolení stavby v případě, kdy územní rozhodnutí nebylo vydáno.

Krajský úřad zajišťuje, aby se braly v úvahu cíle prevence závažných havárií a omezení jejich následků vzhledem k umístění nových objektů a zařízení, provádění změn existujících objektů a zařízení, provádění nových staveb, jako jsou dopravní spoje, místa navštěvovaná veřejností a obytné oblasti, udržování vzájemných odstupů mezi objekty a

zařízeními, na které se vztahuje tento zákon o PZH, a obytnými oblastmi, budovami a oblastmi navštěvovanými veřejností, hlavními dopravními trasami, rekreačními oblastmi a územími chráněnými podle zvláštních právních předpisů, a to při územním plánování podle zvláštního právního předpisu.

- Modifikovat existující objekty a zařízení, frekventovaná místa a obytné oblasti v blízkosti existujících objektů a zařízení tak, aby byla dodržena odpovídající vzdálenost mezi nebezpečnými objekty a obytnými oblastmi.

Plněno částečně průběžnou aplikací zákona o PZH: U stávajících objektů a zařízení zajišťuje krajský úřad v případě potřeby přijetí dodatečných opatření souvisejících s cílem snižovat riziko vzniku závažné havárie.

3.5.2 Prevence závažných havárií

- Vytvořit funkční systém prevence závažných havárií.

Splněno aplikací zákona o PZH: Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství¹⁾ a stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek v objektech a zařízeních a v jejich okolí.

- Zavést opatření k eliminaci potenciálních zdrojů rizika (např. změny technologií, náhrady nebezpečných chemikálií, snížení kapacit výbušných materiálů).

Splněno částečně průběžnou aplikací zákona o PZH: Povinnost neustálého zlepšování vyplývá z politik prevence havárií u provozovatelů i aplikace dílčích systémů řízení (Demingův cyklus).

3.5.3 Zajistit bezpečné zacházení s GMO

- Vypracovat a implementovat systém odpovědnosti za škody způsobené nakládáním s GMO a jejich uvolňováním do životního prostředí na základě obecných principů odpovědnosti za škody v oblasti životního prostředí.

Plněno částečně: v případě škod způsobených nakládáním s GMO se použijí obecné předpisy o odpovědnosti za škody. Na mezinárodní úrovni byl na 5. zasedání smluvních stran Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti v říjnu 2010 přijat Nagojsko-kualalumpurský doplňkový protokol o odpovědnosti a náhradě škod ke Cartagenskému protokolu. MŽP předloží vládě návrh na sjednání doplňkového protokolu s tím, že MŽP bude orgánem odpovědným za jeho provádění.

¹⁾ Směrnice Rady 96/82/ES o kontrole nebezpečí vzniku závažných havárií zahrnujících nebezpečné látky. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/105/ES, kterou se mění směrnice Rady 96/82/ES o kontrole nebezpečí vzniku závažných havárií zahrnujících nebezpečné látky.

- Zpracovat a realizovat systém včasného informování o uvolňování GMO do životního prostředí.

Splněno zákonem č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů.

- Realizovat systém účasti na rozhodování o nakládání s GMO.

Splněno zákonem č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, ve znění pozdějších předpisů. Byl vytvořen ucelený systém informování veřejnosti, zainteresovaných stran, obcí a krajů.

- Zavést systém výměny informací mezi dotčenými resorty (životní prostředí, zdravotnictví a zemědělství) tak, aby byla zajištěna návaznost povolování a kontroly GMO – produkty vyrobené z GMO (potraviny, léčiva, krmiva atd.).

Plněno průběžně - pro oblast potravin a krmiv a oblast pěstování zemědělských plodin existuje úzká spolupráce mezi dotčenými ministerstvy i kontrolními organizacemi. Rozvíjí se výměna informací v oboru léčiv (SÚKL) a v problematice související se zákazem biologických a toxinových zbraní (SÚJB). Rozvoj moderních biotechnologií přináší potřebu spolupráci neustále prohlubovat a rozšiřovat na nová použití GMO.

- Implementovat novou legislativu Evropských společenství a aktivně se zapojovat do procesů přípravy právních předpisů, mezinárodních norem a metodik a výměny informací na úrovni EU.

Plněno průběžně, legislativa EU se v tomto novém oboru stále zdokonaluje. ČR se aktivně účastní příslušných jednání jak na úrovni expertů, tak na úrovni správních orgánů. Předpisy EU a mezinárodní normy jsou následně transponovány do národní legislativy, metodik apod.

- Dokončit systém kontroly nakládání s GMO.

Splněno, systém byl ustanoven v rámci stávajících předpisů a s pomocí projektů MŽP na laboratorní detekci GMO. Dále je třeba rozvíjet koordinaci mezi dozorovými orgány.

3.5.4 Sanace starých ekologických zátěží

- Odstranit nejrizikovější staré ekologické zátěže s využitím stávajícího mechanismu Fondu národního majetku, sanace lokalit po bývalé Sovětské armádě a na základě vodního zákona.

Plněno průběžně. Kvůli cca 2,5leté nečinnosti FNM ČR a MF se nedařilo v plní polovině předemtného hodnoceného období plnit plán zadávání veřejných zakázek na sanační práce v rámci uzavřených ekologických smluv s nabyvateli privatizovaného majetku, ke zpoždění došlo v cca 100 případech. Zadávány byly pouze zakázky malého rozsahu (zejména analýzy rizik, aktualizované analýzy rizik, doprůzkumné práce, zpracování

projektové dokumentace). Nápravná opatření na zbývajících lokalitách probíhají dle schválených prováděcích projektů.

Sanace lokalit po bývalé Sovětské armádě probíhá dle plánu. Jedná se především o lokality s již probíhajícími sanačními opatřeními, v r. 2006 byly zadány některé další zakázky na sanaci dalších dílčích lokalit, event. na jejich doprůzkum a zpracování analýzy rizik. Od r. 2004 na území bývalých vojenských újezdů Mladá a Ralsko započal proces postupné likvidace starých nepotřebných vrtů. U případů nápravných opatření dle § 42 odst. 4 vodního zákona existuje kompetenční problém s krajskými úřady, cca 1/3 krajů nápravná opatření realizují, ostatní nikoliv.

- Urychlit proces odstraňování starých zátěží vzniklých před privatizací.

Plněno průběžně. V roce 2005 schválila vláda uzavření tří dalších ekologických smluv se společnostmi AGROSONEP SKALKA s.r.o. (garance 1,5 mil. Kč), KRÁLOVOPOLSKÁ a.s. (garance 320,2 mil. Kč) a DIAMO s.p. (garance 1 948 mil. Kč).

Na druhé straně nebylo využito všech možností daných usnesením vlády č. 51/2001 o Zásadách vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací a umožnit uzavření ekologické smlouvy i nabyvateli z 1. privatizace. FNM ČR (MF) vydalo zamítavé stanovisko k uzavření některých dalších nově navrhovaných ekologických smluv (např. Jihostroj Velešín, a.s., ŽOS, a. s., Nymburk), a to přes doporučující stanovisko MŽP na základě doložených zjištěných rizik pro zdraví lidí a složky ŽP. Sanační práce však průběžně na předmětných lokalitách pokračují nebo se jejich příprava finalizuje.

- Využít fondů EU pro ověření rizikovosti vytipovaných lokalit a zajištění vlastních sanačních prací na lokalitách, kde staré ekologické zátěže (SEZ) již přímo ohrožují složky životního prostředí a zdraví člověka.

Plněno průběžně. V rámci Operačního programu Životní prostředí 2007 – 2013 se realizuje prioritní osa 4.2 „Odstraňování starých ekologických zátěží“, která představuje systémové řešení problematiky, nejrizikovějších SEZ a to včetně jejich kompletní inventarizace, kategorizace priorit a zpracování analýz rizik u vybraných lokalit.

- Aktualizovat Regionální seznamy priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží s cílem získání aktuálních údajů, podchycení informací o lokalitách, jejichž sanace je zajišťována jinými resorty, event. z privátních zdrojů.

Plněno průběžně. Koncem roku 2005 vzala vláda ČR na vědomí svým usnesením č. 1572 Národní implementační plán Stockholmské úmluvy o persistentních organických polutantech, který měl v letech 2008 -2010 podstatný klíčový vliv na zpracování dvouetapové Inventarizace kontaminovaných míst s obsahem nebo potenciálním obsahem persistentních organických polutantů (POPs).

V rámci čerpání prostředků z OPŽP 2007 - 2013 je již vyvinuta nová, závazná metodika kategorizace a klasifikace priorit pro odstraňování SEZ, s jejíž pomocí budou nahrazeny seznamy priorit z r. 2002 a 2004. Tato metodika byla v květnu 2006 předložena Vládě ČR pro informaci. V prosinci 2006 byla oponována. V únoru roku 2007 byla předána krajským úřadům a odborné veřejnosti k veřejné oponentuře. Od května 2007 je ze strany MŽP, krajských úřadů a ČIŽP využívána k tvorbě seznamů priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží a jejich kategorizaci v roce 2007, což bylo již využito i v rámci prioritní osy 4.2 OPŽP.

V ČR neexistuje komplexní legislativa řešení starých ekologických zátěží, existuje již však zákonná povinnost jejich evidence v návaznosti na novelizaci vyhlášky č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, z roku 2009 č. 18/2009 Sb. MŽP má k dispozici informace pouze u těch mechanismů, kde působí jako odborný (rámec ekologických smluv), případně i jako věcný garant (sanace lokalit po bývalé Sovětské armádě). K informacím z jiných resortů má MŽP přístup pouze díky reportingové povinnosti ČR pro EEA v oblasti „contaminated sites“ a reporting pro Stockholmskou úmluvu o POPs, které zabezpečuje ve spolupráci s agenturou CENIA a dalšími odbory MŽP. V roce 2007 byl pro zlepšení tohoto stavu předán vládě ČR k projednání návrh usnesení vlády, podle kterého by MŽP bylo odborným garantem procesu odstraňování starých ekologických zátěží, resp. kontaminovaných míst na úrovni celé ČR. V návaznosti na toto opatření je v rámci prostředků prioritní osy 4.2 OPŽP plánována pro další období celostátní inventarizace starých ekologických zátěží, resp. kontaminovaných míst, která by byla realizována již podle rámcové směrnice EU o ochraně půdy. Tato směrnice však na úrovni ES nedošla zatím po mnoha letech vyjednávání k politické shodě.

- Zdokonalit systém veřejné kontroly rozhodování o sanaci starých ekologických zátěží.

Plněno průběžně. Probíhá v rámci zapojení veřejnosti v průběhu posuzování vlivů na životní prostředí, tzv. EIA a při projednávání případných žádostí o finanční podporu v rámci OPŽP, prioritní osa 4.2.

- Vyhodnotit zdravotní rizika vztahující se k sanované ekologické zátěži.

Plněno průběžně. Tento bod je plněn v rámci jednotlivých etap nápravných opatření (analýza rizik, sanace, aktualizovaná analýza rizik, postsanační monitoring) v souladu s Metodickými pokyny MŽP.

- Sledovat expozici a efekty polutantů ze sanovaných ekologických zátěží na zdraví člověka.

Plněno průběžně. V rámci procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, je pro významný záměr autorizovanou osobou zpracováváno hodnocení vlivů na veřejné zdraví, které se touto problematikou zabývá. Autorizace je udělována Ministerstvem zdravotnictví ČR. Rovněž probíhá v souladu s Metodickými pokyny MŽP.

- Biologický monitoring vztahující se k sanované ekologické zátěži.

Plněno. V rámci procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí je u významných záměrů zpracováno biologické hodnocení, a probíhá v souladu s Metodickými pokyny MŽP.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.5

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
4	9	5	0

3.6 Ochrana životního prostředí před negativními účinky živelních událostí a následky krizových situací

Ochrana životního prostředí před následky krizových situací je jedním z hlavních úkolů Ministerstva životního prostředí, neboť všechny typy krizových situací mají rozhodující negativní dopad na životní prostředí. V hodnoceném období byla schválena souhrnná aktualizace Krizového plánu MŽP, kterým se řídí příprava a vlastní řešení krizových situací v působnosti resortu.

3.6.1. Vytvoření a kodifikace postupů krizového řízení v životním prostředí

- Zpracovat koncepci krizového řízení resortu a zapracovávat její výstupy do příslušných legislativních a koncepčních dokumentů na všech úrovních (národních, regionálních a místních) za účelem vytvoření opatření na zmírnění důsledků ohrožení životního prostředí.

Plněno. Krizový plán MŽP, jehož souhrnná aktualizace byla schválena v prosinci 2010 je základním dokumentem, kterým se řídí příprava a vlastní řešení krizových situací v působnosti resortu MŽP. V hodnoceném období byly připraveny podklady pro zpracování Koncepce environmentální bezpečnosti, která bude předložena, v souladu s usnesením vlády č. 165/2008, na konci roku 2011 a bude jedním ze základních východisek pro tvorbu celostátních koncepcí ochrany přírody a krajiny a technické ochrany životního prostředí.

Ochrana životního prostředí před následky krizových situací je jedním z hlavních úkolů Ministerstva životního prostředí, neboť všechny typy krizových situací mají rozhodující negativní dopad na životní prostředí. V hodnoceném období Ministerstvo životního prostředí schválilo Krizový plán MŽP, kterým se řídí příprava a vlastní řešení krizových situací v působnosti resortu.

3.6.2 Prevence vzniku krizových situací a omezování jejich škodlivého působení na životní prostředí

- V rámci krizového plánu zpracovat systém krizového řízení resortu na řešení povodní velkého rozsahu, dlouhodobých inverzních situací (typové plány), dále znečištění ovzduší a vod, nadměrného hromadění odpadů zejména nebezpečných, starých ekologických

zátěží, starých důlních děl, sesuvů půd a řízení skal, nebezpečných chemických látek a genetické modifikace, který se stane součástí celostátní koncepce ochrany životního prostředí.

Splněno. Systém krizového řízení na řešení krizových situací v gesci MŽP je podrobně popsán v Krizovém plánu MŽP, jehož nedílnou součástí jsou i typové plány na řešení krizových situací vzniklých povodněmi velkého rozsahu a dlouhodobými inverzními situacemi, jejichž zpracování garantuje MŽP. Krizový plán MŽP včetně typových plánů byl souhrnně aktualizován k 31. prosinci 2010. Krizový plán je zpracován jak v digitální, tak v listinné formě a je k dispozici oprávněným osobám na intranetu MŽP. Při zpracování databáze zdrojů rizik, která je rovněž součástí Krizového plánu MŽP bylo využito formy vícevrstvého geografického informačního systému, který umožňuje urychlit a zefektivnit rozhodovací proces krizových štábů.

- Vypracovat informační systém krizového řízení v oblasti životního prostředí.

Splněno. Ministerstvo životního prostředí nově koncipovalo a v krizovém plánu využilo vícevrstvého geografického informačního systému, pro znázornění zdrojů rizik vzniku krizových situací. Systém umožňuje prostorové znázornění působení zdrojů rizik včetně synergických jevů a domino efektu, a je efektivní pro urychlení rozhodovacího procesu krizových štábů. Na žádost Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany a Ministerstva zdravotnictví byl předán jejich operačním střediskům, kde je využíván a byl modelově prezentován i v zahraničí v rámci přeshraniční spolupráce při řešení velkých průmyslových havárií. Systém je každoročně aktualizován.

- Zpracovat dokumenty o zdrojích krizových rizik, identifikovat je, omezit jejich působení, posilovat ochranné mechanismy.

Splněno. Identifikace zdrojů rizik, prevence jejich vzniku, omezování jejich působení a posilování ochranných mechanismů je obsahem krizového plánu MŽP v „Seznamu krizových opatření“ a „Katalogových listech“, které obsahují konkrétní postupy pro jednotlivé typy krizových situací a jsou podkladem pro činnost Ústředního krizového štábu a krizových plánů krajů.

- Modernizovat předpovědní, varovné a hlásné služby.

Plněno průběžně. Modernizace předpovědní varovné a hlásné služby probíhala podle stanoveného Programu modernizace předpovědní, varovné a hlásné služby (dále jen „PVS“). V rámci tohoto programu bylo modernizováno počítačové vybavení pro modelování, byly rekonstruovány a modernizovány části pozorovacích sítí, databázové systémy, počítačové sítě včetně programového vybavení v pražském centru i v krajích. Celkově se zlepšila přesnost a kvalita výstrah pro různé druhy živelných pohrom. Modernizovaná PVS se osvědčila v systému krizového řízení MŽP i ve spolupráci s MV a MO při zvládnutí krizových situací.

Vzhledem k rostoucímu riziku vzniku živelných pohrom, teroristických útoků a velkých havárií musí modernizace PVS pokračovat i v dalších letech. Bude nutné dokončit automatizaci pozorovacích sítí, rekonstrukci hlásných sítí vod. Dále je nutné modernizovat počítačové vybavení pro potřeby vizualizace výstupů v GIS sloužící pro prezentaci výstrah a informací pro orgány krizového řízení, státní správy a veřejnost. Na

základě Usnesení vlády č. 604 ze dne 24.5.2006 byl vypracován Povodňový informační systém (POVIS), který zajišťuje jednotnou platformu pro správu, aktualizaci a poskytování informací z povodňových knih a povodňových plánů pro úrovně státní správy (STÁT, KRAJ, ORP, OBEC) a zajišťuje v průběhu povodňových situací, ale i mimo ně informovanost odpovědných subjektů.

- Snížit množství skladovaných a vyráběných nebezpečných chemických látek v záplavových územích.

Plněno. V souladu s platnou legislativou o prevenci vzniku průmyslových havárií byla přijata opatření na minimalizaci úniků nebezpečných látek do životního prostředí v důsledku povodní velkého rozsahu. Tato opatření jsou obsažena v příslušných bezpečnostních zprávách a vnitřních havarijních plánech podniků v záplavových územích. Ve Spolaně Neratovice bylo konkrétně sníženo množství skladovaného chloru zrušením tzv. nového skladu přibližně na polovinu.

- Vymezit oblasti s náchylností k porušení stability svahů a rizikem skalního řícení.

Plněno průběžně. Od roku 2004 je v rámci programu ISOPROFIN „Řešení nestability svahů v ČR“ řešeno i vymezení oblastí s náchylností k porušení stability svahů a rizikem skalního řícení. Výstupem programu jsou vzájemně provázané podklady, informace a mapy zaměřené na problematiku geoexodynamických rizik, zejména na existenci negativních projevů sesuvů a skalního řícení. Od roku 2004 bylo zpracováno přes 80 podrobných a přehledných listů map k řešení uvedené problematiky a další jsou rozpracovány. Účelové mapy jsou sestavovány v rámci výzkumných projektů, základního geologického mapování a systematické dokumentace geologických podmínek pro sledování a vyhodnocování geofaktorů. Výsledné účelové podklady a mapy jsou předávány příslušným správním orgánům včetně orgánů krizového řízení pro potřeby rozhodovacího procesu při zvládnutí krizových situací.

V současnosti se aktualizuje registr svahových nestabilit (ČGS) databází Sesuvy (ČGS-Geofond) z důvodu integrace datových zdrojů a z povinnosti dle stavebního zákona.

Vedle toho existuje portál geohazardů jako mapová aplikace, jejíž součástí je aplikace georeportů. Tato aplikace dokáže poskytnout report o vybraném území, jako expertní posudek připravené vrstvy.

- Podporovat ochranu systému kritické infrastruktury v odvětvových politikách a Krizovém plánu MŽP.

Plněno průběžně. V roce 2010 byla přijata novela zákona č. 240/2000 Sb., která upravuje podmínky ochrany kritické infrastruktury na národní i mezinárodní úrovni. Mezi prvky kritické infrastruktury je zařazen Český hydrometeorologický ústav, pro který bude zpracován plán krizové připravenosti v souladu s platnou legislativou, který bude obsahovat zejména identifikaci možných ohrožení prvku a stanovit opatření na jeho ochranu.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 3.6

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
5	2	0	0

Opatření byla plněna. Preventivní havarijní opatření bude vhodné doplnit o společné úsilí náhrady nebezpečných chemických látek za méně nebezpečné látka v průmyslu.

4. Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší

4.1 Snižování emisí skleníkových plynů (GHGs)

Ačkoliv jsou Českou republikou plněny mezinárodní závazky ve snižování skleníkových plynů, není reálně snižována produkce skleníkových plynů v míře potřebné ke globální stabilizaci emisí skleníkových plynů a omezení negativních vlivů změny klimatu. Koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře celoplanetárně významně roste, především v důsledku prudkého hospodářského růstu vyspělých rozvojových zemí. Ke snižování emisí skleníkových plynů by mělo docházet masivními úsporami energie, zdokonalováním výrobních postupů, zvýšenou energetickou účinností, tepelnými izolacemi budov, využíváním obnovitelných zdrojů energie, sekvestrací, pěstováním lesů, využíváním dřeva ve stavebnictví jako konzervy atmosférického oxidu uhličitého a rozvojem klimaticky šetrných dopravních řešení. Chybí závazná povinnost reinvestice prostředků získaných z prodeje emisních povolenek v rámci evropského systému obchodování s emisemi (EU ETS) do konkrétních opatření na skutečné snížení emisí skleníkových plynů.

4.1.1 Redukce agregovaných emisí skleníkových plynů a podpora adaptačních opatření

- Naplnit Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice, zejména následujícím způsobem:
 - Podporovat a realizovat opatření vedoucích ke snížení produkce emisí skleníkových plynů.

Plněno částečně. Podpora je plněna, realizace plněna jen částečně. Vláda ČR usnesením č. 407 ze 16.4.2008 vzala na vědomí Vyhodnocení Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice a uložila provést jeho aktualizaci ve smyslu nové Politiky ochrany klimatu v České republice. MŽP na přípravě této Politiky intenzivně pracuje ve spolupráci s ostatními resorty a předpokládá se její předložení do vlády v roce 2011. Vyhodnocení Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu v České republice konstatuje, že v rámci všech resortů vyjmenovaných v usnesení vlády č. 395/2005 došlo k určitému pokroku při implementaci opatření vedoucích ke snížení emisí skleníkových plynů. K výraznému pokroku došlo v oblasti zvyšování podílu obnovitelných zdrojů, kde bude pravděpodobně splněn indikativní cíl dosažení 8% podílu OZE na hrubé výrobě elektřiny v roce 2010. Z provedených analýz však vyplývá, že potenciál pro další snižování emisí je stále vysoký a je zde významný prostor pro implementaci dodatečných opatření. Kvantifikovaný cíl Národního programu pro snížení emisí k roku 2030 je na základě aktuálních projekcí emisí skleníkových plynů, které již zahrnují podstatné snížení emisí v letech 2008 a 2009 v důsledku ekonomické krize, splnitelný v případě, že bude

plně realizován potenciál opatření navrhovaných v nové Politice ochrany klimatu v České republice. Cíl snížení měrných emisí na obyvatele do roku 2030 se však nedaří naplnit a bude třeba jej přehodnotit. Ačkoliv měrné emise na jednotku HDP setrvale klesají, zůstávají měrné emise na obyvatele vysoko nad evropským průměrem. Vysoká energetická náročnost je dána tradičně vysokým podílem průmyslu na tvorbě HDP a přetrvávajícím vysokým podílem fosilních paliv na výrobě elektřiny a tepla. Kromě odvětví energetiky a průmyslu je třeba se nadále soustředit na snižování energetické náročnosti budov a významný potenciál existuje rovněž v oblasti snižování emisí ze zemědělství a omezení emisí z dopravy, jejichž podíl na celkových emisích nadále roste.

- Podporovat a realizovat adaptační opatření.

Plněno částečně. Implementace adaptačních opatření postupně probíhá zejména v rámci zemědělství, lesního a vodního hospodářství a zdraví obyvatel. Adaptační opatření v sektoru lesního hospodářství a zemědělství jsou zaměřena např. na zvyšování druhové diverzity původních dřevin v lesích, přibližování se k přirozené skladbě lesů, realizaci agroenvironmentálních opatření, komplexních pozemkových úprav (relevantní také v rámci hospodaření s vodou) atd. V souvislosti s vlivem změny klimatu na aktivitu a šíření klíšťat byl vypracován systém varovné předpovědi úrovně klíšťat (TICKPRO), který veřejnosti poskytuje potřebné informace o výskytu klíšťat v období jejich největšího rozšíření. V sektoru vodního hospodářství jsou důležitým nástrojem pro implementaci adaptačních opatření Plány oblastí povodí ČR (dle Směrnice 2000/60/ES). Tyto plány by měly m.j. také zohledňovat pravděpodobné dopady změny klimatu na jednotlivá povodí a navrhnout taková opatření, která usnadní adaptaci vůči těmto dopadům. . Nová Politika ochrany klimatu bude obsahovat adaptační část, která kromě již zmíněných sektorů bude zahrnovat také průmysl, energetiku, dopravu, urbanizovanou krajinu, cestovní ruch, atd..

Implementace adaptačních opatření probíhá zejména na lokální, respektive regionální úrovni a vyžaduje individuální přístup dle fyzickogeografických, technických, případně jiných podmínek. Proto je nezbytné se zaměřit na podrobnější vyhodnocení dopadů změny klimatu na těchto úrovních. V současnosti není dostatečně řešeno ekonomické vyhodnocení nákladů na adaptační opatření a rovněž na dopady změny klimatu.

Veškerá opatření v krajině, která se realizují v rámci národních (PPK, PRŘS, POPFK, Podprogram 115 012) i evropských (OP ŽP) dotačních programů jsou zároveň opatřeními adaptačními, protože přispívají zejména ke zvyšování ekologické stability krajiny. Realizace adaptačních opatření v dalších sektorech je v kompetenci ostatních rezortů. V roce 2009 započaly intenzivní práce na přípravě Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. Strategie vzniká v rámci spolupráce všech rezortů.

- Vytvořit systém finanční podpory výzkumu v oblasti možných dopadů změny klimatu v ČR včetně adaptačních opatření (studie zranitelnosti).

Plněno průběžně. Finanční podpora je realizována v rámci obecnějších systémů podpory vědy a výzkumu. V současné době probíhá několik projektů s vazbou na problematiku změny klimatu. Do budoucna je potřeba se více zaměřit na výzkum v oblasti scénářů změny klimatu, vyčíslení a porovnání ekonomických nákladů na adaptační opatření a na dopady změny klimatu. Kromě toho je nezbytné řešit výzkum a vývoj energeticky úsporných technik a technologií využívajících alternativních zdrojů a usilovat tak o zmírnění negativních dopadů změny klimatu.

- Podpora obchodování s emisemi
 - Implementovat směrnici 2003/87/ES ustavující schéma obchodování s GHG emisními povolenkami uvnitř Společenství.

Splněno. Transpozice této směrnice byla provedena zákonem č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů a vyhláškou č. 696/2004 Sb., kterou se stanoví postup zjišťování, vykazování a ověřování množství emisí skleníkových plynů. Z hlediska snižování emisí skleníkových plynů je klíčovým prvkem systému tzv. národní alokační plán, který popisuje, jakým způsobem a v jakém množství budou emisní povolenky na začátku příslušného obchodovacího období přiděleny jednotlivým podnikům (účastníkům systému). Rozdělení povolenek mezi provozovatele jednotlivých zařízení pro první obchodovací období 2005-2007 bylo po schválení ze strany Evropské komise přijato vládou ČR dne 20.7.2005 a bylo vydáno v podobě vládního nařízení. Kompletní text Národního alokačního plánu ČR pro období 2005-2007 včetně metodických postupů byl vládou schválen dne 29.9.2005.

Propojení evropského systému obchodování a kjótských flexibilních mechanismů v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/101/ES, kterou se s ohledem na projektové mechanismy Kjótského protokolu mění směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství, bylo do české legislativy transponováno zákonem č. 212/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně některých zákonů, zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Druhý Národní alokační plán ČR pro období 2008 – 2012 byl vyhlášen prostřednictvím Nařízení vlády č. 80/2008 Sb. o Národním alokačním plánu pro obchodovací období roků 2008 – 2012. Plán přerozděluje mezi podniky povolenky odpovídající 86,8 milionu tun emisí oxidu uhličitého za rok (oproti požadovaným 101,9, které byly sníženy zásahem EK). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/29/ES ze dne 23. dubna 2009, kterou se mění směrnice 2003/87/ES s cílem zlepšit a rozšířit systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství, je implementována průběžně, tak, aby byla zajištěna plná implementace do 31. prosince 2012, před začátkem obchodovacího období 2013 – 2020.

- Podporovat využití flexibilních mechanismů Kjótského protokolu.

Plněno. Česká republika je aktivní v rámci projektů společné implementace (JI) podle článku 6 Kjótského protokolu a to z pozice hostitelské země. 68 projektů již prošlo kompletním schvalovacím procesem na národní úrovni i v rámci UNFCCC a pro řadu z těchto projektů již byly vydány první jednotky snížení emisí. Příjem dalších projektů pro první kontrolní období Kjótského protokolu byl již zastaven. Schválené projekty společné implementace představují emisní redukci ve výši 884 156 tun CO₂ ekvivalentu ročně. MŽP v současné době neregistruje žádný projekt v rámci mechanismu čistého rozvoje.

Česká republika se rovněž velmi intenzivně podílí na obchodování s emisemi skleníkových plynů podle čl. 17 Kjótského protokolu. Využití výnosů z prodeje přebytku jednotek

přiděleného množství je v rámci tzv. mechanismu GIS (zelený plán investic), realizovaného prostřednictvím programu Zelená úsporám, vázáno na snižování emisí skleníkových plynů v sektoru budov. Česká republika podepsala Memoranda o spolupráci s Rakouskem, Dánskem, Nizozemím a Japonskem. Prostřednictvím bilaterálních smluv s jednotlivými zájemci byla již prodána většina předpokládaného disponibilního přebytku jednotek přiděleného množství. Z hlediska uzavřených obchodů lze na poli mezinárodního obchodování s emisemi považovat Českou republiku za mimořádně úspěšnou.

U obchodování s emisemi skleníkových plynů podle čl. 17 Kjótského protokolu byla indikována možnost, jak v budoucnu využít výnosů z prodeje emisí - recyklace výnosu zpět do podpory projektů vedoucích k dalšímu snížení emisí skleníkových plynů. Při recyklaci výnosu by je využíváno stávajících mechanismů Státního fondu životního prostředí, kde byl vytvořen samostatný investiční program, který disponuje účelově vázanými prostředky z prodeje emisí. Jedná se o Program Zelená úsporám, který využívá flexibilního mechanismu GIS v rámci Kjótského protokolu. Program je zaměřen na podporu instalací zdrojů na vytápění s využitím obnovitelných zdrojů energie a také investic do energetických úspor při rekonstrukcích i v novostavbách. Je podporováno kvalitní zateplování rodinných domů a bytových domů, náhrada neekologického vytápění za nízkoemisní zdroje na biomasu a účinná tepelná čerpadla, instalace těchto zdrojů do nízkoenergetických novostaveb a také výstavba v pasivním energetickém standardu.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 4.1

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	1	2	0

Plnění dílčích cílů se ukázalo jako nedostatečné k dosažení podstatného snížení emisí skleníkových plynů. Struktura národního hospodářství je z hlediska emisí skleníkových plynů stále nepříznivá a nepodařilo se dostatečně mobilizovat potenciál především v oblasti energetických úspor. Pro úsilí o snížení emisí skleníkových plynů a splnění cílů tzv. klimaticko-energetického balíčku EU je nutné prohloubit meziresortní spolupráci a zajistit integraci ochrany klimatu do ostatních sektorových politik a opatření.

4.2 Snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší

Úkoly v oblasti snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší jsou průběžně plněny. K CLRTAP (Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution - Úmluva o dálkovém znečišťování přecházejícím hranice států) bylo již přijato osm protokolů. Požadavky CLRTAP a protokolů jsou vesměs formulovány na úrovni státu a byly z velké části implementovány do zákona o ochraně ovzduší a jeho prováděcích předpisů. Česká republika již přistoupila ke všem osmi protokolům a z nich plynoucí povinnosti řádně plní, zejména pak co se týče požadavku na dosažení stanovených národních emisních stropů.

4.2.1 Dosáhnout národních emisních stropů

- Implementovat a realizovat Národní program snižování emisí.

Plněno částečně. Integrovaný národní program snižování emisí v České republice byl přijat usnesením vlády č. 454 ze dne 12. května 2004 a nahrazen Národním programem snižování emisí přijatým 11. 6. 2007.

Cíle národního programu v oblasti emisních stropů jsou stanoveny k roku 2010, a v oblasti kvality ovzduší k roku 2015. Z aktuální emisní bilance vyplývá, že všechny národní emisní stropy budou pravděpodobně splněny, proto se navržená opatření v národním programu orientují především na zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí látek, pro které nejsou stanoveny národní emisní stropy. Průběžné vyhodnocení plnění Programu bylo předloženo vládě dne 11. 1. 2010. Opatření scénáře s dodatečnými opatřeními obsažená v Programu jsou částečně obsažena v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší. Kontrola malých spalovacích zdrojů (domácností) byla v návrhu nového zákona o ochraně ovzduší odeslaném vládě ČR oproti původnímu návrhu MŽP v návaznosti na zásadní připomínky z meziresortního připomínkového řízení v konečné verzi návrhu zákona omezena. Tato oblast bude proto primárně řešena preventivně, a to pozitivními stimulačními nástroji v kombinaci s požadavky na umístování nových spalovacích zdrojů na trh...

- Vytvořit implementační výbor CAFE programu v ČR.

Splněno. Úzce zaměřený implementační výbor CAFE programu (program ES The Clean Air For Europe - Čistý vzduch pro Evropu) byl nahrazen Poradním sborem ministra pro otázky ochrany ovzduší, zřízeným na základě usnesením vlády č. 454 ze dne 12. května 2004. V rámci tohoto poradního sboru byly a jsou projednávány všechny zásadní otázky spojené s revizí legislativy ES v oblasti kvality ovzduší a národních emisních stropů a příprava Národního programu snižování emisí České republiky.

4.2.2 Snížení emisí u spalovacích procesů

- Prosadit a realizovat nařízení vlády k Národnímu programu snižování emisí u stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů.

Splněno. Krajské úřady schválily plány snižování emisí na zdrojích spadajících pod Národní program snižování emisí u stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů, které jsou nástrojem k jeho splnění. Nařízení vlády o Národním programu snižování emisí u stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů bylo přijato v roce 2004, v roce 2007 jej nahradilo nařízení vlády č. 372/2007 Sb., o národním programu snižování emisí ze stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů, které zahrnuje zpřísnění emisních stropů pro oxidy dusíku k roku 2016 pro stacionární spalovací zdroje s jmenovitým tepelným příkonem vyšším než 500 MW spalující tuhá paliva. Česká republika Národní program snižování emisí plní a podává o něm pravidelné zprávy EK v souladu se směrnicí 2001/80/ES.

- Podpořit náhrady lokálních zdrojů na tuhá paliva (např. obnovitelnými zdroji, úsporami energie).

Plněno. Omezování emisí a zdrojů emisí znečišťujících látek bylo systematicky finančně podporováno Státním fondem životního prostředí. V současné době je možná podpora záměny lokálních zdrojů z Operačního programu Životní prostředí z PO2 (Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí) a z PO3 (Udržitelné využívání zdrojů energie). V roce 2009 byl také vyhlášen dotační program Zelená úsporám, jehož cílem je mj. finančně podporovat výměnu zastaralých kotlů na tuhá paliva.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 4.2

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
3	0	1	0

Legislativně organizační úkoly byly splněny, přesto je nadále potřeba snižovat a omezovat emise spalovacích procesů a přeshraniční přenosy znečišťujících látek pro dosažení vyšší kvality života.

4.3 Ochrana ozonové vrstvy Země

Ochrana ozonové vrstvy v letech 2004 až 2010 je v České republice poznamenána zejména vstupem do Evropské unie a plněním ustanovení, která vyplývají z nařízení (ES) č. 2037/2000 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, které bylo od 1. ledna 2010 plně nahrazeno nařízením (ES) č. 1005/2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu. V dubnu 2004 byla otevřena Halonová banka České republiky, která zajišťuje sběr, recyklaci a kontrolované uskladnění halonů. Recyklaci vyřazených lednic zabezpečují dvě společnosti, které disponují dostatečně kvalitní technologií. V oblasti prevence úniků regulovaných látek a fluorovaných skleníkových plynů, je dále třeba zmínit zavedení systémů certifikací, které vycházejí z nařízení (ES) č. 842/2006 a zákona č. 86/2002 Sb. o ochraně ovzduší v platném znění. Fluorované skleníkové plyny sice kontroluje Kjótský protokol, ale díky svým vlastnostem se tyto látky používají velmi často jako náhrady za regulované látky, jejichž použití je předpisy již značně omezené. Certifikáty se vydávají na základě složení teoretické a praktické zkoušky pracovníkům vykonávajícím činnosti v oblasti 1) stacionárních a chladicích a klimatizačních zařízení a tepelných čerpadel, 2) systémů požární ochrany a 3) v oblasti vysokonapěťových spínacích zařízení.

V uvedeném období Česká republika bez výjimky plnila a stále plní závazky Montrealského protokolu. Podařilo se vyřadit spotřebu methylbromidu, halonů a CFC s výjimkou použití pro laboratorní účely. Halony se v ČR používají již jen v několika málo instalacích tzv. kritického použití (v letadlech, vojenských pozemních vozidlech, v jaderném energetickém zařízení – elektrárna Dukovany) v souladu s nařízením Komise (EU) č. 744/2010. V průběhu let 2010 a 2011 dochází k výměně halonové instalace na radiokomunikační věži Žižkov. Na podzim 2006 Česká republika deklarovala nahraditelnost přípravků MDI s CFC jejich bezfreonovými náhradami (jako druhá v EU hned po SRN), což znamená, že pro výrobu CFC MDI pro trh v ČR již není možné získat žádnou výjimku a CFC byly z tohoto sektoru vyřazeny. Od roku 2010 platí zákaz použití nových látek HCFC pro servis stávajících zařízení, velmi je omezeno použití recyklovaných látek. Na trh se nesmí uvádět nová zařízení s obsahem HCFC. Z

hlediska ukončení spotřeby jsou zbývajícími úkoly: ukončení používání halonů pro kritická použití a ukončení používání CFC v laboratořích.

V roce 2010 byla vypsána Státním fondem životního prostředí výzva v programu ochrany ozonové vrstvy zaměřená na podporu znovuzískávání a sběru látek poškozujících ozonovou vrstvu Země, následné zneškodnění látek poškozujících ozonovou vrstvu Země, implementaci náhradních technologií s nulovým potenciálem poškozování ozonové vrstvy (ODP) a měření a monitorování stavu ozonové vrstvy Země, sledování stratosférických procesů a jejich vztah k ozonové vrstvě a změně klimatu s celkovou alokací 100 mil. Kč. V roce 2011 se předpokládá vyhlášení další výzvy. Na jaře roku 2010 ČHMÚ založil monitoring stavu ozonové vrstvy Země a slunečního UV záření v oblasti Antarktického poloostrova, čímž Česká republika přispívá k plnění závazků Vídeňské úmluvy a jejího Montrealského protokolu.

4.3.1 Vyloučení a snížení emisí látek poškozujících ozonovou vrstvu

- Technicky zajistit Nařízení EP a Rady (ES) 1005/2009.

Plněno. Veškeré požadavky Nařízení jsou provedeny zákonem č. 86/2002 Sb. o ovzduší a vyhláškou č. 279/2009 Sb. o předcházení emisím regulovaných látek a fluorovaných skleníkových plynů. Je zajištěn systém certifikací osob, které pracují s regulovanými látkami a fluorovanými skleníkovými plyny. Probíhá znovuzískávání regulovaných látek a flouovaných skleníkových plynů na konci životnosti zařízení a jejich zneškodnění. Je zajištěno pravidelné předávání informací Evropské komisi.

- Zkvalitnit inspekční činnost.

Plněno. Pracovníci České inspekce životního prostředí a Generálního ředitelství cel absolvovali několik školení v oblasti kontroly zacházení s regulovanými látkami. Celní správa se účastní kontroly obchodu s regulovanými látkami. Zlepšila se výměna informací mezi ČIŽP, MŽP a Celní správou.

- Realizovat Strategii vyloučení látek CFC a HCFC.

Plněno. Strategie byla realizována s optimálním výsledkem, kterým je úplné vyloučení spotřeby CFC, s výjimkou laboratorního použití a úplné vyloučení použití nových HCFC. K servisu stávajících zařízení lze požit pouze regenerované HCFC, v omezené míře recyklované HCFC. Česká republika plní podmínky Montrealského protokolu.

- Realizovat Strategii sběru a skladování halonů.

Plněno. Problematika halonů je řešena v rámci jednotné Strategie omezování emisí regulovaných látek, proto samostatná strategie nebyla přijata. Sběr a skladování halonů je zajišťován Halonovou bankou ČR se sídlem v Chebu. Celkem bylo sebráno a recyklováno cca 10 tun halonů.

- Realizovat Strategii přechodu na léčivé přípravky neobsahující CFC (bezfreonové léčivé přípravky – MDI a PDI).

Plněno. Problematika MDI je řešena v rámci jednotné Strategie omezování emisí

regulovaných látek, proto samostatná strategie nebyla přijata. Přechod na bezfreonové přípravky byl úspěšně dokončen během září 2006. Tato skutečnost již byla oznámena Evropské komisi formou deklaráce nahraditelnosti.

- Zajistit zneškodňování regulovaných látek CFC a materiálů je obsahujících.

Plněno. Zneškodnění CFC zajišťuje na území České republiky spalovna a tyto látky jsou alternativně též předávány do SRN za účelem chemického rozkladu a následnému materiálovému využití.

4.3.2 Znovuzískávání regulovaných látek z oblasti servisu a likvidace starých chladicích zařízení. Výměna a náhrada látek CFC a HCFC u průmyslového chlazení

- Zavést systém a důsledně realizovat zpětný odběr chladicích zařízení.

Plněno. Chladicí zařízení jsou součástí zpětného odběru elektrozařízení v režimu zákona o odpadech, který byl zaveden a úplně zprovozněn v průběhu roku 2006. Zpětný odběr těchto elektrozařízení je zajišťován, stejně tak jako zpracování lednic, zajištěné dvěma společnostmi.

- Realizovat Strategii vyloučení látek CFC a HCFC.

Plněno. Strategie byla realizována s optimálním výsledkem, kterým je úplné vyloučení spotřeby CFC s výjimkou laboratorního použití a vyloučení použití nových HCFC. K servisu stávajících zařízení lze požit pouze regenerované HCFC, v omezené míře recyklované HCFC. Česká republika plní podmínky Montrealského protokolu.

4.3.3 Zajištění sběru halonů

- Realizovat Strategii sběru a skladování halonů Realizovat Strategii sběru a skladování halonů.

Plněno. Problematika halonů je řešena v rámci jednotné Strategie omezování emisí regulovaných látek, proto samostatná strategie nebyla přijata. Sběr a skladování halonů je zajišťován Halonovou bankou ČR se sídlem v Chebu. Celkem bylo sebráno a recyklováno cca 10 tun halonů.

- Finančně podpořit v rámci Programu podpory ochrany ozónové vrstvy.

Plněno. Projekt realizace Halonové banky byl podpořen z prostředků SFŽP v celkové výši 14,3 mil. Kč.

Vyhodnocení plnění dílčího cíle 4.3

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
10	0	0	0

Ochrana ozónové vrstvy je pro podmínky České republiky důsledně rozpracována. Pozornost je třeba nadále věnovat důslednému naplňování její ochrany v detailní praxi.

Sektorové politiky

1. Energetika

Energetická náročnost tvorby HDP poklesla o 2,8 % mezi rokem 2003 a 2004 a v roce 2005 poklesla o 5,7 %. Přesto má ČR stále asi 1,4x vyšší energetickou náročnost tvorby HDP než je průměr 15 vyspělých států EU. Měrné emise oxidu uhličitého na obyvatele jsou v ČR vyšší než je průměr EU, s ohledem na tradiční zaměření ekonomiky však nejsou nijak dramatické. Rezervy přetrvávají v úsporách, v zateplování budov, ve zvyšování energetické účinnosti. Environmentálně nejproblematictější oblastí zůstává oblast výroby tepla v domácnostech, tam kde jsou v zastaralých zdrojích tepla (kotlích) spalována tuhá paliva. V těchto zdrojích jsou zároveň nekontrolovatelně spalovány domácí odpady. Lokální topeniště tvoří cca 40 % celkových emisí prachových částic (PM₁₀) v České republice a v podstatné míře se podílejí na špatné kvalitě ovzduší, zejména na venkově. Neukázněné spalování tuhých paliv a spalování odpadu má navíc za důsledek silné znečištění vnějšího ovzduší toxickými a karcinogenními látkami. K řešení této zásadní problematiky bude nutno přistupovat komplexněji a v součinnosti všech zainteresovaných orgánů a organizací.

Energetická náročnost tvorby HDP poklesla o 2,8% mezi rokem 2003 a 2004 a v roce 2005 poklesla o 5,7%. Přesto má ČR stále asi 1,4x vyšší energetickou náročnost tvorby HDP než je průměr 15 vyspělých států EU. Měrné emise oxidu uhličitého na obyvatele jsou v ČR nadprůměrné. Energetická náročnost hospodářstvív roce 2009 meziročně klesla o 6 %, což je největší meziroční pokles od roku 2000. I přesto, že pokračuje restrukturalizace průmyslu ve prospěch energeticky, materiálově i emisně méně náročných výrob, energetická náročnost českého hospodářství je stále mnohem vyšší než evropský průměr.

Úspory energie tvoří oblast, která v současnosti z důvodu legislativních požadavků kladených na členské země EU prochází dynamickým vývojem. Jedním z odvětví, kde lze dosáhnout významných úspor energie za přijatelné vložené náklady, je úspora provozní energetické náročnosti budov a také zvýšení energetické účinnosti. V květnu 2010 byla schválena [směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov](#) – tzv. EPBD II nebo EPBD Recast. Členské země Unie jsou povinny nové požadavky implementovat do svých národních předpisů. Vyhláška 148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov stanovuje základní rámcové požadavky na budovy a také stanovuje princip a způsob jednotného výpočtu energetické náročnosti budov a způsob certifikace budov. Vyhláška uvádí některé základní okrajové podmínky výpočtu, nastiňuje rámcově princip výpočtu s odkazem na existující, či připravované normy.

K energetických úsporám také výrazně přispěl dotační program Zelená úsporám.

Environmentálně nejproblematictějším sektorem energetiky zůstává oblast výroby tepla v domácnostech, kde jsou v zastaralých zdrojích tepla (kotlích) spalována tuhá paliva. V těchto zdrojích jsou zároveň nekontrolovatelně spalovány domácí odpady. Lokální topeniště tvoří cca 40% celkových emisí prachových částic (PM₁₀) v České republice a v podstatné míře se podílejí na špatné kvalitě ovzduší, zejména na venkově. Neukázněné spalování tuhých paliv a spalování odpadu má navíc za důsledek silné znečištění vnějšího ovzduší toxickými a karcinogenními látkami.

Vyhodnocení plnění environmentálních požadavků na energetickou politiku:

- podporovat vyšší využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie a potenciálu úspor prostřednictvím zákona na podporu výroby energie z obnovitelných zdrojů a v rámci Státního programu podpory úspor a využívání obnovitelných zdrojů energie, vytvářet podmínky pro vyšší uplatnění obnovitelných zdrojů energie s plněním národního cíle výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny (8 % v roce 2010); (minimálně 15 % v roce 2030), vytvářet podmínky pro postupné zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v tuzemské spotřebě primárních energetických zdrojů ve výši minimálně 15 % v roce 2030;

Plněno částečně v rámci klimatických a ekonomických možností ČR. Ke konci roku 2005 bylo dosaženo 4 % podílu OZE na celkové spotřebě PEZ, přičemž největší podíl zaujímá biomasa používaná v domácnostech (48,6 % na energii z OZE) a mimo domácnosti (31,55 % na energii z OZE), následují vodní elektrárny (48,6 % na energii z OZE). Asi 3% podíl ještě zaujímá bioplyn a biologicky rozložitelná část tuhých komunálních odpadů. Ostatní zdroje zatím dosahují marginálního podílu. Na konci roku 2005 činil podíl elektřiny vyrobené z OZE na hrubé spotřebě elektřiny v ČR 4,48 %, což znamená nárůst o 0,44 % oproti roku 2004.

Od 1. 8. 2005 je v platnosti zákon č. 180 ze dne 31. března 2005, o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů). Návrh zákona o podpoře výroby tepelné energie nebyl přijat.

Investiční podpora OZE v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie je realizována jednotlivými resorty. Objem finančních prostředků vynaložených v rámci Státního programu část A, kterou spravuje MPO, dosáhl v období let 2002-2005 výše 381 900 tis. Kč, v části B, kterou spravuje MŽP, dosáhl 1 356 263 tis. Kč formou dotace a 352 484 tis. Kč formou půjčky.

V rámci Operačního programu průmysl a podnikání (spravuje MPO) bylo v letech 2004 – 2006 poskytnuto ze Strukturálních fondů EU na dotace do oblasti úspor a OZE celkem 860 mil. Kč. Z této částky připadá 115 mil. Kč na opatření spjatá s úsporou energií a 745 mil. Kč na podporu obnovitelných zdrojů energie. Prostřednictvím Operačního programu infrastruktura (MŽP) bylo v letech 2004 – 2006 vyplaceno na dotacích ze Strukturálních fondů EU celkem 435 244 tis. Kč na podporu obnovitelných zdrojů.

V roce 2009 dosáhla výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů (OZE) za období od ledna do srpna celkového objemu 3207 GW.h, což odpovídalo přibližně 7,2 % hrubé spotřeby elektřiny v České republice v uvedeném období. Za celý rok 2009 dosáhla elektřina z OZE podílu 6,8 % na hrubé spotřebě elektřiny. Na Operační program Životní prostředí (OPŽP) je z fondů EU pro něj vyčleněno 4,92 mld. €, což činí přibližně 18,4 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Na prioritní osu 3 je z fondů EU vyčleněno 0,67 mld. €, tj. 13,7 % OPŽP. Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie (část B) byl od 1.4. 2009 nahrazen dotačním programem Zelená úsporám s celkovou alokací 25 miliard Kč. Ke konci roku 2010 bylo v programu Zelená úsporám evidováno cca 75 000 žádostí, z toho je cca 37 000 žádostí schváleno. V roce 2010 byla vyplacena 1 998 830 620 Kč, v roce 2009 to bylo 3 287 100 Kč. Za celou dobu trvání programu jde celkem o 2 002 117 720 Kč.

V roce 2010 se v období od ledna do srpna výroba elektřiny z OZE zvýšila na 3973 GW.h, tj. o 23,9 %. Největší podíl na tomto přírůstku připadá na fotovoltaické elektrárny (365 GW.h, téměř polovina uvedeného přírůstku, přesněji 11,4 %), z ostatních OZE výrazněji vzrostla výroba elektřiny ve vodních elektrárnách (180 GW.h, 5,6 %) a v bioplynových stanicích (133 GW.h, 4,2 %).

- zajistit meziroční pokles energetické náročnosti (spotřeba energie na jednotku HDP) ve výši nejméně 2,6 % do roku 2005, dále ve smyslu plnění cílů Státní energetické koncepce;

Plněno průběžně. Při návštěvě ředitele IEA p. Tanaky v ČR na podzim 2010 bylo konstatováno, že pokles energetické náročnosti je v ČR nejvyšší ze všech zemí OECD. Energetická náročnost vyjádřená v podobě měrné spotřeby PEZ vztahované na HDP poklesla v období 2002 – 2005 o 4,6 %, tj. cca 1,15 % ročně. V roce 2004 byl meziroční pokles energetické náročnosti ve výši 3,48 % a v roce 2005 to bylo 3,36 %, čímž byl cíl SEK naplňován. Energetická náročnost vyjádřená v podobě měrné spotřeby PEZ vztahované na HDP poklesla v období 2002 – 2005 o 4,6 %, tj. cca 1,15 % ročně. V roce 2004 byl meziroční pokles energetické náročnosti ve výši 3,48 % a v roce 2005 to bylo 3,36 %, čímž byl cíl SEK naplňován. V roce 2009 vlivem finanční a hospodářské krize došlo kromě poklesu spotřeby primárních energetických zdrojů i k poklesu HDP, což výrazným způsobem ovlivnilo i energetickou náročnost hospodářství. A tak, přestože spotřeba PEZ poklesla o významných 6,9 %, snížila se energetická náročnost hospodářství jen o 1,8 %.

- podporovat realizaci klíčových opatření v rámci Národního programu na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR;

Plněno průběžně v rámci částí programu v gesci MPO a jednotlivých resortů. Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR je průběžně vyhodnocován a výsledky vyhodnocování jsou periodicky předkládány vládě.

- plnit emisní stropy a Národní program snížení emisí u zvláště velkých spalovacích zdrojů a snižovat příspěvek k imisním koncentracím;

Plněno průběžně. Všechny stávající stacionární spalovací zdroje, mají na základě zákona o ochraně ovzduší a Národního programu snižování emisí ze stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů stanoveny emisní stropy k plnění od 1.1.2008. Česká republika Národní program snižování emisí plní a podává o něm pravidelné zprávy EK v souladu se směrnicí 2001/80/ES. Národní emisní stropy budou v roce 2010 s velkou pravděpodobností splněny. Koncentrace nejvíce problematických znečišťujících látek (prachových částic – PM₁₀) ve vnějším ovzduší se stále nedaří snižovat a Česká republika tak již druhým rokem neplní své závazky vůči Evropské unii.

- podporovat vědecký a technologický vývoj k udržitelné energetice;

Plněno průběžně. Podporu energetických projektů výzkumu a vývoje (dále VaV), poskytuje dnes 8 - 10 kapitol státního rozpočtu (resortů) a podpora VaV je samostatně uváděnou oblastí v těchto v rozpočtových kapitolách. Rozsah státní podpory energetickým projektům VaV lze odhadnout na minimálně 300 mil. Kč/rok. Na výběr podporovaných projektů a na využití výsledků projektů VaV pro cíle Národního programu však mají odpovědné instituce dosud velmi malý vliv. V programech VaV řešených v rámci EU (5.

rámcový program EU pro VaV) je v současné době podporováno 92 projektů s českými řešiteli v programu „Trvale udržitelný rozvoj“ a 43 projektů v programu „Energie“ s podporou ze zdrojů EU ještě vyšší, než je podpora domácími rozpočtovými zdroji. Podporu cílům Národního programu v oblasti výzkumu a vývoje poskytují rovněž ČEA, resp. SFŽP, v rámci svých omezených zdrojů daných možnostmi státního rozpočtu. V případě ČEA jde o částku kolem 1 mil. Kč/rok.

Již delší dobu je v oblasti petrolejářského průmyslu v oblasti využívání OZE kladen důraz na podporu problematiky zpracování bioolejů rafinérskými procesy a zpracování nepotravinářských biopaliv a biomasy příslušnými procesy, jako jsou Fischer-Tropschova syntéza (FT) a zkapalňování biomasy (BTL) na uhlovodíková paliva pro dopravu. Touto problematikou se zabývala a dále zabývá Česká technologická platforma biopaliv (studijní a projektové práce ČTPB). Tato problematika není v materiálu vůbec zmíněna, přestože je jednou z oblastí perspektivních pro další období. Doporučujeme doplnit, vyhodnotit a uvést i případná stanoviska příslušných útvarů státní správy.

- podporovat zavádění moderních energetických technologií s vysokou účinností a co nejnižšími externími náklady (např. palivové články, tepelná čerpadla, fototermální systémy, fotovoltaika, vodíkové hospodářství, tepelné výměníky, centrální výtopny na biomasu, kogenerace na biomasu a bioplyn, větrné elektrárny, malé vodní elektrárny, technologie využívající odpadní teplo, fluidní spalování, plynové a paroplynové cykly) a kombinované výroby tepla a elektřiny;

Plněno průběžně v rámci ekonomických možností ČR. V rámci procesů EIA je při obnově starých a plánování nových zdrojů kladen důraz na aplikaci BAT. Většina z uvedených technologií je podporována na základě zákona č. 180/2005 Sb., prostřednictvím dotačního programu Zelená úsporám a Operačního programu Životní prostředí. V letech 2007-2013 MŽP realizuje Operační program životní prostředí, kde je obnovitelným zdrojům energie věnována prioritní osa č.3, a který umožňuje čerpání dotací z fondů EU pro nepodnikatelské subjekty. Komerční projekty budou podporovány z obdobného programu v gesci MPO-Operační program Podnikání a inovace.

Bez finanční podpory zůstávaly nové technologie pro spalování tuhých fosilních paliv, což vedlo k jejich přetrvávajícímu neefektivnímu využívání a k vysokým dopadům výroby energie z tuhých fosilních paliv na životní prostředí. Jedním z důsledků je pak přetrvávající vysoká energetická náročnost a stále se zhoršující kvalita ovzduší z malých zdrojů tepla na tuhá paliva.

Zvýšení energetické efektivity a snížení emisí skleníkových plynů je možno dosáhnout vyšším využitím plynu v elektrárenství i v lokální energetice při kombinované výrobě elektřiny a tepla.

- podporovat užití nízkouhlíkových paliv před užitím tuhých paliv, v případě užití tuhých paliv upřednostňovat užití technologií s vysokým využitím energie;

Plněno průběžně v rámci ekonomických možností ČR. Na základě zákona č.180/2005 Sb. je stanovena povinnost vykupovat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů za ceny stanovené Rozhodnutím ERÚ. Týká se to také výroby elektřiny z biomasy, kterou je možno zužitkovat samostatně nebo spoluspalováním s fosilním palivem. Z pohledu produkce CO2 při spalování má biomasa neutrální bilanci. Důležitou podporou je zde ale primární podpora zemědělcům při cíleném pěstování energetických bylin a dřevin. V současné

době je MZe poskytována podpora ve výši 2000 Kč/ha. K většímu rozšíření pěstování biomasy, ale doposud nedošlo a využití potenciálu v této oblasti vykazuje stále určité rezervy. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 v gesci MZe obsahuje v ose II opatření II.2.1.2. Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití. V rámci procesů EIA je kladen důraz na užití technologií s vysokým využitím energie.

Bez finanční podpory zůstávaly nové technologie pro spalování tuhých fosilních paliv, což vedlo k jejich neefektivnímu využívání a přetrvávání vysoké energetické náročnosti a vysokých dopadů výroby energie z tuhých fosilních paliv na životní prostředí.

Na základě zákona č.180/2005 Sb. je stanovena povinnost vykupovat elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů za ceny stanovené Rozhodnutím ERÚ. Týká se to také výroby elektřiny z biomasy, kterou je možno zužitkovat samostatně nebo spoluspalováním s fosilním palivem. Z pohledu produkce CO₂ při spalování má biomasa neutrální bilanci. K většímu rozšíření pěstování biomasy, ale doposud nedošlo a využití potenciálu v této oblasti vykazuje stále velké rezervy. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 v gesci MZe obsahuje v ose II opatření II.2.1.2. Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití. V rámci procesů EIA je kladen důraz na užití technologií s vysokým využitím energie.

- regulovat výstavbu zařízení na využívání alternativních zdrojů energie podle připravované Metodiky pro plánování, umístění a schvalování větrných elektráren /VE/ a malých vodních elektráren /MVE/, vymezit oblasti na území ČR vhodné pro výstavbu VE, vymezit toky, kde budování MVE nepředstavuje zásadní zásah do ekosystému;

Plněno postupně. MŽP vydalo v roce 2005 „Metodický pokyn k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., které souvisí s umístěním staveb vysokých větrných elektráren“. Předmětem metodického pokynu je sjednocení postupu orgánů ochrany přírody při vydávání rozhodnutí ve správním řízení podle zákona. Základní podmínkou jednotného postupu je, aby orgán ochrany přírody u každého konkrétního záměru posoudil a zvážil všechny rozhodné skutečnosti z hlediska možného ovlivnění zájmů, chráněných zákonem. Pro účely stanovení optimální lokality pro výstavbu větrných elektráren byla Ústavem fyziky atmosféry AV ČR zpracována studie Výzkum vhodnosti lokalit v ČR z hlediska zásob větrné energie a zpracování metodiky pro posuzovací a schvalovací řízení při zavádění větrných elektráren. Součástí studie je i větrná mapa ČR, která usnadňuje výběr vhodného místa.

Dále v roce 2008 vydalo Ministerstvo pro místní rozvoj metodický pokyn „Stavby a zařízení pro výrobu energie z vybraných obnovitelných zdrojů, metodický pokyn pro jejich umístění“. Metodika je zaměřena na fotovoltaické a větrné elektrárny, malé vodní elektrárny a energii biomasy.

V roce 2009 vydalo Ministerstvo životního prostředí „Metodický návod k vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny“. Metodický návod stanovuje postup zpracování preventivní studie, která identifikuje zájmy ochrany přírody a krajiny v regionálním měřítku a formou negativního vymezení definuje území, v nichž je výstavba VTE a FVE nevhodná, spíše nevhodná a potenciálně a za posléze jasně formulovaných zásad přípustná.

Pro oblast MVE existuje Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí ke stanovení hodnot minimálních zůstatkových průtoků ve vodních tocích.

- zajistit dodržování manipulačních řádů a dodržování stanovených min. průtoků ve vztahu k vodní energetice a při výstavbě malých vodních elektráren zajistit ponechání dostatku vody ve vodních tocích;

Plněno průběžně. Až na výjimečné případy byly manipulační řády dodržovány.

- podporovat kvalitní řešení konce palivového cyklu u jaderných zařízení a při vyřazování jaderných zařízení z provozu a uložení jaderného odpadu koncipovat tak, aby mohl být v budoucnu využit a v maximální míře deaktivován;

Plněno postupně. Problematika úložišť konce palivového cyklu je stále v řešení. Problematiku řeší Správa úložišť radioaktivních odpadů. Jako úložiště jsou vytipovávány masivy granitoidů s minimem tektonických poruch. Úložiště by mělo být navrženo tak, aby se uložený materiál mohl v budoucnu vyjmát k dalšímu přepracování s cílem snížit obsah vysoce radioaktivních izotopů.

- snižovat energetickou náročnost národního hospodářství zpracováním územních energetických koncepcí, energetických auditů a aktivitami směřujícími ke snížení ztrát energie při přenosu;

Plněno postupně. Koncepce jsou zpracovávány, v omezené míře jsou prováděny energetické audity. Jen pomalu proniká do praxe prioritní hledisko energetické účinnosti a minimální ztrátovosti budov z hlediska energie.

- zajistit přístup k rozvodným sítím decentralizované výroby elektřiny i tepla, posílit schopnost územní autonomie menších zásobovacích obvodů při haváriích a poruchách nadřazených zdrojů a rozvodných systémů;

Plněno postupně. S přibývajícími zdroji elektrické energie a tepla z obnovitelných zdrojů energie je prakticky naplňován tento cíl. Zákon na podporu výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů energie zajišťuje zároveň přístup k rozvodným sítím při decentralizované výrobě elektřiny. Nestabilitu v dodávkách energie z obnovitelných zdrojů eliminovat efektivním nasazením plynových zdrojů a v budoucnosti velkokapacitními zásobníky elektřiny (bateriemi) a tepla.

- nadzemní elektrickou síť a sloupy elektrického vedení stavět a modernizovat tak, aby nedocházelo k zabíjení a poranění ptactva;

Plněno částečně. Technické požadavky na nově budovaná či rekonstruovaná vedení linek nadzemního elektrického vedení upravuje výslovně ustanovení § 5a odst. 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, dle kterého je každý, kdo buduje nebo rekonstruuje nadzemní vedení vysokého napětí, povinen opatřit je ochrannými prostředky, které účinně zabrání usmrcování ptáků elektrickým proudem. Novelou zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) byla také vyřešena otázka zabezpečení stávajících linek elektrického vedení před úhynem ptáků elektrickým proudem – touto novelou (přechodné ustanovení, tj. článek II bodu 4 zákona č. 158/2009 Sb.) je uložena povinnost distributorům el. energie zajistit stávající vedení do 15 let, tj. do

r. 2024. Kromě samotného legislativního zakotvení je však podstatná především otázka věcného řešení, tj. specifikace vhodného zabezpečování sloupů elektrického vedení. V této oblasti distributoři el. energie aktivně přistoupili k využívání bezpečných konstrukcí (namísto instalace pouze doplňkových způsobů ochrany), přesto však zůstává stále řada prvků, pro něž nebylo dosud zajištěno odpovídající bezpečné technické řešení (konstrukce v lomových bodech, sekční rozdělovače, transformátory) a které často nejsou vybavovány ani doplňkovou ochranou. Nedostatkem je rovněž absence systému, který by umožnil dlouhodobě vyhodnocovat účinnost přijatých opatření a zároveň poskytoval zpětnou vazbu pro technologický vývoj vhodných konstrukcí nebo způsobů ochrany efektivní způsoby ochrany.

- klást větší důraz na hodnocení cyklu stavby z hlediska energie a na užití energeticky úsporných technologií;

Plněno. V souvislosti se zavedením dotačních programů Zelená úsporám a Operační program Životní prostředí se dostává čím dál více do povědomí otázka energetických úspor a energeticky/ efektivních technologií. V návaznosti na tento fakt je vhodné zmínit také vyhlášku č. 148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov, která implementuje novou směrnici EPBD II, zavádějící požadavky na nízkoenergetický standard a na pasivní standard, potažmo na dům s téměř nulovou spotřebou.

- podporovat úspory energie při vytápění i chlazení budov, rozvoj energetických auditů a certifikace systémů pro vytápění, zkvalitnění izolací budov, osvětlovacích systémů včetně podpory výstavby nízkoenergetických domů;

Plněno. V souvislosti se zavedením dotačních programů Zelená úsporám a Operační program Životní prostředí se dostává čím dál více do povědomí otázka energetických úspor a energeticky/ efektivních technologií. V návaznosti na tento fakt je vhodné zmínit také vyhlášku č. 148/2007 Sb., o energetické náročnosti budov, která implementuje novou směrnici EPBD II, zavádějící požadavky na nízkoenergetický standard a na pasivní standard, potažmo na dům s téměř nulovou spotřebou.

- podporovat budování potřebných kapacit pro úpravu odpadů vhodných pro zpracování na palivo, není-li vhodnější jejich materiálové využití a podporovat budování a využití vhodných technologií k využití paliv vyrobených z odpadů;

Plněno postupně. V mnoha případech došlo k modernizaci čistíren, kdy čistírenský kal je možné zpracovávat na biometan pro energetické účely. Problematika spaloven komunálního odpadu vyžaduje vysoce kvalitní technologii zaručující minimalizaci emisí rizikových látek do ovzduší a řešení relativně toxické škváry. Není vybudováno potřebné množství zařízení na výrobu pelet a biobriket z „odpadů“ dřeva a biomasy.

Hodnocení této problematiky se jasně vyznačuje absencí bohužel stále stejného problému, tj. nezabezpečení přepracování odpadních olejů (OO) na paliva. Uvedené oleje jsou i nadále spalovány bez úpravy, přestože to legislativa na běžných tepelných zdrojích zakazuje. Požadujeme doplnit k této problematice konkrétní vyhodnocení.

- podporovat odborné poradenství a osvětu v oblasti efektivního užití energie a iniciovat změnu vzorců chování konečných odběratelů energie směrem k efektivnímu užití energie a zvyšovat informovanost veřejnosti o energeticky účinných koncových spotřebičích;

Plněno průběžně. Informační a osvětová kampaň k OZE pro úředníky v obcích ČR. Cílem informační a osvětové kampaně je poskytnout státní správě a samosprávám dostatek informací o obnovitelných zdrojích energie a umožnit tak kvalitní rozhodování při povolování těchto projektů. To má za následek lepší připravenost projektů pro financování z OPŽP, prioritní osy 3 (oblast podpory 3.1). Kampaň poskytuje informace o možnostech využití OZE také místním a krajským samosprávám a přímo je tak motivuje k podávání žádostí o podporu z OPŽP.

- prohlubovat internalizaci externích nákladů v energetice (vč. příslušných externích nákladů z dopravy);

Neplněno. Převážná část externích nákladů není zahrnuta do interních cen a je tak deformován trh a nastavena nerovná soutěž. Nápravu je třeba vytvořit společně a v souladu s orgány EU.

- uplatňovat v této souvislosti cenovou a daňovou politiku v souladu s trendy v EU a posílit motivující systém podpory úspor energie, využívání obnovitelných zdrojů energie a kombinované výroby tepla a elektřiny;

Plněno postupně. V současné době je připravována Koncepce ekologické daňové reformy. Motivujícím nástrojem je ve finanční oblasti také systém podpory pomocí tzv. minimálních výkupních cen a zelených bonusů. Jejich výši určuje každoročně ERÚ ve svém rozhodnutí. Provozovatelé regionálních distribučních sítí jsou podle zákona č.180/2005 Sb. povinni vykoupit elektřinu vyrobenou z OZE. A to buď za minimální výkupní cenu nebo za standardní cenu na trhu, ale s příplatkem ve formě zeleného bonusu.

- reinvestovat finanční prostředky získané z výběru externích nákladů z energetiky do vývoje a aplikace moderních energetických technologií s nízkými externími náklady a do programů na ochranu životního prostředí (např. prostřednictvím SFŽP);

Plněno postupně - v sektoru životního prostředí, kde je realizováno právě prostřednictvím SFŽP. Výběr poplatků však nepokrývá veškeré externí škody.

- ovlivnit vnitřní trh s elektřinou a plynem zohledňováním environmentálních priorit a umožnit volbu dodavatele environmentálně vyrobené elektřiny a bioplynu;

Plněno postupně. Zákazník může volit dodavatele environmentálně vyrobené elektřiny. Vnitřní trh s elektřinou a plynem byl uvolněn. Zohledňování environmentálních priorit v oblasti ochrany ovzduší před rizikovými látkami je však málo akcentováno.

- stanovit regulační rámce zohledňující environmentální požadavky pro energetická odvětví;

Plněno postupně. Regulační rámce zatím zohledňují environmentální požadavky jen v omezené míře. Relativně propracované jsou pro zvláště velké spalovací zdroje (nad 50 MW příkonu) pro oblast emisí prachu, sloučenin síry a částečně dusíku. Regulační rámce pro velké a střední zdroje jsou zastaralé. Regulační rámce pro zdroje vytápění domácností jsou nedostačující a neúčinné a tento stav se negativně projevuje na kvalitě ovzduší v České republice. Regulační rámec pro emise skleníkových plynů nemá dostatečnou dynamiku pro omezení vlivu klimatický na klimatický systém.

- při těžbě domácích energetických surovin přihlížet k potřebám ochrany životního prostředí;

Plněno postupně. Těžba plynu, ropy, uranu a uhlí je regulována zákony, včetně usnesení vlády ČR pro územní limity na těžbu uhlí. Těžba dřeva a sklizení biomasy jsou metodicky řízeny tak, aby nedocházelo ke střetům s ochranou životního prostředí. Intenzita těžby uhlí pro energetické využití je však nadměrná s negativním dopadem na vnější ovzduší a na změnu klimatu. Energetické suroviny jsou díky nevyhovujícímu stavu energetických zdrojů využívány neefektivně. Celkové dopady na životní prostředí od těžby až po využití k výrobě energie jsou tím dále zvyšovány. V rámci rekultivace těžebních prostor se přírodě blízké postupy (ponechání sukcesí, řízená sukcese) využívají v dosud nízké míře (jak z hlediska četnosti, tak především plochy) – nezbytné je odstranit překážky omezující možnost využití těchto ekonomicky efektivních postupů rekultivace.

- klást důraz na zahlazování těžebních činností;

Plněno průběžně a s ohledem na ekonomické možnosti ČR. Na zahlazování následků těžby uhlí, rekultivaci a revitalizaci v Ústeckém a Karlovarském kraji vláda ČR rozhodla o postupném uvolnění 15ti miliard Kč (v současnosti bylo realizováno 143 projektů a v realizaci je 71 projektů za cca 10,935 miliard Kč).

V Moravskoslezském kraji již bylo na revitalizační, rekultivační a sanační akce z vládou ČR postupně uvolňovaných 20ti miliard Kč vynaloženo cca 1,971 mld. Kč (v současnosti je v různém stupni přípravy a realizace cca 250 projektů, z toho v Jihomoravském kraji 6 projektů). Byla dokončena sanace hořící radvanické haldy a souvisejících následků těžební činnosti v Podkrkonoší v ceně 2 miliard Kč.

Na zahlazování následků těžby uhlí, rekultivaci a revitalizaci v kladenském regionu vláda ČR rozhodla o postupném uvolnění 1,2 miliardy Kč. Byla úspěšně dokončena sanace odvalu „V Němcích“ dolu Schoeller v Libušíně, která řešila havarijní stav vyhlášený Obvodním báňským úřadem v Kladně. Před dokončením je technická rekultivace odvalu dolu Tuchlovice – náklady cca 800 mil. Kč. V současnosti probíhá „Rekultivace odvalů dolu Schoeller.

Kompetence Fondu národního majetku ČR, který se financováním sanace a revitalizace krajiny postižené těžbou a průmyslovou činností ve výše uvedených regionech zabýval, přešly na základě zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku od 1.1.2006 na Ministerstvo financí.

Při rekultivaci území po těžbě je nutné jak z hlediska nároků na zvýšení ekologické stability těchto území, tak efektivitu rekultivací zvýšit výrazně uplatnění přírodě blízkých

metod řízení sukcese a v souladu s výsledky aktuálních výzkumů v této oblasti a VaV Sp/2d1/141/07“Rekultivace a management nepřírodních biotopů v České republice“, 2007 – 2011) (viz VaV/640/10/03 „Obnova krajiny Kladenska narušené dobýváním“) zachovávat co nejvyšší geomorfologickou, substrátovou a biotopovou diverzitu. Uplatnění těchto přístupů je ve velké míře realizováno na rekultivovaném odvalu dolu Tuchlovice, kde je ponechána k úspěšnému vývoji třetina ploch. Polovina ploch je překryta původní „haldovinou“. Na ploše odvalu jsou dle požadavků orgánů ochrany přírody a životního prostředí vybudovány vodní plochy, úkryty pro drobné živočichy a na temenu odvalu byla vybudována vyhlídka pro dravce. Obdobná opatření jsou realizována při rekultivaci odvalů dolu Schoeller. V rámci činnosti meziresortní pracovní skupiny se bude připravovat metodický pokyn, kterým se usnadní a sjednotí postup příslušných orgánů samosprávy při povolování rekultivačních prací.

- využít doporučení Realizačního programu ČR pro odpady z energetiky a pro nebezpečné odpady včetně postupů a opatření vedoucích ke snížení environmentálních a zdravotních rizik při nakládání s nebezpečnými odpady v energetice;

Plněno postupně. Doporučení pro nebezpečné odpady z energetiky jsou sice využívána, avšak vyskytly se negativní případy, kdy např. popílek ze spalovny, který obsahoval celou škálu rizikových látek byl vyvážen na horské cesty a cyklostezky. Zpravidla se v těchto případech však jedná o porušení zákona buď při nakládání s odpady, a nebo při nakládání se stanovenými výrobky vyrobenými z odpadů.

- vypracovat havarijní plány pro energetiku a v rámci integrovaného povolování IPPC zabezpečit požadované environmentální cíle v energetice;

Plněno průběžně. Havarijní plány jsou vypracovávány. V rámci integrovaného povolování jsou naplňovány environmentální cíle zaměřené na nejlepší dostupné techniky (BAT) a legislativu na ochranu ovzduší. Ostatní cíle, které nejsou přesně legislativně zakotvené a které si vyžadují aktivní spolupráci provozovatele s orgány státní správy, např. rámci integrovaného povolování jsou v energetice naplňovány jen v omezené míře. Situace je sledována meziresortní pracovní skupinou na dané téma.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti energetiky

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	21	2	1

V oblasti energetiky nejsou plně internalizovány externí škody do cen. Emise z domácích topenišť a malých zdrojů jsou neudržitelné. Potenciál alternativních zdrojů energie je nevyužit. Produkce skleníkových plynů je neudržitelně vysoká.

S ohledem na ekonomický rozvoj a finanční možnosti státu jsou postupně, avšak trvale řešeny problémy spojené s ochranou životního prostředí. V souladu se záměry EU byla v ČR zahájena realizace ekologické daňové reformy s důrazem na zahrnutí externích škod do cen energií. Velkým problémem jsou lokální topeniště, kde řešení této složité problematiky musí být za součinnosti energetiků, průmyslových podniků, dopravní obslužnosti, místních orgánů a centrálních orgánů, resp. orgánů sousedních zemí. Využívání omezeného potenciálu obnovitelných zdrojů ČR, který je dán rozlohou a klimatickými podmínkami, je trvale

rozšiřováno. V roce 2020 se předpokládá, v souladu se záměry EU, že se OZE budou podílet cca 13,5 % na hrubé konečné spotřebě energie v ČR.

Produkce skleníkových plynů je v ČR, díky svému tradičnímu průmyslovému zaměření, ale bohužel také nezanedbatelným vývozem elektřiny, nad průměrem EU.

Z dostupných údajů IEA za rok 2008 vyplývá, že produkce CO₂ v ČR ve výši 11,2 tun na obyvatele je těsně nad průměrem zemí OECD, který činil 10,6 tun na obyvatele a oproti některým významným průmyslovým zemí světa nejsou výsledky ČR nejhorší – Kanada 16,5, USA 18,7, Austrálie 18,5 a Lucembursko 21,3 tuny CO₂ na obyvatele.

2. Těžba nerostných surovin

Na základě usnesení vlády č. 1128/2003 ze dne 12. 11. 2003, o programu dokončení restrukturalizace uhelného hornictví a v souladu s procesem zahlazování následků hornické činnosti dochází s pozitivním vlivem na životní prostředí k omezování těžby některých surovin, k likvidaci a sanaci důlních děl. Dochází též k postupnému útlumu těžby nerostných surovin v chráněných krajinných oblastech. Vzhledem ke staleté důlní historii a na ni vázaných industriálních aktivit bylo důležité získávat geochemické poznatky o antropogenních kontaminacích půdy, sedimentů a podzemních vod pro jejich nerizikové optimální využívání.

Vyhodnocení plnění environmentálních opatření v těžbě nerostných surovin:

- snižovat negativní vlivy dobývání nerostných surovin na životní prostředí a krajinu, zajišťovat či likvidovat stará důlní díla ohrožující zákonem chráněný obecný zájem, včetně bezpečnosti osob, rekultivovat a revitalizovat oblasti ovlivněné těžbou;

Plněno průběžně. Jedná se o dlouhodobý úkol vzhledem k historicky vzniklému velkému rozsahu starých důlních děl a opuštěných průzkumných děl. Jejich evidenci, zajištění či likvidaci realizuje MŽP, odbor geologie (evidenci Česká geologická služba – Geofond), v souladu s § 35 horního zákona (zákon č. 44/1988 Sb.) podle vyhlášky MŽP č. 363/1992. Finanční zabezpečení je kryto z úhrad za vydobyté vyhrazené nerosty a dále ze státního rozpočtu z kapitoly 315 – MŽP. V r. 2004 bylo zajištěno 276 starých důlních děl za 75,1 mil. Kč, v r. 2005 181 děl za 84,4 mil. Kč. Obdobně MPO v rámci likvidace škod na životním prostředí způsobených hornickou činností poskytuje finanční prostředky z úhrad za vydobyté vyhrazené nerosty a dále ze státního rozpočtu z kapitoly 322. V období let 2004 – 2010 byly poskytnuty finanční prostředky v rámci likvidace škod na životním prostředí ve výši 543,5 mil Kč. Při rekultivaci území po těžbě jsou uplatňovány přírodě blízké metody řízené sukcese. Pro potřeby širší realizace by však nebylo vhodné valorizovat a zvýšit úhrady za vydobyté vyhrazené nerosty, neboť by to mělo přímý dopad do cen surovin a následně výrobků.

- vytvářet podmínky k zajištění potřeb našeho hospodářství nerostnými surovinami při respektování principů udržitelného rozvoje a environmentálních limitů těžby;

Plněno průběžně. V gesci MŽP probíhá dlouhodobý úkol Rebilance – hodnocení ložisek ve státní rezervě. Přehodnocováním těchto výhradních ložisek je zajištěna aktualizace nerostné surovinové základny státu podle současných potřeb a v závislosti na měnících se ekonomických, environmentálních a ekologických parametrech.

- podporovat plnění environmentálních cílů Surovinové politiky;

Plněno průběžně. Byly zpracovány např. studie pro Ústecký a Zlínský kraj posuzující využitelnost ložisek nerostných surovin a studie limitů využitelnosti štěrkopísků středního Polabí a řada dalších, včetně studie hodnocení využitelnosti ložisek v CHKO.

- dále rozpracovat jednotnou surovinovou politiku státu do konkrétních podmínek regionů a lokalit pro účely rozhodování v území respektující principy udržitelného rozvoje;

Plněno průběžně. Jednotná surovinová politika státu byla rozpracována do Regionálních surovinových politik Českou geologickou službou a Českou geologickou službou-Geofond pro jednotlivé kraje ČR a tyto koncepční materiály byly předány k dalšímu využití přímo krajským zastupitelstvům. Nyní jsou tyto materiály Českou geologickou službou a Českou geologickou službou-Geofond dále aktualizovány podle potřeb jednotlivých krajů.

- zvýšit míru recyklace zejména stavebních materiálů a využívání odpadů jako druhotných surovin;

Plněno průběžně. Ekonomické nástroje zakotvené v zákoně o odpadech a navazujících prováděcích předpisech podporují recyklaci stavebních materiálů.

Nový zákon č. 157/2009 Sb., ze dne 7. 5. 2009 o nakládání s odpady z těžebního průmyslu, který připravilo Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Českým báňským úřadem upravuje pravidla pro nakládání s těžebními odpady dle Směrnice 2006/21/ES a to:

- pro předcházení nepříznivých vlivů na životní prostředí
- pro omezení vlivů na vodu, ovzduší, půdu, rostliny, živočichy a krajinu

Horní zákon podporuje využívání těžebních odpadů jako zdrojů surovin svým ustanovením v § 4, které označuje za ložiska nerostů i opuštěné odvaly, výsypky nebo odkaliště, které vznikly hornickou činností a obsahují užité nerosty. Podíl využití stavebních a demoličních odpadů je dlouhodobě vysoký, v roce 2009 dosáhl 94 % z jejich produkce.

Od roku 2010 je připravován Strategický analytický dokument pro oblast využívání druhotných surovin (Politika druhotných surovin), který bude součástí Surovinové politiky ČR, což bylo MPO uloženo usnesením vlády č. 1398/2009 o opatřeních k řešení aktuálních problémů trhu s druhotnými surovinami. Dokument podobného charakteru ČR doposud postrádá. Analytický dokument mapuje zdroje druhotných surovin včetně materiálových a finančních toků u 11 vytipovaných komodit, které jsou cenným zdrojem druhotných surovin. Je analyzována rovněž současná úroveň využívání druhotných surovin v ČR.

- vytvářet prostředí stimulující ke komplexnímu využívání nerostných zdrojů a k minimalizaci odpadů při využívání nerostných zdrojů; snížit tak celkový dopad těžby nerostných surovin na životní prostředí a zvýšit tak životnost zásob nerostných zdrojů;

Plněno průběžně.

- dosáhnout úrovně zemí EU v nižším čerpání neobnovitelných zdrojů nerostných surovin technickým rozvojem jejich komplexním využitím a vyšším využíváním druhotných surovin a recyklace;

Plněno průběžně. Komplexní využívání například méně hodnotných ložisek kaolinu na výrobu optických vláken. Výroba stavebního materiálu a materiálu pro výstavbu liniových staveb ze starého těžebního odpadu a řadu dalších případů. Materiálové (surovinové) vstupy na obyvatele jsou v ČR většinou nižší než ve vyspělejších srovnatelných zemích Evropské unie.

Zajištění dostupnosti energetických a neenergetických surovin je základní podmínkou pro fungování ekonomiky státu a zvyšování konkurenceschopnosti průmyslu. Snižování závislosti státu na dovozu surovin je spojeno s vyšším využíváním domácích surovin. Za účelem úspory primárních zdroje je nezbytné definovat jejich vhodné substituty a nastavením vhodných nástrojů podpořit jejich vyšší využívání a s tím spojené zavádění inovativních technologií. Nezbytnou součástí surovinové základny ČR jsou druhotné suroviny, kterými musí být postupně nahrazovány primární energetické i neenergetické zdroje s cílem jejich šetrného čerpání a maximální úspory. Z tohoto principu vychází i nová strategie EU „Evropa 2020“, která vyzývá členské státy k předcházení surovinové a energetické nedostatečnosti.

- aplikovat principy udržitelného rozvoje, environmentálních limitů těžby při využívání neobnovitelných přírodních zdrojů a při prosazování vyššího využití druhotných surovin i v územním plánování;

Plněno průběžně. Tyto principy jsou aplikovány ve správních rozhodnutích a stanoviscích Ministerstva životního prostředí. Společnosti dobývající uhlí se však neustále snaží dosáhnout prolomení environmentálních limitů těžby.

- omezit prohlubování koryt řek s cílem získávání surovin;

Plněno. Těžba materiálů z koryt řek jako stavebního materiálu prakticky neprobíhá. Tento typ těžby nepodléhá ustanovením horního zákona, probíhá podle stavebního zákona.

- provést analýzu horního práva z hlediska návazné legislativy zemí EU, na základě této analýzy připravit jeho žádoucí úpravy s cílem dosáhnout úrovně legislativy a administrativních postupů uplatňovaných v zemích EU a vyšší účasti obcí a veřejnosti při rozhodování o těžbě surovin na jejich území;

Plněno průběžně. Analýzu horního práva provádí Český báňský úřad ve spolupráci s MŽP. Účast obcí a veřejnosti je zajišťována prostřednictvím procesů EIA, SEA a v rámci příslušného povolovacího řízení, zejména řízení o stanovení dobývacího prostoru (u vyhrazených nerostů) a územního řízení (u nevyhrazených nerostů). Zvýšit je nutné spolupráci ČBÚ a MŽP (a příslušných orgánů na nižší úrovni) v otázkách ochrany přírody a krajiny v souvislosti s těžbou nerost. surovin a rekultivací dobývacích prostorů (uplatnění přístupů popsanych výše u „zahlazování těžeb. činností“, metodické řízení rozhodování orgánů státní správy aj.).

- přehodnotit systém a výši plateb úhrad z dobývacích prostorů s cílem jejich diferenciací podle hodnoty dotčeného území, míry dopadu a charakteru prováděných prací, návazně provést legislativní úpravy;

Plněno. Pro zajištění daného cíle byla provedena úprava horního zákona a Ministerstvo průmyslu a obchodu vydalo vyhlášku č. 63/2005 Sb., která upravuje podrobnosti placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytych vyhrazených nerostů. MŽP připravilo nařízení vlády, které diferencuje úhrady z dobývacích prostor s ohledem na hodnoty dotčených území.

- zhodnotit surovinový potenciál velkoplošných zvláště chráněných území přírody s cílem maximálně omezit dopad využívání nerostných zdrojů na CHKO;

Splněno. Pod gescí MŽP bylo provedeno odbornými organizacemi jednotlivě pro všech 24 CHKO a zhodnoceno formou oponentur za spoluúčasti dalších odborných útvarů MŽP a zástupců jednotlivých správ CHKO. V návaznosti byla na základě těchto obsáhlých podrobných závěrečných zpráv zpracovávána Českou geologickou službou souhrnná zpráva která zastřešuje řešení všech třinácti uložených úkolů vyplývajících ze surovinové politiky. Výsledky těchto hodnocení zohledňují jednak správní úkony MŽP a jeho stanoviska, jednak se o ně opírá přehodnocování prognóz a ložisek v rámci rebilancí výhradních ložisek.

- důsledně prosazovat a provádět územní ochranu ložisek nerostů (neobnovitelných přírodních zdrojů) formou stanovování chráněných ložiskových území a respektování těchto přírodních nerostných zdrojů při územním plánování;

Plněno průběžně. Prosazováno aplikací horního zákona a zákona o stavebním řízení. Viz komentář k bodu 2.2.1 – Územní ochrana ložisek nerostů.

- snižovat emise metanu při těžbě a dobývání uhlí

Plněno částečně. Důlní díla jsou odvětrávána a eventuálně je metan prostřednictvím důlní degazace jímán a využíván jako energetická surovina.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti těžby nerostných surovin

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
4	9	1	0

Většina opatření je plněna průběžně. Je třeba zvýšit zhodnocování surovin, zahlazování dopadů těžby a bránit úniku rizikových látek a prachu při těžbě.

3. Průmysl

Energetická a emisní náročnost průmyslu na jednotku produkce se postupně se snižuje, dochází k zavádění nejlepších dostupných technik (BAT), zejména v návaznosti na integrované povolování podle zákona o integrované prevenci.

Operační program průmysl a podnikání 2004-2006 a Operační program průmysl a inovace na léta 2007-2013 reflektují požadavky na podporu nízkoemisních, nízkoodpadových a energeticky úsporných technologií a na soulad průmyslové politiky s ochranou životního prostředí. Roste zájem podnikatelských subjektů o zavádění systému environmentálního managementu, standardů ISO 14 000, čistší produkci, ekologicky šetrné výroby a vyhlašování společenské a environmentální odpovědnosti. Rezervy zůstávají ve využívání brownfields pro průmyslové aktivity, v náhradě nebezpečných chemických látek za méně nebezpečné látky a rozvoji environmentálních technologií.

Zásadní připomínky MPO k politice jako celku:

- část 4. Sektorové politiky neobsahuje problematiku výstavby a stavebnictví.

Je to však právě oblast výstavby a aktivit stavebnictví, která je jedním z nejdůležitějších faktorů utvářejících životní prostor, navíc s dlouhodobou působností. (Aktivity stavebnictví se vyznačují dlouhým výrobním cyklem - spojeným často s vynaložením značných finančních prostředků a dlouhodobou působností, proto mohou být dopady na životní prostředí velmi významné.)

Přitom např. ve vztahu k problematice **trvale udržitelného rozvoje**, kterou lze vnímat jako vysoce aktuální pojem současnosti, disponuje stavebnictví značným potenciálem k pozitivnímu ovlivnění udržitelného rozvoje celé společnosti. Význam aktivního přístupu k této problematice je pro stavebnictví ČR zdůrazněn jeho podílem na HDP, který vyjadřuje jeho kapacitní sílu a dlouhodobě se udržuje kolem 7 až 8 %. Ve stavebnictví je také zaměstnáno cca 9,5 % osob pracujících v civilním sektoru (přes 450 tisíc pracovníků). Stavební objekty vždy spotřebovávaly významný podíl materiálových, ale i energetických zdrojů, kterými lidstvo disponovalo. Např. těžba stavebních (silikátových) materiálů představuje cca 50 celkové tuzemské těžby, budovy jsou odpovědné za cca 30 % až 40 % spotřeby energie a přibližně za stejné procento produkce emisí skleníkových plynů (především CO₂) a produkce pevných odpadů.

Je sice skutečností, že řada důležitých environmentálních faktorů byla zohledněna v jiných sektorových politikách (energetika, průmysl, ...), ale oblast výstavby a aktivit stavebnictví má svá specifika, která nelze opomíjet.

- Celá Kapitola 1. Energetika je napsána v nekritickém duchu a nejsou brány v potaz zbyvající dva pilíře udržitelného rozvoje – ekonomika a sociální aspekty.

- Dne 5. ledna 2011 předložilo MPO do vlády k informaci materiál „Vyhodnocení naplňování Státní energetické koncepce“, jehož součástí je rovněž bohatá tabulková část o vývoji energetiky do roku 2008, resp. 2009 podle stupně dosažitelnosti relevantních údajů. Tento materiál, který prošel vládou, je možno plně využít k dopracování vyhodnocení SPŽP. S ohledem na výše uvedené nejsou v materiálu upravovány číselné údaje, které jsou pouze barevně označeny.

Vyhodnocení plnění environmentálních opatření v průmyslové politice:

- důsledněji uplatňovat environmentální hlediska v sektorových politikách průmyslu;

Plněno postupně, částečně. Stále více je environmentální hledisko považováno za příležitost pro rozvoj, vývoj, výrobu a podnikání v oblasti průmyslu a stavebnictví. Procesem SEA se postupně daří obohacovat sektorové politiky průmyslu o moderní a perspektivní oblast životního prostředí.

Začlenění environmentálních aspektů do všechsektorových politik je stále nedostatečné a na tento problém upozornila i Tematická strategie o znečišťování ovzduší, kterou přijala a zveřejnila v roce 2005 Evropská komise. Tento problém zmiňuje i OECD ve Zprávě o politice, stavu a vývoji životního prostředí ČR, kde jsou zdůrazněny zejména rezervy v začlenění požadavků do politiky sektoru energetiky.
- zdůraznit environmentální aspekty ve všech strategických záměrech rozvoje průmyslových a obchodních aktivit s cílem dosáhnout dalšího snížení zátěže životního prostředí produkované sekundární sférou, respektování principů udržitelného rozvoje a další "ekologizace" průmyslu, která mj. povede ke zvýšení konkurenceschopnosti a vyloučení obvinění z ekodumpingu;

Plněno částečně. Obchodní aktivity nerespektují principy udržitelného rozvoje a jen pomalu dochází k ekologizaci průmyslu. Dovoz zboží nezohledňuje hledisko ekodumpingu. Stále více jsou sice pro rozvoj průmyslových aktivit využívány brownfields a opuštěné budovy, avšak ve zbytečně velké míře dochází při rozvoji průmyslu k záboru území. Důsledné dodržování environmentální legislativy vyloučilo možnost nařčení podniků v ČR z ekodumpingu. Strategické záměry rozvoje průmyslových a obchodních aktivit obsahují stále více environmentálních aspektů, ačkoliv by jim mohlo být jako impulsů pro další inovace, zaměstnanost a rozvoj vědy a techniky ještě více. Environmentální technologie jsou začleňovány do strategií a záměru rozvoje jen postupně, v souladu s reprodukčními investičními cykly.
- zajistit ve spolupráci s MŽP a odvětvovými sdruženími podniků soulad průmyslové politiky a navazujících koncepcí se SPŽP a principy udržitelného rozvoje;

Plněno průběžně. Na Ministerstvu průmyslu a obchodu byl zřízen Odbor udržitelného rozvoje průmyslu (od roku 2007 změna na Odbor ekologie, v jehož struktuře je zřízeno oddělení udržitelného rozvoje průmyslu), který koordinuje a ve specifických případech i řídí některé aktivity zejména v oblasti udržitelného rozvoje, vazeb mezi průmyslovou a zemědělskou výrobou a řešení vztahů mezi hospodářskou činností a ochranou životního prostředí. Odbor ekologie řeší zejména interakce mezi zajištěním podmínek pro rozvoj průmyslu a nezbytnou ochranou životního prostředí, včetně sociálních dopadů

a infrastrukturních vlivů. Dále mimo jiné koordinuje činnosti MPO související s realizací, vyhodnocováním a aktualizací Strategie udržitelného rozvoje ČR v oblasti průmyslu a obchodu. Zabezpečuje, řídí a koordinuje uplatňování priorit, úkolů a cílů vyplývajících ze Státní politiky životního prostředí ČR do koncepčních dokumentů ministerstva při jejich aktualizaci.

- rozvinout strukturální záměry průmyslové výroby směrem k výrobkům s vyšší finalitou s lepším zhodnocením vstupů, příznivějším vlivem na životní prostředí;

Plněno průběžně. MPO má gesci za mikroekonomickou část, která je zaměřena zejména na rozvoj znalostní společnosti, podporu výzkumu a vývoje, rozvoj inovačního potenciálu podniku, kvalitu podnikatelského prostředí a rozvoj lidských zdrojů, rozvoj moderní infrastruktury, podpora environmentálních technologií a racionálního využívání zdrojů.

MPO podporuje projekty programu výzkumu a vývoje, který je součástí Národního programu výzkumu II – Trvalá prosperita. V rámci tohoto programu je mimo jiné podporována i priorita: nové materiály, postupy nebo návrhy prototypů zařízení umožňující zvýšit podíl výrobků s vyšší přidanou hodnotou

- podpořit dobrovolné zavádění BAT, včetně finanční podpory;

Plněno částečně. Zavádění BAT probíhá v souladu s legislativní povinností. Na dobrovolné bázi zatím došlo k částečnému rozvoji v oblastech se zhoršenou kvalitou ovzduší, především v Moravskoslezském kraj (MSK)i. MPO ve spolupráci s MŽP a MZe provozuje systém výměny informací o nejlepších dostupných technikách. V současné době je k dispozici finanční podpora dobrovolného zavádění BAT a to pro oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (MSK).

- zpracovat program podpory plošné aplikace nízkoemisních, nízkoodpadových a energeticky úsporných technologií s přiměřenými náklady a uzavřených výrobních cyklů;

Plněno průběžně. MPO vyhlásilo program OPMP (Operační program průmysl a podnikání) pro období 2004-2006 a pro období 2007 – 2013 nový program OPPI (Operační program podnikání a inovace), který stávající program rozšířil. Mezi podporovanými oblastmi v rámci OPPI je zahrnuta: podpora investic do moderních technologií; pomoc malému a střednímu podnikání (MSP) při prosazování výrobků a výrobních postupů šetrných k životnímu prostředí; pomoc pro výzkum a technologický rozvoj, zejména v MSP (včetně přístupu ke službám v oblasti výzkumu a technologického rozvoje ve výzkumných střediscích); investice do podniků přímo spojených s výzkumem a inovacemi (inovační technologie, zakládání nových podniků universitami, existujícími středisky výzkumu a technologického rozvoje atd.); ostatní opatření stimulující výzkum, inovace a podnikavost v malých a středních podnicích zaměřena na podporu vzniku a rozvoj kooperačních odvětvových uskupení (klastrů), pólů excelence, technologických platforem a dále na podporu zakládání, činnosti a další rozvoje subjektů infrastruktury pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace (zakládání a rozvoj vědeckých a vědeckotechnických parků, center pro transfer technologií); apod.

- podporovat programy zaměřené na rozvoj ekologického strojírenství a na podporu ekologických investic pro ochranu čistoty ovzduší, pro úpravu a čištění odpadních vod, pro zpracování a odstraňování odpadů a pro zavádění "čistších" technologií;

Plněno průběžně. MPO podporuje v projektech průmyslového výzkumu a vývoje v rámci programu TIP i tyto priority: nové materiály, postupy nebo návrhy prototypů zařízení umožňující:

- a) podporu produkce a využití biopaliv a dalších alternativních paliv v dopravě,*
- b) zavádění vozidel s pohonem na alternativní paliva, vyvinutí alternativních pohonů a aplikace alternativních zdrojů energie v praxi.*

- zajistit splnění emisních stropů a splnění Národního programu snížení emisí u zvláště velkých spalovacích zdrojů, snížení příspěvku k emisním koncentracím, snížení emisí VOC;

Plněno průběžně. Cíle národního programu v oblasti emisních stropů jsou stanoveny k roku 2010, a v oblasti kvality ovzduší k roku 2015. Z aktuální emisní bilance vyplývá, že všechny národní emisní stropy budou pravděpodobně splněny, proto se navržená opatření v národním programu orientují především na zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí látek, pro které nejsou stanoveny národní emisní stropy. Průběžné vyhodnocení plnění Programu bylo předloženo vládě dne 11. 1. 2010.. Koncentrace nejvíce problematických znečišťujících látek (prachových částic – PM₁₀) ve vnějším ovzduší se stále nedaří snižovat a Česká republika tak již druhým rokem neplní své závazky vůči Evropské unii.

Všechny stávající stacionární spalovací zdroje mají na základě zákona o ochraně ovzduší a Národního programu snižování emisí ze stávajících zvláště velkých spalovacích zdrojů stanoveny emisní stropy k plnění od 1.1.2008. Česká republika Národní program snižování emisí plní a podává o něm pravidelné zprávy EK v souladu se směrnicí 2001/80/ES.

- snižovat emitované polutanty do vzduchu a do vody a neznečišťovat vodní toky průmyslovými vodami a odpadními a chemickými látkami a zdokonalovat čištění odpadních a důlních vod;

Plněno průběžně. V oblasti vypouštění odpadních vod se podařilo významně snížit vypouštěné množství nebezpečných a zvláště nebezpečných závadných látek. I přes výrazné zlepšení jakosti vod se ještě vyskytují úseky vodních toků, které nevyhovují požadavkům na kvalitu vod. Emise všech základních znečišťujících látek do ovzduší v posledních letech stagnují na úrovni, která nezaručuje ochranu zdraví obyvatelstva a životního prostředí jako celku. Emise prioritních znečišťujících látek (PM₁₀) vykazují od roku 2000 z energetických sektorů nárůst.

- omezovat výrobu, dovoz a používání nebezpečných chemických látek a nahrazovat je alternativními produkty;

Plněno. Nařízení (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) omezuje výrobu, uvádění na trh a používání některých nebezpečných chemických látek, přípravků a předmětů. Nařízení (ES) č. 689/2008 o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek omezuje dovoz a vývoz vybraných nebezpečných látek. Nařízení (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických polutantech (POP) zakazuje výrobu, dovoz a používání stanovených látek,

kteře jsou v životním prostředí obtížně rozložitelné. Všechny tyto předpisy mají za cíl omezení výroby, dovozu a používání nebezpečných látek. Dodržování těchto předpisů kontroluje Česká inspekce ŽP která je oprávněna při porušení ustanovení výše uvedených nařízení stanovit nápravná opatření zahrnující finanční postih, popřípadě povinnost stáhnout předmětnou látku z oběhu.

MPO se podílelo s MŽP na procesu přípravy nařízení REACH. MPO v projektech průmyslového výzkumu a vývoje v rámci programu TIP podporuje nové postupy nebo návrhy prototypů zařízení umožňující :

a) zavést ekonomicky dostupné výrobní procesy pro přípravu nanomateriálů a ověřit jejich praktické aplikace v řadě oborů,

b) zabezpečit, aby nové materiály v nano-rozměrech byly bezpečné, a nebo byly vypracovány postupy, které minimalizují případné negativní dopady na zdraví lidí a životní prostředí z dlouhodobého pohledu.

- podporovat rozvoj testovacích metod pro zkoušení chemických látek a jejich zavádění do praxe a podporovat rozvoj testovacích laboratoří a jejich technickou i odbornou vybavenost.

Plněno průběžně. Metody pro zkoušení chemických látek jsou stanoveny nařízením (ES) č. 440/2008 , kterým se stanoví zkušební metody podle nařízení (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH), v platném znění. . . Ke zkoušení je možno používat i jiné mezinárodně uznávané metody, jako jsou metody stanovené OECD. Pro mezinárodní uznávání výsledků těchto zkoušek je nutné dodržování zásad Správné laboratorní praxe, stanovené předpisy ES. Kontrolu dodržování zásad provádí Národní inspekční orgán ustavený Ministerstvem životního prostředí. MPO se podílelo s MŽP na procesu přípravy nařízení REACH a v Programu Trvalá prosperita II podporuje vznik platform spolupráce:

- forma dotace bude směřovat jednak do vytváření a rozvoje regionálně koncentrovaných odvětvových seskupení podnikatelských subjektů a podpůrných institucí – klastrů, a jednak do vytváření a rozvoje pólů excelence, tj. seskupení výzkumných, podnikatelských a jiných subjektů zaměřených na výzkum v oblasti špičkových technologií.
- v rámci pólů excelence bude podpora zaměřena zejména na společné kooperační aktivity a spolupráci výzkumných a vzdělávacích institucí s podnikatelskou sférou. V rámci této oblasti budou podporovány i technologické platformy, a to jak vznik a rozvoj národních technologických platform a propojení veřejného a soukromého sektoru v oblasti VaV ve strategicky významných technologických oblastech, tak i zapojování českých výzkumných institucí a podniků do mezinárodních technologických platform.

MPO v Programu Trvalá prosperita II podporuje nové materiály, postupy nebo návrhy prototypů zařízení umožňující zavedení alternativních testů pro zjišťování nebezpečných vlastností chemických látek a chemických přípravků, které by byly rychlejší, levnější a minimalizovaly by počet potřebných pokusných zvířat (tam, kde se nelze jejich užití vyhnout) nebo by jejich užití zcela vylučovaly.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti průmyslu

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
1	8	2	0

Průmysl jen pozvolna chápe environmentální odpovědnost podniků a jen opatrně rozvíjí své podnikatelské aktivity v široké oblasti environmentálních služeb a environmentálních technologií, které vedou k větší kvalitě života.

4. Obchod

Mezinárodní obchod pozitivně umožnil šíření environmentálně šetrných technologií a technik k nápravě environmentálních zátěží. Značné rezervy přetrvávají v nedůsledné regulaci dovozu ekodumpingového zboží, které je vyráběno při nepostačujících environmentálních standardech nebo je dováženo zboží obsahující rizikové látky. Přísnější regulace nebylo dosaženo pro záchranu tropických pralesů a tajgy důsledným zákazem dovozu dřeva nebo výrobků ze dřeva, které nebylo pěstováno udržitelným způsobem. Ceny zboží neobsahují v potřebné výši externí náklady za škody na zdraví a životním prostředí a z těchto důvodů je trh deformován. Komerční zavádějící reklama často nabourává výchovu spotřebitele ke zdravější, udržitelnější a kvalitnější spotřebě. Globalizace obchodu vyvolala vysoký nárůst dopravy s negativním dopadem na emise rizikových látek do ovzduší, na emise skleníkových plynů a zavlékání nepůvodních druhů.

Vyhodnocení plnění environmentálních opatření v obchodní politice:

- odborně správně a snadno srozumitelně informovat spotřebitele o environmentálních vlastnostech výrobků, služeb a destinací cestovního ruchu, pokud jejich rozhodování má podpořit iniciativy a podniky ohleduplné k životnímu prostředí;

Plněno částečně. Stále více výrobců informuje o vlastnostech výrobků a služeb, které mají pozitivní vliv na životní prostředí a nebo negativní vliv na zdraví obyvatel. Zůstávají však značné rezervy v odborné správnosti těchto vlivů a srozumitelnosti. Významně pomáhají v tomto ohledu programy environmentálního značení (více viz vyhodnocení kapitoly Dobrovolné nástroje) a programy na zvyšování jakosti a označování kvalitních výrobků a služeb.

- důsledně zavádět informace o přítomnosti nebo nepřítomnosti nebezpečných látek, o původu materiálů používaných v určitém výrobku, o recyklovatelnosti výrobku apod.;

Plněno částečně. Informace o recyklovatelnosti výrobku či obalu se stávají stále častěji samozřejmou součástí informace o výrobku u vyspělých a perspektivních výrobců. Značné rezervy zůstávají v oblasti původu materiálů a přítomnosti nebezpečných látek. Ochrana spotřebitele by se měla zaměřit především na dovážené zboží z třetích zemí. Významně pomáhají v tomto ohledu programy environmentálního značení (více viz vyhodnocení kapitoly Dobrovolné nástroje).

- zavedení pravidel pro informování o výrobcích u všech typů výrobků a prohlášení výrobce týkající se dopadů výrobku na životní prostředí;

Plněno částečně – pouze pro chemické látky a směsi. Podle nařízení (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí je výrobce, dovozce a následný uživatel povinen klasifikovat látky a směsi uváděné na trh tj. zjistit jejich nebezpečné vlastnosti, a podle zjištěných vlastností je označit výstražnými symboly, informacemi o rizicích, které látka nebo směs představuje, a pokyny pro bezpečné zacházení. Podrobnější informace o složení a vlastnostech látky a jejich účincích na zdraví a životní prostředí jsou obsaženy v bezpečnostních listech, které je dodavatel povinen poskytnout odběrateli při prvním předání látky nebo směsi. Nařízení (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) stanoví požadavky na bezpečnostní listy. Dodržování těchto předpisů kontroluje Česká inspekce ŽP a celní úřady, které jsou oprávněny při porušení ustanovení těchto předpisů stanovit nápravná opatření. Je připravován vládní návrh na vznik „Národního programu environmentálního značení“, kde mohou výrobci mj. vydávat tzv. environmentální prohlášení o produktu. To obsahuje informace o vlivu popisovaného produktu na životní prostředí v rámci celého životního cyklu (založeno na metodě LCA).

V současné době je v projednávání novela zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, která implementuje do české legislativy směrnici 2005/32/ES o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign energetických spotřebičů. Následně budou vydávány jednotlivé prováděcí předpisy pro konkrétní energetické spotřebiče se specifikací jejich environmentálních vlastností (požadavky na jejich ekodesign). Výrobek bude muset prokázat splnění těchto požadavků, aby získal značku „CE“ a mohl být uveden na trh.

- zavést vhodné mechanismy sledování pravdivosti těchto prohlášení výrobců o dopadech jejich výrobků na životní prostředí;

Plněno částečně. Mechanismy jsou zavedeny u chemických látek a přípravků, u farmaceutických výrobků s ohledem na zdraví, u elektro-výrobků na energetickou účinnost, u ledniček na přítomnost freonů. Ostatní oblasti je třeba při sledování pravdivosti prohlášení posílit. Připravovaný vládní návrh „Národního programu environmentálního značení“, kde mohou výrobci mj. vydávat tzv. environmentální prohlášení o produktu, musí být ověřeno nezávislým ověřovatelem akreditovaným ČIA, pokud je prohlášení veřejné směrem ke spotřebitelům. Výrobek, pro který budou stanoveny zvláštním předpisem požadavky na ekodesign (viz předcházející opatření), bude muset prokázat splnění těchto požadavků, aby získal značku „CE“ a mohl být uveden na trh.

- vypracovat zásady, které by měly podnikům pomoci při plnění požadavků připravované směrnice o zavádějí reklamě;

Plněno nedostatečně. V praxi je výskyt zavádějí reklamy příliš častý a má neblahý vliv na snahu po zvyšování jakosti a na udržitelnou spotřebu a výrobu. Dezinformace ze zavádějí reklamy mohou být pro zdraví obyvatel a životní prostředí nebezpečné.

- podporovat ekologicky ohleduplné pořizování zboží a služeb pomocí příslušných směrnic a zásad a přezkoumat postupy nákupu věcí v institucích z hlediska míry ohleduplnosti nakupovaných výrobků a služeb k životnímu prostředí tak, aby tyto instituce byly dobrým příkladem ostatním;

Plněno postupně. Byl vytvořen vládní program směřující k zelenému nakupování, který je jen postupně naplňován. Značné rezervy jsou v nákupu ekologicky šetrnějšího autoparku, ekologicky šetrného vybavení budov, energetického hospodaření budov a v zakázkách financovaných z veřejných rozpočtů. Přesto však lze na základě každoročního zjišťování MŽP, týkající ho se nákupem environmentálně šetrných výrobků centrálními orgány státní správy, konstatovat, že objem těchto nákupů se každoročně zvyšuje.

- využívat dle nových zásad Evropské komise státní podpory v oblasti životního prostředí, které rozšiřují možnosti využití potenciálu subvencí pro ekologické účely, přičemž je současně minimalizován dopad na konkurenceschopnost v rámci jednotného trhu;

Plněno částečně. Jen postupně se do praxe dostávají znalosti o zásadách Evropské komise rozšiřující možnosti využití subvencí pro ekologické účely. V národním rozvojovém plánu na léta 2007-2013 není využita dostatečně tato příležitost především na regionální úrovni.

- v případech, kdy finanční instituce nabízí ekologické resp. “zelené” investiční fondy, stanovit dobrovolné zásady pro to, co lze a co nelze nazývat ekologickou resp. “zelenou” investicí;

Plněno částečně. Situace je řešena pomocí naplňování environmentálních programů a metodik Státního fondu životního prostředí České republiky.

- reagovat při spolupráci s Evropskou investiční bankou a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj na zesílené zohlednění zájmů životního prostředí a cílů v oblasti péče o životní prostředí při poskytování půjček;

Plněno částečně. U programů směřovaných přímo do oblasti životního prostředí je tento cíl naplňován. V jiných oblastech není tento potenciál dostatečně využíván.

- zajistit, aby bylo prováděno hodnocení dopadů obchodních dohod na udržitelný rozvoj;

Neplněno. Proces SEA či EIA se nevztahuje na většinu obchodních dohod. V rámci aktualizace Strategie udržitelného rozvoje bude vznesen požadavek k zajištění tohoto opatření.

- podporovat správné postupy při ochraně životního prostředí u přímých zahraničních investic a u vývozních úvěrů;

Plněno částečně. Přímé zahraniční investice musí splňovat environmentální legislativu. Značné rezervy jsou ve využívání opuštěných a podvyužívaných průmyslových areálů a budov tzv. brownfields. Ačkoliv je přes 3 tisíce nevyužívaných průmyslových a zemědělských objektů a 11 tisíc ha nevyužívaných průmyslových areálů, jsou příliš často přímé investice směřovány do výstavby na zelené louce.

- legislativními opatřeními ukončit dovoz surovin i výrobků pocházejících z dřevin tropických pralesů a tajgy, které nejsou pěstovány udržitelným způsobem a nejsou certifikované, a snížit tak tlak na katastrofální vykácení tropických pralesů a tajgy;

Neplněno. Ačkoliv je stále více rozšiřována certifikace dřeva u boreálních udržitelně pěstovaných lesů, není v praxi tento závažný úkol vztahující se na tropické lesy a tajgu plněn. Řešení si vyžádá tvorbu legislativního opatření a úzkou spolupráci Celní správy a Ministerstva průmyslu a obchodu. Ministerstvo zahraničí, by mělo zvýšit své aktivity při ochraně světové biodiversity.

- zajistit nepovolení dovozu i vývozu dřeva z lesů, které nebylo pěstované udržitelným způsobem a které není z tohoto hlediska certifikované (tropické pralesy, lesy mírného pásma i tajga);

Neplněno. Oblast si vyžádá užší spolupráci s Celní správou ČR, Obchodní inspekcí, Finanční správou a Policií ČR.

- využít doporučení z Realizačních programů Plánu odpadového hospodářství ČR, zejména Realizačního programu pro obaly a odpady z obalů, pro elektrická a elektronická zařízení, pro oleje, pro pneumatiky, pro baterie a akumulátory, pro autovraky, pro průmyslové odpady a další, které budou obsahovat vhodná doporučení;

Plněno částečně. Obchod se řídí a využívá tato doporučení jen v omezené míře, neboť oblast tržního hospodářství a společného vnitřního trhu EU se dynamicky vyvíjí. Při zpracování Realizačních programů se vycházelo z dat a informací, které se již podstatně změnilo. Převládá trh, který je ovlivňován jak povědomím občanů, tak zejména rozvíjejícími se asijskými ekonomikami, které zcela změnilo globální tržní prostředí s významným dopadem na EU.

- zvýšit energetické štítkování na zboží;

Plněno průběžně. V této oblasti bylo dosaženo značného pokroku. Štítkování se rozvinulo u přístrojů, určitý prostor zbývá u štítkování míry energetických ztrát.

- zvýšit kontrolu pohybu nebezpečných látek v obchodě;

Plněno průběžně v oblasti nebezpečných chemických látek. Nařízení (ES) č. 1907/2006 (nařízení REACH) stanoví seznam nebezpečných chemických látek, přípravků a předmětů, jejichž výroba, uvádění na trh a používání je omezeno. V tomto seznamu jsou zahrnuta rovněž omezení pro nebezpečné látky samotné nebo obsažené v přípravcích, které se prodávají spotřebitelům v maloobchodě. Dodržování tohoto nařízení kontroluje Česká inspekce ŽP, která je oprávněna při porušení ustanovení tohoto nařízení stanovit nápravná opatření zahrnující finanční postih, popřípadě povinnost stáhnout předmětnou látku z oběhu. Značné rezervy zůstávají v oblasti, kdy nebezpečné látky jsou součástí výrobků, nebo jsou v nich zabudovány.

- zajistit problematiku GMO v rámci dovozu a vývozu;

Plněno platnou legislativou ČR (zákon č. 78/2004 Sb., celní předpisy), implementací nařízení ES 1946/2003 a Cartagenského protokolu o biologické bezpečnosti.

- podpořit dovoz a vývoz čistších technologií a BAT, principy uplatnit u velkých a středních zdrojů;

Plněno částečně. Oblast je do určité míry naplňována zákonem o integrované prevenci v rámci povolování vymezených zařízení (tj. aplikace BAT v rámci provozu). Podpora vývozu čistších technologií probíhá prostřednictvím projektů podporujících čistší produkci, ale není zaměřena na jejich vývoj, výrobu a export, a jen v omezené míře na podporu BAT pro zařízení, která nespádají pod systém povolování podle zákona o integrované prevenci.

- omezovat dovoz zastaralých zařízení, strojů a postupů;

Neplněno. Situace je ponechána na volném trhu. Velmi problematický se stává dovoz ojetých automobilů bez omezení jejich stáří. V důsledku toho je nadměrně poškozováno zdraví obyvatel, které není zahrnuto do interních nákladů takovýchto strojů. Vzhledem k neproběhlé internalizaci externích nákladů za škody, je potřeba zavést takováto omezení.

- připravit obchodování s emisemi skleníkových plynů;

Plněno. Zavádění obchodování s emisemi skleníkových plynů je připravováno v rámci regulí Evropské unie. Uvažuje se o rozšíření obchodování s emisemi oxidu uhličitého i na další oblasti energetiky a dopravy.

- zakázat dovoz látek poškozujících ozónovou vrstvu ze třetích zemí a důsledně provádět regulaci dovozu podle požadavků EU;

Plněno. Zákaz dovozu všech regulovaných látek s výjimkou HCFC ze třetích zemí je stanoven nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES). Česká republika žádné regulované látky (včetně HCFC) ze třetích zemí nedováží a ani pro tento účel neuplatňuje žádné výjimky.

- omezit nežádoucí vývoz surovin s malou přidanou hodnotou bez zpracování;

Plněno částečně. Ačkoliv se zlepšuje přidaná hodnota zpracování surovin v České republice, přesto stále dochází k vývozu surovin s minimálním zpracováním. Oblast se týká nerudných surovin, dřeva a zemědělské produkce.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti obchodu

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
3	3	11	5

Obchod nedostatečně brání dovozu ekodumpingového zboží. Nejsou provedena opatření bránící dovozu dřeva z tropických lesů a tajgy, které nejsou pěstovány udržitelným způsobem. Ochrana spotřebitele proti rizikovým látkám je nedostatečná.

5. Doprava

Vlivy dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel jsou závažné a jsou narůstajícím závažným celoevropským problémem. Emise z motorů, především u automobilů, obsahují škodlivé látky jako je benzen, oxidy dusíku, těkavé organické látky, aromatické uhlovodíky, částice (PM₁₀ a PM_{2,5}), těžké kovy a další látky, které se v kombinaci projevují karcinogenně a mutageně. Kromě víření prachu doprava způsobuje i významnou nebezpečnou zátěž hlukem. Opovázlivě roste i spotřeba neobnovitelných zdrojů energie a tím i produkce skleníkových plynů. Nepřiměřeně vysoké rychlosti osobních automobilů způsobují velké počty usmrcených a těžce zraněných a environmentální škody. Nedostatečná je příprava dopravních staveb (na různých úrovních) s ohledem na řešení fragmentace krajiny a zajištění dostatečné migrační propustnosti, případně začlenění staveb do krajiny a využívání postupů minimalizujících negativní vlivy.

Vyhodnocení plnění environmentálních opatření v dopravě:

- podporovat změnu podílu osobní a nákladní přepravy ve prospěch environmentálně šetrnějších druhů, jako je železniční, kombinovaná a dále veřejná osobní a cyklistická doprava;

Plněno částečně. Změna podílu dopravy ve prospěch environmentálně šetrných druhů dopravy se nedaří především v oblasti nákladní dopravy. Nejsou internalizovány externí náklady a proto se přepravcům vyplácí vozit zboží spíše kamionovou nákladní dopravou než využívat environmentálně šetrnější železniční dopravy. Vzhledem k neexistenci bezpečné husté sítě cyklostezek pro denní využívání není rozvinut potenciál osobní cyklistické dopravy.

Došlo ke zkvalitňování veřejné přepravy a k výstavbě a modernizaci dopravní infrastruktury železničních koridorů č. 1, č. 2, železničních tratí a železničních uzlů. Došlo ke zvýšení traťové rychlosti, přípravě a výstavbě evropského systému řízení železničního provozu v souladu se směrnicí o Interoperabilitě transevropského konvenčního železničního systému a k optimalizaci interoperability v traťovém úseku Břeclav – Brno. Kombinovaná doprava byla podpořena v rámci investičního podprogramu podpora rozvoje veřejných překladišť, z OPD je program na revitalizaci železničních vleček, který běží. (Opatření 2.2 OP – Infrastruktura) v jehož rámci jsou poskytovány prostředky ze státního rozpočtu ČR na povinné dofinancování k podpoře poskytované ze strukturálních fondů EU. K 1. 10. 2006 byla schválena podpora rekonstrukce veřejného překladiště v Lovosicích a v Mělníku a nákup překládacích mechanismů pro veřejné překladiště v Přerově a v Ústí nad Labem. V rámci podpůrného programu budou finančně podpořeny investice do výstavby nových vleček, do obnovy vleček již neprovozních a do dalšího rozvoje stávajících vleček, jejichž kapacita z důvodu nárůstu přepravy po železnici už nestačí.

- při modernizaci silniční sítě využívat především stávající silnice, popř. jejich koridory a omezit tím fragmentaci krajiny novými trasami a nesnižovat průchodnost krajiny pro živočichy;

Plněno částečně. Při modernizaci silniční sítě I. třídy je tento cíl, z hlediska zachování trasy ve značné míře plněn. Není plněn při výstavbě rychlostních silnic a dálnic, někdy i vzhledem k nutným parametrům rychlostních silnic a dálnic. Situaci s fragmentací krajiny mohou částečně zlepšovat dostatečně četné a vhodně provedené průchody pod komunikacemi (propustky, mosty, estakády), tunely či speciální migrační objekty (ekodukty), které zachovávají průchodnost krajiny nejen pro volně žijící živočichy, ale i pro člověka. Další negativní vlivy dopravy a výstavby komunikací je možné omezovat vhodnými opatřeními na komunikacích a v jejich okolí (např. náhrada betonových jímek dešťové vody sedimentačními nádržemi umožňujícími rozvoj mokřadní vegetace apod.). Tato environmentální opatření však nejsou stále dostatečně do projektů zahrnována. Nutné je zajistit návaznost opatření provedených na komunikacích na okolní území v rámci procesu územního plánování. Fragmentace krajiny dále významně narůstá a migrační prostupnost dopravních staveb pro volně žijící živočichy je řešena jen v omezené míře. Žádný z kritických úseků na stávajících komunikacích nebyl vyřešen a to přesto, že požadavky na řešení fragmentace a migrační prostupnosti nových i stávajících dopravních staveb byly zakotveny v Dopravní politice 2005 - 13, aktualizovaném Státním programu ochrany přírody a krajiny (2009) či schválené Strategii ochrany biologické rozmanitosti ČR (2009) (blíže viz plnění opatření „Zajistit opatření ke zprůchodňování stávajících i nově budovaných komunikací na migračních cestách živočichů“ v kap. 1.1.3 Posílení ekologické stability krajiny“). Ministerstvo dopravy vydalo k této problematice Technické předpisy 181 - Hodnocení průchodnosti území pro liniové stavby (EVERNIA, 2006), které se touto problematikou podrobně zabývají.

- podporovat vhodná technická a infrastrukturní opatření (silniční obchvaty měst, protihluková opatření podél silnic i železničních tratí) vedoucí k minimalizaci zdravotních rizik a negativních vlivů na životní prostředí působených nadměrným zatížením sídel hlukem a emisemi škodlivých látek z pozemní dopravy;

Plněno částečně. Byl dokončen dálniční obchvat Plzně i jihozápadní části R1 neboli Pražského okruhu (Lahovice –Slivenec). Pro zlepšení technických parametrů železniční infrastruktury, zvýšení bezpečnosti železničního provozu a dosažení úspor v nákladech na zajištění provozování železniční dopravní cesty bylo do vybraných železničních stanic a vybraných tratí instalováno moderní zabezpečovací zařízení. Pro zvýšení bezpečnosti na železničních přejezdech bylo v roce 2005 zrekonstruováno 31 přejezdů a přejezdových zabezpečovacích zařízení. Celkově se však nedaří snižovat hlukovou a emisní zátěž obyvatel.

- systematicky podporovat výraznější podíl ekologicky šetrných druhů dopravy v rámci regionu při tvorbě rozvojových koncepcí a plánů na úrovni krajů;

Plněno částečně, postupně. Proběhla elektrizace tratí v úseku Rybník – Lipno, Kadaň – Karlovy Vary, Ostrava-Svinov – Opava, Ostrava hl.n. – Ostrava-Kunčice. Zpracovávají se projektové dokumentace staveb elektrizačních tratí České Budějovice – České Velenice a tratě Letohrad – Lichkov. Bude se zahajovat elektrizace trati České Budějovice – České Velenice. Jen pozvolna je naplňována Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy, která je začleňována do koncepcí na úrovni krajů. Přípravuje se zpracovávání koncepce veřejných logistických center v nákladní dopravě. Mezi ekologicky šetrné druhy dopravy bývá někdy paušálně řazena i lodní doprava, což ovšem nelze s obecnou platností tvrdit.

- v rámci realizace Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR budovat hustou sít bezpečných oddělených cyklostezek;

Plněno částečně. Pro rozvoj alternativního moderního dopravního módu stále chybí od motorové dopravy oddělená bezpečná hustá sít cyklostezek pro každodenní využívání. V roce 2006 bylo s účastí Státního fondu dopravní infrastruktury vystavěno pouze 69 km cyklostezek, v roce 2005 29,2 km a v roce 2004 28,8 km. Pro další období je potřeba zvýšit investice do cyklo dopravy na 3% finančních prostředků ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Ke zvýšení popularity cyklo dopravy přispělo budování tras Greenways Praha – Vídeň, Krakow – Morava – Vídeň, Moravsko-vinařské stezky. Délka značených cyklotras v ČR dosáhla k 1. 1. 2006 délky 28 000 km. Cyklotrasy jsou však převážně vedeny po silnicích III. třídy, kde není zajištěna dostatečná bezpečnost cyklistů. V letech 2005 – 2006 byla věnována mimořádná pozornost využitelnosti opuštěných drážních těles pro účely cyklo dopravy. Byla zpracována úvodní studie k dané problematice, projekty využití drážního tělesa v opuštěné trase Lupěné – Hoštějn – Tatenice – Krasíkov (vlivem modernizace železničního koridoru), nově vybudovaná cyklostezka Cheb – Waldsassen, připravovaná cyklostezka „Varhany“ Česká Lípa – Prácheň a přeshraniční spolupráce ČR-Polsko, ČR-Slovensko, ČR – Rakousko, ČR-Bavorsko, ČR-Sasko. Nežádoucím dopadem výstavby cyklostezek v přírodně cenných území je zvyšování míry antropogenních zásahů do přírodního prostředí, kterou je možné omezit vhodným plánováním tras a také způsobem provedení, tedy alespoň omezením použití zpevněných povrchů apod.

- podporovat výstavbu zařízení pro cyklistickou dopravu v kombinaci s veřejnou dopravou (systém bike-and-ride) a pěší dopravou;

Plněno průběžně. Byla vytvořena metodická příručka „Intermodalita cestujících“, která řeší problematiku s důrazem na propojenost mezi veřejnou a nemotorovou dopravou, podává souhrnné informace k začlenění cyklistické dopravy do integrovaného dopravního systému. V rámci veřejné dopravy byly vypravovány cyklobusy, cyklovlaky a cyklotramvaje. ČD a.s. rozšířily půjčování kol. Byl otevřen přívoz pro cyklisty na Labi a půjčovny kol ve městech a u vodní dopravy. Budování přístřeší pro kola je zatím nedostatečné a stávající kapacity nepostačují.

- nadále podporovat budování komplexních integrovaných dopravních systémů ve městech a jejich okolí s výraznějším uplatněním kolejové dopravy (vč. železnice) jako environmentálně šetrnějšího druhu veřejné hromadné dopravy;

Plněno částečně. Postupně probíhá integrování dopravních systémů v okolí větších měst tak, aby se cestující vždy pohodlně dostal do cíle své cesty, vytváří se přehledný systém vzájemně provázaných linek s pravidelnými intervaly mezi spoji a s jednotným tarifem a přepravními podmínkami. Do IDS je zpravidla zapojena železniční doprava, městská hromadná doprava a regionální autobusová doprava. V integrovaném dopravním systému mohou cestující s použitím jediného jízdního dokladu libovolně kombinovat jízdy železnicí, regionálními autobusy a městskou dopravou (Pražská integrovaná doprava (PID), Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK), Integrovaný dopravní systém Moravskoslezského kraje (ODIS), Integrovaná doprava Plzeňska, Zlínská integrovaná doprava, Integrovaný dopravní systém Královéhradeckého kraje (IREDO), Integrovaný dopravní systém Libereckého kraje (IDOL) , Tábor - Sezimovo Ústí - Planá nad Lužnicí (IDS TA), Integrovaný dopravní systém Karlovarského kraje

IDOK, IDS Olomouckého kraje). Významným prvkem je program podpory obnovy vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové autobusové dopravy.

- v městských aglomeracích podporovat kombinovaný systém individuální a veřejné dopravy (systém park-and-ride), doplněný regulací parkování a přístupu osobních automobilů do center;

Plněno částečně. Tento cíl je naplňován postupně na řadě míst České republiky a zahrnuje budování odstavných parkovišť na okrajích měst, zpoplatnění individuální dopravy v centrech měst parkovným. Nedostatečné je zavádění zón a ulic s omezeným přístupem pro automobilovou dopravu a omezení rychlosti automobilové dopravy za strany místních samospráv. V roce 2010 probíhaly a budou dále probíhat příspěvky na odborných konferencích týkajících se problematiky navrhování Tempa 30. Odborné semináře pro samosprávy, které již proběhly: v rámci regioservisu 15.4. 5.setkání starostů a místostarostů Zlínského kraje, 29.4. 5.konference o BESIP v intravilánu, 16.2. 6.setkání starostů a místostarostů Libereckého kraje, 25.2. 5.setkání starostů a místostarostů Moravskoslezského kraje – jedná se vždy o prezentaci zkušeností s konkrétními aplikacemi s Tempo 30, včetně konkrétních realizací a jejich hodnocení.

Některá opatření byla podporována v rámci podprogramu 1 (Organizace dopravy) Státního programu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie.

- vytvářet strategii a podporovat rozvoj systému veřejné dopravy v chráněných územích;

Plněno částečně. Problematika je řešena i v rámci pracovní skupiny „Životní prostředí a doprava“ která pracuje pod záštitou Středoevropské iniciativy (Central European Initiative, CEI). V současné době jsou aktivity v rámci ČR zaměřeny především do oblastí se zvláštním režimem ochrany přírody jako jsou např. národní parky nebo chráněné krajinné oblasti.

- snižovat spotřebu neobnovitelných zdrojů energie v resortu dopravy;

Plněno částečně. Vlivem celkového růstu dopravy, i přes zlepšení měrné spotřeby dopravních prostředků, se nedaří snižovat celkovou spotřebu. V rámci programu Výzkumu, vývoje a inovací „Podpora udržitelného rozvoje dopravy“ MD podporuje projekty zaměřené na úspory energie a snižování zátěže životního prostředí v oblastech úspor energie v oblasti pohonů, dopravní infrastruktury, organizaci dopravy, poradenství, vzdělávání a propagace hospodárného využívání energie s důrazem na zlepšení životního prostředí. Internalizace externích nákladů by napomohla řešit tento cíl, který je konkrétně řešen projektem Stínové ceny externalit v oblasti dopravy.

- podporovat využití alternativních paliv (zejména v městské hromadné dopravě), včetně výstavby distribuční sítě tak, aby v roce 2020 činil jejich podíl minimálně 20%;

Plněno částečně. Jen pomalu je naplňován tento cíl v programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie. MD podporuje projekty zaměřené na zvýšení podílu motorových vozidel využívajících alternativní paliva, stlačený zemní plyn, biopaliva a snížení ekologické zátěže, která je způsobena rozvojem silniční dopravy. V hodnoceném období se nepodařilo nastavit funkční systém na podporu rozšíření

biopaliv v dopravě. Podporuje se zavádění alternativních paliv, výzkumné projekty podporující rozvoj alternativních typů pohonů a projekty, které podporují aplikace technologií pro výrobu a skladování vodíku pro silniční vozidla a technologií pohonu vozidel s palivovými články. Cíle v dané oblasti stanovilo MŽP a o jejich naplňování patří především do kompetence MPO, které stanovuje v právních předpisech kvalitu pohonných hmot. Odpovědné orgány z rezortu dopravy na základě legislativy převzaté z EU umožňují provoz veškerých vozidel na alternativní pohonné hmoty, které jsou EU standardizovány.

Výzkumné projekty v dané oblasti v České republice nic nového do řešení problému nepřinesly. Alternativní paliva jsou známa, vozidla na ně také a jejich konstrukci a výzkum zajišťují výrobci silničních vozidel, kteří výzkum provádí ve vlastní režii. Výzkumné úkoly typu „autobus na pohonnou hmotu vodík“ probíhaly pouze na úrovni příslušného řešitelského týmu a jejich řešitelé se nezapojili do obdobných prací v rámci EU, resp. EHK OSN.

Dotační podpora směřovala do výstavby plnicích stanic CNG (stlačený zemní plyn), vývoje a výzkumu ekologických vodíkových technologií pro využití v dopravě, realizace provozu vodíkového autobusu s palivovými články, výstavby trolejbusové tratě, rekonstrukce prostor pro hromadné dopravní prostředky na alternativní paliva, podpor projektů v rámci Výzkumného programu Ministerstva dopravy.

- zdokonalit systém kontroly technického stavu motorových dopravních prostředků v provozu tak, aby nedocházelo k nadměrnému poškozování složek životního prostředí;

Plněno částečně. Systém kontroly technického stavu motorových dopravních prostředků se provádí nově zaváděnými procesy dle zákona č. 56/2001 Sb. (o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů) a vyhlášky č. 302/2001 Sb. (o technických prohlídkách a měření emisí vozidel, ve znění pozdějších předpisů). Zdokonalený systém kontroly technického stavu vozidel v provozu je realizován současně zaváděným novým automatizovaným informačním systémem v činnosti stanic technické kontroly (AIS-STK). Silniční technické kontroly užitkových vozidel se začaly nově realizovat v říjnu 2006 (ve spolupráci s Policejním presidiem ČR). Situaci zkomplikoval dovoz neomezeně starých ojetých automobilů. Jako nefunkční se jeví silniční kontroly emisí z automobilů.

- omezovat dopravní hlučnost, pokračovat v monitorování hluku v okolí pozemních dopravních cest (silničních a železničních);

Plněno částečně, nedostatečně. Hluk z dopravy, který je především generován při vyšších rychlostech vozidel, se nedaří snižovat na potřebnou míru a zůstává vážným problémem. Opatření byla zatím zaměřena především na podporu projektů v rámci Výzkumného programu Ministerstva dopravy a stavby protihlukových bariér a dále pak hledání dalších alternativních levnějších opatření proti šíření nežádoucího hluku z dopravy.. Nedaří se odstraňování hluku přímo u jeho zdroje opatřeními v kompetenci samosprávy omezováním rychlosti a zkvalitněním povrchů komunikací ve městech.

Metodika pro zlepšení současného stavu je navržena jako výstup výzkumného projektu“ [CG712-102-120](#) - **Optimalizace technických opatření pro snížení hlukové zátěže v okolí pozemních komunikací“**.

- podporovat realizaci opatření k redukci nadměrného hluku z letecké dopravy a vymezení hlukových ochranných pásem kolem letišť podle doporučení EU s cílem eliminovat či kompenzovat vliv leteckého provozu na okolí;

Plněno částečně, postupně v souladu se zákonem č. 47/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů a směrnicí 2002/30/ES. Technická opatření v konstrukci letadel a metodika vedení letu snížila specifickou hlučnost u velkých letadel. Kvantitativní rozvoj letecké dopravy však tento trend značně eliminuje. Problém pokračuje u malých sportovních letadel, která obtěžují svým hlukem klidové oblasti v době pracovního volna a klidu.

- realizovat programy, které budou vést ke snižování emisí z dopravy;

Plněno částečně, nedostatečně. Byly podporovány projekty v rámci Výzkumného programu Ministerstva dopravy zaměřeného na obnovu vozidel městské hromadné dopravy a veřejné linkové autobusové dopravy, program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie a programu Infrastruktura.

V rámci krajských a místních programů ke zlepšení kvality ovzduší byly identifikovány konkrétní projekty na snížení emisní zátěže z dopravy, ale tyto projekty nebyly kvůli nedostatku finančních zdrojů realizovány.

- snižovat a postupně vyloučit použití látek poškozujících ozónovou vrstvu v klimatizacích automobilů;

Plněno. Náplně klimatizací jsou u nově schvalovaných vozidel již více než 10 let plněny výhradně náplně na bázi fluorovaných skleníkových plynů (HFC). Při výměně původních náplní i pro vozidla původně schválená s náplně klimatizačních systémů na bázi regulovaných látek (zejména CFC-12), po vyčerpání jejich životnosti, jsou systémy plněny výhradně náplněmi s nulovým ODP potenciálem.

- zaměřit pozornost na zvyšování bezpečnosti při přepravě nebezpečných věcí;

Plněno. Zvyšování bezpečnosti silniční dopravy probíhá dle zákon č. 411/2005 Sb. Systémy Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR se upravují pro napojení do systému JSDI a na zavádění účinných opatření pro likvidaci havárií na dopravních cestách a účinnější koordinaci záchranného systému. Práce jsou zahájeny na pilotním projektu automatického tísňového volání vycházejícího z vozidla (eCall) na území ČR, které bude zpracováváno v telefonních centrech tísňového volání (TCTV) provozovaných Hasičským záchranným sborem ČR. Na TCTV bude umožněno identifikovat nejen vozidlo a telefonní číslo, ale i polohu mobilního telefonu (vozidla), příp. další informace vztahující se k mimořádné události - dopravní nehodě nebo obdobné mimořádné události v dopravním provozu.

- minimalizovat odpady z dopravy s důrazem na jejich opětovné využití;

Plněno. Opětovné využití odpadů z dopravních prostředků po ukončení jejich životnosti je zabezpečováno tím, že při schvalovacím procesu technické způsobilosti vozidel dle

zákona č. 56/2001 Sb. (o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů), je podmínkou schválení splnění předepsané procentuální recyklovatelnosti materiálů a škodlivých látek. V roce 2008 byl zaveden modul autovraký do informačního systému odpadového hospodářství, který umožňuje přesnou evidenci autovraků převzatých do zařízení k jejich využití a odstranění.

- zamezovat šíření invazních druhů rostlin a živočichů při importu zboží;

Plněno částečně. Plnění probíhá v souladu s vyhláškou č.330/2004 Sb., o opatřeních proti zavlečení a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů a zákonem č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů. Vzhledem ke skutečnosti, že invazní nepůvodní druhy představují jeden z nejzávažnějších faktorů ohrožujících biodiverzitu v celosvětovém měřítku i s ohledem nadporučení European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO), je v této oblasti nezbytné hledat účinná řešení k omezení vlivu invazních druhů obecně (nejen v rámci importu zboží). Komplexnější systémové řešení přijato nebylo.

- podporovat opatření ke zvýšení bezpečnosti dopravy a ochrany pěších a cyklistů;

Plněno průběžně částečně. Byly zrealizovány mediální kampaně BESIP na všechna hlavní témata, která představuje rychlost, pásy, dětské sedačky, alkohol, viditelnost, bezpečná vzdálenost. Proběhla kampaň „Domluvme se“, projekt „The Action“, ukázka reality životních tragédií zaviněných zbytečnými dopravními nehodami. (www.theaction.cz), kampaň ke změnám v pravidlech silničního provozu včetně bodového systému. kampaň - Na kole jen s přilbou a BESIP vydal film o bezpečnosti cyklistů. Projekt Bezpečná obec vytvořil metodiku a podpořil zapojení obcí do řešení bezpečnosti silničního provozu. Probíhala „Dopravní soutěž mladých cyklistů“, výuka na 125 dětských dopravních hřištích a kurzy bezpečné jízdy, projekt Bezpečná cesta do školy, dopravní výchova na školách. (Baliček pro žáky 1. tříd ZŠ, Kalendáře pro základní školy - obsahují základní témata dopravní výchovy pro žáky 1.stupně základních škol, CD testy pro základní školy a DDH, Průkazy cyklisty - v rámci výchovného programu Tematický plán dopravní výchovy má každé dítě, které dovrší 10 let získat na základě prověření znalostí z oblasti pravidel chování v silničním provozu Průkaz cyklisty, Testy k průkazům cyklisty) a soutěž „Zklidňování dopravy ve městech a obcích“

- pokračovat v postupné internalizaci externích nákladů z dopravy a vytvářet tak rovné podmínky v dopravě;

Neplněno. Je řešeno pouze teoreticky v rámci podpory projektů Výzkumného programu Ministerstva dopravy např.: projekt 1F44E/022/210 Ekonomika zavádění alternativních paliv v dopravě a možnosti internalizace externích nákladů dopravy v České republice. Ke splnění chybí politické rozhodnutí.

- podporovat zavádění telematických systémů, které minimalizují riziko vzniku kongescí;

Splněno. Zákonem č. 361/2000 Sb. byl zřízen celostátní dopravní informační systém obsahující aktuální informace o situaci v provozu na pozemních komunikacích, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Na základě tohoto zákona schválila vláda svým usnesením č. 590/2005 výstavbu Jednotného systému

dopravních informací (JSDI), který představuje sběr, zpracování, sdílení a poskytování autorizovaných, ověřených, digitálně geograficky lokalizovaných v protokolu Alert-C kódovaných informací o dopravní situaci v síti pozemních komunikací ČR. V listopadu 2005 zahájilo v Ostravě provoz „Národní dopravní informační centrum“ (provozovatelem je Ředitelství silnic a dálnic ČR) a byl zprovozněn systém Zimní zpravodajské služby, Silniční monitorovací a informační systém, Systém informací o uzavírkách a omezeních na dálnicích, rychlostních silnicích a silnicích I. třídy, instalují se systémy kamer a proměnné tabule na DI, upravují se systémy Hasičského záchranného sboru ČR a Policie ČR pro napojení do systému JSDI, připravuje se vzájemná výměna informací s lokálními centry jako např. s Dopravním informačním centrem Praha a práce pokračují v rámci euro-regionálního projektu EU s názvem CONNECT k rozšiřování Inteligentních dopravních systémů a služeb (ITS) na trans-evropské silniční síti (TERN). Cílem projektů je zlepšení řízení dopravy, liniové koordinace a preference vozidel městské hromadné dopravy a vozidel záchranných složek. Na 20 km úseku dálnice D8 Praha – Nová Ves se připravuje testování moderních systémů pro řízení a kontrolu silničního provozu. Členské státy spolu s Evropskou komisí připravují program EASYWAY pro inteligentní komunikační technologie.

- reinvestovat finanční prostředky získané z výběru daní a poplatků z dopravy do vývoje a aplikace moderních environmentálně šetrných dopravních technologií včetně příslušné infrastruktury;

Plněno částečně. V plánech na léta 2007-2013 balíčku GEPARDI C4: Omezování dopadu na životní prostředí a veřejné zdraví bylo naplánováno 11 mld.Kč. Prostředky získané z těchto zdrojů jsou příjmem SFDI (vyjma poplatku za žel. dopravní cestu, kde je příjemcem SŽDC). Výnosy jsou určeny na údržbu, opravy a rozvoj infrastruktury a nedá se rozlišovat, na kterou z těchto činností konkrétně. GEPARDI nebyl nikdy schválen. Každá nově budovaná nebo modernizovaná infrastruktura musí být řešena s ohledem na co nejmenší dopady do životního prostředí a na vyřešení stávajících zátěží (viz. např. obchvaty).

- podporovat zavádění dobrovolných nástrojů (např. EMS) s cílem zabezpečení ochrany životního prostředí nad rámec příslušných zákonů v rámci resortu dopravy;

Plněno částečně. V oblasti dopravy dochází k zavádění systémů environmentálního řízení (ISO 14001/EMAS), a to především u přepravních a logistických firem. Méně jsou uplatňovány postupy čistší produkce.

- ve výdajích z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury zohledňovat environmentální hlediska;

Plněno částečně. Vzhledem k negativnímu vývoji dopravy na zdraví a životní prostředí nezohledňují výdaje SFDI potřebný budoucí vývoj. V roce 2004 byly celkové výdaje SFDI na rozvoj dopravních sítí v ČR 34 442 mil. Kč, z toho na rozvoj železniční sítě jen 10 727 mil. Kč, na rozvoj silniční sítě 23 260 mil. Kč, na rozvoj vodní sítě 312 mil. Kč, na výstavbu cyklistických stezek, zvyšování bezpečnosti dopravy, a na průzkumové a projektové práce jen 143 mil. Kč. V roce 2005 byly celkové výdaje SFDI na rozvoj dopravních sítí v ČR 41 1747 mil. Kč, z toho na rozvoj železniční sítě 14 127 mil. Kč, na rozvoj silniční sítě až 26 392 mil. Kč, na rozvoj vodní sítě 559 mil. Kč, na výstavbu

cyklistických stezek, zvyšování bezpečnosti dopravy, a na průzkumové a projektové práce pouze 96 mil. Kč. V roce 2006 byly celkové výdaje SFDI na rozvoj dopravních sítí v ČR 36 833 mil. Kč, z toho na rozvoj železniční sítě 10 121 mil. Kč, na rozvoj silniční sítě 25 982 mil. Kč, na rozvoj vodní sítě 595 mil. Kč, na výstavbu cyklistických stezek, zvyšování bezpečnosti dopravy, a na průzkumové a projektové práce pouze 135 mil. Kč. V roce 2007 byly celkové investiční výdaje SFDI do dopravní infrastruktury v ČR 52 435,4 mil. Kč, z toho investice do železniční infrastruktury byly 16 260 mil Kč, do silniční infrastruktury byly 35 786 mil. Kč a do vnitrozemských vodních cest byly 390 mil. Kč. V roce 2008 dosáhly celkové investiční výdaje SFDI do dopravní infrastruktury v ČR 67 839 mil. Kč, z toho investice do železniční infrastruktury byly 22 532 mil Kč, do silniční infrastruktury byly 44 768 mil. Kč a do vnitrozemských vodních cest byly 538 mil. Kč. V roce 2009 mírně poklesly celkové investiční výdaje SFDI do dopravní infrastruktury v ČR na celkovou výši 67 240 mil. Kč, z toho investice do železniční infrastruktury byly 18 903 mil Kč, do silniční infrastruktury byly 46 780 mil. Kč a do vnitrozemských vodních cest byly 1 557 mil. Kč. Vedle uvedených údajů byly z rozpočtu SFDI čerpány investiční výdaje na výstavbu cyklistických stezek, a to konkrétně v roce 2007 106 368 tis. Kč, v roce 2008 199 129 tis. Kč a v roce 2009 byly investiční výdaje 259 855 tis. Kč.

- podporovat environmentální výchovu, vzdělávání a osvětu v oblasti snižování negativních vlivů dopravy na zdraví a životní prostředí;

Plněno průběžně. V rámci programů vědy a výzkumu zaměřených do oblasti dopravy a životního prostředí jsou podporovány projekty zaměřené na ochranu životního prostředí (využití alternativních paliv v dopravě, problematika emisí a hlukové zátěže z dopravy, atd.), které se stávají podklady pro vzdělávací systém, odborným zázemím pro osvětu a výchovu.

Na internetových stránkách ministerstva dopravy (na adrese www.cyklostrategie.cz) v jazyce českém i anglickém je uveřejněn projekt cyklostrategie a byly vydány informační brožury. Proběhl projekt „Elektronický průvodce udržitelnou dopravou“ (MD ve spolupráci s CDV) obsahující informace o udržitelné dopravě a je uveřejněn na internetové adrese <http://szp.cdv.cz/>. Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie v rámci podprogramu 1 MD podporuje projekty zaměřené na úspory energie a snižování zátěže životního prostředí v oblasti EVVO, poradenství, vzdělávání a propagace hospodárného využívání energie v resortu dopravy s důrazem na zlepšení životního prostředí, projekty: Informační kampaň na podporu zvýšení podílu bezmotorové dopravy, Informační kampaň na podporu snížení skleníkových plynů (CO₂). V květnu 2004 a v říjnu 2006 proběhly konference na téma „Doprava, zdraví a životní prostředí“ s cílem přiblížit problematiku vlivu dopravy na zdraví člověka a životní prostředí a výhledové trendy.

- soustavně monitorovat a vyhodnocovat vlivy jednotlivých druhů dopravy na stav životního prostředí;

Plněno průběžně. Vyhodnocování provádí vědecké instituce, především Centrum dopravního výzkumu, v.v.i., ČHMÚ, ČGS a další. Údaje jsou publikovány v Ročence dopravy a dalších odborných resortních publikacích a jsou součástí strategických a koncepčních materiálů MD.

- podporovat vědecko-výzkumnou činnost zejména v souvislosti s prohlubováním a rozšiřováním projektů zaměřených ke snižování nepříznivých vlivů dopravy na jednotlivé složky životního prostředí;

Plněno částečně. Podpora projektů probíhá především v rámci Výzkumného programu Ministerstva dopravy, jako jsou např. projekty:

- „[CG712-102-120](#) - Optimalizace technických opatření pro snížení hlukové zátěže v okolí pozemních komunikací“
- „[CG912-058-520](#) - Metodika kvantifikace a vyhodnocení environmentálních a bezpečnostních vlivů dopravy“
- „[CG912-045-520](#) - Trvanlivost a hygienická a ekologická bezpečnost stabilizátů vyráběných z druhotných energetických surovin určených pro podpůrné dopravní použití v lokalitách ochranných pásem pitné vody“
- „[CG712-102-120](#) - Optimalizace technických opatření pro snížení hlukové zátěže v okolí pozemních komunikací“
- „[1F54E/121/520](#) - Souhrnná metodika pro hodnocení emisí znečišťujících látek ze silniční dopravy“.

V rámci MŽP byly ve vztahu ke snižování vlivů dopravní infrastruktury na krajinu (ekosystémy a volně žijící živočichy) podpořeny výzkumné projekty VaV SP/2D4/36/08 (ukončení prosinec 2010) - Vyhodnocení migrační prostupnosti krajiny pro velké savce a návrh ochranných optimalizačních opatření a VaV SP/2d1/11/07 (ukončení v roce 2011) - Zvyšování účinnosti migračních objektů na dálniční a silniční síti v ČR, jehož předmětem je monitorování funkčnosti stávajících migračních objektů a jejich vyhodnocení. Problematika fragmentace krajiny liniovou dopravní infrastrukturou a zachování její prostupnosti pro volně žijící živočichy a člověka je však stále nedostatečně prozkoumána a stále chybí data a podklady pro řešení tohoto závažného problému.

Podpora projektů probíhá především v rámci Výzkumného programu Ministerstva dopravy. Plnění tohoto úkolu z pohledu kvality ovzduší bylo podpořeno mj. řadou projektů Výzkumu a Vývoje. Jedná se např. o projekty SP/1b7/129/08 „Zelené technologie pro ochranu ovzduší.“

- rozvíjet mezinárodní spolupráci při řešení problematiky ochrany životního prostředí před nepříznivými vlivy dopravy (program THE PEP EHK/OSN, WHO, CEI).

Plněno průběžně. Celoevropský program doprava, zdraví a životní prostředí (Transport Health Environment Pan-European Programme, THE PEP) přechodně nahradil přípravu rámcové směrnice o dopravě životním prostředí a zdraví. ČR společně se zástupci dalších 13 zemí se aktivně podílí na přípravě řady zásadních materiálů a naplňování projektu Clearing House (webový portál). V současné době je hlavní důraz položen na přípravu 3rd High Level Meeting on Transport, Environment and Health, a organizaci a realizaci konference Task Force „Transport related health impacts and their costs and benefits with particular focus on children“, která se budou konat v roce 2007 v České republice.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti dopravy

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
4	5	17	2

Environmentální a zdravotní náročnost dopravy stoupá. Opatření odstraňující předchozí pochybení a kompenzující nezahrnutí externích nákladů škod do cen dopravy jsou nedostatečná. Zdravotní rizika z emisí z dopravy jsou všeobecně podceňována.

6. Zemědělství a lesní hospodářství

Zemědělství a lesnictví spolu s vodním hospodářstvím jsou sektorem využívajícím největší část životního prostředí České republiky. Areál zemědělství je prostředím agrobiodiversity, lesní hospodářství lesní biodiversity a vodní hospodářství diversity vodní. Většina těchto biodiversit je umělá, sekundární, nebo člověkem výrazně modifikovaná a v minulosti industrializací výrobních procesů silně narušená. Z toho důvodu se zvýšil tlak společnosti na holistický přístup v hospodaření na těchto plochách s cílem maximalizace zachování či zlepšení stavu přirozené i umělé biodiversity a celkové kvality životního prostředí včetně dalších dopadů na kvalitu života obyvatel. Současně s environmentálními hledisky problematiky provozu dotčených ekosystémů se zvýšila snaha i o krajinný design v rámci posílení multifunkční role venkovského prostoru.

Vzhledem k nízké variabilitě (např. ve srovnání se sousedním Rakouskem) vytvořených opatření (programů), nedostatečně reflektující diverzitu přírodních stanovišť a potřebných hospodářských postupů, je však dosavadní přínos agro-environmentálních opatření pro biodiverzitu nižší než se očekávalo. Potenciál přínosů agro-environmentálních opatření nebo dalších opatření, jež lze z Programu rozvoje venkova financovat, však není zatím dostatečně využit. Další vyjednávání s resortem Ministerstva zemědělství o prohloubení pozitivních vlivů Programu rozvoje venkova na přírodu a krajinu budou nadále pokračovat. Od roku 2009 probíhají intenzivní diskuse nad podobou nových AEO po roce 2013 a příprava nového nastavení přínosnějšího pro přírodu a krajinu, do které je zapojen jak resort ŽP, tak řada nevládních organizací a odborníků v dané problematice.

Nenaplněná očekávání přínosů AEO v ochraně přírody a krajiny mají celou řadu příčin, které je nutno analyzovat a zohlednit v novém programovém období. Mezi nejvýznamnější patří nejen poměrně nízká flexibilita systému, významným nedostatkem je nedostatečná komunikace a porozumění principům opatření na všech úrovních (včetně správ VZCHÚ, OOP, resortu životního prostředí), jež vede například k nízkému využívání flexibilních prvků stávajících titulů (např. neposečené pásy). V novém programovém období se nejeví jako nutnost vytváření nových složitých titulů, ale spíše zajištění větší flexibility systému a zvýšení diverzity v rámci půdních bloků (např. neposečené pásy na TTP, biopásy nebo úhory na OP). Celkově bude nutno zaměřit větší pozornost na ptáky a bezobratlé. Zcela klíčový význam pro zvyšování přínosů AEO pro přírodu a krajinu bude mít budování důvěry a osvěta.

Zemědělské hospodaření přispívající k ochraně životního prostředí je proto v popředí státní zemědělské politiky i Společné zemědělské politiky Evropské unie, což potvrzuje i strategická orientace Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR, který zajišťuje vazby mezi obecnými cíly EU a ČR, mezi něž patří mimo jiné ochrana přírody, životního prostředí a krajiny. Klíčový význam pro tuto oblast představoval pro ČR v letech 2004 – 2006

Horizontální plán rozvoje venkova (dále jen „HRDP“) a pro další programové období EU osa II. Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (dále jen „PRV“).

Priority osy II PRV jsou přímo zaměřeny na biologickou rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajín, dále s ochranou vody a půdy a zmírňováním klimatických změn. Osa II je orientována zejména na podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení poklesu biodiverzity, k ochraně vody a půdy a ke zmírňování změn klimatu. Biodiverzita v ČR na celém území je podporována zejména uplatňováním environmentálně šetrných postupů. K tomu přispívá také rozvoj ekologického zemědělství a plné zavedení cross-compliance. Je podporováno hospodaření v méně příznivých oblastech k vyrovnání příjmů s produkčními oblastmi a k předcházení opouštění půdy, zachování péče o krajinu i pracovních míst.

Negativní vlivy zemědělské produkce ve vodním prostředí (nadměrné používání hnojiv, vodní eroze a zanášení vodních toků a nádrží splaveninami) jsou eliminovány realizací agro-environmentálních opatření (protierozní prvky) a vhodným používáním zemědělského půdního fondu (v souladu s WFD a nitrátovou směrnicí), posilujícím retenci vody v krajině a snižujícím riziko povodní a znečištění vod.

Výrazný nárůst emisí skleníkových plynů a změny klimatu i pokračující negativní tendence ve spotřebě zdrojů a energií jsou omezovány zejména zalesňováním zemědělské půdy. Nezbytná pozornost je věnována řešení problému nevhodně pozměněné druhové skladby lesa. Z pohledu ochrany životního prostředí hrají klíčovou roli agroenvironmentální opatření. V rámci HRDP i v rámci PRV se jedná o opatření s největším objemem finančních prostředků poskytovaných do zemědělství.

Snaha o naplnění cílů ochrany životního prostředí resortu zemědělství se stala i součástí priorit zemědělského výzkumu; projekty ve veřejné soutěži byly posuzovány rovněž z hlediska přínosu a pozitivního dopadu pro ozdravení a zlepšení všech prvků životního prostředí včetně biodiverzity nejen přímo v zemědělství a lesnictví, ale i mimo tuto oblast.

Pozitivní vliv na přírodu a krajinu mají nejen opatření osy II Programu rozvoje venkova (PRV), ale také některá opatření osy I a III. Značný vliv má zejména opatření I.1.4 Pozemkové úpravy.

Podpora v rámci opatření Pozemkové úpravy zahrnuje zejména realizaci protierozních opatření pro ochranu půdního fondu, opatření upravujících přirozený vodní režim v krajině s cílem retence vody v krajině, snížení rizika eroze a povodní a současně opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny (místní územní systémy ekologické stability ÚSES včetně následné péče o prvky ÚSES a výsadba zeleně).

V rámci PRV jsou také zvýhodňovány projekty realizované např. v nitrátově zranitelné oblasti, zvláště chráněném území nebo znevýhodněných oblastech (LFA). PRV zároveň upřednostňuje projekty k intenzivnějšímu využívání biomasy jako obnovitelného zdroje energie, projekty vedoucí ke zlepšení skladování statkových hnojiv, zvýšení energetické účinnosti (např. použití stavebních materiálů, které snižují tepelné ztráty) a podporuje mechanismy pro předcházení nepříznivým dopadům mimořádných klimatických událostí (např. instalace sítí zajišťujících ochranu proti škodám v důsledku krupobití). Předpokládaným dopadem těchto operací bude snížení emisí skleníkových plynů, případně nepřímý vliv na snížení znečištění vod.

Potenciál zmíněných opatření v rámci Společné zemědělské politiky včetně rozvoje venkova je do roku 2013 v podstatě vyčerpán a jejich další zachování nebo rozvoj bude záležet na rozhodnutích přijatých na evropské i národní úrovni ohledně dalšího programovacího období.

Nevhodný způsob hospodaření v minulosti a znečišťování životního prostředí se odrazily i na stavu lesů. Lesy a lesní půdy byly ve střední Evropě postiženy degradačními vlivy v důsledku intenzivního působení emisí a kyselých dešťů (vzhledem k přírodním podmínkám a koncentraci zdrojů znečištění nejsilněji právě na území České republiky), a to především v období před rokem 1989. Tyto negativní dopady industrializačních vlivů byly v našich podmínkách umocněny systémem obhospodařování lesů, zaměřeným dlouhodobě na jednostrannou podporu maximálního dřevoprodukčního efektu. Důsledkem jsou dnešní stejnověké monokulturní porosty s výrazně sníženou odolností proti biotickým i abiotickým vlivům. V roce 2005 bylo vytěženo více než 15,5 mil. m³ dřeva, z toho bylo 4,5 mil. m³ nahodilé těžby. V dalších letech došlo k nárůstu celkových těžeb z důvodu značného rozsahu nahodilých těžeb při zpracování následků živelných kalamit. V roce 2006 to bylo 17,68 mil m³ a v roce 2007 dokonce 18,51 mil m³, přičemž podíl nahodilých těžeb činil 8,03 m³, resp. 14,89 m³. V roce 2009 se situace vrátila k normálu, bylo vytěženo 15,5 mil m³ a objem nahodilé těžby činil 6,63 mil m³. V rámci nahodilé těžby však byla zaznamenána vzestupná tendence podílu kůrovcových těžeb – v roce 2009 to bylo 2,62 mil m³.

Pokračuje postupné zlepšování druhové a prostorové skladby lesních porostů. Plocha jehličnatých dřevin se dlouhodobě snižuje, například plocha smrku se snížila oproti roku 2000 o 44 193 ha. Naopak dochází k postupnému nárůstu plochy buku a dubu a dochází také k většímu smíšení lesních porostů.

Vyhodnocení plnění environmentálních opatření v oblasti zemědělství a lesního hospodářství:

- Vytvořit podmínky pro rozvoj multifunkčního zemědělství, na co největší ploše, posilovat mimoprodukční funkce půdy, zlepšovat možnosti rekreačního využití zemědělské krajiny (vyšší rozmanitost druhů hospodářských zvířat a zemědělských plodin, lepší prostupnost, péče o pozemky), podporovat komplexní pozemkové úpravy zlepšující ekologickou stabilitu krajiny;

Plněno průběžně: K naplňování cílů přispívají různou měrou opatření osy II Programu rozvoje venkova (2007 – 2013) a přispívaly k nim opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova v předchozím programovém období. Dopady jednotlivých opatření jsou průběžně zhodnoceny v řadě monitorovacích a hodnotících zpráv vztahujících se k oběma programovým dokumentům. Další informace jsou dostupné v dokumentech [Výroční zpráva HRDP za rok 2005](#) a [Výroční zpráva HRDP za rok 2004](#) dostupných na stránkách www-eagri.cz. Na HRDP navázal v roce 2007 Program rozvoje venkova, jehož osa II je zaměřena na podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí. V této ose jsou platby za přírodní znevýhodnění poskytovány v LFA oblastech (tzv. méně příznivé oblasti), agroenvironmentální platby, platby v rámci Natura 2000 a opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy. Opatření OSY II jsou velice široce využívána. Opatření sehrávají velký význam v zamezování opouštění zemědělské půdy tím, že motivují k udržení hospodaření na podporovaných plochách a v zajištění alespoň základního managementu poměrně velké rozlohy zemědělské půdy.

Ze závěrů Zprávy o střednědobém hodnocení Programu rozvoje venkova (z roku 2010) vyplývá, že Agroenvironmentální opatření, jako nejvýznamnější opatření OSY II, mají pozitivní vliv na ochranu biologické rozmanitosti zejména z hlediska ohrožení stanovišť a druhů hnojením. Z provedených analýz byl patrný pozitivní vliv opatření na hromadění organické hmoty a rovněž zamezení šíření invazních druhů. Jejich pozitivní dopad je však limitován tím, že významná výměra ploch cenných biotopů se nachází mimo půdní bloky zemědělské půdy a tudíž možný vliv opatření na zlepšení biodiverzity je poněkud zúžen.

Ze srovnání dopadů na jednotlivé skupiny organismů lze soudit, že příznivější dopady mají jednotlivá opatření na rostliny (na které byl původně design titulů navržen) než na hmyz nebo ptáky. Z hlediska vlivu opatření na kvalitu vody jsou významná podopatření nebo tituly, které se podílejí na snižování vstupů na zemědělskou půdu.

V rámci OSY II byla od roku 2007 do 2009 podpořena výměra půdy o rozloze 288 059,57 ha. Výměra podpořené zemědělské půdy na území Zvláště chráněných území a oblastí Natura 2000 v roce 2009 činila 470 918,1 ha.

Největší objem finančních prostředků je vynakládán na opatření II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (dále jen „LFA“) na Agroenvironmentální opatření.

K 31. 12. 2010 bylo na závazky LFA v rámci HRDP od roku 2004 vyplaceno 8 389,8 mil. Kč a na závazky v rámci PRV celkem 10 952 mil. Kč. Na Agroenvironmentální opatření bylo ke stejnému datu vynaloženo na závazky v rámci HRDP celkem 15 718,1 mil. Kč (přičemž 5 286 mil. Kč bylo proplaceno z finanční obálky PRV) a na závazky PRV 6 708,6 mil. Kč.

Platby LFA slouží mimo jiné k zachování venkovské krajiny a podporují systémy šetrné k životnímu prostředí. Platby jsou poskytovány výhradně na travní porosty, tím se vytváří nepřímý tlak na snižování zornění v méně příznivých oblastech. Travní porosty ve srovnání s ornou půdou vykazují celou řadu pozitivních vlivů na krajinu a životní prostředí obecně. Poměrně významným aspektem působícím na zachování kulturního rázu a údržby krajiny je minimální nastavení ošetřování podporovaných travních porostů v rámci opatření a rovněž poměrně významný průnik s agroenvironmentálními opatřeními. Nenaplněná očekávání AEO v dopadech opatření na biodiverzitu mají celou řadu příčin, které je nutno analyzovat a zohlednit v novém programovém období. Mezi nejvýznamnější patří nejen poměrně nízká flexibilita systému, závažným nedostatkem je též nedostatečná komunikace a porozumění principům opatření na všech úrovních (včetně OOP, resortu životního prostředí), jenž vede například k nízkému využívání flexibilních prvků stávajících titulů (např. neposečené pásy).

Od roku 2009 probíhají intenzivní diskuse nad podobou nových AEO po roce 2013 a příprava nového nastavení přínosnějšího pro přírodu a krajinu, do které je zapojen jak resort ŽP, tak řada nevládních organizací a odborníků. V novém období by se měl systém AEO stát flexibilnější pro potřeby přírody. AEO by měla být zaměřena na zvýšení diverzity v rámci půdních bloků (např. neposečené pásy na TTP, biopásy nebo úhory na OP). Celkově bude nutno zaměřit opatření i na ptáky a bezobratlé. V dalším období je nezbytně nutné více věnovat patřičnou pozornost komunikaci a informovanosti, která vybuduje důvěru v systém a povede k lepšímu využívání opatření.

Klíčovou roli při naplňování těchto cílů hrají i agroenvironmentální opatření. Na základě monitorovacích studií lze pozorovat příspěvky AEO k zachování udržitelných systémů zemědělského hospodaření z hlediska ochrany přírody a krajiny. Studie zaměřené na monitoring dopadů AEO na biologickou rozmanitost, které probíhají nepřetržitě již od roku 2005, potvrzují jejich pozitivní vliv.

Nadstavbové tituly na travních porostech vymezují dopředu v LPIS Orgány ochrany přírody. Pokud vyhovují dané požadavky titulu i péči o konkrétní biotop ze směrnice o stanovištích, pak je na půdním bloku označena nabídka příslušného nadstavbového titulu. Orgány ochrany přírody mají navíc v rámci jednotlivých titulů dostatečný prostor k úpravě požadavků na zemědělce dle potřeb konkrétní lokality.

Mimoprodukční funkce zemědělských a lesních ekosystémů jsou podporovány od roku

2007 v Programu rozvoje venkova.

Účast na definování managementů a možnost změn v nastavených managementech ze strany orgánů ochrany přírody je zajištěna prostřednictvím tzv. vrstvy ENVIRO, což je samostatná mapová vrstva v evidenci zemědělské půdy (LPIS). Tato vrstva pokrývá půdní bloky s kulturou travní porost ve všech ZCHÚ, ochranných pásmech NP a ptačích oblastech v rámci Natura 2000. Prostřednictvím ENVIRO vymezují příslušné orgány ochrany přírody managementy v rámci AEO a pro zemědělce jsou závazné.

Realizace komplexních pozemkových úprav spolufinancovaných z fondů EU probíhala v letech 2004-2006 prostřednictvím operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OPRVMZ) a v současné době je realizována v rámci opatření I.1.4 Pozemkové úpravy Programu rozvoje venkova na období 2007-2013. Finanční alokace opatření I.1.4 na období 2007-2013 činí cca 4,3 mld. Kč. V opatření I.1.4 je (k 31.12.2010) schváleno 436 projektů v celkové částce cca 2,4 mld. Kč, z nichž je zrealizováno 277 projektů v částce cca 1,4 mld. Kč.

- Podporovat ekologicky šetrné způsoby hospodaření (ekologické a integrované zemědělství), s cílem zvýšit podíl plochy zemědělského půdního fondu, na kterém je provozováno ekologické zemědělství do roku 2005 alespoň na 6 % a do roku 2010 minimálně na 10% zejména ve zvláště chráněných územích a chráněných oblastech přirozené akumulace vod;

Splněno. Na základě plnění Akčního plánu pro rozvoj ekologického zemědělství v ČR do roku 2010 schváleného usnesením vlády dne 17. března 2004 byly podporovány aktivity v rámci ekologického zemědělství, které jako jednu z hlavních priorit zajišťuje šetrné hospodaření k životnímu prostředí, díky svým metodám a důrazu na agro-biodiverzitu, s ohledem na multifunkční roli venkovského prostoru. V roce 2010 obhospodařovali ekologičtí zemědělci 10,5 % z celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Ekologické zemědělství je převážně doménou horských a podhorských podniků na trvalých travních porostech zaměřených zejména na údržbu krajiny. Ukázala se potřeba podporovat zájem o ekologické zemědělství na orné půdě (zejména v nížinných oblastech, kde se doposud hospodáří konvenčním způsobem) a zvýšit nabídku opatření pro ornou půdu v rámci agro-environmentálních programů.

V rámci plnění Akčního plánu pro rozvoj EZ do roku 2010 byly v roce 2006 zahájeny přípravy na Programu udržitelné spotřeby a výroby „Ekologické zemědělství a biopotraviny“. Program byl v roce 2007 schválen Radou vlády pro udržitelný rozvoj, realizace Programu probíhá v období 2008-2011. V rámci programu je podpořena především produkce a odbyt biopotravin. Konkrétně se jedná o projekty podpory zaměřené na zavádění biopotravin do školních a předškolních zařízení, na podporu produkce a odbytu biomléka, vzdělávací semináře pro ekologické zemědělce a výrobce biopotravin, nebo přípravu metodik pro faremní zpracování masa a mléka v podmínkách ekologického zemědělství.

Dne 14.12.2010 přijala vláda ČR strategický dokument „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2015, který přímo navazuje na původní Akční plán do roku 2010. Hlavním cílem je dosáhnout podíl 15% výměry v ekologickém zemědělství do roku 2015. Akční plán obsahuje také cíle v oblasti zvýšení produkce biopotravin, konkrétně dosáhnout podíl 3% biopotravin na celkovém trhu s potravinami, dosáhnout podíl 60% českých biopotravin na trhu s biopotravinami, nebo dosáhnout podílu

minimálně 20% orné půdy na celkové výměře zemědělské půdy v ekologickém zemědělství do konce roku 2015.

Podpora ekologického a integrovaného zemědělství je zajišťována prostřednictvím programového dokumentu „Program rozvoje venkova“, v rámci kterého je vyplácena ekologickým zemědělcům podpora formou dotace na plochu obhospodařovanou v ekologickém zemědělství v rámci agroenvironmentálních opatření. Ekologičtí zemědělci a výrobci biopotravin jsou také od roku 2007 bodově zvýhodněni při hodnocení investičních projektů některých opatření (Modernizace zemědělských podniků, Mladí zemědělci, Diverzifikace činností nezemědělské povahy-agroturistika apod.) V rámci HRDP činila výměra půdy pokrytá závazky podopatření ekologické zemědělství v roce 2004 celkem 213 137 ha zemědělské půdy, v roce 2006 to bylo 223 156 ha. Od roku 2007 byla tato podpora vyplácena v rámci PRV a výměra podpořené plochy činila (k 12.11. 2010) celkem 361 678 ha. Integrovaná produkce byla do HRDP zařazena v roce 2005. Podpořená plocha v tomto roce činila 17 tis. ha, v roce 2006 pak 15,1 tis. ha. V rámci PRV lze zaznamenat nárůst plochy z 19,8 tis. ha (2007) na 22,8 tis. ha (listopad 2010). Celkem bylo v období 2004-2009 vyplaceno 3 095 mil. Kč na plochu zařazenou v ekologickém zemědělství.

Dopady ekologického zemědělství a integrované produkce na biodiverzitu vinic a sadů jsou od roku 2008 každoročně monitorovány. Monitoring dokládá pozitivní vztah snížených vstupů (chemizace, hnojení, agrotechnické zásahy) a druhové biodiverzity. Ekologické a integrované vinice a sady mohou hostit vyšší počet druhů vyšších rostlin a denních motýlů než na plochách obhospodařovaných konvenčně, byl pozorován rovněž pozitivní vliv ozeleněných meziřadí na biodiverzitu jednotlivých složek půdního edafonu.

- Optimalizovat zastoupení jednotlivých druhů pozemků v závislosti na přírodních a stanovištních podmínkách;

Plněno průběžně. V letech 2004-2006 byla podpora zatravnění a zalesňování zajišťována prostřednictvím programového dokumentu „Horizontální plán rozvoje venkova“ a aktuálně probíhá v ose II Programu rozvoje venkova. Zejména u zalesňování je nutné vyřešit, aby nedocházelo k zalesňování přírodovědně hodnotných pozemků. Mechanismus získávání povolení zalesnit je poměrně složitý, neboť má zabránit zalesňování úrodných a cenných půd. Při schvalování je kladen důraz na složení dřevin a posouzení jejich vhodnosti pro podmínky příslušné lokality. Zatravněje se stabilně 3-5 tis. ha ročně. Podle údajů ČSÚ dochází v ČR k nárůstu lesních pozemků v řádu cca 2000 ha ročně.

- Specifikovat konkrétní pozemky vhodné pro uplatnění restrukturalizace zemědělství v souvislosti s novou Koncepcí agrární politiky z pohledu potřeb ochrany a tvorby životního prostředí;

Plněno průběžně. Za účelem institucionálního zabezpečení řešení této problematiky jmenovalo MŽP pracovní skupinu „Ekologické zemědělství v ochraně přírody a krajiny“. Tato pracovní skupina byla jmenována náměstkem MŽP a byla zároveň poradním orgánem MŽP v otázkách ekologického zemědělství. Členy pracovní skupiny byli experti z univerzit, výzkumu, svazu ekologických zemědělců i zástupci z praxe. Pracovní skupina se již neschází.

Problematice biodiverzity se věnuje také jeden z výzkumných směrů „Programu výzkumu v agrárním sektoru 2007-2012“ Ministerstva zemědělství, jehož návrh dne 16.11.2005 schválila vláda svým usnesením č. 1477/2005. Na biodiverzitu zaměřené projekty mohou být předkládány také v programu Výzkum v agrárním komplexu „VAK“. Hlavním cílem tohoto výzkumného směru je využít agro-biodiverzity pro zvýšení kvality a stability produkce a pro eliminaci nepříznivých vlivů agrárního sektoru na životní prostředí a pro redukci negativních dopadů zemědělských technologií na životní prostředí včetně eroze biodiverzity.

- Rozšířit programy pro pozemky ohrožené vodní nebo větrnou erozí a pro vyšší retenci vody v krajině v zájmu zvyšování ekologické stability krajiny;

Plněno průběžně. Ke zvyšování ekologické stability krajiny přispívá v rámci podpory MŽP program Revitalizace říčních systémů, který byl koncem roku 2010 ukončen a v současné době plní tuto funkci částečně program Péče o krajinu a Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. V současné době jsou dostupné i podpory zahrnuté v operačním programu Životní prostředí 2007 – 2013.

Podpora znevýhodněných oblastí venkova se soustřeďuje zejména na travní porosty v horských oblastech a oblastech s nízkou výnosností půdy. Mimoprodukční funkce zemědělství jsou podporovány agroenvironmentálními opatřeními, která výrazně omezují splach půdy do toků a podporují šetrné způsoby obhospodařování v krajině. Účelem titulů Zatravnění orné půdy, Ošetřování travních porostů a Pěstování meziplodin je na základě snížení podílu orné půdy redukovat vodní erozi na svažitých pozemcích a zvýšit schopnost absorpce, infiltrace a akumulace vody půdním profilem.

Z ex-post hodnocení programu HRDP vyplývá, že v roce 2006 byla díky aplikaci jednotlivých titulů podopatření Péče o krajinu celková výměra zemědělské půdy chráněné před vodní a větrnou erozí 234 798 ha. V hodnocení je možné nalézt i konkrétní výpočty snížení průměrné roční ztráty půdy na podpořených půdních blocích. Přesto, že úplné vyčíslení účinků těchto opatření nelze uvést, je pozitivní účinek uvedených opatření krokem ke zvýšení retenční schopnosti krajiny. Podpořit zvýšení retence vody v krajině bylo cílem Programu revitalizace říčních systémů, který byl koncem roku 2010 ukončen a v současné době plní tuto funkci částečně program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny a také Operační program životní prostředí pro období 2007 – 2013.

Pokračuje realizace protierozních opatření (protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, záchytné příkopy, terasy, větrolamy, zatravnění, zalesnění apod.) v rámci opatření I.1.4 Pozemkové úpravy spolufinancovaných z Programu rozvoje venkova na období 2007-2013, která navazuje na předchozí program OPRVMZ 2004-2006.

- Podporovat extenzivní a polointenzivní chov ryb;

Plněno průběžně. Extenzifikace chovu ryb je podporována jednak možností chovat ryby ekologicky jako součást ekologického zemědělství (dle §5 vyhlášky č. 16/2006 Sb., o kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství). Do konce roku 2010 byla v rámci národních podpor podporována mimoprodukční funkce rybníků (podpora č.15 Zásad pro poskytování dotací dle §2 a 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Zatím se nepodařilo spustit tzv. akva-environmentální opatření v rámci Operačního programu Rybářství, financovaného z Evropského rybářského fondu (EFF) osa 2., v jejímž rámci má být podporováno:

- hospodaření v akvakultuře šetrné k životnímu prostředí,

Omezené množství finančních prostředků (20mil.) v rámci tohoto programu však výrazně limituje jeho dopad. Údaje o hodnocení dotačních titulů jsou součástí státních závěrečných účtů kapitol jednotlivých resortů.

- Podporovat omezení devastace pozemků vyňatých ze zemědělského půdního fondu a popř. navrácení biologické funkce pozemkům devastovaným předchozí hospodářskou činností;

Plněno částečně. V případě pozemků dočasně či trvale odnímaných s uložením následné rekultivace dochází k plnění této povinnosti podle harmonogramu schváleného plánu rekultivace. U pozemků trvale odnímaných ze ZPF s jednorázově zaplaceným odvodem se tato povinnost nepředpokládá a nelze ji vymáhat. V řadě případů, kdy došlo samovolnou sukcesí nebo změnami souvisejícími s využíváním pozemků (těžba nerostných surovin aj.) k vytvoření přírodně hodnotných stanovišť zvyšujících ekologickou stabilitu krajiny, je naopak vhodné rekultivační zásahy omezit.

Odstraňování starých ekologických zátěží a podpora regenerace urbanizované krajiny je obsažena v Operačním programu životní prostředí pro období 2007 – 2013 a Operačním programu Podnikání a inovace, doplňkově bylo možné do roku 2008 hradit studie na tento účel z Programu péče o urbanizované prostředí, který v roce 2008 zanikl.

V souvislosti s tzv. brownfields jsou podporovány snahy na jejich regeneraci. V roce 2008 byla v gesci MPO zpracována Národní strategie regenerace brownfields, pod záštitou agentury Czechinvest, kde se z prostředků této agentury počítá s podporou regenerace těchto území. V rámci rozpočtu Ministerstva životního prostředí je na podporu regenerace těchto území Program péče o urbanizované území. Odstraňování starých ekologických zátěží a regenerace urbanizované krajiny je podporována v rámci Operačního programu životní prostředí pro období 2007 – 2013 a programu Podnikání a inovace. Doplňkově bylo možné do roku 2008 hradit studie na tento účel z Programu péče o urbanizované prostředí.

- Rozšiřovat sledování znečištění půdy a zemědělských plodin zvláště nebezpečnými látkami – PCB, dioxiny, těžké kovy apod. v oblastech s možnými riziky (staré ekologické zátěže, havarijní znečištění);

Plněno průběžně. Monitoring cizorodých látek (MCL) každým rokem zahrnuje sledování možné kontaminace potravin, krmiv a surovin určených k jejich výrobě nebezpečnými látkami, včetně výše uvedených. V rámci MCL je sledována také kontaminace volně žijících organismů doplňujících spotřební koš člověka. Zároveň jsou sledovány i složky prostředí, které tuto kontaminaci mohou způsobit nebo ovlivnit. Patří mezi ně půda, povrchová voda a vstupy do těchto složek prostředí.

Na monitoringu se v roce 2009 podílely tyto organizace: Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI), Státní veterinární správa České republiky (SVS ČR), Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL), Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), Zemědělská vodohospodářská správa (ZVHS), Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v.v.i (VÚMOP), Výzkumný ústav rostlinné výroby v.v.i (VÚRV), Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti v.v.i (VÚLHM), Institut ekologie a chovu zvířete (IECHZ) a Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický (VÚRH).

Další informace jsou dostupné na webové stránce:

http://eagri.cz/public/web/file/74611/Zprava_o_vysledcich_sledovani_a_vyhodnocovani_cizorodnych_latek_2009.pdf

Koncem roku 2010 byla ukončena Inventarizace kontaminovaných míst s výskytem persistentních organických polutantů (POPs), resp. její II. etapa. V rámci tohoto projektu již bylo využíváno aktualizované verze databáze SEKM II, tedy bylo možné již přímo u všech inventarizovaných lokalit jednoduchým způsobem vyhodnotit priority. V rámci dvou etap (2008 – 2010) tohoto projektu bylo doplněno či aktualizováno v databázi SEKM II 1010 záznamů a to v přímé spolupráci s Ministerstvem zemědělství.

- Omezovat používání nebezpečných pesticidních a biocidních přípravků a nahrazovat je méně nebezpečnými přípravky;

Plněno průběžně. Spotřeba účinných látek v přípravcích na OR na 1 ha z. p. zůstává na stejné úrovni. Podíl mykobakteriálních přípravků činil 0,06 % z celkové spotřeby. Od července 2005 je zakázáno používat atrazin. Tato látka patří mezi triazinové herbicidy a ze sledovaných pesticidů ve vodním prostředí představuje nejběžnější kontaminant vod v ČR. Vzhledem k častému zneužívání účinných biocidů (trávení živočichů karbofuranem aj.) je nutné omezit využívání těchto látek a důsledně uplatňovat veškeré kontrolní mechanismy k omezení zneužívání biocidů. V případě karbofuranu a některých dalších látek se podařilo na úrovni ES vyřadit tyto látky z používání v zemědělství. Zároveň byl karbofuran a některé další látky zařazeny mezi jedy ve smyslu trestního zákoníku. Vhodné kontrolní mechanismy, včetně účinného postupu při vyšetřování případů zneužití těchto látek, však dosud vypracovány nebyly.

V současné době je v procesu projednávání návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro akce Společenství k dosažení udržitelného využívání pesticidů.

- Připravit program zemědělského využití pro pozemky, které z důvodu znečištění nelze použít pro produkci potravinářských nebo krmivářských plodin, popř. pro pastvu a podporovat jejich dekontaminaci a případné využití pro nezemědělskou činnost a pěstování technických nebo energetických rostlin;

Plněno částečně. Podpora pěstování technických plodin je převážně nepřímá prostřednictvím podpory zpracovatelských kapacit. Podpora pěstování energetických plodin je realizována rovněž nepřímo. Využívání zemědělské biomasy pro energetické účely je podporován, investičními dotacemi na zpracovatelská zařízení, jako jsou kotle, peletárny nebo bioplynové stanice. Dále je využití podporováno zelenými bonusy a výkupními cenami energie vyrobené z biomasy a dalších obnovitelných zdrojů podle zákona č. 180/2005 Sb.

- Vyřešit problém začlenění ploch, na nichž jsou pěstovány rychle rostoucí dřeviny a případně jiné netradiční trvale rostoucí dřeviny;

Splněno. Problém začlenění ploch RRD na zemědělské půdě byl vyřešen vytvořením nové kategorie kultury pěstované na zemědělské půdě v systému LPIS, takže v současnosti lze RRD pěstovat na zemědělských půdách pod označením „jiná kultura-rychle rostoucí dřeviny“, čímž nedochází k vyjímání půdy ze ZPF a zemědělci mohou na této půdě využívat nástrojů SZP. Zakládání porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití

jako dotačního titulu v rámci Programu rozvoje venkova se do konce roku 2010 nepodařilo spustit. Dotace je však připravena, podmínkou udělení této dotace má být také souhlasné vyjádření MŽP, které zohlední otázky dopadů výsadby na ŽP. Začlenění ploch RRD je v současnosti ošetřeno pouze v rámci §5 ZOPK. Připravuje se metodický pokyn pro postup OOP při vydávání povolení dle § 5 odstavce 4 a 5 zákona č. 114/1992 Sb. k pěstování nepůvodních druhů a kříženců energetických plodin.

- Podporovat zvýšené využívání zemědělské biomasy jako obnovitelných surovin a pro energetické účely, aniž by docházelo k nežádoucímu rozšíření invazních druhů rostlin;

Plněno průběžně. Využívání zemědělské biomasy pro energetické účely je podporováno, investičními dotacemi na zpracovatelská zařízení, jako jsou kotle, peletárny nebo bioplynové stanice. Dále je využití podporováno zelenými bonusy a výkupními cenami energie vyrobené z biomasy a dalších obnovitelných zdrojů podle zákona č. 180/2005 Sb.

Zakládání porostů rychle rostoucích dřevin jako dotačního titulu v rámci Programu rozvoje venkova 2007-2013 se do konce roku 2010 nepodařilo spustit.

Připravuje se metodický pokyn pro postup OOP při vydávání povolení dle § 5 odstavce 4 a 5 zákona č. 114/1992 Sb. k pěstování nepůvodních druhů a kříženců energetických plodin. Součástí připravované dotace v rámci PRV „Podpora zakládání porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití“ bude stanovisko resortu životního prostředí, jehož kladné vyjádření bude podmínkou udělení dotace. Dotace se bude vztahovat pouze na druhy uvedené v Seznamu rostlin vhodných k pěstování za účelem využití biomasy pro energetické účely z pohledu minimalizace rizik pro ochranu přírody a krajiny“ dostupný na http://www.vukoz.cz/index.php?p=seznam_rostlin_energeticke_ucely&site=default

V roce 2005 byl program „1. U. - Podpora pěstování bylin pro energetické využití“ zařazen do národního programu podpor, tzv. Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2005 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Cílem tohoto programu byla podpora založení a údržby porostů bylin pro energetické využití ve výši 2 tis. Kč/ha. Program požaduje, aby energetické byliny byly na orné půdě cíleně pěstovány pro energetické využití. Ze 36 předložených žádostí bylo přijato 33 žádostí a energetickými bylinami bylo oseto 841 ha a bylo vyplaceno 1 682 tis. Kč. V EU je podpora energetických plodin ve výši 45 EUR/ha (uhlíkový kredit) zahrnuta v systému uvádění půdy do klidu. Řešení otázek souvisejících s omezováním rizik plynoucích z využívání netradičních druhů rostlin jako zdroje biomasy (šíření invazních rostlin) je nedostatečné.

- Podporovat programy na technické a energetické využití biologicky rozložitelných odpadů a jiných biodegradabilních látek;

Plněno průběžně. Podíl energie z obnovitelných zdrojů na primárních energetických zdrojích v roce 2004 činil 2,9 %. Pro využití biomasy k vytápění jsou k dispozici nové technologie na zpracování dřeva a vyčištěného odpadu na standardizované pelety, které nepoškozují životní prostředí, a s nimiž se snadno zachází. Operační program životní prostředí na období 2007 – 2013 podporuje v ose 3 udržitelné využívání zdrojů energie energie a od roku 2010 v ose 4 zařízení na mechanicko-biologické využití a energetické využití komunálních odpadů, ze kterých pochází největší část skládkovaných biologicky rozložitelných odpadů. Obdobné podpory realizuje i Program rozvoje venkova.

- Omezit plošné i bodové znečištění povrchových a podzemních vod, zejména kontrolou dodržování správné zemědělské praxe při skladování a aplikaci agrochemikálií a statkových hnojiv;

Plněno průběžně. Spotřeba hnojiv v roce 2005 ve srovnání s předchozím rokem mírně poklesla. Od roku 2001 (vyjma roku 2003) se drží úroveň celkové spotřeby minerálních hnojiv nad 90 kg č. ž./ha z. p.. Na zemědělskou půdu bylo dále aplikováno celkem 4 259 tis. t statkových hnojiv, což představuje dalších 54,4 kg č. ž./ha z. p. Přetrvává sestupná tendence spotřeby vápenatých hmot, proti roku 2004 byl zaznamenán pokles o 34 %.

V rámci PRV opatření I.1.1.Modernizace zemědělských podniků zahrnuje podpora investice vedoucí ke zlepšení skladování statkových hnojiv. Omezení znečištění povrchových a podzemních vod je zajištěno i kontrolou podmíněnosti, která zahrnuje standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC) a povinné požadavky na hospodaření (SMR), v jejichž rámci jsou vyhodnocovány i Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Jejich dodržování podmiňuje vyplácení přímých podpor a plateb v rámci osy II PRV.

- Podporovat zavádění nejlepších dostupných technik, ekologických systémů řízení, čistší produkce a dalších environmentálně šetrných postupů v sektoru zemědělství a potravinářství;

Plněno průběžně. Vzhledem k zájmu našich provozovatelů získat lepší pozice na celoevropských trzích, věnovaly firmy v posledních letech pozornost nejrozličnějším certifikačním systémům. V současné době se odhaduje, že se kupříkladu v zemědělském sektoru nachází přibližně 50 držitelů ISO 14 001 a 70 držitelů tohoto osvědčení v sektoru potravinářském. Aplikace nejlepších dostupných technik je jedním z klíčových bodů integrovaného povolení, které je zákonnou povinností pro část zařízení na výrobu potravin a krmiv a velkochovy prasat a drůbeže. Environmentální systémy řízení, čistší produkce a další environmentálně šetrné postupy se postupně zavádí ve vybraných provozech potravinářských, asanačních a zemědělských a je s nimi seznamována odborná veřejnost. Velmi se osvědčila aplikace čistší produkce v procesu přípravy na získání integrovaného povolení podle IPPC.

V minulých letech byl realizován i program podpory SFŽP ČR „Program nejlepších dostupných technik (BAT)“. V rámci PRV 2007-2013 jsou v opatření I.1.3 Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům zvýhodněny investice k zlepšení účinnějšího využívání vody podporou čistíren odpadních vod, které vznikají při zpracování a marketingu zemědělských a potravinářských produktů.)“. Podpora je realizována také prostřednictvím Operačního programu životní prostředí, kde je snižování průmyslového znečištění (které zahrnuje i zemědělské velkochovy) mimo jiné aplikací BAT, věnována prioritní osa 5.

- Podporovat průběžné zvyšování podílu melioračních a zpevňujících dřevin při obnově lesů a zalesňování, omezit poškozování mokřadů těžbou dřeva a omezit jejich vysoušení;

Plněno průběžně: Přestože lesní zákon problém zachování (případně zvyšování) podílu MZD při odrůstání kultur a mlazin výslovně neřeší, je tato problematika uspokojivě řešena pomocí dotačních nástrojů MZe. Vlastník lesa (hospodář) je k udržení a zvyšování podílu MZD motivován nařízením vlády č. 53/2009 Sb. „o stanovení podmínek pro poskytování dotací na lesnicko-environmentální opatření“ a č. 147/2008 Sb. „o stanovení

podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření Natura 2000 v lesích“. Obě opatření mají za cíl právě buď navýšení podílu MZD nad jeho „závazný“ podíl, a nebo udržení současného podílu s dostatečným zastoupením listnatých dřevin v porostech po dobu minimálně 20 let. Program péče o krajinu obsahuje např. opatření C 2.2 Opatření k podpoře přírodě blízkého hospodaření v lesích, zejména ve vymezených a schválených prvcích územních systémů ekologické stability. Zvyšování podílu MZD při obnově lesů je dále od roku 2007 podporováno z Operačního programu životní prostředí, oblast podpory 6.3., a z osy II Programu rozvoje venkova (platby pro území Natura 2000 v lesích (opatření II.2.2), jehož cílem je zachování optimální druhové skladby základních dřevin, a opatření II.2.3 Lesnicko-environmentální platby poskytované od roku 2009, jehož realizací dochází k posílení zastoupení MZD). Problémem zůstává poškození mokřadů zejména při přibližování dříví po velkých větrných nebo sněhových kalamitách. Zároveň je nutné vyloučit možnost snižování minimálního podílu MZD při zalesňování kalamitních holin, jak to dosud legislativa připouští a zajistit vnos MZD na tyto plochy za pomoci různých technologií včetně využití přípravných dřevin.

Další zásadní překážkou v plnění jsou stále vysoké stavy spárkaté zvěře v lesích, které brání většímu uplatnění přirozené obnovy lesních dřevin a tím přirozenému nárůstu podílu MZD. Pokud se týká možností snižování početních stavů zvěře vychází státní správa myslivosti držitelům honiteb (vlastníkům pozemků) maximálně vstřícně a pokud by vlastníci opravdu chtěli vyjádřit své zájmy k vlastněnému majetku tvořícímu lesní ekosystémy a následně se vypořádat s neúměrnými stavy zvěře, aktivně by se účastnili přípravy plánů mysliveckého hospodaření, nebo by jim byla redukce zvěře ze strany státní správy myslivosti prostřednictvím mimořádných odlovů umožněna. Dosavadní pasivní přístup držitelů honiteb (vlastníků pozemků) lze dokumentovat na faktech, kdy držitelé honiteb (vlastníci pozemků) své ničím nenahraditelné oprávnění stanovené § 36 odst. 3 citovaného zákona o myslivosti, podle kterého mají možnost neodsouhlasit špatně navržené plány mysliveckého hospodaření a tím zabránit poškozování lesních ekosystémů, nevyužívají. Z 5.753 předložených plánů mysliveckého hospodaření využili držitelé honiteb (vlastníci pozemků) své zákonné možnosti a neodsouhlasili špatné plány mysliveckého hospodaření pouze v 7 případech. Pokud by tedy chtěli vlastníci pozemků zajistit rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře, aktivně by se účastnili přípravy plánů mysliveckého hospodaření, nebo by jim byla redukce zvěře, jako mimořádné opatření, ze strany orgánů státní správy myslivosti umožněna, jak výše uvedeno. Tady v této výlučné pravomoci držitelů honiteb (vlastníků pozemků), kterou nemůže nikdo jiný nahradit a jejich přirozeného zájmu ochraňovat si majetek, spatřuje Ministerstvo zemědělství rozhodující možnost, jak vyřešit problém neúměrných škod působených zvěří na lesních porostech do budoucna, tzn. jak naplnit stanovený úkol a dosáhnout a následně udržovat rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře. Zachování podílu MZD v cílové skladbě je dostatečně řešeno motivačně. Není systémově zajištěna ochrana mokřadních ploch v lesích a omezování jejich dalšího vysoušení. Tato zamokření jsou však často pouze periodická a úzce vázaná na určitá stadia vývoje lesních porostů (kultury). V pozdějších růstových fázích vývoje lesních porostů dochází k jejich přirozenému vysoušení. MZe uhradilo vlastníkům lesů částečnou úhradu zvýšených nákladů na výsadbu minimálního podílu melioračních a zpevňujících dřevin (stanoveno lesním hospodářským plánem, finanční povinnost státu dle § 24 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích) následující částky:

v roce 2004 – 10,2 mil. Kč, v roce 2005 – 10,3 mil. Kč, v roce 2006 – 10,8 mil. Kč, v roce 2007 – 9,6 mil. Kč, v roce 2008 9,7 mil. Kč a v roce 2009 – 12,9 mil. Kč.

- Zachovat mokřady v zemědělské krajině a v lesních ekosystémech;

Plněno nedostatečně. Agroenvironmentální opatření dle nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívající v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření), v platném znění, zahrnuje mimo jiné podporu hospodaření na podmáčených a rašelinných loukách na zemědělské půdě.

Obnova mokřadních společenstev byla podporována programem Program revitalizace říčních systémů, který byl koncem roku 2010 ukončen a v současné době plní tuto funkci částečně program Péče o krajinu a Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Obnova mokřadních společenstev je také obsažena v Operačním programu životní prostředí pro období 2007 – 2013.

Přesto přetrvává činnost některých vlastníků lesů, kteří plošně odvodňují zamokřené lesní porosty z důvodu zpřístupnění těchto porostů pro mechanizaci při těžbě a přibližování. Mnozí vlastníci obnovují staré odvodňovací systémy nebo budují nové na zamokřených plochách (holinách) po kalamitních těžbách. Menší mokřady, prameniště a drobné vodní toky jsou narušovány při intenzivním přibližování dříví při nevhodných klimatických a povětrnostních podmínkách.

Taktéž existuje řada dotačních titulů, které podporují masivní odvodňování pozemků, a to jak zemědělské půdy tak zejména lesní půdy. Přičemž tyto dotační tituly jsou využívány podstatně více než ty, které jsou směřovány směrem k revitalizacím vodního režimu.

- Zachovat a využívat genofond lesů;

Plněno průběžně. Veškerá problematika reprodukčního materiálu lesních dřevin je od 1.1.2004 řešena zejména zákonem č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon č. 149/2003 Sb.“). Zákon č. 149/2003 Sb. a jeho prováděcí vyhláška č. 29/2004 Sb., novelizovaná vyhláškou č. 44/2010 Sb., stanovují zejména podmínky, za kterých lze uvádět do oběhu reprodukční materiál lesních dřevin, dále stanovují podmínky pro uznávání zdrojů reprodukčního materiálu, požadavky na jeho kvalitu, podmínky pro vyhlásování a hospodaření v genových základnách, podmínky pro udělování licencí k uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin a působnost orgánů veřejné správy v oblasti nakládání s reprodukčním materiálem. Zákon č. 149/2003 Sb. byl dále opakovaně novelizován zákonem č. 387/2005 Sb., z. č. 444/2005 Sb., z. č. 124/2008 Sb., z. č. 223/2009 Sb., z. č. 227/2009 Sb. a z. č. 281/2009. Novely se týkaly zejména implementace evropských právních předpisů o mezinárodním obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin a změn v licenčním řízení.

Pravidla přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin v rámci vymezených přírodních lesních oblastí ČR upravuje vyhláška č. 139/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa.

K tomu, aby byly zachovány genové zdroje lesních dřevin jako národní bohatství pro budoucí generace, je však třeba jasně stanovit podmínky a postupy jejich ochrany, zachování a reprodukce ex situ a in situ formou předložení Národního programu ochrany,

zachování a reprodukce genofondu lesních dřevin (dále jen „Národní program“). Rozsah a podmínky zařazení do Národního programu je nezbytné stanovit zákonem. Hlavním důvodem potřeby nového zákona je absence řešení této problematiky v národní legislativě (lesní zákon, zákon č. 149/2003 Sb.).

Zákon č. 149/2003 Sb. neřeší ochranu a reprodukci genofondu lesních dřevin ani konzervaci genových zdrojů lesních dřevin. Bylo by to nad jeho rámec. Tato problematika je přitom jednou z nejvýznamnějších priorit trvale udržitelného lesního hospodářství, ke které se ČR zavázala Sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 134/1999 Sb., o přijetí Úmluvy o biologické rozmanitosti dne 5. června 1992 v Rio de Janeiro a v souladu s rezolucemi Ministerských konferencí o ochraně lesů v Evropě (Štrasburk 1990, Helsinky 1993, Lisabon 1998, Vídeň 2003 a Varšava 2007).

Vzhledem k rozsahu změn nutných v lesnické legislativě pro zachování genových zdrojů lesních dřevin a k nutnosti založení nové působnosti orgánů veřejné správy byly Ministerstvem zemědělství v roce 2010 započaty přípravné práce na novém zákoně, který nahradí zákon č. 149/2003 Sb. a na Národním programu. Návrh nového zákona s názvem „o ochraně a reprodukci genofondu lesních dřevin a o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnicky významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování“ byl zařazen do legislativního plánu vlády pro rok 2011.

- Podporovat obnovu lesních ekosystémů v imisně postižených oblastech;

Plněno průběžně. V návaznosti na usnesení vlády č. 22/2004 bylo v hodnoceném období 2004-2010 provedeno z prostředků MZE vápnění a hnojení lesních porostů v oblastech postižených imisemi. Cílem těchto zásahů je kompenzace negativní ho vlivu imisní zátěže, spočívající v nápravě výživy v lesních porostech, kde byla doložena narušená výživa dřevin vlivem vysoké kyselosti a nedostatečných zásob vápníku a hořčíku.

Aplikace byly prováděny téměř výhradně letecky pomocí plošníků a vrtulníků, tedy technologií bezkontaktní, při které nedochází k žádnému poškozování půdního krytu pohybem techniky a osob při dopravě materiálu a vlastní aplikaci. Přesnost dávkování byla zajištěna platným atestem použitých rozmetadel, v členitém terénu s nerovnými hranicemi zásahu byla zvýšená přesnost aplikace docílena nasazením vrtulnikové techniky.

Vápnění bylo realizováno mletým vápnitým dolomitem s přesně definovaným složením a zrnitostí, v jednotné dávce 3 t/ha. Celkem bylo za hodnocené období povápněno 19.604,72 ha, především v oblasti Krušných hor, Orlických hor a okolí, Jizerských hor, Šumavy, Slezských Beskyd a dalších lokalitách. Hnojení bylo realizováno speciálními hnojivy Sylvamix, jejichž složení odpovídalo zjištěné deficienci živin na ošetřovaných lokalitách. Použité dávkování 300 – 500 kg / ha. Celkem bylo za hodnocené období ošetřeno hnojivem 3684,02 ha, především oblasti Krušných hor (2004, 2005) a Polabí (2009). V oblasti Krušných hor, kde pokládáme aplikaci za nejvíce opodstatněnou, se v posledních dvou letech nepodařilo vápnění ani hnojení zrealizovat díky odporu ze strany ochrany přírody.

Lokality pro aplikaci byly vybrány dle Metodiky výběru ploch pro plošnou chemickou melioraci (TEI 1/2005). V průběhu aplikací je sledována kvalita provedených prací (dodržení dávky, pokryvnosti a hranic zásahu). Nedodržení kvality zhotovitelem je

předmětem sankcí. Za účelem vyhodnocení účinnosti zásahu jsou v intervalu dvou, pěti a deseti let po aplikaci prováděny odběry vzorků půdy a asimilačních orgánů na ošetřených a neošetřených (kontrolních) plochách. Tyto kontroly provádí ÚKZÚZ a VÚLHM, v.v.i.

Vliv vápnění na lesní ekosystém je zároveň podrobován vědeckému výzkumu. Tomuto tématu se v ČR intenzivně věnují MENDELU v Brně, ČZU v Praze, VÚLHM, v.v.i., a ÚKZÚZ v rámci kontrolní činnosti. Problematika vlivu chemických meliorací na lesní ekosystém je studována z hlediska vlivu na půdní prostředí, výživu lesních dřevin i na v půdě žijící organismy (biotu).

Aktuální výsledky tohoto výzkumu představují např. publikace:

- *„Půdní a epigeická fauna stanovišť ovlivněných vápněním a její dynamika, E. Kula, GS LČR 06/2009“, která je výsledkem v ČR jedinečného řízeného „provozního“ pokusu, zkoumajícího vliv různé aplikační dávky (1,5-3-6 tun/ha) na půdní a epigeickou faunu. (Na tento projekt navazuje projekt NAZV do roku 2012. Na základě vyhodnocení již 7 letého vlivu vápnění na půdu bylo řešitelem aktuálně /na kontrolním dnu projektu 26.1.2011/ konstatováno provozní doporučení k uplatnění vyšší dávky 3-6 tun pro horské polohy nad 800 m n.m.)*
- *„Lesnické hospodaření v Krušných horách, M. Slodičák, V. Balcar, J. Novák, V. Šrámek a kolektiv, GS LČR 03/2008“, kde je obsáhle zpracována problematika chemických meliorací.*

Výstupy vědeckých projektů uvedených organizací, které se tímto výzkumem dlouhodobě zabývají, a prováděných kontrolních činností vyznívají pro vápnění a hnojení pozitivně. Přesto však názor odborné veřejnosti na tuto problematiku není jednotný a chemické meliorace mají ve vědeckých kruzích své dlouhodobé odpůrce. Vzhledem k těmto skutečnostem je kladen důraz na důkladnou analýzu a následné vyhodnocení efektu vápnění a hnojení nejen ve vztahu k zdravotnímu stavu lesních porostů, ale i k ostatním složkám životního prostředí a lesních ekosystémů jako celku (včetně vlivu na biotu apod.), jak je uvedeno výše Informace z provedených kontrol a výzkumu jsou zpětnou vazbou pro racionální plánování dalších projektů chemické meliorace.

Problematické stále zůstává využití biologické meliorace – postupné změny druhové skladby imisně poškozených horských lesů ve prospěch zvýšeného podílu MZD, přípravných dřevin rozvolněných mladších jehličnatých porostů. Přesto lze konstatovat výrazné zlepšení i v této oblasti. Např. státní podnik Lesy české republiky uplatňuje při obnově, ale i při rekonstrukcích porostů náhradních dřevin zvýšený podíl melioračních dřevin nad rámec platné legislativy – to lze dokladovat tiskovými zprávami státního podniku LČR (např. z 25.1.2011: „V lesích na našem území se neustále zvyšuje podíl listnatých dřevin a jedle: mezi lety 1950 až 2009 tento podíl stoupl o plných 100 %, podíl listnatých dřevin dnes činí 24,5 % celkové plochy lesů. 45 % z LČR ročně zalesňované plochy jsou listnaté dřeviny a jedle.“), informacemi v Zelené zprávě apod.

V zásadách pro poskytování finančních prostředků z Programu péče o přírodní prostředí SFŽP ČR pro rok 2006 bylo zrušeno podopatření 3.1.3., které umožnilo v letech 2004 a 2005 několika vlastníkům lesů v imisních oblastech čerpat finanční prostředky na zalesnění vyšším podílem melioračních a zpevňujících dřevin a na následnou ochranu a péči o tyto kultury. Výpadek prostředků ze SFŽP byl nahrazen v rámci Operačního programu životní prostředí pro období 2007 – 2013. V oblasti podpory 6.3 Obnova krajinných struktur je předmětem podpory také : realizace lesopěstebních opatření

biologického charakteru pro vytvoření základních podmínek a nastartování procesu regenerace současného stavu lesů v prioritních oblastech pásem ohrožení emisemi (podle stávající legislativy pásma ohrožení A až C) ve zvláště chráněných územích a územích soustavy Natura 2000. Takto definovaná oblast podpory, omezená na ZCHÚ a NATURU 2000 však plošně nepokrývá imisní oblasti resp. pásma ohrožení A-C.

Pro OPŽP, oblast podpory 6.3 je k dispozici na celé programové období (2007-2013) více jak 2 mld. Kč (82,5 mil. EUR) tj. 13 % z celé osy 6, kde je z ERDF 599 mil. EUR (EU poskytuje 85%). ČR dokládá 15 %, z toho SFŽP dává 5 % a 10 % činí spoluúčast žadatelů. K rozdělení aktuálně zbývá více jak 56 % uvedené částky. Za roky 2007 a 2008 bylo čerpání a rozdělování prostředků značně zpomaleno, aktuálně se situace v rozdělování zlepšila. Čerpání příspěvků žadateli komplikují některé dosud nevyřešené problémy, např. problém uznatelnosti nákladů při odstranění hmoty z porostu při přípravě ploch pro obnovu.

- Podporovat certifikační proces v rámci systému PEFC a uplatnění šetrných technologií při hospodaření v lesích;

Plněno průběžně. MZe podporovalo finančními příspěvky certifikační proces v ČR pouze do roku 2006 (finanční příspěvek činil v roce 2004 – 78 438 Kč,- ; v roce 2005 – 23 678 Kč a v roce 2006 – 16 248 Kč).

Certifikací lesů podle PEFC prošlo více než 80 % z výměry lesních pozemků v ČR, zatímco certifikací podle Českého standardu FSC pouze cca 2 % z výměry lesních pozemků v ČR.

Nechť vlastníků (správců) lesů k certifikaci podle Českého standardu FSC pramení zejména z omezení lesního hospodaření nad rámec zákona č. 289/1995 Sb., o lesích v platném znění (omezování těžeb – velikosti sečí, ponechání dřevní hmoty k zetlení min. 30 m³/ha lesa , bezzásahové referenční plochy – min. 5 % plochy LHC, zvýšený podíl melioračních a zpevňujících dřevin ...).

Vlastníci (správci) lesních majetků výhledově uvažují vesměs pouze s vyčleněním části lesů pro certifikaci lesů FSC (zkušební plochy), považují certifikaci FSC a PEFC za rovnocenné, přičemž k reálnému rozšíření certifikace FSC v lesích ČR by přispěla především revize principů v Českém standardu FSC a nižší cena certifikace (nyní v rozpětí 0,10 – 1 EURO/ha/rok a zavedení zvýhodňování cen certifikovaného dříví ze strany odběratelů (zpracovatelů) surového dříví.

Krajské úřady vynakládají finanční příspěvky na ekologické a přírodě šetrné technologie (přibližování dříví lanovkou, vyklizování nebo přibližování dříví koněm - nebo speciálním strojem, likvidace klestu před obnovou lesa štěpkováním - za rok 2004 proplaceno celkem 31,1 mil. Kč, za rok 2005 – 23 mil. Kč, za rok 2006 – 28,2 mil. Kč, za rok 2007 – 29,7 mil. Kč, za rok 2008 – 36,2 mil. Kč a za rok 2009 – 31,4 mil.Kč.

- Podporovat maximální využívání dřevní hmoty, jako přírodního dobře zpracovatelného materiálu a energetické suroviny z obnovitelného přírodního zdroje;

Plněno průběžně. V roce 2009 nadále výrazně převažoval vývoz surového dříví (5 566 tis. m³ v hodnotě 6 202 mil. Kč) nad jeho dovozem (1 862 tis. m³ v hodnotě 2 406 mil. Kč), přičemž vývoz jehličnaté kulatiny představoval 2 514 tis. m³ (tj. 30 % z domácí produkce) a vývoz jehličnatého řeziva ve výši 2 743 tis. m³ představoval dokonce 72 % z tuzemské výroby. Česká republika tak zůstává nadále zdrojem suroviny – kulatiny a polotovaru –

řeziva pro rakouské zpracovatele. V důsledku oživení v celém lesnicko- dřevařského sektoru v roce 2010 se zvýšila poptávka i cena u rozhodujících sortimentů (jehličnatá kulatina a vláknina) oproti roku 2009 o cca 30 % a vzrostl výrazně zájem tuzemských odběratelů (převážně městské výtopny) i o stěpky, piliny, třísky a těžební zbytky pro výrobu tepla a elektrické energie.

Podpora zalesňování zemědělské půdy je upravena nařízením vlády č. 23/2007 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zalesňování zemědělské půdy ve znění nařízení vlády č. 148/2008 Sb. Tato opatření využívají především města, která ve svých výtopnách přecházejí od spalování uhlí na biomasu a mají k tomu vhodné zemědělské pozemky.

V rámci I osy Programu rozvoje venkova 2007 – 2013 je opatření Investice do lesů, jehož předmětem podpory je i technické vybavení provozoven určené k energetickému využití zbytkové biomasy. Zakládání porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě bylo podporováno v rámci HRDP a v současné době je jeho podpora zvažována v rámci Programu rozvoje venkova 2007-2013.

- Dosáhnout a následně udržovat rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře;

Plněno průběžně. Ministerstvo zemědělství se v roce 1995 rozhodlo objektivně posuzovat stav poškozování lesních porostů zvěří a zjišťovat jeho trendy. Za tím účelem provádí periodické 5ti leté inventarizace škod zvěří na lesních porostech. Kladně je potřeba ohodnotit, že se tyto inventarizace podařily provést pravidelně již 4x, a to v letech 1995, 2000, 2005 a 2010.

Při posouzení celého předchozího 15ti letého období s výsledky posledního čtvrtého šetření se ukázalo, že škody zvěří nejsou celoplošným jevem, který by se vyskytoval se stejnou závažností rovnoměrně po celém území ČR. Výsledky poslední inventarizace z roku 2010 nasvědčují, že se nárůst poškození lesních porostů podařilo zastavit a že škody začaly být svou závažností diferencované. Z celostátního pohledu je cenné, že se podařilo dlouhodobě stabilizovat výši škod do 10 % na výměře přes 65 % rozlohy ČR. Samozřejmě je to průměr a místně může poškození výrazně kolísat. I přes toho zlepšení je nutno konstatovat, že vliv na lesní porosty zejména nejmladších vývojových stádiích smíšených a listnatých porostů trvá a bude i nadále potřeba tomuto problému věnovat zvýšenou pozornost.

Ministerstvo zemědělství pravidelně vyhodnocuje přístup nižších orgánů státní správy myslivosti k plnění úkolů stanovených zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů a naopak musí ze zjištěných faktů konstatovat, že státní správa myslivosti na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností plní své úkoly beze zbytku. Jen za rok 2009 vyhověla bez jakýchkoli průtahů 2.188 žádostem vlastníků pozemků o regulaci početních stavů zvěře, a to ve 2.230 případech (na jednu žádost byly stanoveny úkoly redukce i pro více honiteb). Obdobně je tomu i u vydávání kladných vyjádření k odlovu zvěře v honitbách, kde nejsou stanoveny normované stavy zvěře. Na 3.458 žádostí bylo vydáno 3.973 povolení (opět na jednu žádost i pro více honiteb). Stejně kladné výsledky byly zjištěny i za rok 2008 a vyhodnocování činnosti státní správy myslivosti bude provedeno i pro nadcházející sledované období.

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že státní správa myslivosti vycházela vlastníkům pozemků maximálně vstřícně a pokud by vlastníci opravdu chtěli vyjádřit své zájmy k vlastněnému majetku tvořícímu lesní ekosystémy a následně se vypořádat s neúměrnými stavy zvěře, aktivně by se účastnili přípravy plánů mysliveckého hospodaření, nebo by jim

byla redukce zvěře ze strany státní správy myslivosti prostřednictvím mimořádných odlovů umožněna. Dosavadní pasivní přístup držitelů honiteb (vlastníků pozemků) lze dokumentovat na faktech, kdy držitelé honiteb (vlastníci pozemků) své ničím nenahraditelné oprávnění stanovené § 36 odst. 3 citovaného zákona o myslivosti, podle kterého mají možnost neodsouhlasit špatně navržené plány mysliveckého hospodaření a tím zabránit poškozování lesních ekosystémů, nevyužívají. Z 5.753 předložených plánů mysliveckého hospodaření využili držitelé honiteb (vlastníci pozemků) své zákonné možnosti a neodsouhlasili špatné plány mysliveckého hospodaření pouze v 7 případech. Pokud by tedy chtěli vlastníci pozemků zajistit rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře, aktivně by se účastnili přípravy plánů mysliveckého hospodaření, nebo by jim byla redukce zvěře, jako mimořádné opatření, ze strany orgánů státní správy myslivosti umožněna, jak výše uvedeno. Tady v této výlučné pravomoci držitelů honiteb (vlastníků pozemků), kterou nemůže nikdo jiný nahradit a jejich přirozeného zájmu ochraňovat si majetek, spatřuje Ministerstvo zemědělství rozhodující možnost, jak vyřešit problém neúměrných škod působených zvěří na lesních porostech do budoucna, tzn. jak naplnit stanovený úkol a dosáhnout a následně udržovat rovnováhu mezi stavy lesních ekosystémů a stavy zvěře.

Do nové SPŽP navrhujeme přidat další cíl ve formě zvyšování podílu odumřelé dřevní hmoty v lesních porostech jako biotopu podporujícím zlepšování stavu biodiverzity. Na odumřelou dřevní hmotu je v lesních ekosystémech vázána řada vzácných a chráněných druhů hub, rostlin a živočichů. Údaje o mrtvém dřevě u nás byly v minulosti sledovány v rámci řady projektů (z nichž většina má spíše lokální než celostátní charakter). Na celonárodní úrovni se touto problematikou zabýval Ústav pro hospodářskou úpravu lesů v rámci Národní inventarizace lesů, která proběhla v letech 2001 až 2004. Odlišná metodika jednotlivých projektů a fakt, že v rámci NIL jsou momentálně dostupná pouze data z prvního cyklu měření, neumožňují detailní vyhodnocení trendu této veličiny. V letech 2011 až 2015 proběhne druhý cyklus Národní inventarizace lesů. S výsledky těchto měření bude pak možné dále pracovat.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti zemědělství a lesního hospodářství

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	15	2	1

Opatření uvedená v sektoru Zemědělství a lesní hospodářství se přepokládá, že budou splněna.

7. Ochrana a užívání vod

Pro vyhodnocení třeba použít hodnocení jakosti povrchových a podzemních vod z každoročních Zpráv o stavu vodního hospodářství a trendu z toho vyplývajícího. Musí se konstatovat výrazné zlepšení jakosti vod (především v BSK5) jako důsledek plnění směrnice 91/271/EHS. Pitnou vodou z veřejných zdrojů je zásobován vysoký podíl obyvatelstva (92,8 % v roce 2009), stejně tak je relativně vysoký podíl obyvatel žijících v domech, které jsou napojeny na veřejnou kanalizaci (81,3 % v roce 2009, z toho 95,2 % bylo čištěno v čistírnách odpadních vod). Míra napojení na kanalizaci a čistírny odpadních vod je nad průměrem evropských členských zemí OECD (62 %).

Vyhodnocení plnění environmentální opatření v oblasti ochrany a užívání vod:

- Splnění požadavku směrnice Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod do roku 2010;

Plněno průběžně. Implementace požadavků směrnice probíhá velmi intenzivně a při srovnání Aktualizace strategie financování implementace směrnice Rady č. 91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod z roku 2005 a „Aktualizace strategie financování požadavků na čištění městských odpadních vod“ z roku 2010 (stav k 31.1.2010) nám vychází, že za toto období bylo dořešeno 441 aglomerací v kategoriích nad 2 000 EO. Do konce přechodného období, tj. do konce roku 2010 zbývalo dořešit 192 aglomerací v těchto velikostních kategoriích. Větší problém nastává u řešení aglomerací v kategoriích pod 2 000 EO, které nejsou považovány za prioritní a jejich řešení se, především z důvodu nedostatku financí v obcích, odsouvá. Tento postup ale není vhodný s ohledem na jeden ze závazků ČR vůči EU – zajistit v aglomeracích pod 2000 EO přiměřené čištění, které by mělo splňovat podmínky v souladu s nařízením vlády 61/2003 Sb.

- Zajistit v roce 2010 zásobování 91 % obyvatel kvalitní pitnou vodou;

Splněno. V současné době je v České republice podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů 92,8 %, přičemž v hl. městě Praha se jedná o 100,0 % zatímco Plzeňský kraj má 81,4 %.

- Snížit plošné znečištění povrchových a podzemních vod a zabránit, popř. snížit, následky havarijního znečištění;

Plněno průběžně. Uvedenému opatření přispěl Program revitalizace říčních systémů realizovaný prostřednictvím MŽP, který byl formulován jako program obnovy, stabilizace a péče o vodní režim krajiny, s cílem vytvořit podmínky pro obnovu ekologické stability a trvale udržitelného využívání krajiny. V roce 2003 se stal jeho součástí Podprogram „Výstavba a obnova ČOV a kanalizací včetně umělých mokřadů“, který pomáhá řešit problémy s odkanalizováním a čištěním odpadních vod v obcích s počtem ekvivalentních obyvatel nižším než 2 000 EO. Program revitalizace říčních systémů byl ukončen 31. 12. 2010 a v průběhu roku 2011 bude vyhodnocován. V rámci dotačních programů Ministerstva zemědělství byl v tomto období realizován program „Výstavba a technická

obnova čistíren odpadních vod a kanalizací“ a v současnosti probíhá realizace programu „Výstavba a technická obnova čistíren odpadních vod a kanalizací II“, který je schválen pro období 2009 -2013. Do oblasti ochrany vod je vynakládána finanční podpora prostřednictvím SFŽP ČR, včetně spolufinancování z evropských fondů

Je realizován Program na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami a zvláště nebezpečnými závadnými látkami“, který shrnuje legislativní i nelegislativní opatření z oblasti ochrany vod a z dalších oblastí a vytyčuje cíle směřující k postupné eliminaci vnosu zvláště nebezpečných závadných látek a k omezení vnosu nebezpečných závadných látek do povrchových vod. Rovněž pomocí AEO PRV je snižováno množství vstupů ze zemědělství, které znečišťují vodní zdroje. Opatření mají potenciál redukovat množství dusíku, v některých případech i množství fosforu, ve vodě tím, že limitují množství používaných hnojiv i případnou pastvu zvířat. V rámci HRDP činila celková výměra zemědělské půdy chráněné před kontaminací v důsledku snížení vstupů (hnojiv, statkových hnojiv a přípravků na ochranu rostlin) 989 129 ha (výsledky ex-post hodnocení HRDP).

- Zajistit zpracování a přijetí Plánu hlavních povodí České republiky a plánu osmi oblastí povodí;

Splněno. Plán hlavních povodí České republiky jako strategický dokument vodohospodářské politiky byl schválen vládou usnesením ze dne 23. května 2007 č. 562. Naplňuje zejména cíle rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES v ochraně vod jako složky životního prostředí. Závazné části Plánu hlavních povodí České republiky byly vyhlášeny nařízením vlády č. 262/2007 Sb. Plány osmi oblastí povodí Horního a středního Labe, Horní Vltavy, Berounky, Dolní Vltavy, Ohře a Dolního Labe, Odry, Moravy, Dyje vycházejí z Plánu hlavních povodí České republiky a byly pořízeny správci povodí (s. p. Povodí) ve spolupráci s příslušnými krajskými úřady a byly do konce roku 2009 podle územní působnosti schváleny jednotlivými kraji. Publikace všech plánů je na internetových stránkách Ministerstva zemědělství www.eagri.cz a plánů oblastí povodí na internetových stránkách příslušných správců povodí a krajských úřadů.

- Trvale monitorovat organické polutanty a toxické kovy v povrchové a podzemní vodě.

Plněno. Odběry vzorků povrchových a podzemních vod a jejich rozborů zajišťuje ČHMÚ v externích akreditovaných laboratořích. ČHMÚ provádí sběr dat, jejich kontrolu a uložení v národní databázi, prezentaci a základní rutinní vyhodnocení zjištěných dat. Od roku 2003 jsou veškeré naměřené údaje k dispozici veřejnosti na webových stránkách www.chmi.cz v on-line databázi jakosti vody nebo formou přehledových map.

- Zvýšit prevenci ochrany před povodněmi a zmírnit dopady období sucha zvýšením retenční a retardační schopnosti krajiny, zpomalením a vyrovnáním odtoku srážkové vody, snížením erozních účinků povrchově odtékající vody a ověřením dostatečnosti stávajících vodních zdrojů na překlenutí období sucha.

Plněno průběžně. Prostřednictvím Ministerstva životního prostředí byl realizován Program revitalizace říčních systémů, který zahrnoval podporu revitalizace přirozené funkce vodních toků, zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim, revitalizace retenční schopnosti krajiny, revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny. Program revitalizace říčních

systémů byl ukončen 31. 12. 2010 a v průběhu roku 2011 bude vyhodnocován. Dále jsou realizovány programy *Prevence před povodněmi: Program Prevence před povodněmi (Ministerstvo zemědělství), Realizace pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření v rámci Usnesení vlády ČR 1304/2006 (Ministerstvo zemědělství), Program Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží (Ministerstvo zemědělství), Program podpory prevence v územích ohrožených nepříznivými klimatickými vlivy (Ministerstvo životního prostředí), Program Protipovodňové zajištění dopravních objektů (Ministerstvo dopravy), Program Přednostní poskytování služeb elektronických komunikací za krizových stavů (Ministerstvo informatiky).*

Program protierozní ochrany půdy je realizován v gesci Ministerstva zemědělství v rámci mimoprodukčních funkcí zemědělství podle nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria jejich posuzování.

V listopadu 2005 byla Výzkumným ústavem vodohospodářským T.G.M. zpracována studie „Odhad objemu nádrží potřebného pro kompenzaci poklesu odtoku vlivem klimatické změny“, která se zabývá hydrologickým určením objemu potřebného pro kompenzaci poklesu odtoku vlivem klimatické změny a standardním vodohospodářským řešením pro 3 vybraná povodí: Nechranice, Želivka, Římov.

V roce 2010 byla usnesením vlády č. 799 schválena Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodě blízkých opatření jako společný nástroj ke zlepšení protipovodňové ochrany a dosažení dobrého stavu vod v České republice ve smyslu Rámcové směrnice o vodách.

- Pokračovat v realizaci programu *Prevence před povodněmi*, který zahrnuje obnovu a výstavbu malých vodních nádrží, suchých poldrů a hrází, vypracování studií odtokových poměrů a vymezení záplavových území u všech významných vodních toků a území ohrožených zvláštními povodněmi

Dále Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí zpracovalo návrh Generelu území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území podle zmocnění v § 28a zákona č. 181/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů. Generel má stanovit soubor lokalit, jejichž plochy jsou morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod jako jedno z adaptačních opatření pro případné řešení dopadů klimatické změny, především pro snížení nepříznivých účinků povodní a sucha, v dlouhodobém horizontu. Generel bude podkladem pro Politiku územního rozvoje a územně plánovací dokumentace, ve kterých lze jednotlivé plochy lokalit vymezit k územní ochraně formou územní rezervy.

K cíli přispívají i agroenvironmentální opatření (v rámci HRDP a osy II PRV - Zatravňování orné půdy a Pěstování mezipločin), jejichž realizací je omezen odnos půdy vodní erozí. Opatření mají rovněž zabránit krátkodobému zvýšení průtoku v tocích.

- Pokračuje realizace vodohospodářských opatření sloužících k neškodnému odvedení povrchových vod a ochraně území před záplavami (nádrže, rybníky, úpravy toků, odvodnění, ochranné hráze, suché poldry apod.) v rámci opatření I.1.4 Pozemkové

úpravy Programu rozvoje venkova na období 2007-2013, která navazuje na předchozí program OPRVMZ 2004-2006.

Plněno průběžně. Přehled realizovaných programů Prevence před povodněmi: Program Prevence před povodněmi (Ministerstvo zemědělství), Program Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží (Ministerstvo zemědělství), Program podpory prevence v územích ohrožených nepříznivými klimatickými vlivy (Ministerstvo životního prostředí), Program Protipovodňové zajištění dopravních objektů (Ministerstvo dopravy), Program Přednostní poskytování služeb elektronických komunikací za krizových stavů (Ministerstvo informatiky).

Ministerstvo zemědělství v souladu s usnesením vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 zpracovalo na období 2007 až 2010 pokračování programu Prevence před povodněmi s náklady v rozsahu dotačních prostředků ve výši 8 - 10 mld. Kč. Program II. etapy Protipovodňové prevence – „Podpora prevence před povodněmi II“ bude realizován v letech 2007 – 2013. Dokumentace k programu byla schválena vládou České republiky usnesením ze dne 15. listopadu 2006 č. 1304 v rozsahu dotačních prostředků 10 mld. Kč. V roce 2010 byla usnesením vlády ze dne 24. května 2010 č. 365 provedena změna – prodloužení programu do roku 2013, navýšení dotačních prostředků na 11 mld. Kč a doplnění o podprogram, který umožní obcím snižovat rizika povodní z přívalových srážek na drobných vodních tocích výstavbou a obnovou suchých nádrží (poldrů) v kombinaci se zkapacitněním koryt vodních toků v intravilánech obcí.

Dále k řešení ochrany před povodněmi přispívá realizace pozemkových úprav uspořádáním vlastnických vztahů k pozemkům, aby umožnily výstavbu protipovodňových staveb a realizaci plánů společných zařízení, v rámci kterých se mimo jiné realizují i vodohospodářská a protierozní opatření. Na realizaci pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření byly usnesením č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 vyčleněny prostředky v rozsahu 1 mld. Kč (0,7 mld. Kč z výnosů privatizace a 0,3 mld. Kč ze státního rozpočtu). Financování pozemkových úprav probíhá také z Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013 v opatření I.1.4 Pozemkové úpravy, záměru d) realizace plánů společných zařízení pozemkových úprav dle zákona č. 139/2002 Sb. Ministerstvo životního prostředí připravilo v rámci Operačního programu životního prostředí a programu Revitalizace říčních systémů financování opatření, která povedou omezení rizika povodní, optimalizaci vodního režimu krajiny a obnově krajinných struktur. Finančními zdroji těchto opatření MŽP budou zejména Evropský fond pro regionální rozvoj a Fond soudržnosti doplněné národním veřejným a soukromým spolufinancováním. Alokace finančních prostředků je součástí schválených dokumentů k operačnímu programu.

Při realizaci opatření se bude vycházet z „Plánu hlavních povodí“ a z podkladů „Plánů oblastí povodí“. Významným prvkem v mezinárodním kontextu je rovněž připravovaná směrnice Evropského parlamentu a Rady „o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik“ a práce Mezinárodních komisí pro ochranu Labe, Odry a Dunaje.

- Podporovat odbahňování rybníků.

Plněno průběžně. Ministerstvo zemědělství v souladu s usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 zpracovalo na období 2007 – 2012 program „Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží“. Dokumentace programu volně navazuje na předchozí program „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“. V roce 2010 byla usnesením vlády ze dne 24. května 2010 č. 365

provedena změna – prodloužení programu do roku 2013 a úprava dotačních prostředků na výši 3 mld. Kč. Odbahňování rybníků do 1 ha je podporováno z Operačního programu Rybářství, Prioritní osa 2 Akvakultura, zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvádění na trh Opatření: 2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury.

Plněno průběžně. i. Odbahňování rybníků do 1 ha je podporováno z Operačního programu Rybářství. Dále jsou na odbaňování dotace z OPŽP osa 6 a OPI.

- Podporovat přirozené tvary vodních toků (meandry).

Plněno průběžně. Realizován program Ministerstva životního prostředí Revitalizace říčních systémů, který zahrnuje podporu revitalizace přirozené funkce vodních toků, zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim, revitalizace retenční schopnosti krajiny, revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny. Od roku 2007 také Operační program životní prostředí.

Do 31. 12. 2010 byl realizován program Revitalizace říčních systémů Ministerstva životního prostředí, který zahrnoval podporu revitalizace přirozené funkce vodních toků, zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim, revitalizace retenční schopnosti krajiny, revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny, v průběhu roku 2011 bude vyhodnocován. Od roku 2007 je realizován Operační program životní prostředí.

- Podporovat protipovodňová opatření v kanalizačních systémech měst, jejichž katastr zasahuje do záplavového území vodních toků.

Plněno částečně. Do 31. 12. 2010 byla možnost využití programu Revitalizace říčních systémů, který podporoval výstavbu a obnovu čistíren odpadních vod a kanalizací. Od roku 2007 je realizován Operační program životní prostředí.

- Zpřísnit podmínky pro povolování staveb a činnosti v záplavových území s cílem předcházet zbytečným škodám.

Plněno. Průběžně jsou na návrh správců vodních toků vodoprávními úřady stanovována záplavová území v souladu s vyhláškou MŽP č. 236/2002 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území. V nich jsou stanoveny aktivní zóny, kde jsou podle § 67 vodního zákona definována omezení např. se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury a to za podmínky, že současně budou provedena taková opatření, že bude minimalizován vliv na povodňové průtoky. V aktivní zóně je dále zakázáno těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod, provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod, skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty. Mimo přímých zákazů v aktivní zóně záplavového území může vodoprávní úřad stanovit omezující podmínky i pro zbylé záplavové území. Obsah, struktura, územní rozsah centrální evidence záplavových území je předmětem společných jednání projekčních týmů ISVS-VODA, do nichž delegují své zástupce všechny ústřední

vodoprávní úřady. Evidence záplavových území je dostupná na portálu ISVS- VODA, který je dostupný na adrese: <http://heis.vuv.cz/isvs>.

- Při realizaci vodních děl důsledně respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny.

Plněno průběžně. V souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů jsou všechny koncepce, plány a stavby posuzovány i z hlediska ochrany a přírody. Při schvalování realizace navrhovaných opatření v rámci stanoviska MŽP podle § 10 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí jsou prosazována omezení vyplývající ze zákona o ochraně přírody a krajiny.

- Realizovat revitalizační opatření v krajině a na drobných vodních tocích s ohledem na komplexní řešení vodního režimu krajiny a na různé krajinné typy.

Plněno průběžně. Revitalizační opatření byla do 31. 12. 2010 realizována v rámci programu Revitalizace říčních systémů Ministerstva životního prostředí, který zahrnoval podporu revitalizace přirozené funkce vodních toků, zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim, revitalizace retenční schopnosti krajiny, revitalizace přirozené funkce vodních toků s revitalizací retenční schopnosti krajiny. Program revitalizace říčních systémů bude v průběhu roku 2011 bude vyhodnocován. Od roku 2007 je za účelem finanční podpory revitalizací v krajině využíván Operační program životní prostředí. V roce 2010 byla usnesením vlády č. 799 schválena Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v České republice s využitím technických a přírodě blízkých opatření jako společný nástroj ke zlepšení protipovodňové ochrany a dosažení dobrého stavu vod v České republice ve smyslu Rámcové směrnice o vodách.

- Zajistit podmínky pro život a reprodukci původní populace ryb, popř. dalším technickým i biologickým opatřením zvýšit výskyt původních vodních živočichů a omezit výskyt nepůvodních druhů ryb.

Plněno průběžně. Realizován program Ministerstva životního prostředí Revitalizace říčních systémů, který zahrnuje podporu odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů). Při výstavbě a rekonstrukcích staveb v tocích je nutné důsledně vyžadovat zajištění prostupnosti a to dostatečně efektivními opatřeními.

Od roku 2007 také Operační program životní prostředí. Operační program rybnářství dotuje vysazování úhoře říčního v povodí řeky Labe a řeky Odry tam, kde je tok prostupný pro poproudovou migraci, nebo v době tahu vysazených úhořů prostupný bude.

Při povolování vodních děl, jejich změn, změn jejich užívání a jejich odstranění je v souladu s §15 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, vyžadováno zajištění migrační prostupnosti pro ryby a vodní živočichy. Do 31. 12. 2010 bylo zprůchodňování příčných překážek na vodních tocích finančně podporováno programem Revitalizace říčních systémů Ministerstva životního prostředí, který je v současné době vyhodnocován. . Od roku 2007 jsou tato opatření podporována Operačním programem životní prostředí a Operačním programem rybnářství. V roce 2010 byla schválena Koncepce zprůchodnění říční sítě ČR, která definuje priority zprůchodnění příčných překážek na vodních tocích. Možnost volného šíření organismů je základní podmínkou jejich přirozeného chování,

strategií pro realizaci životního cyklu a udržení se v čase a prostoru - v současné době se touto problematikou zabývá projekt Analýza reprodukčního úspěchu rybích populací. Dalším významným faktorem ovlivňujícím reprodukci původních populací ryb se zabývá projekt Výzkum funkce a pohyblivosti dřevní hmoty v přirozených vodních tocích.

- Plnit implementační plán směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

Plněno průběžně. Požadavky směrnice byly transponovány do zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění zákona č. 20/2004 Sb. a zákona č. 150/2010 Sb. a příslušných prováděcích předpisů. Požadavky na dosažení dobrého stavu vod byly zapracovány do plánů povodí (viz vyhodnocení úkolu Zajistit zpracování a přijetí Plánu hlavních povodí České republiky a plánu osmi oblastí povodí).

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti ochrany a užívání vod

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
4	10	1	0

Na základě vyhodnocení sektoru „Ochrana a užívání vod“ lze konstatovat, že se předpokládá postupné splnění všech jednotlivých požadovaných opatření.

8. Životní prostředí a zdraví

Způsob současného života a rozvoj civilizace s sebou nese znečišťování životního prostředí jako jeho nedílnou součást. Jeho škodlivým účinkům je vystavena většina populace a ochrana životního prostředí tak úzce souvisí s ochranou zdraví obyvatel. V hodnoceném období pokračovala úzká spolupráce resortu zdravotnictví a životního prostředí jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni, mj. v oblasti implementace klíčových dokumentů jako je Akční plán zdraví a životního prostředí ČR, Zdraví 21 nebo Akční plán pro životní prostředí a zdraví dětí v Evropě.

Každoročně zpracovává Státní zdravotní ústav souhrnnou zprávu o výsledcích systému monitorování zdravotního stavu obyvatel ČR ve vztahu k životnímu prostředí. Z dlouhodobého sledování přímých cest expozice obyvatel zdraví škodlivým látkám vyplývá, že významnou zdravotní zátěž představuje znečištění ovzduší ve městech. Nejzávažnějšími škodlivinami z hlediska vlivu na zdraví obyvatel jsou suspendované částice a polycyklické aromatické uhlovodíky. Na základě středních hodnot koncentrací suspendovaných částic frakce PM₁₀ v městském prostředí lze odhadnout, že předčasná úmrtnost v důsledku znečištění ovzduší touto škodlivinou se mohla v roce 2009 podílet na celkové úmrtnosti v průměru 2 %. Sledované látky v ovzduší s potenciálním karcinogenním působením mohly přispět ke vzniku jednoho nádorového onemocnění na 10 miliónů až 10 tisíc celoživotně exponovaných obyvatel. Další látky mohou být zdravotně významné místně, např. oxid dusičitý v dopravou zatížených oblastech, zejména v Praze, nebo těžké kovy v lokalitách silně ovlivněných průmyslovými zdroji nebo starou zátěží.

Kromě zprávy Státního zdravotního ústavu o vlivech na lidské zdraví je každoročně prezentována i zpráva Českého hydrometeorologického ústavu o výsledcích sledování a hodnocení kvality ovzduší na území celé České republiky.

Z pravidelného monitoringu kvality ovzduší ČHMÚ vyplývá výrazný meziroční nárůst koncentrací suspendovaných částic PM₁₀. V roce 2005 bylo v rámci celé ČR vystaveno 66% populace koncentracím, která představují zvýšená zdravotní rizika. Na tomto plošném znečištění ovzduší se podílí zejména vytápění domácností a ve větších městech také silniční doprava. Vzhledem k prokázaným negativním účinkům na lidské zdraví se v roce 2005 začaly v souladu s požadavky legislativy sledovat také koncentrace suspendovaných částic frakce PM_{2,5}. Na polovině měřících lokalit byl překročen navrhovaný roční imisní limit.

Imisní limity stanovené pro NO₂ jsou překračovány především na dopravně exponovaných lokalitách. K překročení cílového imisního limitu pro benzo(a)pyren, který má být dosažen do 31.12.2012, došlo na 5,2 % území ČR, přičemž těmto nadlimitním koncentracím bylo vystaveno 35,5 % obyvatel ČR. Shodně jako u suspendovaných částic PM₁₀ došlo v roce 2005 oproti minulému roku ke značnému zhoršení situace. Cílové imisní limity pro benzo(a)pyren jsou navíc překračovány na naprosté většině lokalit, kde jsou tyto hodnoty měřeny.

Kvalita pitné vody z veřejných vodovodů nedošla v posledních letech výraznějších změn. Z celkového počtu přes 800 tisíc hodnot ukazatelů jakosti získaných v roce 2009 byly limity zdravotně významných ukazatelů překročeny v 0,12 % (u větších zásobovaných oblastí) a 0,94% (u menších oblastí). Nejvýznamnější zdravotní zátěž obyvatel ČR zásobovaných z veřejných vodovodů představují dusičnany; expozice dosahuje hodnoty 6 % expozičního limitu při konzumaci 1 litru pitné vody denně. Expozice menší než 1 % expozičního limitu byla zjištěna u chloroformu.

Výsledky sledování kvality pitné vody v období 2006 až 2009 naznačují mírně zlepšující se trend: četnost překročení limitních hodnot zdravotně významných ukazatelů jakosti v distribuční síti větších oblastí se pohybovala v rozmezí 0,2 (2006) – 0,12 % (2009), V menších oblastech klesla četnost nálezů překročení limitů zdravotně významných ukazatelů z 1,22 % (2006) na 0,94 % (2009).

Vyhodnocení plnění environmentální opatření v oblasti životního prostředí a zdraví:

- stálá aktivní účast na práci Rady pro zdraví a životní prostředí jako orgánu koordinace vzájemné meziresortní spolupráce;

Plněno průběžně. Jednání Rady pro zdraví a životní prostředí (dále jen „Rada“) se v hodnoceném období konala v souladu se statutem, jednacím řádem a plánem činnosti. Na programu jednání Rady byla ve sledovaném období vždy aktuální problematika dle požadavků jednotlivých rezortů. Činnost Rady napomáhá zlepšování meziresortní spolupráce a je nezastupitelným pracovním a poradním orgánem vlády ČR v oblasti životního prostředí a zdraví. Úkoly a aktivity vyplývající jednotlivým resortům z Akčního plánu a Radě z každoročních plánů jednání Rady byly ve sledovaném období plněny. Dle Usnesení vlády ČR č.175 ze dne 20. února 2002 a Usnesení vlády ČR č. 936 ze dne 22. srpna 2007 č.810 je každoročně vládě ČR předkládána výroční zpráva o činnosti Rady za uplynulý kalendářní rok.

- pokračování implementace Akčního plánu zdraví a životního prostředí ČR spoluprací resortů zejména v následujících oblastech: politika ochrany zdraví a životního prostředí; identifikace a hodnocení nebezpečnosti faktorů životního prostředí ve vztahu ke zdraví; monitorování stavu a vývoje životního prostředí; rozvoj nástrojů – informačních, osvětových, výchovně-vzdělávacích, ekonomických, dobrovolných – podporujících šetrné využívání přírodních zdrojů a soustavné snižování rizik znečištěného životního prostředí na lidské zdraví; zlepšování systému nakládání s chemickými látkami a přípravky; rozvoj prevence závažných havárií a zvyšování kvality krizového řízení; koordinovaná mezinárodní spolupráce;

Plněno průběžně – pokračuje implementace Akčního plánu zdraví a životního prostředí ČR ve spolupráci resortů. Zprávy jednotlivých resortů o plnění úkolů a aktivit vyplývajících z Akčního plánu jsou každoročně po schválení Radou pro zdraví a životní prostředí předkládány k informaci vládě ČR dle Usnesení vlády č. 936 ze dne 22.8.2007.

- Hlavní pozornost bude soustředěna na ochranu životního prostředí a prevenci onemocnění a úrazů dětí, na rozvoj indikátorů sledujících souvislost kvality životního prostředí a zdravotního stavu, na činnost systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí.

Plněno průběžně. V roce 2005 byla při Ministerstvu zdravotnictví vytvořena meziresortní pracovní skupina pro naplňování cílů Akčního plánu pro životní prostředí a zdraví dětí v Evropě (Children's Environment and Health Action Plan for Europe, CEHAPE, přijatý na Budapešťské konferenci v roce 2004), která sleduje aktivity ČR v dané oblasti. Je zajišťován hlavní záměr Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí, tj. sledovat a hodnotit časové řady vybraných ukazatelů kvality složek životního prostředí a zdravotního stavu populace, hodnotit velikost expozice obyvatel škodlivinám a vyplývající zdravotní dopady a rizika. Výsledky o úrovni zdravotního stavu naší populace a o rizicích ze znečištění složek životního prostředí v České republice představují svou komplexností informační zdroj také pro ostatní země. Postupné hodnocení takto vznikajících časových řad umožňuje odpovědně posuzovat trendy a závislosti trvalého či sezónního charakteru, ze kterých mohou vznikat případná doporučení a návrhy na opatření. Při Ministerstvu zdravotnictví je zřízena Meziresortní pracovní skupina pro prevenci dětských úrazů, která koordinuje plnění Národního Akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007-2017, který byl schválen Usnesením vlády č. 926 z 22.8.2007.

- pokračování implementace Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva – Zdraví pro všechny v 21. století (pro resort životního prostředí zvláště plnění úkolů z následujících oblastí: monitoring výskytu škodlivin v životním prostředí, představujících riziko pro lidské zdraví, včetně formulování podnětů pro redukci zdravotních rizik ze znečištěného životního prostředí; podpora vzdělávání, výchovy a osvěty podporující šetrný přístup k životnímu prostředí a přechod k udržitelným vzorcům spotřeby a výroby, přispívajících též k formování životního stylu příznivějšího pro zdraví; soustavná podpora integrace environmentálních a zdravotních hledisek do aktivit jiných resortů, především energetiky, průmyslu, dopravy a zemědělství).

Plněno průběžně. Pokračuje realizace národní varianty programu WHO „Zdraví pro 21. století – Zdraví 21“, která byla přijata usnesením vlády č. 1046 ze dne 30. října 2002

jako „Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století“ (dále jen Program ZDRAVÍ 21).

MZ jedenkrát ročně vyhlašuje veřejnou soutěž na projekty výzkumu v rámci resortního programu výzkumu, kde v rámci tématu „Vztah zdraví a prostředí“ jsou podporovány projekty, jejichž cílem je vytváření vědeckého základu pro nové, efektivnější nástroje podpory zdraví a prevence nemocí, identifikace nových zdravotních rizik a výzkumem podložená predikce budoucích trendů ve zdraví obyvatelstva. Zaměření tohoto podprogramu spočívá především v poznání environmentálních a behaviorálních zdravotních rizik a specifických rizik vyplývajících z expozice člověka škodlivinám. Šetrný způsob hospodaření k životnímu prostředí podporují také agro-environmentální opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova. Dále MZ každoročně vyhlašuje výběrová řízení zaměřená na podporu realizace aktivit v rámci plnění strategického dokumentu Zdraví 21.

Monitoring

Systém monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí pokračoval do roku 2010 standardním způsobem v zajišťování hlavních cílů, tj. sledování a hodnocení časových řad vybraných ukazatelů kvality složek životního prostředí a zdravotního stavu populace, vyhodnocování velikosti expozice obyvatel škodlivinám a vyplývajících zdravotních dopadech a rizicích. Výsledky charakterizující úroveň zdravotního stavu naší populace a rizika ze znečištění složek životního prostředí v České republice představují svou komplexností informační zdroj také pro ostatní země. Postupné hodnocení vznikajících časových řad umožňuje odpovědně posuzovat trendy a závislosti trvalého či sezónního charakteru, ze kterých mohou vznikat případná doporučení a návrhy na opatření. Systém také poskytuje relevantní indikátory, které jsou pravidelně aktualizovány. Výsledky jsou prezentovány jak na konferencích a ve výročních zprávách, tak na adrese: <http://www.szu.cz/publikace/monitoring-zdravi-a-zivotniho-prostredi>; publikovány jsou rovněž v odborné literatuře. Nicméně z důvodu současné restriktce finančních prostředků je další chod tohoto monitoringu významně ohrožen.

K provádění monitoringu jakosti vody pitné i vody využívané ke koupání osob je od roku 2004 zřízen informační systém „IS PiVo“ (registr uvedených druhů vod). Většinovým zdrojem dat pro celostátní monitoring jsou rozборы provozovatelů, jejichž rozsah a četnost jsou dány platnou legislativou a dále výsledky laboratorních analýz, prováděných orgány veřejného zdraví v rámci státního zdravotního dozoru ve sledovaných objektech a zařízeních. Česká republika, jako členský stát EU, je povinna každé 3 roky zveřejnit zprávu o jakosti vody určené pro lidskou spotřebu (týká se zdrojů vody s průměrnou spotřebou nad 1000 m³/den nebo zásobujících více než 5000 osob). První „Zpráva o jakosti pitné vody v České republice za období 2002 – 2004“ byla zaslána Evropské komisi (EK) v prosinci 2005, druhá zpráva („Zpráva o jakosti pitné vody v České republice za období 2005 – 2007“) byla zaslána EK v prosinci 2008 a následně zveřejněna na webových stránkách MZ ČR. V oblasti vod určených ke koupání osob je povinnost zpracovat zprávu pro Evropskou Komisi, zahrnující jak koupaliště ve volné přírodě, provozované ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., tak koupací oblasti, provozované ve smyslu zákona 254/2001 Sb. První zpráva byla EK zaslána po skončení koupací sezóny 2004, následně pak byly každoroční zprávy předány vždy po skončení letní rekreační sezóny (poslední v roce 2010).

V rámci Systému monitorování zdraví a životního prostředí probíhá také biologický monitoring, poskytující údaje o celkové zátěži obyvatel ČR kontaminanty ze všech

expozičních cest, včetně perzistentních organických látek, jejichž sledování je požadováno Národním implementačním plánem. Činnosti v ČR jsou propojeny s evropskými aktivitami směřujícími k harmonizaci biomonitoringu v Evropě.

Zvláště vysoká pozornost bude věnována:

- implementaci přijatých a ratifikovaných mezinárodních právně závazných nástrojů z oblasti životního prostředí a zdraví (tj. Protokolu o vodě a zdraví k Úmluvě EHK OSN o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer);

Rada pro zdraví a životní prostředí (dále jen „Rada“) k podrobnému sledování problematiky ustavila pracovní tým, který je veden zástupcem resortu zdravotnictví, za účasti zástupců Ministerstva životního prostředí (dále jen „MŽP“) a Ministerstva zemědělství (dále jen MZe).

Hlavní náplní mezirezortního pracovního týmu k Protokolu o vodě a zdraví (dále jen „Protokol“) v období let 2004 až 2010 byla příprava návrhů národních cílů, které vláda České republiky vzala na vědomí na svém jednání dne 9.4.2008, čímž nabyly cíle platnosti. Celkem bylo stanoveno 35 cílů, které pokrývají celé spektrum oblastí definovaných Protokolem k řešení (s výjimkou těch oblastí, kde je již situace v ČR vyřešena nebo na uspokojivé úrovni). Pracovní tým nadále monitoroval plnění cílů jednotlivými resorty, popř. se snažil aktivně prosazovat jejich plnění, kde to bylo potřeba. Počátkem roku 2010 tým vyhodnotil plnění cílů a navrhl jejich aktualizaci, protože od doby jejich navržení uplynuly cca 3 roky a některé úkoly již byly splněny, jiné si vyžadují odklad plnění. Tým také zajišťoval přípravu národních zpráv o plnění Protokolu pro mezinárodní sekretariát a dále aktivní účast národních expertů v pracovních skupinách Protokolu. Delegace ČR se také zúčastnila obou nejvyšších zasedání – jednání stran Protokolu (v Ženevě v r. 2007 a v Bukurešti v r. 2010).

- přípravě ratifikace a implementaci mezinárodního právně závazného nástroje z oblasti životního prostředí a zdraví, podepsaného v roce 2003 na Kyjevské konferenci (tj. Protokolu o strategickém posuzování životního prostředí k Úmluvě EHK OSN o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států); v této souvislosti důsledně prosazovat uplatňování procesu posuzování vlivů koncepcí a strategií jiných resortů na životní prostředí a zdraví obyvatelstva (tzv. SEA);

Plněno. SZÚ zpracovalo a vydalo za finanční podpory MŽP příručku „ Hodnocení vlivů na zdraví, Health Impact Assessment (HIA) pro strategické hodnocení vlivů“ na životní prostředí (SEA). Materiál slouží pro metodickou podporu uplatňování procesu posuzování.

- intenzivní koordinaci přípravy a implementace programových dokumentů obou resortů (tj. zejména SPŽP a NEHAP);

Plněno průběžně zejména v rámci činnosti Rady pro zdraví a životní prostředí, ale i dalších mezirezortních organizací. Pozornost je věnována rovněž zajištění vzájemné informovanosti spolupracujících resortů o problematice zdraví a životního prostředí v ČR, ale i na mezinárodní úrovni.

- intenzivní spolupráci na přípravě obecně závazných právních předpisů v oblastech souvisejících s ochranou životního prostředí a ochranou zdraví (s důrazem na předpisy týkající se problematiky hluku, autorizace osob pro hodnocení vlivů životního prostředí na obyvatelstvo, role orgánů ochrany životního prostředí a orgánů ochrany veřejného zdraví při implementaci zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů – zákona o integrované prevenci);

Plněno. Byla implementována směrnice 2002/49/ES o snižování hluku v životním prostředí, která řeší pořizování strategických hlukových map a následných akčních plánů jako způsobu snižování hlukové zátěže populace, a to především z dopravy. MMR vypracovalo v návaznosti na tuto směrnici vyhlášku, kterou stanovuje aglomerace, kterých se strategické hlukové mapování týká

- V letech 2005 – 2009 MZ pořídilo hlukové mapy v rámci 1.kola strategického hlukového mapování ve shodě se Směrnicí 2002/49/EC. Dále koordinovalo tvorbu akčních plánů, jejichž zpracovateli bylo Ministerstvo dopravy a krajské úřady. MZ následně zpracovalo souhrnný akční plán za celou ČR podle požadavků EU. Výsledky hlukového mapování i akčních plánů byly předány Evropské komisi prostřednictvím reportovací sítě REPORTNET. Všechny závazky v tomto směru vzhledem k EU byly splněny. Výsledné hlukové mapy jsou k nahlédnutí na serveru MZ. Celkové výsledky 1.kola hlukového mapování lze nahlédnout na severu <http://noise.eionet.europa.eu>.

V současné době se zahajují práce na 2.kole strategických hlukových map, toto kolo bude ukončeno v roce 2013.

Vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 472/2006 Sb. byla novelizována vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 490/2000 Sb., o rozsahu znalostí a dalších podmínkách k získání odborné způsobilosti v některých oborech ochrany veřejného zdraví, upravující požadavky získání osvědčení pro osoby posuzující vlivy na obyvatelstvo v rámci procesu hodnocení vlivů na životní prostředí.

Novelou č. 222/2006 Sb. zákona č. 76/2002 Sb. o integrované prevenci byla upravena a zpřesněna role orgánu ochrany veřejného zdraví – Krajské hygienické stanice, která posuzuje žádost o vydání integrovaného povolení z hlediska ochrany veřejného zdraví, kontroluje plnění závazných podmínek provozu v této oblasti, může omezit nebo zastavit provoz zařízení a rozhoduje o správních deliktech.

- vzájemnému operativnímu uplatňování poznatků získaných v působnosti Ministerstva zdravotnictví, resp. Ministerstva životního prostředí, při stanovování cílů a strategií environmentálních, resp. zdravotnických politik (zvláště při hodnocení vlivů životních podmínek na zdraví obyvatelstva; při určování, hodnocení a řízení zdravotních rizik plynoucích ze znečištěného životního prostředí - včetně chemických látek a přípravků, resp. geneticky modifikovaných organismů; při monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí; při stanovování souvisejících povinností k ochraně veřejného zdraví);

MZ rovněž průběžně projednává v rámci jednání meziresortní pracovní skupiny s Ministerstvem dopravy (dále jen „MD“) řešení aktuálních problémů hlukové zátěže z dopravy v souladu se strategií udržitelného rozvoje a státní politikou životního prostředí.

- posílení spolupráce a koordinace při podpoře vypracovávání a implementace místních plánů a programů pro zkvalitnění životního prostředí a zdraví populace (místní Agendy 21, Zdravá města apod.);

Plněno průběžně. Pozornost je věnována zejména spolupráci s nestátním sektorem, krajskými zdravotními radami, krajskými hygienickými stanicemi a Státním zdravotním ústavem k zajištění přenosu zásad programu ZDRAVÍ 21 do regionální rozvojových plánů. Důležitými partnery pro realizaci programu ZDRAVÍ 21 v České republice jsou již vytvořené a fungující sítě programu WHO např. Zdravá města, Školy podporující zdraví, CINDI (Countrywide Integrated Non-communicable Diseases Intervention Programme), Bezpečné komunity a Podniky podporující zdraví. Byly realizovány projekty podporované EU v rámci „Komunitárních programů vyhlášených pro období 2003-2008“.

V rámci dotačního řízení Ministerstva zdravotnictví „Národní program zdraví- projekty podpory zdraví“ byly během období 2004-2010 podpořeny realizace celé řady komunitních projektů podpory zdraví zaměřených na řešení vztahu mezi zdravím a životním prostředím ve městě, škole, podniku nebo regionu. Cílem těchto projektů bylo především zlepšování podmínek pro zdravý život ve městě. Intervenční aktivity v projektech se soustředily na vytváření nebo zlepšení podmínek pro pohybovou aktivitu občanů, zlepšení systému zdravotně výchovných a vzdělávacích programů pro různé skupiny obyvatel (senioři, děti a rodiče). Rizika v důsledku nevyhovující kvality ovzduší jsou identifikována v rámci programů ke zlepšení kvality ovzduší, které jsou zpracovávány na úrovni zón a aglomerací, a které byly v r. 2009 aktualizovány. Zásadní součástí programů ke zlepšení kvality ovzduší jsou programové dodatky, které obsahují konkrétní akce a projekty a zároveň slouží jako podklad pro rozhodování krajů/měst o přímé či nepřímé podpoře konkrétních akcí.

- posílení spolupráce a koordinace přípravy a implementace osvětových, vzdělávacích a výchovných programů, směřujících k šetrnému chování vůči životnímu prostředí (včetně přechodu na vzorce spotřeby a výroby, které jsou v souladu s principy udržitelného rozvoje), ke zdravému životnímu stylu a k preventivní ochraně zdraví obyvatel;

Plněno průběžně. MZ zajišťuje vydávání edukačních publikací a realizaci videopořadů pro oblast ochrany a podpory zdraví prostřednictvím Státního zdravotního ústavu (dále jen SZÚ). Hlavní důraz je kladen na prevenci nemocí, témata zdravého životního stylu s důrazem na otázky zdravé výživy, dostatku vhodného pohybu, zvládnutí stresu, škodlivosti alkoholu a kouření, upozorňuje se na rizikové faktory, na prevenci, možnosti léčby a ošetřování při jednotlivých nemocech. Součástí edičního a dramaturgického plánu jsou i informace o životním a pracovním prostředí a o jejich vlivu na zdraví jednotlivce. Informace o ediční činnosti v oblasti ochrany zdraví a životního prostředí jsou dostupné na www.szuo.cz.

- soustavné spolupráci na zvyšování kvality a účinnosti varovných systémů, upozorňujících obyvatelstvo na možná ohrožení a poskytujících srozumitelné a jednoduché návody na chování obyvatelstva při výjimečných situacích (průmyslové havárie, přírodní katastrofy, ale také smogové situace, epizody extrémních meteorologických podmínek apod.).

ČHMÚ zajišťuje pravidelné měření meteorologických ukazatelů a koncentrací znečišťujících látek v ovzduší. Při výskytu extrémních meteorologických podmínek

(povodně, silný vítr, vysoké teploty, atd.) je na internetových stránkách ČHMÚ (www.chmi.cz) zobrazována výstražná informace.

Pro případ výskytu smogových situací jsou v souladu s platnou legislativou v oblasti ochrany ovzduší zpracovány regulační řády včetně způsobů informování veřejnosti.

MŽP má v oblasti ochrany ovzduší rozpracován právní předpis upravující strukturu, obsah a podmínky vyhlášení tzv. akčních plánů, které budou obsahovat přehled a způsob realizace krátkodobých opatření při epizodách vysokého znečištění ovzduší PM₁₀ a některými dalšími znečišťujícími látkami.

Vyhodnocení plnění opatření v sektorové oblasti životního prostředí a zdraví

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	10	0	0

V sektoru „Životní prostředí a zdraví“ se předpokládá splnění všech opatření.

9. Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch

Jednotlivé regiony soudržnosti České republiky se potýkají se specifickými problémy životního prostředí. Jejich význam a naléhavost jsou odlišné podle typu území a příčinných faktorů. Jejich řešení vyžaduje jak přístup na úrovni celé ČR, tak regionálně specifický přístup. Velmi intenzivní jsou lokální problémy v nepřírodním (urbanizovaném) prostředí. Jedná se zejména o hluk, vibrace, znečištění ovzduší, poškozené a nevhodně využívané plochy (určené k revitalizaci nebo transformaci).

Téměř všechny regiony čelí místním problémům v kvalitě ovzduší a zatížení hlukem, především v souvislosti s rozvojem dopravy a nevyhovující skladbou paliv pro vytápění domácností. V převážné části regionů je problémem úbytek nezastavěných ploch, nedostatečně využívané již dříve vyčleněné plochy (tzv. brownfields) a směřování nové výstavby na zemědělskou půdu, vodovodní a kanalizační síť, vysoký podíl skládkovaných směsných komunálních odpadů a problémy biodiverzity (problém poklesu biodiverzity, invazní druhy) a tlak na zástavbu veřejné zeleně i kácení alejí.

Cestovní ruch představuje zejm. pro venkovské regiony (především ty, které jsou součástí národního parku či chráněné krajinné oblasti) zásadní rozvojový potenciál, jehož rozvinutí mívá na životní prostředí kladné i záporné dopady. Zda-li se cestovní stává příležitostí či hrozbou pro tyto regiony a nakolik jeho rozvoj posiluje či snižuje regionální nerovnosti záleží na tom, jak šetrně (zodpovědně) zachází se svým základním kapitálem – přírodním a kulturním dědictvím krajiny. Udržitelnost cestovního ruchu vyžaduje management založený na systematickém monitoringu návštěvnosti a jejích dopadů na vzácné ekosystémy a místní komunity, průběžné vyhodnocování těchto dopadů a učiněných opatření, průběžné terénní úpravy, systematické vzdělávání a školení, podpora environmentálně šetrných forem cestovního ruchu s osvětovým charakterem – ekoturismu, geoturismu, (eko)agroturismu, vědeckého, dobrovolnického turismu atd. Ke snižování regionálních nerovností dochází jen tehdy, pokud je rozvíjen na základě místních zdrojů a to včetně lidského kapitálu know-how, v opačném případě tyto nerovnosti umocňuje.

Vyhodnocení plnění environmentální opatření v oblasti regionálního rozvoje, obnově venkova a cestovního ruchu:

- Zajistit vytvoření a podporovat používání metodiky únosnosti území při územním rozvoji cestovního ruchu (aplikovat koncept únosné kapacity a model LAC);

Začíná se přistupovat i k vytváření konsenzuálních strategií, což je předpokladem k využívání LAC modelu (Limity přijatelných změn).

Plněno částečně. Metodiky byly vytvářeny na vědecké a výzkumné úrovni, jejich použití při plánování rozvojových projektů v cestovním ruchu zatím není dostatečně zohledňováno. Metoda únosnosti území z pohledu činností cestovního ruchu je využívána především v chráněných územích. Pro zajišťování udržitelnosti cestovního ruchu se úspěšně aplikuje metodika MŽP, která je implementována pro CHKO a Národní parky (např. Cestovní ruch v CHKO Karpaty).

- Monitorovat vývoj cestovního ruchu s využitím indikátorů jeho dopadů na životní prostředí a místní rozvoj – vypracovat návrh a prosazovat systematizaci územního, časového a věcného sledování dopadů cestovního ruchu;

Plněno průběžně. Vývoj cestovního ruchu je monitorován hlavním gestorem - Ministerstvem pro místní rozvoj. Byla zpracována aktualizace regionalizace a rajonizace cestovního ruchu (ÚÚR Brno), včetně monitoringu profilu cestovního ruchu v jednotlivých krajích ČR. Vliv cestovního ruchu na životní prostředí a obráceně je monitorován v rámci různých výzkumných projektů a studií. (např. Revitalizace Orlické nádrže pro rozvoj cestovního ruchu). Monitoring sleduje komplexní a systémový přístup při řešení udržitelného rozvoje cestovního ruchu v zájmovém území Orlické nádrže.)

V rámci národních parků MŽP připravuje jednotný systém monitorování cestovního ruchu a jeho dopadů, zatím existuje databáze přístupná na internetu .

- Podporovat rozvoj šetrných, ekologicky únosných forem cestovního ruchu, resp. usilovat o zvýšení podílu tohoto typu cestovního ruchu na celkovém objemu cestovního ruchu;

Plněno. Dotčená opatření jsou realizována v souladu se schválenou Koncepcí státní politiky cestovního ruchu ČR pro období 2007-2013, která byla schválena vládou ČR dne 7.11.2007 a Prováděcího dokumentu, který vychází z usnesení vlády ČR č.1239.

Ekologicky šetrné formy cestovního ruchu jsou podporovány zejména ve zvláště chráněných územích a ve venkovských prostorech a dále rozvojem Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu. (např. podpora rozvoje šetrných forem turistiky – v současné době je na území ČR značených 37 000 km cyklostras a 40 000 km pěších stezek, pod gescí Klubu českých turistů). Tento cíl je nově také součástí Strategického rámce udržitelného rozvoje. MŽP podporuje tento cíl aktivně pomocí podpory vzniku a rozvoje národních geoparků, jejichž hlavní rozvojovou aktivitou je tzv. geoturismus (všechny formy environmentálně šetrného cestovního ruchu, které se zaměřují na interpretaci vývoje Země / krajiny formou aktivního prožitku návštěvníka). Připraven ke schválení je Program rozvoje národních parků.

- Vytvořit síť regionálních center šetrné turistiky koordinované národním centrem za účelem ekologizace regionálního cestovního ruchu, metodické a praktické podpory;

Plněno průběžně. V současné době je vytvořeno Národní centrum šetrné turistiky s tím, že další rozvoj center se plánuje otevřít pro veřejnost ve všech krajích ČR.. (např. vytvoření centra šetrné turistiky Ústeckého a Plzeňského kraje, a vytvoření dalších krajských center šetrné turistiky). šetrné V současnosti se ve vybraných chráněných územích připravují tzv. Domy přírody, které mj. tuto funkci budou vykonávat.

- Podporovat vývoj Národního systému certifikace ekologicky šetrných služeb cestovního ruchu (ubytovacích a stravovacích služeb, tour-operátorů a celých destinací), podporovat zavádění environmentálních systémů řízení v cestovním ruchu, podporovat ekologické certifikace jakožto kritérium případných dotačních titulů;

Plněno průběžně. Ministerstvo pro místní rozvoj má v gesci Integrovaný operační program (IOP) v souladu se schválenou Konceptí státní politiky cestovního ruchu, který zahrnuje i oblast vytvoření Národního systému kvality služeb cestovního ruchu. Efektem zavedení nového systému bude zvýšení kvality služeb a zavádění národních standardů kvality ve vybraných sektorech cestovního ruchu. Tento proces přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR, zlepšení ochrany spotřebitele, transparentnosti trhu. Na tvorbě nového systému se aktivně podílejí jednotlivá profesní sdružení (např. Asociace hotelů a restaurací ČR). Podpora certifikace probíhá ve smyslu propagace a zavádění ekoznačení služeb v rámci Národního programu označování ekologicky šetrných výrobků a služeb (značka Ekologicky šetrná služba, spravuje agentura CENIA) a ekoznačení EU – The Flower. Bylo již dosaženo 12 certifikovaných ubytovacích kapacit v ČR (včetně jednoho kempu). V současné době je však značkou Ekologicky šetrná služba a/nebo Evropská květin certifikováno pouze 6 ubytovacích zařízení, neboť došlo ke zpřísnění pravidel ze strany Evropské komise. Vedle toho MŽP ještě podporuje systém místního / regionálního značení (provozuje Asociace místního značení). Jako destinace udržitelného cestovního ruchu se postupně etabluje značka Národního geoparku (viz vše), která je udělována na 4 roky územím, které splňují pravidla Charty národních geoparků ČR.

- Ve zvláště chráněných územích zajistit implementaci principů „Evropské charty udržitelného cestovního ruchu v chráněných oblastech“ a zohlednit zavádění soustavy NATURA 2000;

Plněno průběžně. Principy jsou částečně zohledněny v připraveném Programu rozvoje národních parků, v přípravě je také metodické doporučení pro zajišťování udržitelnosti cestovního ruchu v národních parků. Příkladem dobré praxe je např. nová metodika pro zajišťování udržitelnosti cestovního ruchu v národních parcích a CHKO, kterou připravuje v součinnosti s managementy národních parků MŽP a dalších projektů (např. podklady pro ratifikaci „Protokolu o cestovním ruchu – rámcové úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji cestovního ruchu v Karpatech).

- Rozšiřovat cestovní ruch a turistiku do méně atraktivních oblastí pomocí Evropských strukturálních fondů;

Plněno průběžně. Podpora daného opatření byla zahrnuta v rámci realizovaného Programu rozvoje venkova, opatření ochrana a rozvoj dědictví venkova, které se zaměřuje na využití venkovského prostoru jako vhodné lokality pro rozvoj šetrných forem cestovního ruchu a rozvoj zaostalých oblastí. V současné době je ČR zapojena aktivně do prestižní soutěže vyhlašované EK o excelentní turistickou destinaci (EDEN), která respektuje principy udržitelného rozvoje cestovního ruchu v méně exponovaných destinacích a dosáhla již získání dvou titulů EDEN – destinace České Švýcarsko (2009), destinace Bystřicko na Vysočině (2010). Soutěž EDEN je unikátním projektem pro řešení dlouhodobého a udržitelného rozvoje cestovního ruchu při respektování principu ochrany životního prostředí a krajiny. Projekt EDEN je modelovým příkladem pro turistické destinace k rozvoji šetrného cestovního ruchu při respektování ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře udržitelného rozvoje. Tato politika je prosazována mj. podporou vzniku a rozvoje národních geoparků (viz výše), které se nacházejí i zcela mimo existující chráněná území (viz např. kandidátský geopark Vysočina). Dalším nástrojem této politiky evropská soutěž EDEN (Destination of Excellence), v rámci níž se každoročně vyhlašuje v určité tématické oblasti destinace vynikající svou udržitelností a nepatřící mezi exponované turistické destinace (pro rok 2010 Bystřicko na Vysočině) a je marketingově podpořena ze strany národní turistické centrály CzechTourism. Dále se připravuje v rámci Karpatské úmluvy (Úmluvy o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat) tzv. Tourism Protocol – o udržitelném cestovním ruchu v Karpatech, jehož součástí by měl být plánovaný projekt Via Carpatica.

- Zavést ekologickou certifikaci a propagaci destinací cestovního ruchu, respektující zásady ochrany životního prostředí;

Plněno průběžně. Ekologická certifikace probíhá v oblasti ubytovacích služeb cestovního ruchu, kde certifikace plně respektuje ochranu životního prostředí a šetrné využívání zdrojů. Standardy environmentální kvality služeb v oblasti cestovního ruchu reprezentuje značka Ekologicky šetrná služba (certifikace prostřednictvím Agentury CENIA). Evropský systém kvality služeb je ošetřen udělením značky „European Flower“ – doposud 12 certifikací, (toto prestižní ocenění bylo uděleno např. zařízení cestovního ruchu Hostětín – Bílé Karpaty). Vlastní certifikace destinací se plánuje v budoucnu. Jako destinace udržitelného cestovního ruchu se postupně etabluje značka Národního geoparku (viz vše), která je udělována na 4 roky územím, které splňují pravidla Charty národních geoparků ČR. Dalším modelem blížícím se ekologické certifikaci destinací cestovního ruchu je evropská soutěž EDEN (Destination of Excellence), v rámci níž se každoročně vyhlašuje v určité tématické oblasti destinace vynikající svou udržitelností a nepatřící mezi exponované turistické destinace.

- Pečovat o krajinu rozvojem venkovské turistiky, ekoturistiky a ekoagroturistiky, využívat tuto formu turistiky pro výchovu návštěvníků a nepřímo i místních obyvatel k vytváření si vztahu, a tím i zodpovědnému přístupu k tvorbě, zhodnocování a ochraně životního prostředí;

Plněno průběžně. Podpora rozvoje venkovské turistiky a agroturistiky se realizuje v souladu se zaváděním Národních standardů kvality ve vybraných sektorech cestovního ruchu. Cílem aktivit ve venkovském prostoru je zlepšit úroveň a kvalitu v jednotlivých

segmentech venkovského cestovního ruchu (např. ubytování v soukromí, kempy a chatové osady, turistické značené cesty, jezdecké stezky, nabídka hipoterapie). V současné době je k dispozici více než 1 000 zařízení venkovské turistiky s příslušnou certifikací služeb a produktu – Prázdniny na venkově.

- Podporovat rozvoj environmentálně šetrných dopravních systémů ve všech oblastech cestovního ruchu, podporovat veřejnou hromadnou dopravu, zejména ve chráněných krajinných oblastech, národních parcích a v historických městech, a omezit tak individuální automobilovou dopravu v těchto oblastech;

Plněno průběžně. Podporovány jsou ekologicky šetrné způsoby dopravy hlavně v chráněných územích (CHKO, NP) zaváděním autobusových linek na kterých jsou používány ekologické autobusy. Omezování individuální dopravy prováděno zaváděním sezónních turistických autobusových linek s propojením hlavních turisticky atraktivních cílů území. Součástí komplexních turistických produktů a nabídek oblastí jsou zároveň uplatňovány a zapojovány místní dopravní obslužné systémy – např. železnice. Podpora bezpečné a udržitelné dopravy probíhá např. i prostřednictvím Zdravých měst, Místní agendy 21 nebo ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Příkladem dobré praxe jsou např. turisticky atraktivní výlety úzkokolejkou – Jindřichův Hradec ve směru na Novou Bystřici a Osoblažsko. Pozitivně se vytvářejí podmínky i pro rozšiřování sítě cyklotras po bývalých drážních tělesech (např. na Českolipsku).

- Adaptovat stávající nevyužité hospodářské budovy pro ubytovací, restaurační a informační služby;

Plněno částečně. Dané opatření implementováno v rámci Státní koncepce cestovního ruchu na období 2007-2013. Základem je rekonstrukce a zkvalitnění základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. Podpora využívání starých hospodářských budov i v rámci budování sítě center šetrné turistiky, kde se upřednostňují stávající objekty, případně jejich rekonstrukce. (např. revitalizace bývalé továrny pro cestovní ruch v Krásné Lípě).

- Ustavit regionální rady pro udržitelný rozvoj v jednotlivých vyšších územních samosprávných celcích;

Neplněno. V rámci Rady vlády pro udržitelný rozvoj působí pracovní skupina pro koordinaci krajských koncepcí udržitelného rozvoje, jejíž členové jsou zástupci krajských úřadů. Samostatné krajské rady nejsou ustanoveny. V souladu s § 9 stavebního zákona se umožňuje pro správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností, aby starosta, se souhlasem obcí v jejím správním obvodu, zřídil jako zvláštní orgán této obce Radu obcí pro udržitelný rozvoj území.

- Podporovat města a obce při realizaci jejich záměrů v oblasti životního prostředí, zvláště pokud tyto záměry nebo zamýšlené dopady přesahují hranice jedné obce, popř. pokud jsou nad finančními možnostmi obcí;

Plněno. Obce a města jsou podporovány prostřednictvím rozličných dotačních titulů zaměřených na ozelenění, a zlepšení životního prostředí ve městech a obcích. Z národních dotačních titulů jde například o program Podpora obnovy přirozených funkcí

krajiny, z evropských fondů jde například o programy LEADER+, Program rozvoje venkova na období 2007 – 2013, Operační program životní prostředí na období 2007 – 2013 Program přeshraniční spolupráce – Cíl 3 a INTERREG III. Dopady přesahující hranice jsou žádoucí zvláště u regionálních projektů a podpor, u kterých jsou žadatelé širší zájmová sdružení, mikroregiony a místní akční skupiny.

- Podporovat a chránit krajinný ráz území a jeho prvky jako jsou např. osamělé stromy, zelené pásy podél silnic a cest, zdroje pitné vody, mokřady a drobné vodní nádrže a toky, monitorovat výskyt zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin;

Plněno částečně. Možnost získání finančních prostředků z různých dotačních titulů zaměřených na ozelenění, zelené pásy, revitalizace apod. např. Program péče o krajinu, Program revitalizace říčních systémů, program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, Program péče o urbanizované prostředí, Program péče o přírodní prostředí MŽP apod. Od roku 2007 Operační program životní prostředí.

- Podporovat programy, které souvisejí s péčí o přírodu a krajinu, a nejenom ty, které jsou orientovány na zemědělskou půdu;

Plněno průběžně. Realizované v rámci programů MŽP, MZe a MMR, jedná se např. o Program péče o krajinu, Program revitalizace říčních systémů, , program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Program péče o urbanizované prostředí (ukončen v roce 2008), Podpora obnovy a rozvoje venkova, agro-environmentální programy Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013 a od roku 2007 také Operační program životní prostředí. Příkladem dobré praxe je např. aktivita pro ochranu biologické krajinné rozmanitosti, realizované ČSOP Kosenka – Evropský strom roku oskeruše v Bílých Karpatech ve spolupráci s Nadací partnerství).

- Provázat program obnovy venkova s realizací Místní agentury 21;

Plněno částečně. Financování programu obnovy venkova převedeno do kompetence krajů, záleží na tom, kdo Program obnovy venkova naplňuje a zda realizace programů akceptuje místní zapojení do Místní agentury 21 prostřednictvím např. místních akčních skupin.

- Zajišťovat podmínky pro pěší, příp. cyklistickou přístupnost krajiny rekonstrukcí a zřizováním polích a lesních cest v souvislosti s prováděnými pozemkovými úpravami, jako nástrojem realizace péče o krajinu;

Plněno průběžně. V lesích podporováno naplňováním principu obecného užívání lesů – Program Lesy 2000 (rekreační vybavení podél lesních cyklostezek a cyklotras). Nad rámec běžné investice do lesní cesty bude potřeba další finanční zabezpečení ke zlepšování kvality povrchů cest. Rozsah lesních cest je postačující. V krajině však stále chybí polní cesty spojující obce, které lze zároveň využít pro pěší a cyklistickou dopravu. Podpora možná také z Programu rozvoje venkova na období 2007 – 2013, Operačního programu životní prostředí na období 2007 – 2013 a dalších národních zdrojů zaměřených na ochranu přírody a krajiny a obnovu venkova.

- Podporovat vytváření pěších zón v centrech měst či v jejich historicky cenných částech a usnadnit jejich dostupnost pro cyklisty

Plněno. Podpora pěších zón ve městech v rámci programů MŽP jako klidové oblasti centra měst.

- Revitalizovat železniční tratě a železniční stanice, jako možná centra služeb pro ekologicky šetrnou pěší turistiku a cykloturistiku;

Plněno průběžně. Aktivita v oblasti rozvoje služeb šetrné turistiky a cykloturistiky se realizují v souladu s Národní strategií rozvoje cyklistické dopravy (společná aktivita resortů MMR, MŽP a Ministerstva dopravy). Na realizaci revitalizace bývalých železničních tratí pro cykloturistiku se podílejí i zainteresované kraje v rámci Regionálních operačních programů.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti regionálního rozvoje, obnovy venkova a cestovního ruchu

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
3	11	4	1

S ohledem na vyhodnocení aktivit o oblasti regionálního rozvoje venkova a cestovního ruchu nelze podle našeho názoru bodovat tabulku s ohledem na skutečnost, že jde o proces zlepšování kvality udržitelnosti rozvoje v regionech, ve venkovském prostoru a v cestovním ruchu.

Nástroje realizace SPŽP

1. Zvyšování povědomí veřejnosti v otázkách životního prostředí, environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Státní politika životního prostředí byla konkretizována usnesením vlády č. 1048/2000 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ČR a následně jeho Akčními plány (naposledy na léta 2010-2012 dle usnesení vlády č. 1302 dne 19. října 2009.

Novým nástrojem Státní politiky životního prostředí je Environmentální poradenství (dále jen poradenství.) Na základě usnesení vlády č. 408/2008 byl schválen Rozvojový program environmentálního poradenství, ke kterému byl zpracován Realizační plán Rozvojového programu environmentálního poradenství v České republice na roky 2010 – 2013 na základě usnesení vlády č. 1303/2009.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- realizovat Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR a zajistit jeho provázanost s ostatními programy;

Plněno. Státní program EVVO je realizován průběžně. Dne 11. 10. 2006 vzala vláda usnesením č. 1155 na vědomí výsledky plnění Akčního plánu EVVO za léta 2004-06 a schválila Akční plán na léta 2007-09. Aktuální Akční plán SP EVVO na léta 2010-2012 s výhledem do roku 2015 byl schválen usnesením vlády č. 1302 dne 19. října 2009. Provázanost zajištěna se Strategií vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR (2008-2015) se Strategií celoživotního vzdělávání ČR aj.

- zohlednit cíle Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR v související právní úpravě – novela zákona 123/98 Sb. o právu na informace o životním prostředí;

Plněno. Novelou zákona 123/1998 Sb. tedy zákonem č. 6/2005 Sb. byl nově formulován § 10a – aktivní šíření informací a § 13 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.

- ratifikovat Aarhuskou úmluvu, prosadit její uplatnění v praxi a rozšíření okruhu úpravy i na GMO;

Plněno. Ratifikace úmluvy proběhla v roce 2004 (S. m. s. 124/2004). V roce 2005 byl na Zasedání smluvních stran Aarhuské úmluvy v Almaty přijat dodatek, který upřesňuje postupy v informování a účasti veřejnosti při rozhodování o záměrném uvolňování GMO do životního prostředí. Vláda ČR dala souhlas k návrhu na přijetí změny svým usnesením č. 299 z 28. března 2007. S ratifikací změny Aarhuské úmluvy vyslovil souhlas Senát PČR dne 19. července 2007 usnesením č. 177 a Poslanecká sněmovna PČR dne 30. října 2007 usnesením č. 468.

- zavést povinné environmentální vzdělávání na základních školách;

Splněno. Byl schválen rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání s účinností od 1.9.2007. Jedním ze šesti povinných průřezových vzdělávacích témat je environmentální výchova. Podpora implementace průřezového tématu environmentální výchova je podporována mj. z Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. Vstoupily v platnost Rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání (RVP PV), základní vzdělávání (RVP ZV), gymnázia (RVP G), gymnázia se sportovní přípravou (RVP GSP), střední odborné vzdělávání (RVP SOV), byla přijata Vyhláška o Další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) a na ni navazující Standard DVPP v oblasti EVVO.

- podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu na všech stupních škol, včetně mimoškolních aktivit, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a v hromadných sdělovacích prostředcích;

Plněno průběžně. Realizuje se rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, od 1. 9. 2007 se realizuje rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, a v současné době jsou již platné i rámcové vzdělávací programy pro gymnaziální vzdělávání (čtyřletý obor) a pro střední odborné vzdělávání. Součástí vzdělávacích programů je povinné průřezové téma - environmentální výchova. METODICKÝ POKYN k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě ve škole a školských zařízeních z roku 2001 byl novelizován Metodickým pokynem MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) č.j. Č. j. 16745/2008 – 22, který byl schválen 27. října 2008. Předcházející Metodický pokyn k EVVO č. j. 32 338/2000-22 platil od roku 2001. Od té doby došlo k významnému vývoji v samotné oblasti EVVO i v přijímání nové školské legislativy, zejména vstoupily v platnost Rámcové vzdělávací programy.

MŠMT v letech 2003 – 2009 vyhlásilo 7x program na podporu činnosti občanských organizací a NNO v environmentální oblasti podpory neziskových organizací, které jsou zaměřené na školní a mimoškolní environmentální výchovu a podporuje zapojení škol do mezinárodních ekologických projektů. V letech 2008 -2009 byl 2x vyhlášen rozvojový program na podporu EVVO ve školách. V roce 2010 nebyl program z důvodu nedostatku finančních prostředků vyhlášen.

Mimopražské školy mohou pro rozvoj EVVO využít prostředků v rámci projektu Peníze školám – v rámci oblasti podpory přírodovědné gramotnosti.

V rámci plnění vybraných úkolů vyplývajících z usnesení vlády č. 1048/2000 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR a z usnesení vlády č. 1155/2006 (Akčního plánu na léta 2007-2009) byla v roce 2008 vyhlášena veřejná zakázka k administraci Národní sítě EVVO. K administraci NS EVVO bylo ve výběrovém řízení vybráno Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina. NS EVVO byla dle platné smlouvy MŠMT společně s MŽP finančně podporována v letech 2008 – 2010.“

V roce 2008 byla zadána MŠMT veřejná zakázka malého rozsahu na zpracování Analýzy stavu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty - zmapování, popis a vyhodnocení současného stavu zajištění EVVO v počátečním vzdělávání na území České republiky. Výsledky analýzy jsou zveřejněny na webu MŠMT.

MŠMT zpracovalo Standard pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti environmentálního vzdělávání (Č.j.: 10 197/2005-22), podle něhož se akreditují

vzdělávací programy pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO. Na základě Standardu byly také rozpracovány kritéria pro specializační studium pro koordinátory EVVO na školách a již cca od roku 2008 probíhají kurzy příslušné kurzy DVPP (zpravidla financované z prostředků Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost).

Systémově je vzdělávání pedagogických pracovníků, ale i dalších odborných skupin podporováno každoročně v rámci programu Národní síť EVVO (v letech 2008-2010 ve spolupráci MŽP a MŠMT). Mimoškolní aktivity jsou ad hoc financovány z dotačního řízení MŽP na podporu projektů NNO (ročně několik projektů). Vzdělávání pracovníků v hromadných sdělovacích prostředcích se zatím nepodařilo zrealizovat.

- podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu pracovníků veřejné správy, volených zastupitelů, poslanců a senátorů podle diferencovaných vzdělávacích programů;

Plněno částečně. Probíhá částečně u nově nastupujících pracovníků státní správy a samosprávy. U volených zástupců se záměr nerealizuje, pouze jsou vydávány publikace pro jejich potřebu (např. Ochrana životního prostředí v nejmenších obcích, Stát, kraj, obec a občan v ochraně ŽP, Přehled environmentálního práva atd.).

Na půdě MŠMT je environmentální problematika zařazena v rámci úvodního vstupního vzdělávání pro nové pracovníky MŠMT ve smyslu UV č. ,154/2005

Na půdě MŽP je připravován systémový projekt do OPVK, který je zaměřen na tvorbu systému dalšího environmentálního vzdělávání, popř. projekt do OPLZZ zaměřený čistě na systém vzdělávání veřejné správy. O podpoře těchto projektů se jedná.

- rozvojem environmentálního vzdělávání, výchovy, osvěty včetně poradenství posilovat zájem a podporu účasti občanů v rozhodovacím procesu při řešení environmentálních problémů;

Plněno průběžně. Je realizováno např. Grantové schéma MŽP Síť středisek a center EVVO a ekologických poraden. MŽP podporuje zapojování veřejnosti např. v rámci témat každoročního dotačního řízení MŽP na podporu projektů NNO a zejména z prostředků národních programů SFŽP (v letech 2008-2010 cca 20 mil. Kč ročně).

Veřejnost je informována o probíhajících řízeních v oblasti životního prostředí na informačních portálech, jako jsou:

- *Informační systém EIA/SEA - <http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>;
<http://eia.cenia.cz/sea/koncepce/prehled.php>*
- *Webové stránky asociace Zelený kruh – www.ucastverejnosti.cz*
- *IPPC web: www.ippc.cz*
- *Portál veřejné správy: www.portal.gov.cz*
- *Webové stránky Ministerstva životního prostředí: www.mzp.cz*

V červenci 2007 vytvořilo MŽP na svých webových stránkách sekci Připravovaná legislativa, kam umísťuje všechny návrhy právních předpisů ve své působnosti včetně průvodních dokumentů a informací o stavu projednání.

V současnosti dochází ke schvalování certifikačních pravidel pro ekoporadny, které mají zajistit plnění druhé tematické oblasti Realizačního plánu, kde jsou požadavky na zajištění kvality environmentálních služeb.

- podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu podnikatelské sféry, zemědělců a zaměstnanců služeb;

Plněno průběžně, částečně vydávání publikací (např. Ochrana ŽP v nejmenších podnicích, edice Planeta) pro jednotlivé cílové skupiny.

Pro cílové skupiny jako zemědělci, či zástupci měst a obcí, byly podpořeny síťové projekty v rámci programu OPRLZ – Síť environmentálních informačních a poradenských center. V současnosti je podpora možná z prostředků národního programu SFŽP (v letech 2008-2010 cca 20 mil. Kč ročně).

- podporovat environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu nestátních neziskových organizací, podporovat činnost nestátních neziskových organizací, které zajišťují environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu včetně poradenství a hodnotit a využívat jejich schopnosti a aktivity jako významnou veřejně prospěšnou práci;

Probíhá v rámci omezených možností rozpočtu.

MŽP podporuje vzdělávání pracovníků NNO např. v rámci témat každoročního dotačního řízení MŽP na podporu projektů NNO a zejména z prostředků národních programů SFŽP (v letech 2008-2010 cca 20 mil. Kč ročně). Systémově je vzdělávání pracovníků středisek EVVO začleněno v programu Národní síť EVVO.

MŽP chystá dvě výzvy z prostředků národních programů SFŽP na metodickou podporu ekoporadnám a na podporu nově vznikajících i stávajících ekoporaden.

MŠMT v letech 2003 – 2009 vyhlásilo MŠMT 7x program na podporu činnosti občanských sdružení a NNO v environmentální oblasti podpory neziskových organizací, které jsou zaměřené na školní a mimoškolní environmentální výchovu a podporuje zapojení škol do mezinárodních ekologických projektů. V roce 2010 nebyl program z důvodu nedostatku finančních prostředků vyhlášen.

- začlenit studium environmentálně orientované akustiky do programu výuky na vybraných vysokých školách;

Neplněno. Na vysokých školách je sice přednášena fyzikální a technická akustika, avšak bez zaměření na životní prostředí. V praxi pak chybí příslušní odborníci. Běžnou součástí přednášek Fyzika na přírodovědeckých fakultách, pedagogických fakultách, technických, zemědělských univerzitách, VŠCHT, ale i na AMU jsou části AKUSTIKA, jako součást fyziky. Ve všech případech jsou v přednáškách uváděny pojmy intenzita zvuku, hladina zvuku, zvuková hladina a hladiny zvuku (v db) v životním prostředí. Často jsou v přednáškách uváděny hodnoty v dopoledních a večerních hodinách v souladu s povolenými hodnotami z nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. Orientace na životní prostředí je doprovázena pojmy prostorová akustika, hlukový audit. Jsou-li dále uváděny metody měření používané pro měření akustické intenzity není nutné začleňovat „environmentální orientovanou akustiku“ jako samostatný studijní program či obor na vysokých školách.

- začlenit postupy a metody hodnocení nebezpečnosti a rizika nebezpečných látek do výuky na vybraných vysokých školách;

Plněno částečně. Oblast toxikologie pokrývá jen část dané problematiky. Na PřF UK je dále přednášena Migrace látek v životním prostředí, se zaměřením na rizikové látky. Podobně je na zemědělských univerzitách (ZU Praha, JČ univerzita České Budějovice, Mendelova univerzita Brno) zařazena tato problematika v návaznosti na ochranu půd a vodních zdrojů. Na vysokých školách (MU, UK v Praze, UP v Olomouci, VUT v Brně) se dále uskutečňuje studijní obor Chemie životního prostředí, studijní obor Chemie a toxikologie životního prostředí (VŠCHT v Praze), studijní obor Chemie a technologie ochrany životního prostředí (VŠCHT v Praze, VUT v Brně), studijní obor Technika životního prostředí (ČVUT v Praze), studijní obor Technika životního prostředí, tepelná a procesní technika (ČVUT v Praze), studijní obor Tepelná technika a životní prostředí (VŠB-TU Ostrava), studijní obor Technika tvorby a ochrany životního prostředí (VŠB-TU Ostrava) a studijní obor Ekotoxikologie (MU), studijní obor Toxikologie a analýza škodlivin (UJEP v Ústí n. Labem), studijní obor Klinická a toxikologická analýza (UK v Praze), studijní obor Chemie a toxikologie životního prostředí (VŠCHT v Praze) a studijní obor Řízení environmentálních rizik (UTB ve Zlíně).

- podporovat šíření informací o:
 - environmentálním vzdělávání, výchově, osvětě, poradenství a zacházení s informacemi
 - předpokladech a principech udržitelného rozvoje
 - právu na informace o životním prostředí
 - šetrném chování k přírodě a přírodním zdrojům ve všech pozitivních i negativních souvislostech
 - ekologickém zemědělství a souvislostech ve vztahu ke zdraví a k péči o krajinu
 - zdravém životním stylu
 - možnostech ekologicky šetrné turistiky
 - nebezpečných látkách
 - zdrojích znečištění nebezpečnými látkami
 - GMO a rizikových látkách
 - obsahu rizikových látek ve spotřebitelských produktech, v potravinových produktech
 - o obnovitelných zdrojích energie a úsporách energie;
 - vychovávat veřejnost k preventivní opatrnosti vzhledem k chemickým látkám a GMO;
 - zvýšit právní povědomí veřejnosti ve věcech životního prostředí včetně důvodů, příčin, následků a dalších souvislostí.

Opatření je plněno v rámci možností. Bude dále plněno v rámci nových vzdělávacích programů pro předškolní, základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání a v rámci vyhlášených programů podpory neziskových organizací, zaměřených na školní a mimoškolní EVVO. Problematika je zařazena do příslušných RVP. V roce 2008 byla schválena Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj usnesením vlády č. 851 ze dne 9.7. 2008. na webu MŠMT a metodickém portálu www.rvp.cz jsou zveřejňovány aktuální

informace, na webu MŠMT je proklik na MŽP, Mze (webové stránky EU Bezpečnost potravin) a MV – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru – (problematika ochrany člověka za mimořádných událostí). MŠMT uděluje záštity projektům zaměřeným na uvedená témata a podporuje informaci o nových publikacích - např. podpora vydání publikace "Příběh starého dubu" (M. Hrušková, A. Sloupová, J. Turek), publikace "O zvířatech a lidech" (Novák, Plesník). . Rozvojem Geoportálu INSPIRE a specializovaných portálů organizací resortu lze usnadnit poslání MŠMT při výchově a vzdělávání.

Na **centrální úrovni** je každý rok zpracovávána **Zpráva o životním prostředí České republiky**, která shrnuje aktuální poznatky o stavu a vývoji jednotlivých složek životního prostředí, vlivu hospodářských sektorů na životní prostředí, nástrojích politiky životního prostředí, dopadech současného stavu životního prostředí na lidské zdraví a ekosystémy a o stavu životního prostředí v mezinárodním kontextu. Kromě zpráv o stavu ŽP je vydávána periodická publikace **Statistická ročenka životního prostředí České republiky**, která podává ucelený pohled na stav životního prostředí v ČR, prostřednictvím konkrétních údajů o základních příčinách změn životního prostředí a ovlivňujících faktorech, údajů o stavu složek životního prostředí, některých důsledcích změn a nástrojích, kterými lze řídit a ovlivňovat politiku tvorby a ochrany životního prostředí.

Informace vztahující se k životnímu prostředí jsou předávány Ministerstvu životního prostředí i z některých dalších ministerstev. Například Ministerstvo financí takto předává k dalšímu zpracování údaje o výdajích na ochranu životního prostředí ze státního rozpočtu v členění za ústředně a místně řízené organizace.

Obdobně jsou zpracovávány i zprávy o stavu životního prostředí v jednotlivých krajích. Vydávány a zveřejňovány jsou také přehledy největších znečišťovatelů z **Integrovaného registru znečišťování (IRZ)**. Od roku 2008 upravuje fungování IRZ samostatný právní předpis – zákon č. 25/2008, o integrovaném registru znečišťování, kterým se stanoví seznam znečišťujících látek a prahových hodnot a údaje požadované pro ohlašování do integrovaného registru znečišťování životního prostředí. Oba právní předpisy v návaznosti na evropské nařízení o Evropském registru úniků a přenosů znečišťujících látek (č. 166/2006/ES) dotváří rozsah požadovaných údajů ohlašovaných do IRZ od ohlašovacího roku 2009. ČR ratifikovala také Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek. Dále existují různé databáze a informační systémy provozované i dalšími subjekty – MŽP, CENIA, GEOFOND, AOPK ČR, ČHMÚ apod.

V roce 2007 byly v souladu s požadavky Směrnice 2002/49 pořizeny Ministerstvem zdravotnictví **strategické hlukové mapy ČR**. Informace o výsledcích strategického hlukového mapování jsou poskytovány jak v sídle MZd, tak na informačním serveru MZd. Ministerstvo zdravotnictví zveřejňuje také informace o pitné vodě a vodě ke koupání podle zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Každoročně je vydávána **Ročenka ekologického zemědělství**, která shrnuje informace o ekologickém zemědělství a bioproduktech v ČR. Další informace relevantní k předmětu Úmluvy shromažďuje Ministerstvo zemědělství například v programu "Monitoring cizorodých látek", který zahrnuje sledování cizorodých látek v potravním řetězci, nejen v potravinách, ale i v surovinách. Sledování začíná již ve vstupech do potravního řetězce, tedy v krmivech, v půdě, vodě, ovzduší, v lesních a vodních ekosystémech, tj. začíná tam, kde může dojít k ovlivnění bezpečnosti potravin. Výsledky jsou každoročně vyhodnocovány a zveřejňovány. Některé údaje o indikátorech kvality životního prostředí jsou obsaženy také v pravidelně vydávané publikaci „Zemědělství“.

Informace o životním prostředí poskytují formou ročenek nebo webových prezentací i **města a obce** ČR. Zvyšuje se podíl využití internetu, např. k zodpovídání nejčastějších dotazů občanů.

Je zprovozněn **integrovaný registr znečišťování** a informační systém plnění ohlašovacích povinností (ISPOP), přes který znečišťovatelé mají zákonnou povinnost nahlašovat vypouštěné znečišťující látky do prostředí (zákon č. 25/2008, o integrovaném registru znečišťování). Podniky a firmy, které disponují výrobky s certifikátem opravňujícím k užívání značky „ekologicky šetrný výrobek“ a které aplikovaly systém environmentálního řízení/auditu, využívají komparativních výhod a většinou informují prostřednictvím dostupných informačních zdrojů veřejnost o těchto aktivitách.

Systematické zveřejňování materiálů o jednáních s veřejností o záležitostech, kterých se dotýká Aarhuská úmluva, nebylo zatím zavedeno. Informace o těchto jednáních jsou zveřejňovány ad hoc, mj. prostřednictvím MŽP podporovaného portálu www.ucastverejnosti.cz.

Poskytování informací o **ekologicky šetrných výrobcích** je zajišťováno prostřednictvím internetových stránek www.ekoznacka.cz, popř. prostřednictvím www.eco-label.com v případě evropské ekoznačky. Veřejnost je informována o těchto výrobcích mj. na klíčových akcích pro veřejnost souvisejících s problematikou životního prostředí (veletrhy, udělování cen ministra životního prostředí apod.). Popularizace probíhá i prostřednictvím programů středisek ekologické výchovy podporovaných z dotačních programů MŽP, prostřednictvím specializovaného programu CENIA pro základní školy aj. viz také výše - bod

V roce 2008 byl zřízen speciální internetový portál věnovaný poradenství www.ekoporadny.cz a proběhla celostátní kampaň propagující poradenství. Dále MŽP připravuje kampaň na propagaci poradenství a certifikovaných ekoporaden z rozpočtu ministerstva.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti vzdělávání

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
4	3	2	1

2. Právní nástroje

Vstup ČR do EU znamenal významnou změnu i v oblasti legislativy – podoba právních předpisů na ochranu životního prostředí není již výlučně věcí vnitrostátního zákonodárce, nýbrž je možno ji ovlivnit již při projednávání návrhů právních předpisů ES (směrnic a nařízení) – tak tomu bylo například v oblasti odpadů. Na vnitrostátní úrovni docházelo průběžně k transpozici, resp. adaptaci nových právních předpisů ES (např. oblast obchodování s emisními povolenkami, ovzduší, odpady), změnu ve vztahu k předpisům na ochranu životního prostředí představuje od počátku roku 2007 rovněž nový stavební zákon. Zákon o životním prostředí je ve fázi přípravy věcného záměru, za jeho klíčové prvky lze považovat oblast organizace veřejné správy při ochraně životního prostředí, systematiku ekonomických nástrojů či koncepci povolovacích řízení. S tím souvisí i účast veřejnosti v povolovacích

procesech, kde se vláda přímo ve svém programovém prohlášení zavázala zachovat stávající úroveň účasti veřejnosti na rozhodování v oblasti životního prostředí.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- transponovat směrnice ES, popř. adaptovat právní řád nařízením ES, jak přísluší členským státům Evropské unie;

Plněno průběžně s přijímáním nových právních předpisů na úrovni ES – v současné době je např. v připomínkovém řízení návrh zákona o předcházení a nápravě ekologické újmy a o změně některých zákonů, který transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.

- aktivně se podílet na tvorbě právních předpisů ES a při jejich přípravě důsledně prosazovat hlediska ochrany životního prostředí v České republice;

Plněno průběžně – ČR např. vystupovala velmi aktivně při projednávání návrhu nové rámcové směrnice o odpadech, která byla zveřejněna jako doprovodný legislativní návrh k Tématické strategii k předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci. Nyní je třeba transponovat do české legislativy např. programy prevence vzniku odpadů jako součást nového Plánu odpadového hospodářství, zavedené touto směrnicí.

- ve spolupráci MMR, MŽP a MV dokončit přípravu nového stavebního zákona, posilujícího důraz na udržitelnost rozvoje území;

Splněno – nové předpisy v oblasti stavebního práva (stavební zákon, související tzv. změnový zákon, zákon o vyvlastnění) schváleny v březnu 2006 a nabývají účinnosti k 1. 1. 2007.

- na základě analýzy horního práva a související právní úpravy v jednotlivých zemích EU navrhnout změny právních předpisů s cílem dosáhnout úrovně legislativy a administrativních postupů uplatňovaných v zemích EU a více posílit zakotvení environmentálního dohledu nad těžbou, účasti obcí a veřejnosti v našem právním řádu;

Plněno průběžně – analýzu horního práva a s ním související legislativu členských zemí EU prováděl Český báňský úřad jako opatření vyplývající ze Státní surovinové politiky (1999); k posílení aspektů ochrany životního prostředí v souvislosti s těžební činností došlo např. prostřednictvím novely horního zákona (zákon č. 313/2006 Sb.), na jejímž základě musí být peněžní prostředky ve výši odpovídající finanční rezervě k zajištění sanace a rekultivace pozemků dotčených těžbou uloženy na zvláštním vázaném účtu.

- připravit věcný záměr nového zákona o životním prostředí, který bude integrovat společné znaky a instituty složkových právních předpisů a sjednotí základní pojmy, ekonomické nástroje a sankce v souladu s potřebami ochrany životního prostředí;

Plněno částečně – zpracován návrh věcného záměru obecné části a dále vybraných kapitol (ovzduší, ochrana ozónové vrstvy Země, ochrana vod, GMO) zvláštní části, v současné době probíhají v souvislosti s projednáváním návrhu intenzivní diskuse

zejména o novém, racionálnějším modelu veřejné správy v oblasti ochrany životního prostředí.

- připravit paragrafované znění návrhu nového zákona o životním prostředí;
Neplněno - bude plněno až v závislosti na schválení věcného záměru zákona o životním prostředí vládou.
- zvážit účelnost a možnosti další kodifikace práva životního prostředí, vedle nového zákona o životním prostředí, který by měl obsáhnout jeho obecnou část;
Plněno částečně – navrženo, aby zákon o životním prostředí obsahoval vedle obecné části i část zvláštní obsahující zejména úpravu jednotlivých složek, v současné době probíhají diskuse a jednáno o rozsahu zvláštní části (zejména, zda v ní má být i ochrana přírody a krajiny).
- ochraňovat vydobyté demokratické prvky práva životního prostředí (právo na informace, účast veřejnosti, tzv. přístup ke spravedlnosti) a usilovat o jejich další posílení.
Plněno – např. tzv. aktivní šíření informací o životním prostředí výrazně podpořeno poslední novelou zákona č. 123/1998 Sb. (zákon č. 6/2005 Sb.)

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti právních nástrojů

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	3	2	1

3. Ekonomické nástroje

Během posuzovaného období bylo vytvořeno několik nových ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí a došlo k řadě revizím nástrojů již existujících.

K ekonomickým nástrojům ochrany životního prostředí přibylo obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, jehož cílem je ochrana klimatu. Vznikly nástroje pro podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, tj. tzv. zelený bonus a garantovaná výkupní cena. Vytvořeny byly tři nové spotřební, energetické, daně (daň z pevných paliv, daň ze zemního plynu a daň z elektřiny), které by měly přispět k efektivnějšímu využívání energií. Do zákona o odpadech byl zakomponován poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků.

Dále došlo k řadě revizím nástrojů již existujících. Například byly upraveny odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu tak, aby bylo znevýhodněno odnímání hodnotnější půdy. Přípravuje se nový systém poplatků pro nový zákon o odpadech. V rámci nového zákona o ochraně ovzduší by mělo dojít ke snížení rozsahu zpoplatnění a zároveň postupnému navýšení sazby u poplatků za znečišťování ovzduší.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP:

- Zpracovat koncepci ekonomických nástrojů jako strategický dokument, který bude východiskem pro nové přístupy k aplikaci ekonomických nástrojů po vstupu České republiky do Evropské unie:

Splněno. Materiál Koncepce ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí byl zpracován a schválen poradou vedení MŽP v roce 2007. Závěrečná doporučení jsou zvažována a uplatňována průběžně při přípravě úprav stávajících či návrhů nových ekonomických nástrojů v jednotlivých složkových zákonech v působnosti resortu životního prostředí. Zároveň byl v roce 2008 schválen materiál Strategie použití ekonomických nástrojů k ochraně životního prostředí, který již obsahoval některé konkrétní návrhy pro úpravu systémů poplatků v oblastech ochrany ovzduší, ochrany vod a odpadového hospodářství.

- Připravit realizaci ekologické daňové reformy:

Splněno částečně. Realizována byla první etapa ekologické daňové reformy, která spočívala v transpozici směrnice 2003/96/ES, o zdanění energetických produktů a elektřiny. Od 1.1.2008 se tak v ČR uplatňují tři nové spotřební, energetické daně – daň z pevných paliv, daň ze zemního plynu a daň z elektřiny (upraveny zákonem č.261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů).

Návrh na průběh dalších etap ekologické daňové reformy, který předložilo MŽP, byl 5.1.2009 stažen z programu jednání vlády. Vzhledem k očekávanému návrhu revize směrnice 2003/96/ES (termín předložení Evropskou komisí byl již několikrát posunut) bylo rozhodnuto na národní úrovni nepřipravovat žádnou zásadní úpravu energetických daní, aby nedošlo k možným následným rozporům s budoucí legislativou na úrovni EU. Revize směrnice by měla přinést zejm. rozdělení energetických daní na dvě složky – složku vztaženou k energetickému obsahu paliva (tj. daň ve stávajícím pojetí) a složku zohledňující emisní potenciál jednotlivých paliv (emise CO₂).

- Připravit návrh souhrnné finanční politiky pro oblast životního prostředí, jehož součástí bude i koncepce a politika SFŽP ČR a koncepce využívání zahraničních finančních zdrojů:

Splněno. V rámci využívání zahraničních finančních zdrojů (Fond soudržnosti a strukturální fondy) se realizuje Operační program životní prostředí pro další programové období 2007 -2013.

- Posílit výdaje ze státního rozpočtu na životní prostředí:

Plněno průběžně. Výdaje ze státního rozpočtu na ochranu životního prostředí se zvyšují a to z 6,0 mld. Kč v roce 2003, 6,6 mld. Kč v roce 2004, na 7,5 mld. Kč v roce 2005. Výrazný nárůst výdajů ze státního rozpočtu můžeme pozorovat v roce 2006 (16,3 mld. Kč) a 2007 (18,2 mld. Kč), kdy došlo k zapojení finančních prostředků z evropských fondů do rozpočtových kapitol určených k financování ochrany životního prostředí v ČR. Tyto prostředky byly v roce 2008 převedeny přímo do nově připravených programů v oblasti ochrany životního prostředí, což způsobilo meziroční pokles výdajů z tohoto zdroje o 35 %

na 11,8 mld. Kč. V roce 2009 však opět došlo k **výraznému meziročnímu růstu**, a to zhruba o 4,7 mld. Kč na celkových 16,5 mld. Kč (+ 40 % oproti roku 2008).

Ve srovnání s rokem 2004 vzrostly vynaložené finanční prostředky v roce 2009 téměř **tříkrát**. Tento nárůst je skutečně razantní, lze jej vysvětlit především díky zainteresovanosti EU, která ČR od roku 2004 pomáhá financovat projekty směřující do ochrany životního prostředí, ze státního rozpočtu jsou vynakládány prostředky určené na kofinancování těchto projektů.

- V oblasti životního prostředí zaměřit dotační politiku ze státního rozpočtu i ze SFŽP prioritně na plnění závazků vyplývajících z vyjednávání s EU a z prioritních cílů SPŽP:

Plněno. Nejvíce finančních prostředků ze státního rozpočtu bylo v roce 2005 vynakládáno do oblasti ochrany biodiverzity a krajiny, nakládání s odpady a do oblasti ochrany vod. Ze státních fondů bylo nejvíce prostředků v roce 2005 vynaloženo do oblasti ochrany vod, ochrany ovzduší a ochrany biodiverzity a krajiny. Takto vynaložené prostředky přímo souvisí s plněním závazku vzniklých členstvím ČR v EU (např. implementací soustavy NATURA 2000, směrnice o čištění městských odpadních vod, směrnic z oblasti nakládání s odpady a plněním emisních a imisních limitů). V letech 2006 – 2010 však došlo k dramatickému poklesu finančních prostředků na tzv. managementová opatření v přírodě a krajině. Konkrétně se jedná o Program péče o krajinu, jehož rozpočet klesl za uvedené roky o 50%. Takto snížené výdaje stěží pokrývají mandatorní výdaje na ochranu přírody a krajiny a neposkytují prostor na jakýkoliv další rozvoj v péči o krajinu.

- Zajistit efektivní využívání zahraničních finančních zdrojů, zejména fondů EU:

Plněno průběžně. Realizuje se Operační program životní prostředí pro období 2007 – 2013 včetně metodických pokynů a manuálu pracovních postupů při zajištění využívání finančních prostředků z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů.

- Podporovat přímými i nepřímými způsoby využívání obnovitelných zdrojů energie a efektivní využívání energie a úspory energie:

Plněno. Od 1. března 2005 je v platnosti zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie. Jsou poskytovány podpory ze SFŽP a Operačního programu MPO. V rámci zpracovaného Operačního programu Životní prostředí bude podporována i priorita využívání obnovitelných zdrojů energie. Od 1.1.2008 byly zavedeny daně ze zemního plynu, elektřiny a pevných paliv (zákonem č.261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů - části 45-47), které by měly rovněž podpořit efektivnější využívání energií.

- Dopracovat systém ekonomických nástrojů pro oblast nakládání s odpady a obaly:

Plněno průběžně. Úprava ekonomických nástrojů pro oblast nakládání s odpady se připravuje pro nový zákon o odpadech (stav: příprava věcného záměru).

Zároveň jsou ekonomické nástroje součástí návrhu zákona o zpětném odběru vybraných výrobků s ukončenou životností, do jehož působnosti budou spadat také obaly (stav: příprava věcného záměru).

- Navrhnout ekonomické nástroje využitelné pro oblast ochrany přírody a krajiny:

Plněno průběžně. Účinnost stávajících nástrojů je průběžně sledována, jsou podávány návrhy na jejich úpravu např. poplatky za odnětí zemědělské půdy, za čerpání nerostných surovin apod. V ochraně přírody a krajiny jsou stále nejdůležitějším ekonomickým nástrojem dotace, v mnohem menší míře jsou využívány poplatky. Ve stávajícím finančním období Evropské unie 2007 – 2013 byly v rámci nových evropských dotačních programů zohledněny zájmy a cíle ochrany přírody v míře zásadně širší než tomu bylo do roku 2006. Národní dotační programy byly transformovány, aby byly komplementární k programům evropským. Byla tak vytvořena komplexní programová nabídka pro podporu různých opatření podle cíle, náročnosti realizace i typu žadatele (příjemce dotace). Účinnost národních programů však od roku 2009 citelně poklesla. Vzhledem k úsporným opatřením ve státním rozpočtu totiž nebyl vyčleněn dostatek finančních prostředků, které by (vyjma národního podílu na kofinancování evropských programů) potřeby národních programů pokryly.

Navrhnout širší spektrum ekonomických nástrojů využitelných v oblasti ochrany přírody a krajiny v České republice bylo cílem twinningového projektu “Strengthening Institutional Capacity for the Application of the Acquis Communautaire in the Nature Protection”, („Posilování institucionální výkonnosti při aplikaci evropského práva v ochraně přírody“). Tento projekt proběhl na Ministerstvu životního prostředí na přelomu let 2006 a 2007. Výsledky projektu jsou shrnuty v tzv. „doporučující studii“, která poukazuje na celou škálu možností, jak zvýšit účinnost stávajících nástrojů v ochraně přírody a na základě zahraničních zkušeností doporučuje pro ČR též zavedení nástrojů nových. Jak vyplývá z výsledků projektu, je spatřován potenciál ve vzniku víceúčelových podpor (přímé pozitivní dopady do více oblastí ochrany ŽP) a podpor orientovaných na cíl, tzn. nikoli na předem definovaná opatření. Studie též upozorňuje na skutečnost, že v porovnání s ostatními členskými státy nejsou v ČR rozvinuté systémy alternativního (nedotačního) financování ochrany přírody a krajiny, např. prostřednictvím poplatků, nadačních fondů či soukromého financování. Dosud chybí také metody odměňování ekosystémových služeb, tj. produktů ekosystémových funkcí. Detailním otázkám uplatnitelnosti navrhovaných nástrojů a jejich testování v prostředí ČR se projekt pochopitelně nemohl věnovat. Do budoucna je třeba tyto aspekty analyzovat prostřednictvím pilotních projektů.

Zásadní změnou prošly odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, kde byl zákonem č. 402/2010 Sb. zaveden nový způsob výpočtu základních sazeb odvodů.

- Zpracovat návrhy na zavedení nových obecních daní a dalších nástrojů na místní či regionální úrovni, které budou mimo jiné podporovat i ochranu ŽP a realizaci cílů SPŽP ČR:

Plněno částečně. Vedle existujících nástrojů (zejm. dle zákona o místních poplatcích) není zavádění nových daňových a poplatkových nástrojů na úrovni obcí ve větší míře reálné.

Dílčím nástrojem na místní úrovni se mohou stát poplatky za vstup a vjezd na území národních parků, jejichž návrh je v současné době dokončován.

- Zpracovat návrhy na možné využívání dalších (netradičních) ekonomických nástrojů a finančních zdrojů pro ochranu ŽP:

Plněno průběžně. Dne 1. března 2005 vešel v platnost zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie, který zavádí institut tzv. zeleného bonusu a výkupní ceny. Zákonem č. 695/2004 Sb. byl zaveden systém obchodování s emisemi skleníkových plynů. Tomuto úkolu se dále věnuje například twinningový projekt Ministerstva životního prostředí "Posilování institucionální kapacity pro aplikaci evropské legislativy v oblasti ochrany přírody".

Jako významný zdroj pro financování opatření ve vztahu ke změně klimatu (snižování emisí skleníkových plynů, energetické úspory, využívání OZE) byly využity prostředky z prodeje AAUs - pro financování programu Zelená úsporám.

- Využívat partnerství veřejného a soukromého sektoru:

Plněno průběžně. Financování prostřednictvím projektů PPP je v oblasti životního prostředí převážně využíváno na regionální úrovni. Projekty PPP jsou základem pro financování akcí v oblasti kvality vody, nakládání s opady ad.

- Postupně rozvíjet metodiku pro posuzování (hodnocení) dopadů legislativních a ekonomických opatření a pravidelně provádět u cílů a opatření SPŽP kvantifikaci celkových nákladů nutných k jejich zajištění a analýzu jejich ekonomické a environmentální efektivity:

Splněno. Od 1. listopadu 2007 se dle usnesení vlády č. 877/2007 o „Obecných zásadách pro hodnocení dopadů regulace“ provádí povinně u každého právního předpisu Analýza hodnocení dopadu regulace (tzv. RIA – z angl. Regulatory Impact Assessment). Důvodem zavedení RIA je zhodnotit dopady připravované regulace dříve, než je připraven právní předpis (nebo alespoň v souběhu s přípravou právního předpisu). Je zvažováno, zda využít regulace právní, či jiné prostředky regulace. Porovnávání nákladů a přínosů jednotlivých variant možných řešení na dotčené subjekty (státní rozpočet, podnikatelské subjekty, domácnosti apod.), umožňuje určit nejvhodnější variantu pro řešení problému.

Ekonomické analýzy jsou pravidelně zpracovávány nejen pro všechny návrhy legislativních předpisů, ale i pro zásadní strategické dokumenty resortu.

- Přehodnotit a komplexně upravit celkovou strukturu stávajícího systému plateb za znečišťování a využívání životního prostředí, řešit přitom zejména sjednocení celého systému a zjednodušení administrativních procedur spojených s ukládáním, vybíráním a vymáháním poplatků:

Plněno průběžně. Možnosti úpravy v oblasti ukládání, vybírání a vymáhání poplatků jsou zvažovány při přípravě jednotlivých legislativních návrhů. Ke snížení administrativy spojené s ukládáním došlo např. u poplatků za odběr podzemní vody (novela č. 150/2010 Sb.). Pro nový zákon o ochraně ovzduší byl připraven návrh systému poplatků, který je oproti dosavadnímu značně zjednodušen (počet zpoplatněných škodlivin by se měl zúžit na 4) a zároveň by měla být použita efektivnější úprava systému záloh než jaká je obsažena ve stávajícím zákoně. Pro zefektivnění a snížení administrativní zátěže poplatníků začal být postupně pro ohlašovací povinnosti (vč. hlášení množství emisí pro účely ukládání poplatků) podle některých složkových zákonů využíván ISPOP.

- U poplatků za znečišťování ovzduší připravit návrhy na postupný přechod od placení poplatků za vypouštění škodlivin do ovzduší k poplatkům za spotřebu paliv (tento přechod musí být koordinován s přípravou ekologické daňové reformy):

Neplněno. Poplatky za spotřebu paliv byly zavedeny ve formě daní ze zemního plynu, elektřiny a pevných paliv.

Úplné opuštění dosavadních poplatků za vypouštění škodlivin do ovzduší nebylo pro nový zákon o ochraně ovzduší vyhodnoceno jako vhodné, neboť výše zmíněné daně cílí spíše na ochranu klimatu a nejsou dostatečným ekonomickým nástrojem pro naplnění cílů v oblasti znečišťování ovzduší. Poplatky v novém zákoně by se však měly vztahovat pouze ke 4 hlavním škodlivinám a soustředit se na významné zdroje znečištění.

- Zpracovat návrhy na ekologickou složku poplatků za využívání povrchových vod:

Splněno částečně. Návrh byl zpracován pro poslední novelu vodního zákona. Tato novela zákona neprošla Poslaneckou sněmovnou.

- Zavést daňové úlevy či jiné ekonomické nástroje pro zvýhodnění podniků, které část z vytvořených finančních zdrojů alokují na ochranu životního prostředí, recyklaci nebo nové zpracování odpadů jako druhotných surovin:

Plněno částečně. Bylo realizováno např. formou jednostranného prohlášení ČEZu ve smyslu, že příjmy z obchodování s emisemi skleníkových plynů využije na financování akcí na ochranu životního prostředí.

Zavádění nových úlev a výjimek do daňových zákonů (zejm. zákona o daních z příjmů) není reálné, protože není v souladu se záměrem MF co nejvíce zjednodušit (zpřehlednit) tyto zákony a zredukovat uvedené výjimky.

Obecně však stále platí možnost v zákoně o daních z příjmů (již od r.1993) - odečíst od základu daně hodnotu darů poskytnutou obcím či PO na „ekologické“ účely.

V některých ekonomických nástrojích k ochraně ŽP jsou zvýhodněny podniky, které např. investují do snížení emisí (možnost odkladu a následného prominutí placení části poplatků za znečišťování ovzduší a za znečištění odpadních vod).

- Aktualizovat stávající systém ekonomických nástrojů v oblasti těžby surovin (například výši plateb z plochy zabrané těžbou vázat na úhradu ekologické újmy za zásahy do přírody):

Plněno částečně. Došlo k úpravě u úhrad z dobývacího prostoru, zákonem č. [386/2005 Sb.](#) Nový způsob výpočtu výše úhrady, který by zohlednil zejm. stupeň ochrany životního prostředí dotčeného území, byl připraven pro návrh vládního nařízení. (nařízení vlády odmítnuto kvůli špatné formulaci zmocnění v zákoně)

- Přehodnotit institut pokut za porušování zákonů v oblasti životního prostředí:

Plněno průběžně. Problematika pokut byla řešena na úrovni porady vedení Ministerstva životního prostředí.

- Implementovat a aktualizovat systém oceňování životního prostředí a ekologických (mimoprodukčních) funkcí jeho složek:

Neplněno. Zatím neexistuje dostatek metodických podkladů. Tato problematika musí být předmětem dalšího výzkumu.

- Zavést systém obchodování s emisemi skleníkových plynů v návaznosti na politiku EU (Směrnice 2003/87/ES o obchodování s emisemi skleníkových plynů):

Splněno. Od 1. ledna 2005 se obchoduje s emisemi skleníkových plynů (viz zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů).

- Ekonomickými nástroji přednostně podporovat preventivní opatření v ochraně životního prostředí:

Plněno průběžně. Např. zákon č. 695/2004 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie. Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě, zavádí povinnost zabezpečit finanční zajištění (viz §14) pro provozovatele uvedené v Příloze 1 tohoto zákona, zároveň však této povinnosti zbavuje provozovatele registrované v Programu EMAS (nebo ty, kdo prokazatelně zahájili činnosti potřebné k získání této certifikace), čímž podporuje preventivní opatření v oblasti ochrany ŽP.

- Prosadit používání ekonomických nástrojů pro hodnocení (oceňování) vybraných částí přírody ve smyslu výsledků projektu VaV/610/5/01, vypracovaného ČEÚ ve 12/2003, pro stanovení ekologické újmy za záborů přírodního prostředí:

Neplněno. Současné metodiky oceňování částí přírody jsou nedostatečné pro praktické využití. Tato problematika musí být předmětem dalšího výzkumu.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti ekonomických nástrojích

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
8	8	4	3

U plnění 16 opatření se nepředpokládají žádné výrazné překážky, které by zabránily realizaci. Plnění 7 opatření vykazuje určité negativní trendy, které ohrožují jejich splnění. Nejdůležitějším faktorem v oblasti ekonomických nástrojů je realizace ekologické daňové reformy, jejíž principy a harmonogram byly dne 3. ledna 2007 projednány vládou.

4. Dobrovolné nástroje

- nadále podporovat rozvoj a implementaci stávajících dobrovolných nástrojů do praxe ČR (označování ekologicky šetrných výrobků, zavádění EMAS a ISO 14000, principy čistší produkce, dobrovolné dohody, zelené nakupování);

Plněno průběžně. Podniky zavádí z vyjmenovaných nástrojů především systémy environmentálního řízení (EMS) podle ISO 14001, počet jejichž certifikací dosáhl v roce 2009 téměř 4700 (což řadí Českou republiku na 10. místo na světě). Ve sledovaném období (2004-2010) byl zaznamenán významný přírůstek organizací implementujících EMAS - Eco-Management and Audit Scheme (z 10 na 25), který však s vydáním nového nařízení EMAS v roce 2009 opadl. Výrazný rozdíl v počtu organizací uplatňujících ISO 14001 a EMAS spočívá ve skutečnosti, že náročnější EMAS jim nepřináší dodatečné výhody - obchodní partneři i státní orgány považují ISO 14001 i EMAS za rovnocenné systémy, ačkoliv EMAS přináší potenciálně vyšší efekty pro životní prostředí.

Pokračuje zájem podniků o získání značky Ekologicky šetrný výrobek (EŠV), avšak především v „tradičních“ kategoriích (výrobky z recyklovaného papíru, kotle, nábytek, drogistické zboží). Některé kategorie, jež byly do systému včleněny v posledních letech, zůstávají zatím nenaplněné. Důvodem je především nedostatečná znalost, a tudíž zájem spotřebitelů o nákup EŠV. Podniky tak nevidí v označování svých produktů dostatečný tržní potenciál a konkurenční výhodu.

Ve snaze o částečné překonání výše popsaných překážek připravilo MŽP projekt na propagaci EMAS a ekoznačení z prostředků finančního mechanismu LIFE+.

Po stagnaci v letech 2004-2006 došlo v rámci Národního programu čistší produkce v posledních letech k pozitivnímu vývoji. Bylo realizováno několik významných projektů, a to jak na budování kapacit (školení manažerů a konzultantů), tak konkrétních aplikací v podnicích. MŽP pravidelně (spolu)pořádá semináře k čistší produkci a finančně podporuje některé projekty z Revolvingového fondu. Od roku 2005 je Česká republika zapojena do mezinárodní sítě PREPARE sdružující evropské odborníky z oblasti čistší produkce a udržitelné (spotřeby a) výroby. Díky účasti v této síti získává MŽP dobrý přehled o aktivitách a projektech realizovaných v zahraničí a má tak možnost aktivním způsobem zapojovat do těchto projektů české subjekty.

V oblasti zeleného nakupování přijala vláda ČR v roce 2010 usnesení č. 465/2010, kterým ukládá všem centrálním orgánům státní správy používat při zadávání veřejných zakázek a přímých nákupech environmentální požadavky stanovené v metodikách pro jednotlivé produktové skupiny. Zatím byly schváleny metodiky pro nábytek a kancelářskou výpočetní techniku, v roce 2011 budou projednány další. U produktů nepokrytých metodikami usnesení doporučuje využívat ekoznaček.

V závěru hodnoceného období vzrostl význam dobrovolných dohod, jež byly připraveny zejména v oblasti ochrany ovzduší.

- kontinuálně rozpracovávat nové přístupy a nástroje snižující negativní dopady na životní prostředí a zvyšující konkurenceschopnost českých výrobků a služeb na domácím a mezinárodních trzích (LCA, ekodesign, retail a další);

Plněno průběžně. V roce 2007 byl vytvořen a schválen Národní program environmentálního značení (NPEZ). Jeho cílem je podpořit uplatňování

environmentálního značení typu II (vlastní environmentální tvrzení) a typu III (environmentální prohlášení o produktu), a tudíž uplatňování metody LCA (posuzování životního cyklu) a principů ekodesignu.

- rozpracovat a připravit IPP v souladu s postupy EU s důrazem na rozpracovávání a rozšiřování dalších dobrovolných nástrojů pro zvyšování konkurenceschopnosti a kvality životního prostředí pro veškerá odvětví hospodářství;

Plněno průběžně. IPP (integrovaná výrobová politika) je v České republice naplňována realizací a rozvojem jejích jednotlivých nástrojů vztahujících se k výrobkům – viz předchozí opatření.

- zabezpečovat větší informovanost podnikatelské a spotřebitelské sféry o nových přístupech a vytvářet tím podmínky pro jejich lepší implementaci v praxi;

Plněno částečně. Poměrně dobrým způsobem se daří poskytovat informace odborné veřejnosti a podnikům, a to uveřejňováním článků v odborných časopisech, realizací seminářů, přednáškovou činností a distribucí vydávaných publikací. Podnikatelskou sféru se daří oslovovat mimo jiné v rámci spolupráce s Hospodářskou komorou ČR, s níž má MŽP podepsanou dobrovolnou dohodu o vzájemné spolupráci.

Větší úsilí je potřeba věnovat informování spotřebitelů, které je v současné chvíli omezeno na internetové stránky a účasti na seminářích, veletrzích a festivalech. V širším oslovení spotřebitelské veřejnosti by měl napomoci zmíněná projekt z programu LIFE+.

- do prosazování nových dobrovolných nástrojů ve větší míře zapojit výrobce a spotřebitele;

Plněno nedostatečně. Je potřeba zintenzivnit spolupráci s představiteli podnikatelské sféry, především průmyslovými svazy (doposud jen HK ČR a Stavíme ekologicky) a zároveň podnitit podnikatelské subjekty, aby více propagovaly svou účast v existujících programech a implementaci dobrovolných nástrojů. (Mnoho podniků, které mají zaveden EMAS nebo jsou držiteli EŠV, tyto své aktivity vůbec nepropaguje.) Směrem ke spotřebitelům je nutné navázat užší spolupráci s informačními centry a ekoporadnami - ve spolupráci s EVVO.

- hledat a realizovat podpůrné nástroje na postupné ozeleňování trhu;

Plněno průběžně. Opatření je formulováno velmi široce - aktivity k jeho naplnění jsou v podstatě zahrnuty v předcházejících opatřeních.

- podporovat „ozeleňování státní administrativy“.

Plněno částečně. Hlavní hodnocení viz výše. Resort životního prostředí se snaží jít v této otázce příkladem, proto postupně zavádí různá environmentálně příznivá opatření (např. opláštění budovy, odběr zelené elektřiny, nákup EŠV). Je připravován materiál o environmentálně příznivém provozu budovy MŽP, jenž vedl v roce 2008 k získání certifikace EMAS. (Materiál byl připravován sekci 200). Pilotně je zaváděn integrovaný systém řízení na CENIA, pravděpodobně bude zahrnovat i EMAS.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti dobrovolných nástrojů

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
0	4	2	1

5. Informační nástroje

V hodnoceném období byla vytvořena CENIA, česká informační agentura životního prostředí, která zajišťuje informační podporu MŽP a rozhraní mezi resortními výzkumnými ústavy a veřejností. Byla zprovozněna nová verze Portálu životního prostředí, který se má stát společnou platformou všech resortních subjektů pro zveřejňování informací o životním prostředí, pokračuje budování Informačního systému statistiky a reportingu životního prostředí ISSaR, který se po svém dokončení a napojení na dílčí informační systémy resortu stane hlavním zdrojem ověřených statistických dat z resortu, poskytovaných ve formě agregovaných dat publikovaných v časových, teritoriálních a sektorových souvislostech. Uplatňováním principů eGovernmentu a politiky Smart Administration se dosahuje zásadního obratu ve vnímání informatizace resortu, jejíž výsledky směřují do poskytování environmentálních a informačních služeb přes komplexní systémy ISPOP, Environmentální Helpdesk, projekt SIRIUS a Geoportál INSPIRE. Jednotlivé instituce resortu budují své informační portály v kontextu informační strategie, kdy dochází k postupné integraci a harmonizaci poskytování informačních služeb o životním prostředí. Rovněž se nadále úspěšně rozvíjí systém veřejných knihovnických a informačních služeb resortu.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- zajistit informační podporu MŽP při uplatňování zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v oblasti publikovaných informací MŽP a implementací Aarhuské úmluvy;

Plněno. CENIA, česká informační agentura životního prostředí, zajišťuje informační podporu MŽP a rozhraní mezi resortními výzkumnými ústavy a veřejností.

*Prostřednictvím **Internetu** jsou zveřejňovány všechny relevantní informace včetně např. informačních systémů v oblasti:*

- posuzování vlivů na životní prostředí EIA/SEA

(<http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>; <http://eia.cenia.cz/sea/koncepce/prehled.php>)

- integrované prevence a omezování znečištění IPPC (<http://www.env.cz/ippc>, www.ippc.cz)

- integrovaného registru znečišťování IRZ (<http://www.irz.cz>) a dalších.

- portál české informační agentury životního prostředí (<http://portal.cenia.cz>) a web samotné agentury (<http://www.cenia.cz>) slouží ke zpřístupnění informací o životním prostředí, které jsou v její gesci. Vedle toho Cenia udržuje metainformační systém MIS (<http://mis.cenia.cz>) s popisnými informacemi o registrovaných informačních systémech životního prostředí v České republice a statistický systém zpracovávající data z oblasti životního prostředí jako informační systém statistiky a reportingu (<http://issar.cenia.cz>), Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) a další registry. Aktuálně řešeným v Cenia je projekt Celostátní informační systém pro sběr a hodnocení informací

o znečištění životního prostředí (CISAŽP) s projektovými úlohami, Environmentální helpdesk a Geoportál Inspire; 20.1.2011 zpřístupnila CENIA veřejnosti první verzi webové aplikace [Národní geoportál](#), která nabízí mapové, síťové, transformační a katalogové služby vyplývající se směrnice INSPIRE pro veřejnou správu, občany i podnikatele. Provozem Národního geoportálu bude zajištěna výrazně lepší a efektivnější dostupnost prostorových dat a sníží se časová i finanční náročnost na jejich zajištění. První verze geoportálu má pouze částečnou funkcionalitu, ale splňuje všechny současné požadavky směrnice INSPIRE. Tato verze slouží zejména pro registraci povinných subjektů a následné vytvoření a zobrazení metadat, vyplnění monitoringu za rok 2010 a registraci vyhledávacích a zobrazovacích služeb.

Pro orientaci uživatelů je zpracován a zveřejněn dokument „Průvodce po veřejných knihovnických a informačních službách organizací resortu MŽP a spolupracujících organizací“ ([http://www.mzp.cz/C125717D0051E49E/\\$pid/MZPEBFKYTI2N](http://www.mzp.cz/C125717D0051E49E/$pid/MZPEBFKYTI2N)).

Ministerstvo vyřizuje každoročně zhruba 40-60 žádostí o informace podaných podle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a 3000-4000 žádostí o informace podle zákona 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Počátkem března zveřejňuje na svých webových stránkách výroční zprávu za uplynulý rok a modelové odpovědi a vyřízení žádostí o informace uveřejňuje průběžně na svém webu.

- posílit mezioborovou provázanost, technickou návaznost i ucelené metodické řízení tvorby a poskytování dat o životním prostředí;

Plněno. Rozvíjí se Metainformační systém MŽP (MIS), který umožňuje resortním organizacím rozvíjet proces tvorby a zveřejňování metadat o informačních systémech a zdrojích, které spravují. MŽP bude mít k dispozici další nástroj pro řízení a kontrolu procesu tvorby a poskytování dat o životním prostředí. Plnění této priority dále zahrnuje vytváření Informačního systému statistiky a reportingu (ISSaR) a na něj napojených interpretačních a publikačních nástrojů (viz hodnocení následujícího opatření).

CENIA zpřístupnila informační systém statistiky a reportingu, ISSaR, jako sdílený nástroj všech resortních organizací a důležitý zdroj statistických informací resortu poskytující přístup k reprezentativnímu souboru statistických dat o stavu životního prostředí ČR v ucelených časových řadách. Vznikl Metainformační systém a metaportál Ministerstva životního prostředí, MIS, specializovaný informační systém, zpřístupňující metainformace, tedy informace o informacích, který nabízí kompletní informace o resortních databázích a informačních systémech v jednotném rozhraní.

- kontinuálně identifikovat prioritní data a informace resortu pro plnění zákonných povinností, strategické plánování, reporting a informování veřejnosti;

Plněno. Jednak jde o postupné budování Informačního systému statistiky a reportingu životního prostředí ISSaR, který se po svém dokončení a napojení na dílčí informační systémy resortu stane hlavním zdrojem ověřených statistických dat z resortu, poskytovaných ve formě agregovaných dat publikovaných v časových, teritoriálních a sektorových souvislostech a umožní tak mezioborové vyhodnocování informací o životním prostředí. A dále, řešení životních situací a pomoc při zpracovávání agend v oblasti životního prostředí nabídne Celostátní informační systém pro sběr a hodnocení informací o znečištění životního prostředí (CISAŽP) včetně projektových úloh ISPOP, Environmentální helpdesk, a Geoportál INSPIRE (poskytující geoprostorové informační služby veřejnosti) a také systém SIRIUS (integrující otázky technické ochrany přírody).

Vznikl informační systém statistiky a reportingu, ISSaR, jako sdílený nástroj všech resortních organizací a důležitý zdroj statistických informací resortu poskytující přístup k reprezentativnímu souboru statistických dat o stavu životního prostředí ČR v ucelených časových řadách.

- zavádět mechanismy elektronizace výkonu státní správy (eGovernment);

Plněno průběžně. Především se daří sjednocovat způsob komunikace povinných osob s úřady při naplňování jejich zákonných povinností prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP). V rámci budování integrovaného registru znečišťování (IRZ) jeho prostřednictvím předávají povinné osoby (ohlašovatelé do IRZ) údaje (formuláře) různým institucím podle zvláštních právních předpisů. Dříve zpracovávala formuláře z oblasti životního prostředí Centrální ohlašovna, dnes to obdobnými, ale modernějšími metodami provádí ISPOP. Cílem integrace je, v souladu s principy e-governmentu, které byly promítnuty do Státní informační a komunikační politiky, umožnit plnění ohlašovacích povinností prostřednictvím elektronických aplikací, zamezit opakovanému ohlašování údajů různým institucím veřejné správy a zlepšit efektivitu řízení informací v resortu životního prostředí. Nastavení centralizovaného plnění ohlašovacích povinností vede ke zjednodušení administrativy a zrychlení předávání informací mezi povinnými osobami a státní správou.

Postupy, které zavádí ISPOP, jsou v souladu se zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů a vládou schválenou Státní informační a komunikační politikou (e-Česko), ve které je stanovena priorita u co nejvíce agend veřejné správy (pokud právní předpis výslovně nestanoví povinně přijímat podání pouze v listinné podobě) umožnit přístup on-line a výměnu dat mezi různými informačními systémy státní správy formou datových zpráv mezi aplikacemi, které jsou v působnosti jiného orgánu veřejné správy.

Zákonem č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí Ministerstvo životního prostředí prosadilo ohlašování prostřednictvím ISPOP do právních předpisů, včetně potřebných nástrojů pro provoz ISPOP.

V současnosti je Centrální ohlašovna již plně nahrazena integrovaným systémem plnění ohlašovacích povinností (ISPOP). ISPOP byl zřízen prostřednictvím zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí, v platném znění. Prvním ohlašovacím rokem, kdy se ohlašovalo prostřednictvím ISPOP, byl ohlašovací rok 2009. V průběhu následujících let budou do elektronického ohlašování zapojeni postupně všichni ohlašovatelé, kterým ze složkových zákonů vyplývá povinnost ohlašovat vybrané údaje. Realizace projektové úlohy ISPOP probíhá od roku 2009 na CENIA v rámci projektu Celostátního informačního systému pro sběr a hodnocení informací o znečištění životního prostředí (CISAŽP). Nastavení centralizovaného plnění ohlašovacích povinností (Centrální ohlašovna, ISPOP) postupně povede ke zjednodušení administrativy a zrychlení předávání informací mezi povinnými osobami a státní správou.

- zabezpečit plnění zákonné informační povinnosti orgánů v resortu MŽP;

Plněno. Byla vytvořena databáze reportingových povinností na CENIA (Informační systém statistiky a reportingu, ISSaR) a byl vytvořen koordinační mechanismus pro

plnění zákonných informačních povinností do Evropské komise a dalších národních závazků v rámci mezinárodních smluv a organizací (např. EEA). Plněno v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a vedle něj i zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.. Ministerstvo životního prostředí každoročně vyřizuje nebo postupuje k vyřízení odborným útvarům přes tři tisíce žádostí. Další žádosti ve smyslu zákona 123/1998 Sb. jsou vyřízeny v působnosti Odborů výkonu státní správy I-IX.

Byla vytvořena databáze reportingových povinností na CENIA (Informační systém reportingu) a byl vytvořen koordinační mechanismus pro plnění zákonných informačních povinností do Evropské komise a dalších národních závazků v rámci mezinárodních smluv a organizací (např. EEA).

- podporovat spolupráci při šíření informací o životním prostředí s médii s celostátní, regionální i lokální působností, s městskými informačními středisky i s osvětovými a účelovými zařízeními a zařízeními nestátních neziskových organizací;

Plněno průběžně. Funguje spolupráce s médii, pořádají se tiskové konference, tiskové informace se vystavují na webu MŽP, zasílají se do redakcí cíleně na adresy novinářů, zabývajících se životním prostředím, vycházejí tematické stránky v celostátních i regionálních denících i v odborných časopisech (např. k ochraně ovzduší, k odpadům, k čerpání dotačních evropských peněz z Operačního programu životní prostředí, k Mezinárodnímu roku biodiverzity, kterým byl rok 2010). Fungují informační centra v Národních parcích, především na několika místech na Šumavě a v Krkonoších. Probíhá spolupráce s NNO při pořádání propagačních aktivit, seminářů, konferencí pro širokou i odbornou veřejnost na téma ochrany a tvorby životního prostředí (např. klima, obnovitelná energie, pasivní domy, biodiverzita, odpady, voda, ovzduší, udržitelný rozvoj). MŽP se účastní celostátních výstav a veletrhů s tematikou životního prostředí (Watenvi, For Waste, For Garden). Provozuje webové stránky pro děti, pořádá soutěže a akce pro mládež (netopýři, voda, odpady, ovzduší). Pracuje i na audiovizuální tvorbě, zapůjčuje videokazety a CD s filmy s tematikou životního prostředí do škol a informačních center.

- rozvíjet publikační proces veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) na www stránce MŽP s cílem zajistit integrovaný přístup k informačním zdrojům a službám MŽP a organizací resortu z oblasti VKIS;

Plněno částečně. Průběžně je rozvíjen publikační proces veřejných knihovnických a informačních služeb a jeho provozování včetně prezentace na www stránce MŽP s vytvářením integrovaného přístupu k informačním zdrojům a službám nabízeným prostřednictvím Referenčního informačního střediska MŽP, informačních systémů a knihoven resortních organizací.

- rozvíjet systém veřejných knihovnických a informačních služeb resortu v návaznosti na reorganizaci veřejné správy;

Plněno. Rozvoj aktivit v oblasti veřejných knihovnických a informačních služeb je úspěšně naplňován, v současné době existuje funkční síť IS a knihoven v resortu, popř. spolupracujících organizací.

- zefektivnit procesy spojené s akvizicí dat a jejich optimalizací v souladu s doporučeními EEA a Generálního ředitelství státní služby;

Plněno průběžně. V roce 2006 byl zahájen zkušební provoz centrální ohlašovny nového informačního systému centrální ohlašovny (od ledna 2007 v plném provozu), který byl v roce 2010 nahrazen systémem ISPOP. Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností je informační systém shromažďující ohlašované údaje z oblasti životního prostředí. Slouží současně jak ohlašujícím subjektům (nejčastěji zemědělské a průmyslové podniky), tak orgánům státní správy pověřeným kontrolou, evidencí a zpracováním ohlášených údajů (např. Česká inspekce životního prostředí, krajské úřady, obce, magistráty, správci povodí a další). ISPOP formuláře od ohlašovatelů přijímá a následně zpřístupňuje příslušným ověřovatelům stanoveným podle právních předpisů (zákon o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí, zákon o integrované prevenci, zákon o ochraně ovzduší, zákon o odpadech, vodní zákon). Centrální ohlašovna je v souladu s platnou legislativou určena pro ohlašovatele do Integrovaného registru znečišťování životního prostředí (IRZ). Ohlašovatelé, kterým vznikla v daném roce povinnost hlásit do IRZ, ohlašují i další vybrané údaje z oblasti životního prostředí přes ISPOP. Jejím zřizovatelem je Ministerstvo životního prostředí, provozovatelem CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Elektronizace ohlašování byla komplexně vyřešena až zákonem č. 25/2008 Sb., který zřídil integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) v oblasti životního prostředí. V rámci přechodných ustanovení zákona byl rovněž stanoven časový harmonogram pro jednotlivé skupiny ohlašovatelů za účelem pozvolného náběhu elektronizace ohlašování.

Za účelem efektivnější akvizice a výměny dat v rámci resortu se buduje Informační systém statistiky a reportingu (ISSaR), který byl spuštěn v prvním čtvrtletí roku 2007. Provozovatelem ISSaR je agentura CENIA. V rámci systému se připravuje nový modul automatizované výměny dat mezi CENIA, resortními organizacemi a rovněž ČSÚ, s kterým agentura průběžně spolupracuje. Tento modul by měl rovněž zajistit kontrolu (validaci) zpracovávaných dat.

- posílit mechanismus zpětné vazby od uživatele informace k jejímu tvůrci a požadování garance informace, vč. sankce za pochybení a úhrady případně vzniklých škod z nesprávné, nevčasné nebo odepřené informace;

Plněno částečně. Zpětná vazba není zjišťována systematicky na základě pevně daných kanálů podle stanovených cílových skupin. Zatím je zjišťována (sbírána) a vyhodnocována ad hoc. Řešení zpětné vazby zajištění garantovaných informací je součástí projektů rozvoje Geoportálu INSPIRE a Environmentálního helpdesku, na kterých CENIA pracuje. Projektová úloha Helpdesk je součástí projektu CISAŽP (společně s ISPOP a Geoportálem). Práce na Helpdesku byly započaty v roce 2009.

- podporovat vznik manažerského informačního systému, který umožní sledovat v reálném čase potřebné informace o ŽP k rozhodování – informace o znečišťování a znečišťovateli, kauzách, dotacích, pokutách atd.;

Plněno částečně. Na CENIA probíhá příprava projektu provázání informačních systémů IPPC, IRZ, EIA, REZZO, ISOH, HEIS a dalších z prostředků Transition facility 2006. Jednotlivé informační systémy nejsou provázané.

- postupně rozšířit Integrovaný registr znečišťování a převést jej do formy PRTR;

Plněno průběžně. Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 166/2006 se musel IRZ od roku 2007 rozšířit minimálně na 91 látek. Na počátku roku 2008 byl přijat zákon č. 25/2008 Sb., který upravuje existenci IRZ v závislosti na požadavcích jak mezinárodního charakteru, tak i národního (mj. kontinuita sběru vybraných údajů). V současné době je celkem sledováno 93 látek v únicích do ovzduší (včetně styrenu a formaldehydu, jejichž sledování nařízením č. 166/2006 není požadováno), vody a půdy a v přenosech látek v odpadech a v odpadních vodách. Nově jsou sledovány přenosy množství nebezpečného a ostatního odpadu.

Prvním ohlašovacím rokem, za který se ohlašovalo dle požadavků nařízení, byl rok 2007. V roce 2010 bylo zasláno do E-PRTR již druhé reportingové hlášení (za ohlašovací rok 2008). Informace o Evropském PRTR jsou zveřejněny na internetových stránkách IRZ (<http://www.irz.cz/>).

- zdokonalit systém statistiky a evidence odpadů;

Plněno postupně. Byla ustanovena pracovní skupina pro plnění úkolu UV 1401/2005 „Připravit návrhy novel příslušných právních předpisů za účelem zjednodušení povinností původců v oblasti hlášení evidence odpadů a sjednocení tiskopisů MŽP a ČSÚ“. Prozatím však existuje dvojitá evidence a metodika zjišťování dat o odpadech v rámci MŽP a ČSÚ. Průběžně je budován informační systém odpadového hospodářství, sladující se činnosti a sjednocuje evidence.

Plněno částečně. Byla ustanovena pracovní skupina pro plnění úkolu UV 1401/2005 „Připravit návrhy novel příslušných právních předpisů za účelem zjednodušení povinností původců v oblasti hlášení evidence odpadů a sjednocení tiskopisů MŽP a ČSÚ“.

Byly přijaty následující novely zákona o odpadech:

34/2008 Sb., která zavedla povinnost obcí s rozšířenou působností předávat data sbíraná podle zákona č. 185/2001 Sb. Českému statistickému úřadu. Český statistický úřad má tedy data sbíraná podle zákona o odpadech k dispozici a může je využívat (že si dělá ještě další dotazníkové šetření je jen a jen jeho věc...).

297/2009 Sb., která zvýšila ohlašovací limit, od kterého jsou původci odpadů povinni podat hlášení o produkci a nakládání s odpady z 50 kg na 100 kg nebezpečných odpadů a z 50 tun na 100 tun ostatních odpadů. Důvodem navrhované změny zákona o odpadech je snížení administrativní zátěže původců odpadů a snížení zátěže státní správy a místní samosprávy při zpracování a verifikaci sbíraných dat. Zvýšením hranice roční produkce odpadů, od které platí povinnost podat hlášení o produkci a nakládání s odpady (dále hlášení), dojde k snížení počtu původců odesílajících toto hlášení. Při realizaci navrhované změny však nedojde k statisticky významnému ovlivnění kvality sbíraných dat.

Prozatím však existuje dvojitá evidence a metodika zjišťování dat o odpadech. V současné době probíhají intenzivní jednání o sladění těchto činností a sjednocení evidence. Prioritou MŽP je dohoda s ČSÚ na jednotném sledování dat, která by vedla ke snížení administrativní zátěže. MŽP bohužel nemůže pro potřeby výkonu činnosti státní samosprávy a místních samospráv využívat data ČSÚ, neboť jsou málo podrobná a nelze zajistit přístup k individuálním datům (resp. přístup bez souhlasu ohlašujících subjektů). Ze strany MŽP je vyvíjena snaha o sjednocení statistického zjišťování v oblasti

odpadového hospodářství ukončením statistického zjišťování dle výkazu Odp 5 – 01, Roční výkaz o odpadech.

- podporovat spolupráci při výměně informací o BAT na základě BREF mezi EU resorty MŽP, MPO, MZe, podniky a profesními svazy;

Plněno. Jsou konstituovány technické pracovní skupiny oborové i průřezové, na základě nařízení vlády č.63/2003 Sb., o způsobu a rozsahu zabezpečení výměny informací o nejlepších dostupných technikách, probíhá překlad jednotlivých BREF dokumentů – oborových i mezisložkových, jsou volně přístupné na webových stránkách <http://www.ippc.cz/>.

- zkvalitnit sbíraná data o produkci a nakládání s nebezpečnými odpady do IRZ (zavést a optimalizovat ohlašovací prahy, např. pro těžké kovy);

Plněno částečně. Na základě materiálu MPO s názvem „Návrhy opatření k posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v České republice eliminací nadbytečných požadavků environmentální legislativy“ (tzv. ekoaudit, viz usnesení vlády ze dne 31. května 2010 č. 419) byla vypracována v roce 2010 analýza, která se vztahuje na sledování látek v odpadech a jejich relevanci ve vztahu k odpadům. Diskuse nad budoucí podobou seznamu sledovaných látek v odpadech i nadále probíhají. Výsledkem by měla být revidovaná příloha č. 2 NV č. 145/2008 Sb.

Optimalizace ohlašovacích prahů je prováděna i prostřednictvím legislativy EU, která je přebírána do legislativy národní, což se např. týká zavedení sledování přenosů množství odpadů (nebezpečných i ostatních) od ohlašovacího roku 2007.

- zajišťovat systém sběru dat a informací v oblasti ochrany před hlukem;

Plněno částečně. Problematiku zajištění systému sběru dat a informací v oblasti ochrany před hlukem převzalo do své gesce Ministerstvo zdravotnictví, které je povinno zajistit vypracování hlukových map kolem hlavních silničních tahů a železnic. Již méně se však MZd věnuje informacím, které skutečně vedou ke snižování hluku u veškerých významných zdrojů hluku.

- napojit se na informační instituce EU (např. EEA) a uvést data do souladu;

Plněno částečně. Úspěšně se rozvíjí spolupráce ČR s EEA, plnění reportingových povinností do EEA a šíření informačních produktů této instituce. CENIA se stala vedoucím konsorciem Evropského tematického střediska pro vodu (ETC Water) pro kontrakt s EEA na období 2007-2009. Indikátory EEA jsou však pro národní účely obtížně použitelné, neboť slouží k hodnocení regionálních rozdílů ve větších prostorových měřítcích.

- rozvíjet systém veřejných knihovnických a informačních služeb resortu v souvislosti se členstvím v Evropské unii s využitím klasických knihovnických a informačních služeb, elektronických služeb a publikačního procesu na Internetu;

Plněno. Rozvoj systému veřejných knihovnických a informačních služeb resortu v oblasti informační podpory po vstupu do EU je úspěšně vytvářen jako komplexní podpora uživatelů všech kategorií v oblasti správy ISAP za MŽP, agendy překladů předpisů a souvisejících dokumentů ES, agendy překladů českých právních předpisů z oblasti ŽP souvisejících s notifikacemi. Tento systém je doplněn dostupnými primárními informačními prameny a souborem on-line přístupných databází a přehledových tabulek na webu MŽP v rubrice Informační služby.

- vytvářet integrovaný informační systém mezi MŽP, MZe, MZ, MPO ohledně GMO;

Plněno průběžně. MŽP a CENIA provozují pilotní verzi Biosafety Clearinghouse v rámci mezinárodního systému výměny informací o biologické bezpečnosti, který je součástí informačního mechanismu stanoveného Cartagenským protokolem o biologické bezpečnosti k Úmluvě o biologické rozmanitosti. V rámci JISŽP se ve správě MŽP provozují Registr povolených geneticky modifikovaných látek(GMO) a Registr uživatelů GMO.

- zkvalitnit inventury emisí skleníkových plynů, připravit registr převodů jednotek emisí skleníkových plynů dle požadavků evropského schématu obchodování s emisemi a dle požadavků Úmluvy;

Plněno. Inventury skleníkových plynů jsou připravovány dle požadavků evropských směrnic a Rámcové úmluvy o změně klimatu (UNFCCC).

- propojit celostátní, resortní informační systém krizového řízení do jednotného informačního systému;

Průběžně plněno. Celostátní informační systém krizového řízení je v současné době vytvářen v gesci GRH HZS MV. Členy pracovní skupiny CENTRUM jsou i zástupci MŽP (oddělení krizového řízení), kteří se aktivně podílejí na jeho tvorbě. V rámci tohoto systému mají být zahrnuty i informace a podklady z krizového řízení MŽP. Pravděpodobné spuštění ISKR se předpokládá v polovině roku 2007.

- podporovat nevládní neziskové organizace v oblasti šíření informací o životním prostředí

Plněno dle možností státního rozpočtu. V rámci dotací na podporu projektů předložených NNO je každoročně vyhlašováno jako jedno z témat Poskytování environmentálních informací (subkomise D 1). Např. v roce 2006 bylo z MŽP podpořeno 20 projektů v celkové částce 3 790 tis. Kč. Počet podaných žádostí však byl daleko vyšší (102 projektů na částku 15 milionů korun). Podpořené projekty se částečně tématicky překrývají s projekty zařazenými do EVVO.

Další projekt byl v roce 2006 podpořen z dotačního titulu Ministerstva informatiky. Šlo o projekt o.s. Zelený Kruh - Hra o Zemi a její využití ve školní výuce (v roce 2005 šlo o 240 tis. Kč.).

V roce 2005 byly poprvé zveřejněny informace z IRZ na <http://www.irz.cz/>. Informace z IRZ jsou významným způsobem využívány nevládními organizacemi, které se na IRZ odvolávají jako na důležitý zdroj informací o znečišťování životního prostředí. V současné době jsou v IRZ sledovány úniky do ovzduší, vody a půdy, přenosy látek v odpadech a v odpadních vodách a přenosy množství odpadů (nebezpečného a ostatního).

- připravit a zavést informační systém o síti Natura 2000
Splněno. Informace o soustavě Natura 2000 jsou k dispozici na webových stránkách Agentury ochrany přírody a krajiny ČR - <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>.
- při přípravě a zavádění informačního systému využívat vědecké instituce
Plněno průběžně. V rámci projektů výzkumu a vývoje jsou realizovány úkoly zabývající se kromě jiného návrhem opatření včetně zavádění různých informačních systémů v oblasti životního prostředí. Taktéž jsou vědeckými institucemi realizovány projekty zaměřené na průzkum efektivit informačních služeb MŽP, z kterých jsou následně aplikována opatření zaměřená na zkvalitnění těchto služeb.
- rozvíjet informační systém veřejné správy ve vodě ve spolupráci s MZe a krajskými úřady
Plněno průběžně. MŽP prezentuje na webových stránkách <http://www.ochranavod.cz/> podrobné informace související s problematikou ochrany vod na národní i mezinárodní úrovni. Stránky slouží i k informování veřejnosti o aktuálním stavu jednotlivých prioritních úkolů řešených odborem ochrany vod MŽP nebo odbornými subjekty MŽP působícími v této oblasti.
Dále jsou zveřejňovány povinné informace podle ustanovení zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 142/2005 Sb., o plánování v oblasti vod, na Portálu veřejné správy.
- zabezpečit inventury látek a zařízení poškozujících ozónovou vrstvu;
Plněno průběžně. Od 1. 4. 2005 v souladu s nařízením vlády č. 117/2005 Sb. o některých opatřeních zabezpečujících ochranu ozónové vrstvy jsou platné závazné formuláře pro evidenci a podávání hlášení. Zdrojem informací je i Svaz chladicí a klimatizační techniky, který sdružoval 877 členů k 30. dubnu 2005. Problematika halonů je řešena v rámci jednotné Strategie omezování emisí regulovaných látek. Sběr a skladování halonů je zajišťováno Halonovou bankou ČR se sídlem v Chebu. V inventuře látek je vhodné nadále pokračovat.
- analyzovat vytvoření Informační agentury, která bude fungovat jako mezičlánek mezi požadavky na tvorbu informací a dat o ŽP a jejich tvorbou resortními organizacemi a zároveň bude sloužit jako clearingové centrum pro informace o ŽP, zapojí se do informační sítě pro řízení katastrof, bude integrovat informace o rizicích rozvoje a zajistí technologický a znalostní transfer;
Plněno průběžně. V roce 2005 vznikla z bývalého Českého ekologického ústavu CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Celý transformační proces byl ukončen a schválen v roce 2006. CENIA je základním článkem Jednotného informačního systému o životním prostředí, za který je podle § 19, odst. 4 zákona 2/1969 Sb., kompetenční zákon, odpovědné Ministerstvo životního prostředí.

Mezi nejvýznamnější projekty CENIA v rámci procesu řízení informací patří:

- *provoz a vytěžování projektů mezinárodní spolupráce: INSPIRE, SEIS a GMES MŽP;*
- *vývoj a provozování Geoportálu, čili mapových služeb Portálu veřejné správy;*
- *budování a provozování ISPOP;*
- *provozování ISOH;*
- *provozování IS EIA / SEA;*
- *provozování systému Místní agenda pro 21. století (MA21);*
- *provozování systému evidence kontaminovaných míst (SEKM);*
- *budování Informačního systému statistiky a reportingu (ISSaR), který byl zprovozněn v prvním čtvrtletí roku 2007 spuštěním statistické sekce (ISS), přičemž jeho reportingová část (ISR) byla zprovozněna v roce 2008;*
- *vývoj a koordinace projektů Environmentální Helpdesk a SIRIUS;*
- *vývoj a koordinace projektů v rámci CISAŽP;*
- *provozování informačního systému IRZ.*
- *zpracování Zprávy o životním prostředí ČR a Statistické ročenky ŽP ČR;*
- *koordinace projektu EEA – Topic Centre on Water (Tematického střediska pro vodu v rámci EU);*
- *hodnocení a interpretace informací o životním prostředí a sektorech;*
- *spolupráce s médii a šíření informací o ŽP.*

- v rámci prohloubení systému statistiky v oblasti životního prostředí udržovat statistiku výdajů na ochranu životního prostředí a sledovat případný posun v mezinárodních požadavcích na metodiku;

Plněno. Sledování výdajů na ochranu životního prostředí je dle potřeby upravováno v rámci Programu statistických zjišťování v části statistických zjišťování prováděných ČSÚ. Od roku 2006 došlo k sjednocení výkaznické povinnosti pro podnikatelský a veřejný sektor a oba sektory jsou obesílány stejným výkazem ŽP 1-01. Tento výkaz ŽP je rozeslán vybraným ekonomickým subjektům (OKEČ 01, 02, 10-40, 41, 60 a 62 s počtem zaměstnanců 20 a více, a OKEČ 37 a 90 bez ohledu na počet zaměstnanců), obcím nad 500 obyvatel, rozpočtovým organizacím, organizačním složkám státu a státním fondům.. Struktura výdajů na ochranu životního prostředí odpovídá statistickému vykazování používanému v EUROSTATU, jedná se o klasifikaci činností a výdajů na ochranu životního prostředí CEPA 2000.

- v oblasti environmentálního účetnictví na makroekonomické úrovni rozpracovat dle doporučení EUROSTATu „Maticí národních účtů zahrnující účty životního prostředí“ (NAMEA) a „Účet výdajů na ochranu životního prostředí“ (EPEA).

Splněno. Účet výdajů na ochranu životního prostředí (EPEA) byl rozpracován v rámci projektu VaV Aplikace environmentálního účetnictví. V průběhu roku 2006 byla sestavena Matice národních účtů zahrnující účty životního prostředí (NAMEA) pro emise do ovzduší a byly sestaveny účty materiálových toků na makroekonomické úrovni. Vše je v souladu s mezinárodní metodikou EUROSTATU.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti informačních nástrojích

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
11	11	8	0

6. Nástroje strategického plánování

Strategické plánování v České republice dosud v sobě dostatečně nezahrnuje moderní hlediska ochrany životního prostředí a prevenci zdraví. Není dána potřebná priorita zabránit nevratným jevům v přírodě, složkách životního prostředí a není kladen potřebný důraz na zajištění kvality životního prostředí, kdy je ze setrvačnosti upřednostňována kvantita na úkor kvality při tvorbě značných externích škod.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP:

- zajistit podporu strategického a akčního plánování napříč resorty;

Plněno průběžně. V rámci procesu SEA a EIA, meziresortního připomínkového řízení a při přípravě koncepčních materiálů resortu MŽP se postupovalo napříč resorty. Priority ochrany ŽP však zpravidla nejsou důsledně zohledňována již od počátku přípravy strategických a koncepčních materiálů

- provázat podporu na všech úrovních veřejné správy;

Plněno částečně. Dobře funguje provázanost úrovní veřejné správy v oblasti životního prostředí mezi sebou. Velké rezervy jsou v provázanosti oblasti životního prostředí veřejné správy s oblastmi veřejné správy, která má na starosti výstavbu, dopravu, dopravní obslužnost a další technické oblasti.

- usilovat o zlepšování kvality řízení v regionech na základě MA21 (včetně indikátorů UR a dalších expertních metod);

Plněno průběžně. Byla vytvořena Kritéria MA21 (schválena RVUR) včetně indikátorů (týká se procesu MA21). MŽP ve spolupráci s Pracovní skupinou pro MA21 RVUR vydalo Metodiku MA21. MŽP dále financovalo vydání příručky pro zavádění kritérií MA21 do praxe a zřízení i provoz databáze MA21 (spravuje CENIA). Ze strany MŽP jsou podporovány projekty na podporu MA21 a zavádění indikátorů UR (resortní grantový systém pro NNO). Významnou podporou MA21 je spolupráce MV, které zavedlo MA21 v rámci své agendy jako metodu kvality veřejné správy.

Byla zpracována Analýza MA21 v ČR. Na jejím základě, v rámci koordinované meziresortní spolupráce (vedle MV s MMR, MPO, MPSV, MZd, koordinace MŽP) byla zpracována Koncepce podpory MA21 v ČR jako nelegislativní úkol vlády (k předložení 03/2011). Byla expertně zpracována Metodika pro hodnocení nejpokročilejších municipalit (kategorie A) na základě Aalborských závazků. Pro municipalitu i veřejnost funguje aktualizovaná databáze MA21 (spravuje CENIA) a webové stránky www.ma21.cz.

- vytvořit kritéria pro posuzování kvality procesu MA21;
Splněno. Kritéria byla schválena RVUR v březnu 2006 a jsou dle potřeby aktualizována. Vznikly další upravené sady Kritérií po různé velikosti a uspořádání municipalit. Vznikla kritéria pro posuzování nejlepších municipalit jako podklad pro pilotní testování.
- usnadnit podmínky a motivovat, aby se kvalitní MA21 staly běžným nástrojem fungování veřejné správy v ČR;
Plněno průběžně. Spolupráce s Národní sítí Zdravých měst ČR, která poskytuje systematický servis a vzdělávání městům/obcím /regionům, které mají zájem o zavedení MA21. Kvalitní projekty na zavádění MA21 byly též podpořeny z Evropského sociálního fondu v rámci grantového schématu MŽP. Výraznou finanční motivací je podpora MA21 z Revolvingového fondu MŽP. Ve čtyřech výzvách bylo rozděleno celkem 45,5 mil. Kč, což znamenalo nárůst municipalit, zavádějících MA21 i zvýšení kvality MA21 u pokročilých.
- zařadit realizace procesu MA21 jako pomocné kritérium pro hodnocení žádostí o přidělování dotací (NNO z prostředků MŽP , obcím a regionům z prostředků MMR);
Plněno průběžně pro přidělování dotací NNO z prostředků MŽP. Plně MA21 zohledňuje ve svých kritériích revolvingový fond. Plněno částečně v rámci MMR. MMR má udržitelný rozvoj na místní úrovni jako průřezové téma pro svůj systém dotací, MA21 však speciálně nepodporuje. nedostatečné plnění zohledňují relevantní resorty v Koncepci podpory MA21 v ČR.
- zapojit MA21 do legislativního a metodického rámce, který bude určovat kvalitu strategického plánování v obcích/městech/mikroregionech/krajích;
*Plněno částečně. Jak zmíněno výše, MŽP ve spolupráci s Pracovní skupinou pro MA21 RVUR vydalo Metodiku pro MA21 pro obce, města, mikroregiony a kraje. Stále však není koordinace MA21 a strategického plánování, zejména v krajích, MA21 je dobrovolným nástrojem a upouští se po dohodě od snahy zapojit ji do legislativního rámce. V metodickém rámci posílila a získala na kvalitě, ale zůstává jedním z nástrojů.
MMR vyhodnotilo možnosti využití MA 21 se závěrem, že nejde o přiměřený nástroj pro strategické plánování + agenda 21 je již pokryta stav. zákonem a zvláštními právními předpisy na úseku složek ŽP*
- propagovat a zvyšovat informovanost o nástrojích strategického plánování na základě konkrétních příkladů dobré praxe MA21 v obcích, městech, mikroregionech a krajích;
Plněno průběžně. Databáze příkladů dobré praxe je součástí informačního systému Dataplán NSZM (Národní síť Zdravých měst ČR) www.dataplan.nszm.cz, www.dobrapraxe.cz. NSZM pořádá každoročně celostátní konferenci , kde je prezentována nejlepší praxe municipalit. Stejně je dobrá praxe prezentována s nejnovějšími informacemi a metodickými postupy v odborných Sekcích (např. Doprava, Energetika, USV, Zdraví). jako publikace byla vydána „Dobrá praxe jako inspirace“, kde jsou prezentovány ukázkové příklady a aktivity z měst, obcí a regionů (financováno z

projektu MŽP a ESF). Dochází k přenosu dobré praxe ze zahraničí prostřednictvím výkonné tajemnice PS MA21 i NSZM.

- na mezinárodním fóru zvyšovat prestiž ČR na základě kvalitních příkladů dobré praxe MA21 v obcích, městech, mikroregionech a krajích;

Plněno průběžně. MŽP má zastoupení na mezinárodní platformě v Evropě, účastní pravidelně setkání European LA21 Roundtable (Kulatý stůl pro MA21). Setkání slouží k výměně zkušeností z jednotlivých evropských zemí na poli MA21 a podpoře této místní problematiky z národní i celoevropské úrovně. Zde i na konferencích a relevantních akcích je prezentován rozvoj systému podpory MA21 v ČR v Ř a je na mezinárodní úrovni oceňován. Pokročilé municipality dosahují dobrých výsledků v mezinárodním měřítku a zahraničních soutěžích.

- zakotvit posuzování vlivů na životní prostředí i do prováděcích předpisů k novému Stavebnímu zákonu;

Plněno částečně. Proces SEA je upraven v novém Stavebním zákoně. Jen drobné úpravy jsou v prováděcích předpisech. Celkově je však zakotvení procesu EIA a SEA ve Stavebním zákoně nepříliš uspokojivě řešeno. Pořizovatel pouze zohledňuje stanovisko procesu EIA a SEA a navíc ve stavebním zákoně není uplatněna ani Hesenská metoda pro určení ceny pozemku za biologickou pestrost. EIA bude integrována novelou Stavebního zákona..

- respektovat zvláště chráněná území, lokality soustavy Natura 2000, mokřady, ochranná pásma vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod a potenciálně využitelná ložiska nerostných surovin;

Plněno částečně. Až na ojedinělé excesy jsou většinou respektována zvláště chráněná území, lokality soustavy Natura 2000, ochranná pásma vodních zdrojů a potenciálně využitelná ložiska nerostných surovin. Menšího respektu a ochrany v praxi se dostává mokřadům a chráněným oblastem přirozené akumulace vod. Přesto se stále setkáváme s negativními zásahy, které poškozují předměty ochrany těchto území, zejména odvodňování pozemků, neodůvodněné těžby v lesích (zejména nahodilé), nevhodné rybníkářské hospodaření, nevhodné zarybňování rybářských revírů, nepovolená stavební činnost, apod.

- začlenit územní systémy ekologické stability;

Plněno částečně. Územní systém ekologické stability a především jejich funkčnost není příslušnými orgány životního prostředí dostatečně vyhodnocována, nejsou upřesněni ÚSES a tím adekvátní podklady pro územní plánování. ÚSES je nezbytné propojit v informačním systému tak, aby bylo možné jej průběžně hodnotit a aktualizovat jeho vymezení tak, aby byl systém ÚSES propojený a funkční ve všech svých úrovních. Dnešní roztržitý stav, kdy je vymezován bez ohledu na provázanost a funkčnost, a to především v rámci schvalování územních plánů obcí a krajů a v rámci realizace komplexních pozemkových úprav, kdy jsou řešeny převážně pouze lokální prvky ÚSES a regionální a nadregionální úroveň je většinou zcela neřešena ať už z nedostatku státní půdy či chybného metodického vedení pozemkových úřadů, které mají povinnost řešit pouze

lokální úroveň ÚSES. Realizace těchto prvků je v současné době zajišťována především prostřednictvím krajinotvorných programů MŽP. Od roku 2007 jsou čerpány finanční prostředky na realizace prvků ÚSES také z Operačního programu Životní prostředí, kde v prioritní ose č. 6 je celá oblast podpory věnovaná obnově krajinných struktur.

- maximálně využít opuštěných nebo málo využívaných areálů a staveb tzv. brownfields pro průmyslové i jiné lidské aktivity;

Plněno částečně. Význam brownfields pro znovuvyužití pro průmyslové a jiné lidské aktivity stoupá. V roce 2008 byla v gesci MPO zpracována Národní strategie regenerace brownfields, jejíž základním cílem je vytvoření vhodného prostředí pro rychlou a efektivní realizaci regeneračních projektů a prevenci vzniku nových brownfieldů, v horizontu do r. 2013. V rámci podpor průmyslových zón ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu ČR je věnována stále větší pozornost brownfields. Stále však zbývá obrovský potenciál nevyužitých ploch brownfields a opuštěných budov. Na úseku územního plánování je úkol vytvářet předpoklady pro polyfunkční využívání těchto ploch uveden mezi republikovými prioritami v Politice územního rozvoje ČR 2008, schválené usn.vl. 929/2009 (kapitola 2, bod 19).

- zabránit přílišné fragmentaci krajiny a podpořit její ekologickou stabilitu;

Plněno částečně. K fragmentaci krajiny dochází ve významné míře v důsledku prudkého hospodářského rozvoje ČR a souvisejících změn ve využívání krajiny, a to zejména rozrůstáním sídel (obytná zástavba a komerční zástavba), realizací dopravních staveb a zábory půdy v jejich okolí převážně pro realizaci zcela nové výstavby (sklady, stanice pohonných čerpacích hmot, obchodní centra apod.) MŽP se podařilo prosadit prostřednictvím spolupráce s MMR zkvalitnění ochrany volné krajiny před záboru pro nové aktivity novelizací nástrojů v procesech územního plánování (zák. č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a příslušné vyhlášky). Dále je třeba do připravované ekologické daňové reformy zpracovat ekonomické nástroje prevence výstavby na „zelené louce“. Odvody za zábory volné krajiny (zejména připravit novelizaci zák. č. 334/1992 Sb. o ochraně ZPF). Systémové nástroje pro řešení fragmentace krajiny chybí (nejsou stanoveny limity v rámci územního plánování atp.). Fragmentace krajiny je popsána a řešena v kapitolách 1.1.3 a 5. Ekostabilizační funkce krajiny lze podporovat formou dotací, které jsou v současnosti orientovány převážně na řešení segmentů krajiny ne krajiny jako celku. Tyto finanční prostředky se každoročně snižují a hrozí zastavení veškerých projektů pro zlepšování ekostabilizačních funkcí krajiny. Ve vztahu k narůstajícímu tlaku na socio-ekonomické využití krajiny je tento trend trvale neudržitelný.

- zachovat, případně rozšiřovat rozsah území s dobrou kvalitou ovzduší a dodržovat imisní limity a emisní stropy;

Nesplněno. V posledních letech stále narůstá rozloha území, kde nejsou plněny požadavky na kvalitu ovzduší. K překročení denního imisního limitu pro PM₁₀ (který měl být splněn k 1. 1. 2005) došlo v roce 2005 plošně po celém území České republiky a to i v lokalitách, které byly doposud považovány z pohledu kvality ovzduší za spíše bezproblémové. K překročení přípustné úrovně znečištění ovzduší došlo na 35 % území, což mělo za následek, že přibližně 66 % populace České republiky bylo vystaveno nadlimitním

úrovním znečištění ovzduší.. Pouze na necelých 5 % území České republiky se 24hodinové průměrné koncentrace v roce 2005 pohybovaly pod $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$, což znamená, že naprostá většina obyvatel České republiky je dlouhodobě vystavena poměrně vysoké úrovni znečištění ovzduší PM_{10} . Významným problémem (z hlediska zdravotních rizik) je překračování cílového imisního limitu pro polycyklické aromatické uhlovodíky, vyjádřené jako benzo(a)pyren (měl by být splněn k 31. 12. 2012). K tomuto překračování dochází přibližně na 5 % území České republiky, což představuje expozici více než 35 % populace. V ČR však došlo mezi roky 2005, 2006 a 2007, 2008 k významnému zlepšení kvality ovzduší, což bylo přisuzováno zejména dobrým rozptylovým a meteorologickým podmínkám v letech 2007, 2008 oproti předchozím rokům. V roce 2005 a 2006 byly imisní limity překročeny zhruba na 30 % území ČR. V letech 2007 to bylo přibližně na 6 % a v roce 2008 na 3 % území. Z republikového i evropského měřítka patří k významně zatíženým regionům Moravskoslezský kraj (zejména Ostravsko-Karvinská aglomerace).

- zohlednit umístování provozů, které by mohly být zdrojem vážných havárií mimo lidská sídla, zvláště chráněná území a chráněné oblasti přirozené akumulace vod a vyznačit oblasti antropogenních anomálií rizikových látek, pokud tvoří překážku (limit) pro nové funkční využití území;

Plněno částečně. Umístování rizikových provozů je v rámci posuzování SEA zohledňováno. Povolovací proces podle zákona o integrované prevenci také umožňuje zamítnout žádost o integrované povolení, pokud nejsou plněny zákonné podmínky. Zbývá vyznačit oblasti antropogenních anomálií rizikových látek, kterých je značné množství druhů.

- zohlednit plány odpadového hospodářství na úrovni národní, na úrovni krajů a původců;

Plněno průběžně. Plány odpadového hospodářství („POH“) na všech úrovních jsou významným strategickým nástrojem řízení odpadového hospodářství v ČR. Jejich pravidelný monitoring poskytuje informace o stavu a změnách v odpadovém hospodářství na úrovni státu i jednotlivých krajů. Doposud se nedaří zcela zohlednit cíle plánů odpadového hospodářství při přípravě mimoresortních strategických dokumentů. S výjimkou SPŽP zaujímá problematika odpadového hospodářství okrajový význam a cíle Nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR nejsou vždy zcela respektovány. Obdobnou situaci v akceptaci cílů POH krajů lze identifikovat i ve strategických dokumentech připravovaných jednotlivými kraji. U POH původců se ukazuje obtížná právní vynutitelnost jejich plnění u soukromých subjektů a proto je navrženo jejich ponechání pouze na úrovni obcí.

- zohlednit plán hlavních povodí a plány oblastí povodí;

Plněno průběžně. V současné době je zpracován návrh Plánu hlavních povodí ČR a jeho projednání a schválení vládou se předpokládá v první polovině roku 2007. Plány osmi oblastí povodí jsou zpracovávány s.p. Povodí v součinnosti s krajskými úřady, Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí a budou schváleny do konce roku 2009 – informace jsou k dispozici na <http://www.mze.cz/>. aktualizace MZe.

- respektovat ochranu před hlukem;

Plněno nedostatečně. Jsou sice zpracovány hlukové mapy, ale praktická ochrana obyvatel před hlukem není respektována. Hluk není odstraňován přímo u zdroje, vzorky pneumatik nejsou konstruovány tak, a by nehlučely, v obcích a městech automobily jezdí příliš vysokými rychlostmi, které jsou zdrojem hluku, kolejová vozidla nejsou odhlučňena, sportovní letadla a motorové čluny ruší oblasti rekreace a klidu. MMR na podkladě novely zákona 258/2000 zpracovalo Vyhlášku o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku č. 561/2006

- prověřovat při návrzích umístění velkých zdrojů energie nadřazeného významu při územním plánování variantně i decentralizovaný systém zásobování energií.

Plněno průběžně. V rámci energetických koncepcí krajů je toto hledisko zohledňováno. Úspory energie a využívání obnovitelných zdrojů energie v domácnostech skrývá velký potenciál v decentralizaci a ve zvýšení bezpečnosti dodávek energie.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti strategického plánování

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
1	9	8	2

7. Nástroje zapojování veřejnosti

Zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí je významným pilířem demokracie. Jen pozvolna se daří získávat důvěru veřejnosti i odborné veřejnosti, aby se v potřebné míře více podílela na rozhodování a tvorbě koncepcí a plánů. Jen pozvolna se společnost učí konstruktivnímu vzájemnému dialogu při hledání ideálních řešení v oblasti životního prostředí a prevence zdraví obyvatel. Metodiku pro vedení konzultací s veřejností začal připravovat v roce 2006 Úřad vlády ve spolupráci s resorty a NNO. Metodika se měla týkat zj. přípravy strategických dokumentů a i legislativních norem. Proces přípravy metodiky byl na podzim 2006 přerušen a dosud nebyl obnoven a dokončen..

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- ratifikovat a implementovat Aarhuskou úmluvu (včetně směrnic ES, které ji provádějí) a Agendu 21;

Splněno, Sdělení MZV č. 124/2004 S.m.s.). Zpráva o implementaci Aarhuské úmluvy byla zpracována ve spolupráci s NNO pro Druhé zasedání smluvních stran v roce 2005. Ve zprávě bylo mj. konstatováno, že přístup k informacím o životním prostředí má zlepšující se tendenci, účast veřejnosti na rozhodování je zajištěn a až výjimky je uplatňován v souladu s Úmluvou, problémy však přetrvávají v naplňování třetího pilíře – přístupu k právní ochraně ve věcech životního prostředí. To je způsobeno zejména pomalou činností justice a nízkou vymahatelností práva v ČR všeobecně. Dodatek úmluvy ze

zasedání smluvních stran v Almaty, který upřesňuje postupy v informování a účasti veřejnosti při rozhodování o záměrném uvolňování GMO do životního prostředí. Vláda ČR dala souhlas k návrhu na přijetí změny svým usnesením č. 299 z 28. března 2007. S ratifikací změny Aarhuské úmluvy vyslovil souhlas Senát PČR dne 19. července 2007 usnesením č. 177 a Poslanecká sněmovna PČR dne 30. října 2007 usnesením č. 468.

- posilovat úlohu nestátních neziskových organizací, partnerů pro udržitelný rozvoj;
Plněno částečně. Např. podpora NNO, které se zabývají ŽP představuje pouze 0,6 % z objemu dotací, které stát poskytuje NNO. Zastoupení NNO v pracovních orgánech (pracovní skupiny, poradní orgány vlády a veřejné správy, komise atd.) má vzrůstající tendenci. Úřad vlády začal zpracovávat Metodiku pro zapojování veřejnosti do přípravy strategických materiálů, k 1. 11. 2006 byla tato agenda přesunuta na MV (usnesení vlády č. 1232/2006) odbor reformy regulace a kvality veřejné správy.

- zajišťovat technické, organizační a ekonomické podmínky pro přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí (veřejné informační středisko, resortní informační systém, vydávání ročenek, zpráv o životním prostředí, publikace, semináře, internet) a k jejich aktivnímu využívání při participaci na koncepční činnosti a rozhodování orgánů veřejné správy;

Plněno částečně. Novelizován byl zákon 123/1998 Sb. o přístupu veřejnosti k informacím o ŽP a to zákonem č. 6/2005 Sb. Zprovozněn byl portál o ŽP portal.cenia.cz, Mapové služby geoport.cenia.cz, Evidence kontaminovaných míst sez.cenia.cz, Integrovaná prevence a omezování znečištění www.mzp.cz/ippc, [integrováný systém plnění ohlašovacích povinností - ISPOP](http://integrovany.system.plneni.ohlasovacich.povinnosti-ispop) (náhrada Centrální ohlašovny) www.ispop.cz, integrováný registr znečišťování - IRZ www.irz.cz a další aplikace. Na druhou stranu se nedostává finančních prostředků na vydávání publikací o ŽP a projekty NNO v této oblasti. Převis poptávky nad možnostmi rozpočtu kapitoly 315 MŽP se ve sledovaném období pohyboval okolo 280 %. V jednotlivých složkových zákonech je účast veřejnosti upravena různě. Jednotný model využívání výsledků účasti veřejnosti neexistuje.

MŽP vydává každoročně Zprávu o stavu životního prostředí a Statistickou ročenku životního prostředí, pravidelně vychází Věstník s legislativou ŽP, metodickými pokyny, vyhláškami a nařízeními, měsíčník Zpravodaj jako resortní časopis s aktuálními informacemi. Publikáční činnost se řídí Edičním plánem ministerstva každoročně schvalovaným poradou vedení. Všechny tyto informace, publikace a periodika jsou vystaveny také na webové stránce MŽP. Internet obsahuje kromě legislativy, informací o činnosti jednotlivých odborů také sekci Kalendář akcí, kde jsou uveřejněny aktivity vhodné pro širokou i odbornou veřejnost. Různé semináře, konference a veletrhy s tematikou životního prostředí se konají pod záštitou ministerstva, které může distribuovat touto cestou své informační materiály a odborné přednášky.

- zajistit účast obcí a veřejnosti při rozhodování o využití nerostných zdrojů na jejich území;

Plněno částečně. Účast obcí a dotčených fyzických a právnických osob při řízení o stanovení, změnách a zrušení dobývacího prostoru je zakotvena v § 28 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon).

- posílit aktivní zapojení občanů do péče o životní prostředí (separovaný sběr odpadů, výsadba zeleně, využívání lokálních topenišť s ušlechtlejšími a ekonomičtějšími technologiemi atd.).

Plněno průběžně. Postupně roste počet i kvalita municipalit, registrovaných v Databázi MA21 a zapojených do Národní sítě zdravých měst zapojování veřejnosti do strategického plánování a rozhodování je rámci MA21, zejména u pokročilejších municipalit, běžnou praxí.. Vzrostla kvalita MA21 v pokročilých municipitách. Roste zájem o problémy na lokální a místní úrovni.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti zapojování veřejnosti

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
1	1	3	0

8. Výzkum a vývoj

Zásadní překážka se vyskytla po ukončení resortního programu VaV MŽP, kdy nebyly vytvořeny nástroje pro uplatnění priorit v oblasti ochrany ŽP v rámci stávajícího systému základního i aplikovaného výzkumu (v rámci GA ČR a TA ČR). Grantový systém sám o sobě není schopen reagovat na potřeby v jednotlivých oblastech ochrany ŽP a možnosti uplatnit priority jsou minimální. Zároveň samotný systém podpory zejména aplikovaného výzkumu (nezbytnost spolupráce s komerčním subjektem) i systém hodnocení výsledků VaV vytváří podmínky upřednostňující technologický výzkum (včetně biotechnologií) a dostupnost informací a poznatků nezbytných např. pro efektivní ochranu biodiverzity je tím výrazně snížena.

V České republice je podpora výzkumu a vývoje legislativně ošetřena zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací platném znění. Základními koncepčními a strategickými materiály, jsou zejména následující: Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009-2015, Dlouhodobé základní směry výzkumu a vývoje, Národní inovační politika ČR na léta 2005 – 2010. Pro období 2009 až 2015 byla dne 8. června 2009 usnesením č. 729 schválena vládou Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015, která nahradila dosavadní Národní politiku výzkumu a vývoje ČR na léta 2004–2008.

Finanční prostředky na výzkum a vývoj jsou poskytovány do oblastí, které jsou specifikovány buď resortními programy výzkumu nebo Národním programem výzkumu I a II. Ministerstvo životního prostředí má schválen Resortní program výzkumu v jeho působnosti na léta 2007 – 2013, který z důvodu realizace reformy výzkumu a vývoje v ČR byl omezen pouze do konce roku 2011.

Jedním z nejdůležitějších cílů vycházejících ze Sdělení komise Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění je posílení financování výzkumu a vývoje, a to především ze soukromých zdrojů. Tento cíl je deklarován požadavkem dosáhnout 3 % HDP Evropské unie, které by měly být investovány do výzkumu a vývoje.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- Aktivně se podílet na realizaci 6. Environmentálního akčního programu (upřesnit o jaký program se jedná 6. rámcového programu EU pro vědu a výzkum:

Plněno. Priority vyplývající ze 6. Environmentálního akčního programu jsou zahrnuty při řešení výzkumných úkolů v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011, který zahrnuje následující podprogramy výzkumu: Změna klimatu, omezování znečištění a rizik, Udržitelné využívání zdrojů, Výzkum environmentálních technologií, Pozorování Země a nástroje pro posuzování. Výzkumné úkoly jsou řešeny v rámci těchto oblastí výzkumu: Dopady antropogenních vlivů a opatření pro zmírňování změn klimatu, Environmentální determinanty zdraví a rizikové situace, Ochrana před negativními účinky živelních událostí, Ekosystémy a ochrana biologické rozmanitosti, Ochrana vod, půdy a horninového prostředí, Nakládání s odpady a prevence vzniku odpadů, Environmentální technologie, racionální využití energie a obnovitelné zdroje energie (OZE), Optimalizace informací včetně výzkumu aplikací pro vyšší účinnost a pro obecnou dostupnost informací, Metody a nástroje pro předvídaní a pro hodnocení včetně modelování ekonomických a sociálních souvislostí udržitelného rozvoje.

V minulých letech se též Ministerstvo životního prostředí monitorovalo práce v rámci SKEP Evropského výzkumného prostoru (Scientific Knowledge for Environmental Protection - www.skep-era.net), kde se účastní 15 ministerstev a agentur z 11 evropských zemí.

- Využívat vědeckých institucí (AV ČR, vysokých škol a výzkumných ústavů) při formulování priorit výzkumu a vývoje v oblasti ochrany životního prostředí a odborné garanci resortních programů:

Plněno průběžně. V rámci MŽP je ustanovena Vědecká rada jako poradní orgán pana ministra životního prostředí. Jejími členy jsou zástupci AV ČR, vysokých škol, soukromých a veřejných výzkumných organizací. Při formulování priorit a cílů výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí jsou plně využívány podněty vzešlé z tohoto poradního orgánu. Při formulování priorit a cílů výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí při zpracování resortních programů včetně nového Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2013 byly využívány podklady získané od členů poradního orgánu ministra životního prostředí – Vědecká rada, kde jsou zastoupeni členové AV ČR, vysokých škol, soukromých a veřejných výzkumných organizací. Dalším důležitým podkladem pro stanovování priorit a cílů jsou údaje získané od jednotlivých odborných útvarů Ministerstva životního prostředí.

- Spolupracovat s Komisí pro životní prostředí AV ČR a Technologickým centrem AV ČR:

Plněno. V rámci realizace 6. rámcového programu EU a přípravy 7. rámcového programu EU Ministerstvo životního prostředí vyvíjelo aktivity směřující k informovanosti jednotlivých organizací zabývajících se výzkumem v oblasti ochrany životního prostředí. Pravidelně zástupci MŽP poskytují informace získané v rámci spolupráce s Czelo (Czech Liaison Office for Research and Development). Zástupci Ministerstva životního prostředí se angažují v rámci aktivit Technologického centra AV ČR.

ČR, které je kontaktním centrem pro zapojování do rámcových programů EU. Spolupráce s Komisí životního prostředí AV ČR probíhá průběžně dle vzniklých úkolů .

- Zajistit transformaci odborné informační základny:

Plněno. V souvislosti se zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění byly navrženy vybrané příspěvkové organizace k transformaci na veřejné výzkumné instituce. V rámci kompetencí Ministerstvo životního prostředí navrhuje transformovat dvě tyto instituce, a to Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. a Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví. Uvedené příspěvkové instituce byly na veřejné výzkumné instituce převedeny podle § 31 zákona č. 341 Sb., o veřejných výzkumných institucích k 1. 1. 2007. MŠMT je podle výše uvedeného zákona správcem databáze veřejných výzkumných institucí. Vzhledem k tomu, že MŽP v návaznosti na reformu výzkumu a vývoje ztratilo statut poskytovatele finančních prostředků na výzkum a vývoj, bude další činnost v této oblasti velmi problematická. Nelze zajišťovat činnost výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí v rámci MŽP bez finanční podpory.

- Prosazovat výzkum technologií a zařízení pro ochranu a zlepšování životního prostředí a udržitelný rozvoj:

Plněno. U ukončených a probíhajících projektů je podporována oblast základního a neprůmyslového aplikovaného výzkumu v oblasti environmentálních technologií směřující k naplnění pilířů udržitelného rozvoje. Jsou k dispozici výstupy z oblasti spalování (masokostní moučka) a využití nízkopotenciální tepelné energie. S výrobcí elektrické energie se připravuje jejich zavedení do praxe. Resortní program výzkumu v působnosti Ministerstva životního prostředí na léta 2007 – 2011 zahrnuje formou podprogramu „Výzkum environmentálních technologií“, konkrétně prosazování výzkumu inovativních technologií (zaměřené na ochranu životního prostředí). I další resorty podporují programy na výzkum technologií sloužících k ochraně životního prostředí. K těmto programům, které jsou dostupné na webové stránce www.vyzkum.cz, jsou vyhlašovány veřejné soutěže (vyhlášení je kromě jiného dostupné vždy na webové stránce dotčeného resortu).

- Vytvořit informační systém výzkumu a vývoje:

Plněno. Informační systém výzkumu, vývoje a inovací e jako centrální zdroj dat je systémem veřejné správy zajišťující shromažďování, zpracování, poskytování a využívání údajů o výzkumu a vývoji podporovaném z veřejných prostředků. Údaje požadované v rámci uvedeného informačního systému jsou stanoveny [zákonem č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu a vývoje, v platném znění a nařízením vlády č. 397 ze dne 19.10.2010 o Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Ministerstvo životního prostředí pravidelně a cíleně zaslá informace o schválených projektech, o průběhu řešení jednotlivých projektů a o výsledcích řešení projektů. Správcem informačního systému je [Rada pro výzkum, vývoj a inovace](#). S ohledem na nutnost dálkového přístupu k informacím o výzkumu a vývoji v oblasti životního prostředí jsou údaje pravidelně zveřejňovány na webové stránkách Ministerstva životního prostředí prostředím http://www.mzp.cz/cz/vyzkum_veda_inovace , prostředí [www.env.cz/Politika a nástroje ochrany ŽP/Výzkum a vývoj/](http://www.env.cz/Politika_a_nastroje_ochrany_ZP/Vyzkum_a_vyvoj/). Zde lze nalézt i

odkaz na web aplikaci <http://www.isvav.cz/>. N atěchto stránkách budou publikovány extrakty z řešení projektů VaV. Tyto extrakty budou zveřejňovány se souhlasem řešitelů s cílem seznámit podrobněji veřejnost s výsledky řešení projektů VaV.

- Aktivně podporovat výzkum nových biotechnologických směrů v zemědělství spojený s hodnocením rizik jejich implementace pro životní prostředí:

Plněno. Environmentální technologie jsou zahrnuty v podprogramech Resortního programu výzkum v působnosti Ministerstva životního prostředí na léta 2007 – 2011 a v tématických oblastech Národního programu výzkumu II- Programu 2B, (např. Bioremediace životního prostředí pomocí mikroorganismů, Modernizace nakládání s odpady, Biodiverzita, Životní prostředí a zdraví, Omezení znečišťování povrchových vod). Poskytovatelem veřejných prostředků na řešení projektů programu Zdravý a kvalitní život je MŠMT). V rámci resortního programu MZe zahrnuto jen z části.

- Zajistit výzkum efektivního využití přírodních materiálových a energetických zdrojů, ochrany přírodních zdrojů v materiálových tocích a nakládání s odpady, ochrany vodních zdrojů a vody v krajině:

Plněno. V souladu s cíly Státní politiky životního prostředí ČR 2004 - 2010 „Udržitelného využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady“ jsou realizovány projekty v programu „Životní prostředí a ochrana přírodních zdrojů“ a nově vyhlášen podprogram „Udržitelné využívání zdrojů“ v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011 (mezi cíle tohoto podprogramu patří např. zhodnotit stav a změny ekosystémů v kontextu globální změny; navrhnout postupy předcházení vzniku odpadů, jejich maximálního využívání jako náhrady primárních přírodních zdrojů a minimalizovat negativní vlivy na zdraví lidí a životní prostředí). Jedním z projektů, který byl zaměřen na analýzu materiálových a energetických toků, byl následující projekt: VaV – SP/4i2/141/08 „Monitorování a hodnocení vazeb mezi životním prostředím, ekonomikou a společností prostřednictvím indikátorů materiálových a energetických toků“. I další resorty podporují programy na výzkum technologií sloužících k ochraně životního prostředí. K těmto programům, které jsou dostupné na webové stránce www.vyzkum.cz, jsou vyhlášovány veřejné soutěže (vyhlášení je kromě jiného dostupné vždy na webové stránce dotčeného resortu).

- Výzkumnými přístupy podpořit racionální využití energie a vytvořit podmínky pro rozvoj nových technologií pro obnovitelné energetické zdroje:

Plněno. V souladu s cíly Státní politiky životního prostředí ČR „Udržitelného využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady“ jsou realizovány projekty v programu „Racionální využití energie a obnovitelné energetické zdroje“ Navržené cíle tohoto podprogramu rozvíjí, v současné době již využívané výstupy v praxi, z podprogramů Racionální využití energie a obnovitelné energetické zdroje, které byly řešeny v rámci Programu poskytovatele MŽP a Národního programu výzkumu I. Jedná se např. o přímou integraci obnovitelných zdrojů do struktury budov, synergické vazby mezi jednotlivými OZE a mezi OZE a klasickými zdroji, efektivní využití alternativních zdrojů el. energie s příznivým vlivem na ŽP apod.

Vytvoření podmínek pro další rozvoj je v realizováno v následně vyhlášeném podprogramu „Výzkum environmentálních technologií“ v rámci Resortního programu

výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011 (mezi cíle tohoto podprogramu patří např. dosáhnout lepších užitných vlastností obnovitelných zdrojů energie s dopadem na jejich větší rozšíření; zvýšit účinnost výroby energie, zlepšit kompatibilitu OZE s konvenčními zdroji a obecně vytvořit lepší podmínky pro dosažení úspor energie). Projekty se zaměřily zejména na dosažení vyšší účinnosti využívání energie (tepelná čerpadla, chladičí zařízení, kogenerace), využití biomasy (složení a vlastnosti pevných biopaliv, optimalizaci bioplynových technologií, zdokonalení technologie výroby kapalných biopaliv) a úspory energie v komunální sféře (rekonstrukce budov v nízkoenergetickém standardu).

I další resorty (např. MPO) podporují programy na výzkum technologií sloužících k ochraně životního prostředí. K těmto programům, které jsou dostupné na webové stránce www.vyzkum.cz, jsou vyhlašovány veřejné soutěže (vyhlášení je kromě jiného dostupné vždy na webové stránce dotčeného resortu). Údaje o finančních prostředcích vynaložených na výzkum jsou součástí státních závěrečných účtů kapitol resortů.

- Aktivně prosazovat opatření k ochraně proti emisím skleníkových plynů v ČR, progresivní trendy ochrany atmosféry:

Plněno. V souladu s cíly Státní politiky životního prostředí ČR „Ochrana klimatického systému Země a omezení dálkového přenosu znečištění ovzduší“ jsou realizovány projekty v programu „Udržitelné využívání zdrojů“ a „Změna klimatu, omezování znečištění a rizik“ v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011 (mezi cíle tohoto podprogramu patří např. zhodnotit dopady meteorologických a antropogenních procesů na emise a imise (prachové částice) a zpřesnit modelování znečištění ovzduší s ohledem na možnost redukce emisí; objasnit rizika působení chemických látek ve složkách životního prostředí; zhodnotit biologické účinky toxických látek na organismus a interakce organismů a životního prostředí).

- Nadále zajišťovat a prohloubit výzkum v oblasti studia vlivů životního prostředí na lidské zdraví:

Plněno. Významnými poznatky jsou již praxí ověřené výstupy z řešení oblasti výzkumu Environmentální determinanty zdraví, které byly obsahem Programu poskytovatele vyhlašovaného do roku 2005. Publikovaná zjištění a navrhované další postupy na světovém fóru jsou ojedinělým výstupem nejen pro ČR, ale i Evropu a USA. Na základě těchto výstupů je zařazena i podpora této problematiky v rámci 7. PR EU. Naplňování cílů Státní politiky životního prostředí ČR v oblasti studia vlivů životního prostředí na lidské zdraví je v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2013 realizováno oblastí výzkumu Environmentální determinanty zdraví a rizikové situace (mezi cíle této oblasti výzkumu patří např. objasnit rizika působení chemických látek ve složkách životního prostředí s důrazem na hodnocení nově vznikajících chemických látek; podpořit ochranu životního prostředí a zdraví před negativními účinky antropogenních/průmyslových vlivů a rizik; využít nových poznatků genomiky při výzkumu interakce lidského organismu a životního prostředí).

I další resorty (např. MZd) podporují programy na výzkum technologií sloužících k ochraně životního prostředí. K těmto programům, které jsou dostupné na webové stránce www.vyzkum.cz, jsou vyhlašovány veřejné soutěže (vyhlášení je kromě jiného dostupné vždy na webové stránce dotčeného resortu). Údaje o finančních prostředcích vynaložených na výzkum jsou součástí státních závěrečných účtů kapitol resortů.

- Iniciovat, podporovat a rozvíjet výzkum prostředků pro tvorbu akusticky přijatelného prostředí, včetně vývoje zařízení s nízkými emisemi hluku a akusticky nejvhodnějších dopravních systémů:

Plněno částečně. Hlukové mapy a posuzování akustického prostředí se dostává do popředí až v poslední době. Nejedná se však pouze o hluk, který je následkem rozvoje dopravních systémů, ale jde o akustické prostředí komplexně. Protože výzkum hlukového prostředí je jednou z priorit Státní politiky životního prostředí ČR je v rámci Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2013 tato problematika součástí oblasti výzkumu Environmentální determinanty zdraví a rizikové situace (mezi cíle tohoto podprogramu patří např. stanovit akustické klima na území ČR).

- Podporovat výzkum s cílem vytvořit efektivní nástroje ochrany životního prostředí, především ekonomické:

Plněno. Státní politika životního prostředí ČR se orientuje v jednom ze svých cílů na vytváření efektivních nástrojů ochrany životního prostředí. Velice významné jsou nástroje ekonomické. Tato problematika je součástí Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011 a je zajištěna oblastí výzkumu „Metody předvídání a nástroje pro hodnocení včetně modelování ekonomických a sociálních souvislostí udržitelného rozvoje“.

- Formulovat metody a indikátory pro monitorování a ochranu životního prostředí, monitorování dlouhodobých změn v ekosystémech:

Plněno. Tyto cíle Státní politiky životního prostředí ČR jsou Resortním programem výzkumu v působnosti MŽP na léta 2007 – 2011 a promítají se do podprogramu Udržitelné využívání zdrojů naplňujícího základní směr výzkumu „Udržitelný rozvoj, biologické a ekologické aspekty udržitelného rozvoje“. Mezi cíle tohoto podprogramu patří např. zhodnotit stav a změny ekosystémů v kontextu globální změny se zvláštním zřetelem k dlouhodobým změnám a perspektivám využívání krajiny; zhodnotit stav a změny ekosystémů v kontextu globální změny a formulovat scénáře dlouhodobých změn a perspektivy využívání krajiny; objasnit dlouhodobé interakce mezi ekosystémy a jejich vnějším prostředím.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti výzkumu a vývoje

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
12	1	1	0

Ovšem je nutné vrátit financování výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí do kompetencí MŽP a tím zajistit kvalitní podporu, která je zaměřena do priorit, které vychází z politiky životního prostředí. Tyto priority by měly být realizovány prostřednictvím Resortního programu výzkumu v působnosti MŽP. Taktéž pro zajištění plnění cílů v této oblasti musí být zachováno a v dalších letech posíleno financování výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí.

9. Mezinárodní spolupráce

Ochrana životního prostředí v současné době vyžaduje komplexní přístup přesahující hranice států i kontinentů. V uplynulém období pokračovala spolupráce v oblasti životního prostředí na mezinárodní úrovni – především v rámci EU, ale i v rámci mezinárodních organizací, jako jsou OECD, EHK OSN, UNEP, UNDP, WHO atd.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- Spolupráce a prosazování priorit v rámci EU

- spolupvytvářet a implementovat legislativu ES v oblasti ochrany životního prostředí;

Plněno. Probíhá v rámci zastoupení a činnosti ČR v pracovních orgánech Rady EU, zejména na úrovni pracovní skupiny Rady EU pro životní prostředí; na národní úrovni byl ustaven resortní (RKS) a celostátní (V-EU) mechanismus pro koordinaci zastupování ČR na jednáních pracovních orgánů Rady; pravidelně jsou stanoviska resortu poskytována poslancům EP účastnícím se legislativního procesu EU ve spolurozhodování proceduře.

- zapojit se do partnerských iniciativ EU:

Plněno. ČR na Světovém summitu o udržitelném rozvoji (2002) předložila partnerskou iniciativu „Visegrádská letní škola rozvojové pomoci“, která byla realizována v letech 2002-2004, a připojila se ke dvěma významným iniciativám (Environmentální partnerství Východ-Západ předložené EU, Gruzii a Ukrajinou a k environmentální iniciativě z oblasti obnovitelných zdrojů a úspor energie);

- soustředit se na podporu a prosazování priorit ČR v rámci EU v oblasti životního prostředí - ochranu klimatického systému Země a ovzduší, ochranu krajiny, vod, půdy a nerostného bohatství, komplexní management chemických látek a přípravků a udržitelnou spotřebu a výrobu

Plněno. Prosazování priorit ČR probíhá v rámci schvalovacího mechanismu dokumentů předložených Evropskou komisí a projednávaných v pracovních orgánech Rady a také na úrovni zastoupení ČR v expertních výborech při Evropské komisi. ČR prosazuje své priority jak při přípravě strategických, politických a právních dokumentů EU, tak při přípravě pozic EU pro vystupování na mezinárodních fórech řešících otázku ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje (prostřednictvím formací Pracovní skupiny Rady EU pro mezinárodní otázky životního prostředí).

- Mezinárodní smlouvy

- plnit závazky vyplývající pro ČR jako smluvní stranu z mezinárodních environmentálních smluv;

Plněno. V současné době je ČR smluvní stranou více než 30 mnohostranných environmentálních smluv, jejichž gestorem či spolugestorem je Ministerstvo životního prostředí. Jako smluvní strana ČR zodpovídá za dodržování ustanovení smluv a implementaci rozhodnutí smluvních stran na národní úrovni, podávání zpráv o jejich plnění sekretariátům smluv. ČR jako člen EU plní závazky plynoucí ze smluv zejména

prostřednictvím plnění vnitrostátní legislativy, která je po harmonizaci s legislativou EU často přísnější než mezinárodní environmentální smlouvy. Za věcnou stránku plnění, včetně reportingových povinností, odpovídají kontaktní místa pro dané smlouvy, jimiž jsou věcně příslušné odbory MŽP. V rámci naplňování svých závazků se ČR podílí i na podpoře implementace smluv státům rozvojovým a s ekonomikou v přechodu (zejména předáváním zkušeností, přenosem technologií, formou rozvojové pomoci). ČR plní řádně své finanční závazky plynoucí ze smluv, tzn. přispívá do rozpočtu smluv, ze kterých je financována činnost sekretariátů smluv a aktivity ve výši schválené nejvyššími orgány smluv. ČR poskytuje také příspěvky na činnost finančních mechanismů, pokud byly pro účely plnění smlouvy vytvořeny. (viz níže).

- vytvářet podmínky pro přístup ČR, přijetí či ratifikaci dalších mezinárodních environmentálních smluv a pro jejich efektivní naplňování;

Plněno. Díky úpravě legislativy ČR ve sledovaném období bylo možno zahájit ratifikační proces Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek. Česká republika dokončila ratifikační proces 12. srpna 2009, kdy byla u depozitáře Protokolu uložena ratifikační listina. Pro Českou republiku vstoupil Protokol v platnost podle článku 27 odst. 3 dne 10. listopadu 2009. ČR jako druhý stát 19. 7. 2005 ratifikovala Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí přijatý na 5. ministerské konferenci EHK OSN „Životní prostředí pro Evropu“ v Kyjevě v květnu 2003. Protokol SEA vstoupil v platnost 11.7.2010.

Plněno. V období 2004-2010 byly vytvořeny podmínky pro to, aby Česká republika ratifikovala a mohla naplňovat tyto mezinárodní environmentální smlouvy či jejich změny:

Nové závazky:

- **Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva) -** Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 6. července 2004. Úmluva vstoupila pro Českou republiku v platnost dne 4. října 2004 a byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv - 124/2004 Sb.m.s.
- **Protokol o vodě a zdraví k Úmluvě o ochraně a využívání hraničních vodních toků a mezinárodních jezer -** Protokol vstoupil v platnost pro ČR dne 4. srpna 2005 a ta vytvořila podmínky k jeho plnění. Protokol byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv - 107/2006 Sb.m.s.
- **Protokol o omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu k Úmluvě o dálkovém znečištění ovzduší přesahujícím hranice států –** Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře Protokolu dne 12. srpna 2004. Protokol vstoupil v platnost obecně i pro ČR dne 17. května 2005. Protokol byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv - 81/2010 Sb.m.s.
- **Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí –** Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 19. července 2005. Protokol vstoupil v platnost obecně i pro ČR dne 11. července 2010. Protokol byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv - 71/2010 Sb.m.s.
- **Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek -** Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 12. srpna 2009. Protokol vstoupil v platnost pro Českou republiku dne 10. listopadu 2009 a byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv – 108/2009 Sb.m.s.
- **Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném rozvoji Karpat (tzv. Karpatská úmluva) -** Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 28. července 2005. Úmluva vstoupila v platnost dne 4. ledna 2006 a tímto

dnem vstoupila v platnost i pro Českou republiku. Úmluva byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv - č. 47/2006 Sb.m.s.

- **Protokol o ochraně a udržitelném využívání biologické a krajinné rozmanitosti** – Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 5. srpna 2009. Protokol vstoupil v platnost dne 28. dubna 2010 a tímto dnem vstoupil v platnost i pro Českou republiku. Protokol byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv -č. 61/2010 Sb.m.s.
- **Stockholmská úmluva o perzistentních organických polutantech** - Úmluva vstoupila v platnost obecně i pro ČR 17. května 2004 a byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv - 40/2006 Sb.m.s.
- **Mezinárodní úmluva o regulaci velrybářství a Protokol k Mezinárodní úmluvě o regulaci velrybářství** - Listina o přístupu České republiky k Úmluvě a Protokolu byla uložena u depozitáře dne 24. ledna 2005. Pro Českou republiku vstoupila Úmluva i Protokol v platnost dne 24. ledna 2005. Úmluva i Protokol byly vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv - 7/2007 a 8/2007 Sb.m.s.
- **Protokol o ochraně životního prostředí ke Smlouvě o Antarktidě** - Ratifikační listina České republiky byla uložena u depozitáře dne 25. srpna 2004. Pro Českou republiku vstoupil v platnost dne 24. září 2004. Protokol byl vyhlášen ve Sbírce mezinárodních smluv - 42/2005 Sb.m.s.
- **Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků** - Listina o přístupu České republiky k Dohodě byla uložena u depozitáře dne 23. června 2006. Dohoda vstoupila v platnost pro Českou republiku dne 1. září 2006 a byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv - 92/2006 Sb.m.s.

Ve sledovaném období přijaté a již platné změny smluv:

- **Změny Přílohy III a přijetí přílohy VI Rotterdamské úmluvy o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné chemické látky a pesticidy v mezinárodním obchodu** – Změny byly vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv – 35/2006 a 38/2010 Sb.m.s.
 - **Změny příloh Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech** - Změny byly vyhlášeny ve Sbírce mezinárodních smluv – 24/2007 a 90/2010 Sb.m.s.
 - **Změny příloh Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin sjednané mezi lety 2004-2010** - Změny příloh jsou zveřejňovány na internetovém portálu MŽP; přílohy k Úmluvě CITES jsou součástí přímo účinného předpisu EU: nařízení Komise (EU) č. 709/2010 ze dne 22. července 2010, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
- dokončit ratifikační proces Úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a o právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva), Evropské úmluvy o krajinně a Protokolu k omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu k Úmluvě o dálkovém znečištění ovzduší přesahujícím hranice států;

Splněno. ČR ukončila vnitrostátní ratifikační proces Aarhuské úmluvy a Evropské úmluvy o krajinně v červenci 2004. Aarhuská úmluva tak vstoupila pro ČR v platnost 4. října 2004 a Evropská úmluva o krajinně dne 1. října 2004. Ratifikační proces

Protokolu k omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu byl ukončen v únoru 2005 a vstoupil pak v platnost pro ČR dne 17. května 2005. . Protokol k Úmluvě o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států ratifikovala ČR 12. srpna 2009.

- podporovat a hledat finanční prostředky pro implementaci MEAs (mnohostranné environmentální smlouvy – multilateral environmental agreements) a environmentální ochranu v rozvojových státech;

V souladu se závazky ČR ke globální environmentální Stockholmské úmluvě o POPs, jejímž cílem je ochrana lidského zdraví a životního prostředí před škodlivými vlivy POPs, a s usnesením vlády č. 1572 ze dne 7. 12. 2005, kterým byl vzat na vědomí Národní implementační plán Stockholmské úmluvy o POPs, kde jsou dlouhodobé cíle stanoveny až na dobu 10 let, probíhá vyhledávání a snižování látek typu POPs v ŽP.

Plněno. V rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR jsou realizovány projekty, jejichž výstupy přispívají k plnění smluv rozvojovými státy. Tyto projekty jsou zaměřeny převážně na nakládání s odpady, odstraňování ekologických škod, dekontaminaci, dostupnost kvalitní pitné vody, přenos technologií a budování kapacit v souladu s Baliským strategickým plánem pro přenos technologií a budování kapacit, jakož i na podporu ochrany biologické rozmanitosti, na ochranu ozónové vrstvy a celkově pak prosazování environmentální dimenze udržitelného rozvoje. ČR tím přispívá nejen k naplnění řady smluv, ale také k plnění Rozvojových cílů tisíciletí. Podíl environmentální dimenze na české zahraniční rozvojové pomoci přesahuje 30 % a téměř z 50 % směřuje do rozvojových zemí, další část pak do zemí s přechodnou ekonomikou.

Významnou pomoc poskytuje pravidelně Česká republika rozvojovým zemím prostřednictvím svých příspěvků do finančních mechanismů na podporu implementace mnohostranných smluv: Globálního fondu životního prostředí (GEF) a Mnohostranného fondu pro plnění Montrealského protokolu (MLF). ČR poskytuje v omezené míře také dobrovolné příspěvky. Jsou směřovány do fondů globálních smluv zaměřených na prioritní oblasti z hlediska ČR (klíma, chemické látky, ochrana přírody) a do fondů regionálních smluv, do kterých nejsou hrazeny příspěvky povinné a jejichž realizace je zcela závislá na příspěvcích dobrovolných (regionální smlouvy EHK OSN). ČR také poskytuje pomoc specializovaným projektům Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), a podporuje projekty realizované Regionálním centrem pro životní prostředí pro střední a východní Evropu (REC).

- rozvíjet spolupráci a aktivní zapojení ČR v rámci mezinárodní spolupráce při ochraně vod, a to prostřednictvím multilaterálních smluv o Mezinárodní komisi pro ochranu Labe, Mezinárodní komisi pro ochranu Odry před znečištěním a Úmluvy o spolupráci pro ochranu a únosné využívání Dunaje a bilaterálních dohod o spolupráci na hraničních vodách se sousedními státy (SRN, Rakouskem, Slovenskem a Polskem).

Plněno. Česká republika se v hodnoceném období aktivně podílela na činnostech souvisejících s mezinárodní spoluprací v ochraně vod a hospodaření s nimi jak v ochraně mezinárodních povodí Labe, Dunaje a Odry (Mezinárodní komise na

ochranu Labe, Mezinárodní komise pro ochranu Dunaje a Mezinárodní komise na ochranu Odry před znečištěním), tak i v bilaterální spolupráci na hraničních vodách s Polskou republikou, Rakouskou republikou, Slovenskou republikou a Spolkovou republikou Německo.

Aktivity (úkoly) byly naplňovány prostřednictvím zástupců (expertů) z Ministerstva životního prostředí, Výzkumného ústavu vodohospodářského T.G. Masaryka, Českého hydro- meteorologického ústavu, státních podniků povodí a České inspekce životního prostředí v jednotlivých strukturách tj. pracovních skupinách, komisích atd. Vše v úzké spolupráci s Ministerstvem zemědělství.

Mezinárodní spolupráce v rámci Mezinárodních komisí pro ochranu Labe, Dunaje a Odry byla zaměřena zejména na:

- umožnění užívání vody, a to především získávání pitné vody z břehové infiltrace a zemědělské využívání vody a sedimentů,
- usilování o dosažení vodního ekosystému, který bude co možná nejbližší přírodnímu stavu se zdravou četností druhů,
- snižování zatížení Labe, Odry a Dunaje škodlivými látkami,
- snižování zatížení Severního moře z povodí Labe, Černého moře z povodí Dunaje a Baltického moře z povodí Odry,
- koordinaci při implementaci směrnice 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky v mezinárodních oblastech povodí,
- ochranu před povodněmi.

Spolupráce na hraničních vodách byla zaměřena zejména na:

- zajištění stability státních hranic v úsecích, kde jsou tvořeny hraničními vodními toky,
- úpravy a údržbu hraničních vodních toků včetně výstavby a provozování objektů na těchto tocích, zásobování vodou a meliorace příhraničních území,
- zajištění oboustranného přístupu k vodě,
- ochranu hraničních vod před znečištěním (včetně příslušného monitoringu, společného sledování jakosti hraničních vod, výměny údajů a organizace varovné služby v případě mimořádných událostí),
- hydrologii a hláskou povodňovou službu (včetně monitoringu, společných měření, výměny údajů a organizace varovné služby v případě mimořádných událostí - povodní, ledových jevů atd.),
- vodohospodářské plánování a bilancování na hraničních vodách - návrhy na koordinované využívání hraničních vod,
- ochranu vodních zdrojů pro zásobování vodou,
- vodohospodářská správní řízení týkající se hraničních vod,
- spolupráci ve věcech správy státních hranic na hraničních vodních tocích,
- ochranu akvatických a litorálních biotopů,
- koordinaci při implementaci **směrnice 2000/60/ES** ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky na hraničních vodách.

- Spolupráce s mezinárodními organizacemi
 - aktivně se zapojovat do spolupráce a aktivit v rámci mezinárodních, mezivládních a regionálních organizací zabývajících se problematikou ochrany životního prostředí (OECD, EHK OSN, UNEP, UNDP, WHO, WTO, atd.) a uplatňovat v národních podmínkách standardy a plnit závazky přijaté v rámci členství ČR v těchto mezinárodních organizacích.

Plněno. ČR je aktivně zapojena do činnosti jmenovaných mezinárodních organizací v oblasti ochrany životního prostředí. Pravidelně se účastní jednání jejich orgánů odpovídajících za tvorbu environmentální politiky, správu environmentálních záležitostí a prosazuje implementaci přijatých rozhodnutí na národní úrovni.

V rámci hodnocení politiky, stavu a vývoje životního prostředí České republiky, které provedlo v roce 2005 OECD, bylo oceněno, že ČR důsledně a účinně plní své závazky na mezinárodním i evropském poli v oblasti životního prostředí. MŽP se soustředí zejména na řádnou přípravu na a rozpracování závěrů ze zasedání vrcholných a hlavních orgánů globálních a regionálních mezinárodních organizací v oblasti životního prostředí, zejména Řídící rady UNEP, zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj, Výboru pro politiku životního prostředí OECD a Výboru pro politiku životního prostředí EHK OSN. MŽP je však taky aktivně zapojeno do aktivit sub-regionálních mezinárodních organizací, zejména Regionálního centra pro životní prostředí pro střední a východní Evropu (REC) a Středoevropské iniciativy (CEI).

Potvrzením angažovanosti ČR v aktivitách mezinárodních organizací s environmentální dimenzí je působení představitelů resortu životního prostředí v nejvyšších volených funkcích v rámci mezinárodních organizací (např. Řídící rady UNEP v letech 2003-2005, 2007-2009, Komise OSN pro udržitelný rozvoj v letech 2006-2007) a mezinárodních environmentálních smluv (např. Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci v letech 2005-2009, Ramsarské úmluvy v letech 2005 – 2008, Karpatské úmluvy v letech 2006 – 2008 apod.) a také v mnoha volených funkcích v pracovních orgánech mezinárodních organizací (zejména OECD). Zástupce MŽP se z pozice místopředsedy byra přípravného výboru aktivně podílí na přípravě Konference OSN o udržitelném rozvoji (Rio de Janeiro, 2012).

- Bilaterální a přeshraniční spolupráce
 - rozvíjet bilaterální a přeshraniční spolupráci, zejména v oblasti ochrany vod a čistoty ovzduší

Plněno. Česko – německá spolupráce v oblasti ochrany ovzduší probíhá v rámci Česko – německé společné komise pro životní prostředí a je koordinována ve společné pracovní skupině „Přeshraniční ochrana ovzduší“. S polskou stranou probíhá výměna informací o existujících i projektovaných integrovaných sítí monitoringu znečištění ovzduší v příhraničních oblastech.

V oblasti ochrany vod řeší otázky hraničních vod mezi ČR a SRN „Česko – německá komise pro hraniční vody“ se svými Stálými výbory Bavorsko/Sasko. Tématem spolupráce jsou zásady pro vypracování varovných a poplachových plánů, stejně jako plánů opatření proti povodním, ledovému nebezpečí a při kritických stavech jakosti vod. Na tato témata je zaměřena také spolupráce s polskou stranou.

V dalších oblastech ochrany životního prostředí probíhá aktivní bilaterální spolupráce na expertní úrovni.

- zapracovat do připravovaných bilaterálních smluv ustanovení o posuzování přeshraničních vlivů plánů a programů na životní prostředí nebo využít smlouvy nové
Plněno. Ve věci sjednávání dohod o realizaci Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahující hranice států mezi ČR a Rakouskou republikou a mezi ČR a Spolkovou republikou Německo nebylo doposud rozhodnuto, zda budou tyto dohody uzavřeny.

V rámci bilaterální vztahů se zintenzivňuje spolupráce s Francií a Švédskem s ohledem na blížící se sdílené předsednictví EU a také spolupráce v rámci Visegrádské skupiny při podpoře prosazování společných priorit.

Samostatnou kapitolou bilaterální spolupráce je podpora přístupujících a kandidátských zemí formou projektů Twinning-Out, kdy je ČR již poskytovatelem pomoci. V současné době se v sektoru životního prostředí ČR republika podílí na řešení pěti projektů v Bulharsku a Rumunsku. U čtyř projektů je ČR v pozici vedlejšího tzv. junior partnera:

- a) ve spolupráci s Velkou Británií byl již dokončen projekt na implementaci směrnic o pitné vodě a o kvalitě vody ke koupání v Bulharsku;*
- b) v konsorciu s Rakouskem a Nizozemskem jde o spolupráci při podpoře regionální agentury životního prostředí v kraji Sibiu v Rumunsku;*
- c) v konsorciu s SRN se jedná o projekt zaměřený na podporu regionální agentury životního prostředí v oblasti integrované prevence znečištění v rumunském kraji Craiova;*
- d) a v konsorciu s SRN, Rakouskem a Nizozemskem spolupracuje ČR také na projektu podpory aktivit souvisejících s informačním managementem, definicí odpovědnosti institucí a jejich přípravou na vstup do EU.*

V Rumunsku je dále realizován projekt podporující přípravu na čerpání z Fondu soudržnosti a strukturálních fondů, ve kterém je ČR poprvé v pozici vedoucí země.

Prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce – ZRS – jakožto nedílné součásti české zahraniční politiky vyjadřuje Česká republika uznání principu solidarity mezi lidmi a mezi státy a přijímá svůj díl odpovědnosti při řešení globálních a regionálních problémů. MŽP se zapojilo do systému poskytování české rozvojové pomoci v roce 1997 s cílem spolupracovat s partnerskými zeměmi na zlepšování kvality všech složek životního prostředí v rámci podpory udržitelného rozvoje, v souladu se závěry Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) z roku 1992. V letech 1997 – 2010 procházel systém české ZRS řadou změn. Transformace ZRS vyvrcholila přijetím zákona o ZRS a humanitární pomoci č. 151/2010 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 7. 2010.

V letech 1997 až 2009 implementovalo MŽP v rámci ZRS celkem 95 projektů v 36 zemích světa. Implementované projekty byly zaměřeny na řadu oblastí, zejména: zásobování pitnou vodou a ochranu vodních zdrojů; odpadové hospodářství; udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů; obnovitelné zdroje energie; environmentální aspekty průmyslu (šíření moderních environmentálních technologií, snižování energetické náročnosti); environmentální geologie a hydrogeologie a rovněž na odstraňování starých ekologických zátěží.

- Zahraniční rozvojová spolupráce

– rozvíjet mezinárodní spolupráci s rozvojovými zeměmi a zvyšovat podíl zahraniční rozvojové spolupráce zaměřený na podporu udržitelného rozvoje a na zlepšení stavu životního prostředí;

Plněno. MŽP v letech 2006-2010 implementovalo 57 projektů zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) v řadě rozvojových zemí (např. Srbsko, Mongolsko, Kyrgyzstán, Peru, Zambie, Vietnam, Keňa, Srí Lanka, Angola, Ekvádor). V uvedeném období byly z hlediska ZRS MŽP prioritní tyto státy: Mongolsko, Vietnam, Srbsko a Moldavsko. Geografické i tématické zaměření projektů české rozvojové spolupráce vycházelo z Koncepce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období let 2002 až 2007 a dalších dokumentů mapujících reálné potřeby zemí příjemce, jako např. Programy rozvojové spolupráce pro jednotlivé prioritní země, které byly zpracovány v koordinaci s hlavním gestorem programu rozvojové spolupráce ČR, kterým je Ministerstvo zahraničních věcí.

Podpora udržitelného rozvoje a ochrana životního prostředí byla jednou z nejvýznamnějších oblastí české rozvojové spolupráce. Také projekty v ostatních sektorech byly navrhovány tak, aby splňovaly ohledy na ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj v partnerských zemích.

– soustředit zahraniční rozvojovou pomoc na udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů a zavádění environmentálních technologií;

Plněno. Environmentální geologie a šíření moderních environmentálních technologií tvořilo integrální součást řady projektů. Příkladem úspěšného spojení udržitelného využívání přírodních zdrojů s potřebou boje proti chudobě a zvýšení kvality života obyvatel země příjemce jsou projekty řešící vyhledávání a zpřístupnění vodních zdrojů v Etiopii, Mongolsku či Vietnamu.

– spolupracovat na rozšíření přenosu zkušeností ČR do rozvojových zemí, zejména do regionu jihovýchodní a východní Evropy, Kavkazu a střední Asie;

Plněno. MŽP v tomto regionu realizovalo řadu projektů, jak v rámci ZRS, tak bilaterálních. Vybrané země patří mezi prioritní také z pohledu Východního partnerství, které bylo zahájeno v roce 2009.

– zahraniční rozvojovou spoluprací napomáhat intenzifikaci politických a hospodářských vztahů mezi partnerskými zeměmi a ČR;

Plněno. Realizace konkrétních projektů napomáhá k prohloubení vztahů jak na politické, tak hospodářské úrovni mezi ČR a zemí příjemce. Podnikatelské subjekty realizující jednotlivé projekty, získaly cenné zkušenosti a kontakty v daném regionu což následně napomohlo k dalšímu působení v zemi i mimo rámec ZRS.

– napomáhat zapojení českých firem do mezinárodních programů Světové banky, MMF, Evropské banky pro obnovu a rozvoj

Plněno. MŽP napomáhá propagaci českých environmentálních technologií a služeb. Vytvořilo proto databázi organizací a firem poskytujících služby v oblasti

environmentálních technologií. Cílem databáze je pomoci zahraničním zájemcům při vyhledávání potenciálních českých partnerů při řešení problémů z oblastí sanace a likvidace ekologických škod a havárií, čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, odpadového hospodářství, geologického a hydrogeologického průzkumu, obnovitelných zdrojů energie a dále pomoc při implementaci environmentálních politik a programů a s měřením a monitorováním složek životního prostředí.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti mezinárodní spolupráce

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
11	0	0	0

10. Institucionální nástroje

Základním nástrojem prosazování SPŽP jsou státní instituce zřízené Ministerstvem životního prostředí, ostatními resorty, organizační složky státu a další, které kromě realizace vlastní SPŽP provádějí kontrolu a vyhodnocování jejího plnění. Příkladem těchto institucí je Česká inspekce životního prostředí, Státní fond životního prostředí, CENIA, česká informační agentura životního prostředí orgány regionální a místní samosprávy, akademická obec, občanská sdružení, podnikatelská obec a další.

Vyhodnocení plnění opatření SPŽP

- zajistit spolupráci s institucemi Evropské unie, jako je např. Evropská environmentální agentura a nově vznikající Agentura pro chemické látky;

Plněno. ČR v hodnoceném období zahájila spolupráci se všemi relevantními institucemi EU (zástupce MŽP byl např. jmenován do řídicí rady EEA, zástupci jsou jmenováni v orgánech ECHA, MŽP spolupracuje v síti IMPEL); Agentura pro chemické látky v ČR dosud nebyla ustavena. Funguje spolupráce na poli geoprostorových informací, kde se MŽP zapojilo do mezinárodních iniciativ k vybudování evropské infrastruktury prostorových informací (INSPIRE) a především implementace její směrnice ovlivňuje vývoj mnoha informačních systémů resortu, dále do Globálního pozorovacího systému Země (GEOSS), Globálního monitoringu životního prostředí a bezpečnosti (GMES) a budování Evropského informačního systému o vodě WISE. Jednou z nejvýznamnějších aktivit je zapojení se do zastřešující aktivity SEIS, tedy sdílenému informačnímu systému o životním prostředí, kde je vyzdvihována zejména role sítě EIONET. Od 12. listopadu 2008 se Česká republika stala řádným členem Evropské kosmické agentury (ESA).

- zlepšit koordinaci a spolupráci s ostatními mezinárodními institucemi v oblasti životního prostředí, např. OECD, OSN, UNEP;

Plněno. S cílem zlepšit koordinaci a spolupráci s mezinárodními institucemi v oblasti životního prostředí byl v rámci MŽP vytvořen odbor mnohostranných vztahů, který

koordinuje zapojení České republiky do mezinárodních globálních, regionálních a subregionálních organizací a institucí působících v oblasti životního prostředí, zvláště UNEP, EHK OSN, CSD, OECD, a mezinárodních mnohostranných environmentálních smluv. Zástupci ČR se pravidelně účastní jednání jejich orgánů odpovídajících za tvorbu environmentální politiky, správu environmentálních záležitostí a prosazují implementaci přijatých rozhodnutí na národní úrovni.

- využít Radu vlády pro udržitelný rozvoj k propagaci environmentálního pilíře udržitelného rozvoje;

Plněno průběžně – zejména v rámci akcí pořádaných RVUR nebo ve spolupráci s RVUR (např. Fóra udržitelného rozvoje, Týdne udržitelného rozvoje atd.) 8. prosince 2004 byla přijata Strategie udržitelného rozvoje ČR, která stanoví cíle a opatření ve všech třech pilířích udržitelného rozvoje. V současné době probíhá její aktualizace tak, aby aktualizovaná strategie byla vládě ČR předložena do konce listopadu 2007.

- spolupracovat při vytváření informačního střediska technologií podporujících ekonomický růst při stabilitě nebo při poklesu spotřeby energie a surovin;

Plněno částečně. Připravuje se zřízení informačního střediska pro OZE, které by poskytovalo ucelený a kontinuální přehled včetně poradenství v dané oblasti (výrobci, postupy, technologie, rychle rostoucí dřeviny, realizace atd.). Zvažuje se využití VUKOZ Průhonice, případně MŽP.

- zkvalitnit sbíraná data o produkci a nakládání s nebezpečnými odpady;

Plněno průběžně. Kvalita dat o produkci a nakládání s nebezpečnými odpady se v ČR trvale zlepšuje. Souvisí to kromě jiného i se zavedeným monitoringem plánů plnění cílů Plánu odpadového hospodářství ČR a plánů odpadového hospodářství jednotlivých krajů. Stav odpadového hospodářství (OH) je posuzován na základě Soustavy indikátorů OH ČR, jejichž hodnota je vykazována metodicky jednotně pro ČR i kraje a to zvláště pro nebezpečné odpady, včetně způsobů nakládání s nimi. Ohlášená data jsou pro MŽP důležitým podkladem pro kontrolu plnění povinností původců a oprávněných osob při nakládání s odpady.

- vypracovat emisní projekce, emisní inventury a emisní monitoring;

Plněno průběžně. Projekce jsou vytvářeny u vybraných sledovaných znečišťujících látek (oxidy dusíku, oxid siřičitý, těkavé organické látky, amoniak a PM₁₀ a PM_{2,5}). Nařízením Evropského parlamentu a Rady EU plní ČR svou povinnost předávání vybraných dat z IRZ do Evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR).

- zajistit institucionální zabezpečení problematiky změny klimatu;

Plněno průběžně. Institucionálně zajištěno na Ministerstvu životního prostředí odborem Změny klimatu a ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu.

- podpořit vytvoření krajských rad pro udržitelný rozvoj;
Nesplněno. V rámci Rady vlády pro udržitelný rozvoj působí pracovní skupina pro koordinaci krajských koncepcí udržitelného rozvoje, jejíž členové jsou zástupci krajských úřadů. Samostatné krajské rady nejsou ustanoveny. Na regionální úrovni je v souladu s § 9 stavebního zákona umožněno pro správní obvod obecního úřadu obce s rozšířenou působností, aby starosta, se souhlasem obcí v jejím správním obvodu, zřídil jako zvláštní orgán této obce Radu obcí pro udržitelný rozvoj území.
- zlepšit komunikaci mezi ústředními orgány státní správy, institucemi jimi zřízenými, kraji, akademickou obcí a občanskou společností;
Plněno průběžně. Např. účastí zástupců krajů, akademické obce a NNO v pracovních skupinách, jejich zapojením do připomínkování nové legislativy, do projektů VaV a hodnotících komisí.
- poskytovat průběžné informace o činnosti institucí a zveřejňovat je zejména na veřejně dostupných elektronických stránkách;
Plněno průběžně formou tiskových informací, aktualizací a budováním internetových stránek ke specifickým problémům (Informační systém EIA, integrovaný registr znečišťování, informační systém IPPC, Mapový server a další aplikace, které provozuje CENIA), vydáváním Věstníku a Zpravodaje MŽP, rozesíláním zpráv prostřednictvím RRS kanálu.
- spolupracovat s akademickou obcí na výzkumu a řešení úloh spojených s životním prostředím;
Plněno průběžně. V rámci resortních programů výzkumu pravidelně participují instituce z akademické sféry na řešení jednotlivých projektů z vyhlášených oblastí výzkumu v ochraně životního prostředí (např. ochrana ovzduší, změna klimatu, ochrana biodiverzity, udržitelný rozvoj, ochrana vod). Byla navázána intenzivní spolupráce s Masarykovou univerzitou na poli poskytování a vytěžování dat zejména o perzistentních organických polutantech (POPs), a to v rámci vývoje informačního a expertního systému GENASIS.
- posilovat zpětnou informační vazbu mezi institucemi místními, regionálními a centrálními;
Plněno průběžně. Byla zřízena CENIA, česká informační agentura životního prostředí, jejíž hlavní úlohou je poskytování informací z oblasti životního prostředí tak, aby k nim byl zajištěn přístup pro všechny.
- podporovat tvorbu regionálních a místních programů na zlepšování životního prostředí a na ochranu přírody a krajiny;
Plněno průběžně. V rámci dotačních titulů MŽP (např. Program péče o krajinu, Program revitalizace říčních systémů(ukončen v r. 200...), Program péče o urbanizované prostředí (ukončen v r. 2008), POPFK, dotační program SFŽP ČR) jsou na regionální úrovni

podporovány akce směřující ke zlepšování životního prostředí a na ochranu přírody a krajiny. Pro zlepšení kvality ovzduší jsou zpracovány programy pro všechny kraje a pro řadu obcí. Kraje mají předce také vyčleněny prostředky na dotace k ŽP.... a další jsou z MZe, MMR .

- podporovat řešení místních problémů na místní úrovni ve spolupráci a v dané lokalitě působícími místními občanskými sdruženími i s jednotlivými obyvateli;

Plněno průběžně. Spolupráce s obcemi/městy/kraji i NNO v rámci Pracovní skupiny pro místní Agendu 21 RVUR. Finanční podpora NNO a MA21 v rámci grantového systému MŽP pro NNO (Zapojování veřejnosti do rozhodování v oblasti životního prostředí, Udržitelný rozvoj na regionální úrovni a Místní agendy 21) i grantového systému OP RLZ ESF.

- poskytovat informace podnikatelským subjektům v oblasti minimalizace dopadů podnikatelské činnosti na životní prostředí a lepší využití surovin a energie.

Plněno průběžně. Plán odpadového hospodářství ČR a plány jednotlivých krajů stanovily jako jeden ze základních cílů předcházet vzniku odpadů. Tyto požadavky jsou postupně implementovány do plánů odpadového hospodářství původců. Požadované informace jsou podnikatelským subjektům poskytovány průběžně různými formami. V rámci projektů vědy a výzkumu zadávaných MŽP s odbornou garancí odboru odpadů byla řešena řada projektů k podpoře plnění toho cíle. Byl vypracován obecný manuál pro prevenci a minimalizaci odpadů k aplikaci postupů minimalizace vzniku odpadů, která byla již v roce 2004 zveřejněna.

Vyhodnocení plnění opatření v oblasti institucionálních nástrojů

Plněno/Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
2	11	1	1

Indikátory

Přehled indikátorů byl pro účely vyhodnocení plnění SPŽP doplněn o nové údaje za roky 2003, 2004, 2005. V tabulce je připojeno i stručné zhodnocení dosavadního vývoje – v případě, že byl u indikátoru stanoven žádoucí stav pro rok 2005, je zde uvedeno, zda dochází k plnění tohoto cíle či nikoliv a jaký je vývojový trend.

Vzhledem k tomu, že od publikace SPŽP došlo u části indikátorů ke změnám metodik výpočtu i zjišťování dat a k revizím starších dat, z nichž jsou indikátory konstruovány, byla provedena oprava hodnot indikátorů a uvedení hodnot platných podle současných metodik.

Indikátor	ČR												Žádoucí stav 2005	Žádoucí trend do 2010	Hodnocení k 12/2006	
	1990	1994	1998	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010				
A) Sociální a ekonomické indikátory																
1) HDP (1000 USD na obyvatele)¹⁾	12,94 (14,33*)	11,67 (12,92*)	12,71 (14,08)	15,76	16,33	17,05	18,08	19,25	20,32	20,61	19,64	19,7	x	x	data OECD, stálé ceny roku 2000 přepočtené dle PPPs	
2) Hustota populace (obyvatel/km2)²⁾	131,4	131,1	130,5	129,3	129,5	129,6	130	130	131	132	133	133	x	x		
3) Nezaměstnanost jako % pracovní síly³⁾	0,7	3,2 (4,3)	7,5 (6,5)	9,8 (7,3)	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	6,2	x	x		
4) Celkové primární zdroje energie⁴⁾																
- tuzemská spotřeba primárních energetických zdrojů (TSPEZ) (toe/obyvatel)	4,78 (4,79)	3,89 (3,90)	3,85	3,99	4,25	4,33	4,33	4,37	4,36	4,18	3,89	3,80	3,8	pokles	neplněno - růst/stagnace	
- energetická náročnost tvorby HDP (toe/1000 USD HDP) ^{4a)}	0,37 (0,33)	0,33 (0,30)	0,3 (0,27)		0,26	0,26	0,24	0,23	0,21	0,20	0,20	0,19	0,26	pokles	plněno - stagnace/pokles	
- struktura TSPEZ podle zdrojů (%) ^{4b)}	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100			
-- tuhá paliva (hnědé a černé uhlí vč. koksu, brikety) bez dřeva ^{4b)}	64,3* 64,9	57,5* 58,4	51,8 (51,6*) 53,2	51,8	47,7	46,1	44,0*	48,7	50,4	47,7	45,9	44,8	45	x	plněno – pokles	
-- kapalná paliva (ropa) ^{4b)}	17,1 (13,8*)	18,5 (14,4*)	18,7 (14,7*) 18,9	18,6	15,2	15,3	17,1*	20,8	21,7	22,8	23,0	24	18	x	pod úrovní stanoveného cíle - po stagnaci růst	
-- plynná paliva (zemní plyn) ^{4b)}	10,9 (10,8)	14,4*	19,3* 19,4	19,5	18,1	17,7	17,0	18,0	17,5	15,8	15,8	16,5	16,5	16	x	Nad úrovní stanoveného cíle - pokles

-- jaderná energie ^{4b)}	6,7 7,0	8,4 8,7	8,7 8,5	10,6 (12,0) 10,1 4,01	15,5 12,5 5,18	15,4 12,7 5,18	14,1 12,5 4,86	13,0 5,05	12,2 5,06	13,6 5,29	14,5 5,79	15 5,9	16	x	pod úrovní stanoveného cíle – spíše rostoucí tendence
-- obnovitelné zdroje celkem ^{4b)(c)(d)}	0,9	1,2	1,5	2,2	3,40	3,77	3,82 3,99	4,31	4,77	5,00	5,83	6,5- 7,5	5	růst	neplněno - ale růst
z toho:															
--- dřevo ^{4e)}	0,6	0,8	1,0	0,7	2,89	3,22	3,2	3,45	3,91	3,89	4,25	4,3	1,5	růst	plněno
--- vodní energie ^{4f)}	0,3	0,4	0,3	0,5	0,27	0,38	0,45	0,48	0,39	0,39	0,49	0,5	0,4	růst	plněno
--- ostatní obnovitelné zdroje ^{4g)}			0,2	1,0	0,24	0,17	0,17	0,24	0,32	0,57	0,89	0,9	3,1	růst	neplněno
- druhotné zdroje energie ^{4h)}				0,2 (0,29)	0,15	0,17	0,17	0,14	0,16	0,16	0,19	0,2- 0,22	x	x	pokles (způsobený poklesem výroby energie z prům.odpadů)
5) Doprava⁵⁾															
podíl železnice na nákladní dopravě	66,50	40,61	34,57	25,08	24,54	23,70	24,35	22,90	24,36	22,43	21,24	21	33	růst	neplněno - po poklesu stagnace, od roku 2008 opět pokles, rok 2010 odhad
- celkový počet osobních vozů na 100 obyvatel	23,3	28,3	33,9	35,7	36,33	37,39	38,68	40,02	41,46	42,41	42,27	42,3	33	x	překročeno - růst
- hustota silniční sítě (km/100km ²)	70,8	71,0	70,2	70,3	70,3	70,4	69,67	69,68	69,66	69,69	69,73	70	70	x	plněno - stagnace
- hustota sítě dálničního typu (km/10000 km ²) ^{5a)}	42,5 (42,47)	49,5 (49,45)	63,1 (63,27)	65,7 (65,68)	65,68	69,23	71,56	80,30	83,25	87,56	92,40	96	x	x	rostoucí trend
-spotřeba energie (toe/mil. USD HDP)	23,5 (23,41)	24,1 (24,09)	29,3 (29,23)	31,8 (31,64)	31,72	32,25	32,38	31,60	31,63	30,08	30,27	30,8	31	pokles	plněno - stagnace, cílová hodnota nepřekročena
-spotřeba energie (toe/obyvatel)	0,30	0,28	0,37	0,44	0,50	0,53	0,57	0,59	0,62	0,60	0,59	0,6	0,4	pokles	neplněno - po růstu stagnace
6) Zemědělství⁶⁾															
- zemědělská půda jako % celkové rozlohy státu	54,4	54,3	54,3	54,2	54,1	54,1	54	53,94	53,88	53,81	53,75	53,7	54	x	plněno - trvalý mírný pokles

- zornění %	75,1	74,1	72,4	71,8	71,7	71,6	71,5	71,5	71,4	71,3	71,2	71,2	70	pokles	neplněno - ale pokles
- spotřeba dusíkatých hnojiv t/km2 obdělávané půdy	9,0	5,8	5,3	7,2	6,1	7,6 ^{6a)}	7,3	7,7	8,4	8,5	6,3	6,5	7	pokles	téměř plněno - růst/stagnace
- spotřeba fosforečných hnojiv t/km2 obdělávané půdy	5,7	1,0	1,3	1,2	1,2	1,4 ^{6a)}	1,2	1,2	1,5	1,4	0,4	0,5	1,2	pokles	plněno - stagnace
- zjevná spotřeba pesticidů v kg účinné látky na km2 orné půdy	277,1	116,5	133,4	152,8	140,7	138,7	142,3	150,9	168,4	179,9	161,9	170	150	pokles	plněno - ale spíše rostoucí trend
- hustota chovu skotu (ks/km2 zemědělské půdy)	78,4 (79,4)	47,4 (47,5)	38,7	34,5 (40,4)	38,9	38,5	38,1	32,3	32,7	33	30,6	30,3	35	x	překročeno - stagnace
- hustota chovu ovcí a koz (ks/km2 zemědělské půdy) ^{6a)}	11 (10,2)	4,9 (3,9)	3 (2,0)	2,7 (2,8)	3,2	3,9	4,1						2,7	x	překročeno - růst
- hustota chovu prasat (ks/km2 zemědělské půdy) ^{6b)}	106,6	90,3	93,4	78,7	73,2	67,4	66,7	66,8	66,6	57,3	44,2	43,9	80	x	pod stavem - pokles
7) Zahraniční rozvojová pomoc⁷⁾															
- v USD na obyvatele				4,2 (4,45)	8,88	10,6	13,2	15,63	17,23	23,71	20,43	19,8	8	růst	plněno - růst
- % hrubého národního důchodu				0,06 (0,065)	0,101	0,106	0,114	0,12	0,11	0,12	0,12	0,11	růst	růst	plněno - růst
B) Environmentální indikátory															
8) Emise oxidu uhličitého⁸⁾															
- emise v t CO2 na 1000 USD HDP ^{8b)}	1,21 (1,09)	1,05 (0,94)	0,95 (0,86)	0,78	0,75	0,72	0,68	0,64	0,60	0,56	0,56	0,57	pokles	pokles	pokles, po roce 2007 stagnace
- emise v t CO2 na obyvatele	15,7 (15,63)	12,2 (12,18)	12,1	12,2 (11,61)	12,21	12,32	12,24	12,30	12,24	11,58	11,03	11,06	11	pokles	stagnace, po roce 2007 pokles, cíl byl téměř dosažen

			(12,1)													
- emise CO2 na jednotku TSPEZ (t CO2/toe)	3,28 (3,26)	3,14 (3,12)	3,15 (3,14)	3,05 (2,91)	3,06	2,90	2,83	2,85	2,82	2,68	2,65	2,67	2,9	pokles	plněno - pokles	
9) Emise oxidu siřičitého (SO2)⁹⁾																
- emise v kg SO2 na 1000 USD HDP ^{9a)}	13,80	9,99 (9,55)	3,35 (3,00)	1,42	1,34	1,26	1,17	1,07	1,03	0,82	0,85	0,77-0,85	1,5	pokles	plněno - pokles	
- emise v tunách SO2 na km2 území	23,5	15,3 (16,13)	5,6 (5,51)	2,89	2,82	2,78	2,76	2,67	2,75	2,24	2,23	2,13-2,23	3	pokles	plněno - pokles	
- emise v kg SO2 na obyvatele	178,5	116,5 (123,20)	42,5 (42,36)	22,37	21,78	21,44	21,21	20,49	20,86	16,91	16,70	15,92-16,73	22	pokles	téměř plněno - pokles	
10) Emise oxidů dusíku (NOx)¹⁰⁾⁹⁾																
- emise v kg NOx na 1000 USD HDP ^{9a)}	4,11	3,13 (2,46)	2,45 (1,93)	1,79	1,74	1,66	1,57	1,42	1,35	1,23	1,23	1,15-1,23	2	pokles	plněno - pokles	
- emise v tunách NOx na km2 území	7,0	4,8 (4,16)	4,1 (3,56)	3,65	3,68	3,66	3,72 - 3,69	3,55	3,59	3,36	3,22	3,16-3,22	3,9	pokles	plněno	
- emise v kg NOx na obyvatele	53,2	36,6 (31,85)	31,2 (27,32)	28,23	28,43	28,25	26,7 - 28,39	27,23	27,28	25,29	24,17	23,64-24,21	30	pokles	plněno	
11) Ovzduší ve městech¹¹⁾																
- průměrná roční koncentrace SO2 (µg/m ³), u ČR rozmezí 9 měst ^{11a)}	23 - 60	12 - 41	8 - 20	4-11 (13 -17)	9,7 - 16,9	6,5 - 13,9	od roku 2005 se roční koncentrace SO2 nesleduje, viz poznámka 11a)						4 -- 9	pokles	neplněno - stagnace	
- průměrná roční koncentrace NOx (µg/m3), u ČR rozmezí 9 měst	19, 78	18 - 38	22 - 33	17-36 (24-44)	19,0 - 50,8	17,7 - 76,0	21,8 - 75,6	23,6 - 74,3	20,5 - 84,4	20,0 - 79,1	20,9 - 68,2	20-80	15 -- 30	pokles	neplněno - stagnace	
- průměrná roční koncentrace PM10 (µg/m3), u ČR rozmezí 9 měst				19 - 53	26,5- 58,6	24,2- 58	31- 58,4	33,2 - 63,7	25,5 - 65,4	25,0 - 48,6	26,3 - 47,6	26-60			není v SPŽP - návrh na zařazení; rostoucí tendence	

- průměrná roční koncentrace PM2,5 (µg/m3), u ČR rozmezí 9 měst							20,4-43,3	13,7-44	15,3-33,2	15,5-36,3	14,5-37,4	20-40			není v SPŽP - návrh na zařazení
12) Odpady a odpadové hospodářství¹²⁾															
- produkce komunálního odpadu (kg/obyvatel/rok)	258	223 (192,7)	441 (440,5)	465 (452,4)	435,8	455,7	4198	4148	4334	4296	3740	3600	460	pokles	plněno - kolísání
z toho:															
-- recyklováno (%) ^{12a)}				10 (7,2)	10,9	11,8	15,5	20	21	24,1	26,1	27	15	růst	neplněno - stagnace
-- spalováno (%) ^{12b)}	0	0	5	14 (9,2)	4,8	0,05	0,04	0,05	0,07	0,05	0,04	0,04	17	růst	neplněno - stagnace
-- skládkováno (%)	98	98	62	77,4	72,5	72,9	73,1	77,6	76,4	79,7	91,1	89	60	pokles	neplněno - růst
- množství recyklovaného papíru z celkově vzniklého množství (%) ^{12c)}			38	50 (45)									55	růst	vzhledem k chybějícím datům nelze hodnotit - prokazatelný je růst
- množství recyklovaného skla z celkově vzniklého množství (%) ^{12c)}				32									40	růst	vzhledem k chybějícím datům nelze hodnotit
- množství průmyslového odpadu ze zpracovatelského sektoru, kg na 1000 USD HDP ^{12d)}	140	164 (148,1)	68 (61,4)	67 (59,8)	48,2	44,5	31,8						x	x	trvalý pokles
- produkce nebezpečného odpadu, kg na 1000 USD HDP ^{12e)}		15	26 (27,0)	17 (15,3)	10,65	10,2	9,6	8,9	8,5	8,3	8,6	8,6	15	pokles	plněno - pokles
- množství vyhořelého jaderného paliva, kg těžkého kovu (TK) na 1000 obyvatel ^{12f)}	5,2	4,5	4,2	3,9*	10,6*	10,6*							x	x	
- množství vyhořelého jaderného paliva (tuny TK) na jednotku TSPEZ, (TK/Mtoe) ^{12f)}	1,1	1,1	1,1	1,0*	2,6*	2,5*							x	x	
13) Voda a vodní hospodářství, odpadní vody¹³⁾															

odběry vody celkem (% dostupných zdrojů) ^{13a)}	36,3	17,2 (47,22)	16,3 (35,49)	7,4 (22,03)	42,72	36,91	28,54*							x	x	nelze jednoznačně hodnotit (záleží zejména na srážkových poměrech)
odběry vody celkem (m ³ /obyvatel/rok) ¹	350	251 (246,20)	221 (212,29)	180 (175,61)	207,22	198,42	189,19	188,60	190,76	190,75	185,68	184	170	pokles		neplněno - kolísání, v posledních 2 letech pokles
odběry vody pro veřejné zásobování (m ³ /obyvatel/rok)	121	99 (101,79)	82 (83,53)	74 (74,89)	72,22	75,16	69,08	68,77	67,97	65,36	64,05	62,5	74	pokles		plněno - pokles
pitná voda (% obyvatelstva zásobované z veřejných vodovodů)	83,2	85,5	86,2	89,8	89,8	91,6	91,6	92,4	92,3	92,7	92,8	92,9	90	růst		plněno - růst
- připojení na veřejnou kanalizaci (% populace)	72,6	73,0	74,4	77,4	77,7	77,9	79,1	80,0	80,8	81,1	81,3	82	80	růst		téměř plněno - růst
- z toho čištěno (% populace) ^{13b)}	52,8	60,0	67,9	69,8 (67,04)	68,87	70,53	72,98	73,65	75,19	75,72	76,26	78	72	růst		plněno - růst
-- jen mechanicko - biologicky (% populace) ^{13c)}				14,8 (65,49)	67,2	70,33	72,77	73,39	74,92	75,53	76,08	77	x	x		růst
--do třetího stupně (% populace) ^{13d)}				54,8									x	x		
14) Lesy a lesní hospodářství¹⁴⁾																
- plocha lesů (% rozlohy státu) ^{14a)}	33,35	33,34	33,40	33,51	33,52	33,54	33,56	33,59	33,62	33,64	33,67	33,7	33,7	růst		téměř plněno - trvalý růst
- intenzita využívání zdrojů dřeva, těžba jako podíl celkového běžného přírůstu ^{14b)}	0,78	0,67	0,76	0,72	0,75	0,77	0,75						0,7	pokles		neplněno - stagnace
- roční těžba, změna vzhledem k roku 1980 (=100%)	-2,2	-12,3	2,7	6,7	11,1	14,5	13,8	29,7	35,8	18,8	13,8	12,5	x	x		růst
- roční celkový běžný přírůst, změna vzhledem k roku 1980 (=100%)	-0,6	4,3	7,6	18,3	18,1	18,7	19,9						20	x		téměř plněno
- export dřeva a dřevařských výrobků (% celkového národního exportu) ^{14c)}		0,83	0,56	0,32									x	x		

15) Biodiverzita, chráněná území ¹⁵⁾														
- % ohrožených druhů savců ^{15a)}	59	35 (37,03)	35 (37,03)	29 (37,03)	37,03	37,03	37,03	32,1	32,1	32,1	32,1	32,1	x	x
- % ohrožených druhů ptáků ^{15a)}	52	49 (55,4)	57 (55,4)	48 (55,4)	55,4	55,4	55,4	61,8	61,8	61,8	61,8	61,8	x	x
- % ohrožených druhů ryb ^{15a)}	61	28 (28,81)	28 (28,81)	62 (28,81)	28,81	28,81	28,81	33,9	32,3	32,3	32,3	32,3	x	x
- % ohrožených druhů plazů ^{15a)}	91	81,81	100 (81,81)	73 (81,81)	81,81	81,81	81,81	100	100	100	100	100	x	x
- % ohrožených druhů obojživelníků ^{15a)}	95	95 (95,23)	95 (95,23)	76 (95,23)	95,23	95,23	95,23	90,5	90,5	90,5	90,5	90,5	x	x
- % ohrožených druhů cévnatých rostlin ^{15a)}	59	45 (13,36)	45 (13,36)	61 (13,36)	13,36	13,36	13,36	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1	x	x
- velkoplošná chráněná území (% rozlohy státu) ^{15b)}	13,3	14,4 (14,6)	15,5 (14,6)	15,9 (14,72)	14,73	14,73	15,34	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	16	růst neplněno - ale trvalý růst
-- vyjádřeno jako ha/1000 obyvatel ^{15b)}	101,2	111,4 (111,5)	118,7 (111,7)	122,6 (113,6)	113,7	113,6	118	117,3	116,2	115,2	114,2	113,2	123	růst neplněno - ale trvalý růst
16) Výdaje na ochranu životního prostředí ¹⁶⁾														
Výdaje celkem (% HDP) ^{16a)}	1,0	2,4	1,76	0,61	1,60	1,90	1,70	1,97	1,97	1,95	1,99	2,00	x	optimálně konstantní úroveň, resp. mírně klesající zastavení poklesu v r. 2002 - poté po krátkém růstu opět pokles na úroveň roku 2002
- veřejné rozpočty (% HDP) ^{16b)}		0,82	0,46	0,49	0,51	0,51	0,57	0,72	0,69	0,47	0,63	0,50	x	pokles
- soukromý sektor (% HDP) ^{16b)}			1,30	0,12	1,09	1,39	1,13	1,25	1,28	1,48	1,36	1,50	x	růst vyšší podíl investic v rámci soukromého sektoru (v roce 2005 prudší pokles podílu veřejných rozpočtů)

Výdaje celkem (USD (Euro)/obyvatel) ^{16c)}	129	268,4	245,7	102,3	136,9	202,13	218,08	251,33	321,16	379,43	355,69	357,50	x	x	zastavení poklesu v r. 2002 - poté po krátkém růstu opět pokles
- veřejné rozpočty (USD (Euro)/obyvatel) ^{16c)}		92,0	78,0	49,1	63,6	54,3	73,12	91,86	112,58	91,67	112,53	89,38	x	x	
- soukromý sektor (USD (Euro)/obyvatel) ^{16c)}		187 176,4	167,7	53,3	73,2	147,87	144,96	159,35	208,58	287,76	243,16	268,13	x	x	

Závěrečné shrnutí plnění opatření SPŽP:

Dílčí cíl/sektor/nástroj	Plněno/ Splněno	Plněno průběžně	Plněno částečně	Neplněno
1.1 Zastavení poklesu biodiverzity	2	4	13	0
1.2 Péče o vodní a mokřadní ekosystémy, revitalizace vodních biotopů	0	3	4	1
2.1 Ochrana povrchových a podzemních vod	2	9	1	1
2.2 Ochrana neobnovitelných přírodních zdrojů	2	12	3	0
2.3 Využívání obnovitelných zdrojů	2	1	6	1
2.4 Snižování energetické a materiálové náročnosti výroby a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů	2	2	1	0
2.5 Odpovědné nakládání s nebezpečnými odpady	2	3	0	0
3.1 Snižování zátěže prostředí a populace toxickými kovy a organickými polutanty	7	2	1	1
3.2 Snižování počtu (celkové rozlohy) území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší	7	0	5	0
3.3 Ochrana životního prostředí a člověka před hlukem	0	0	2	1
3.4 Environmentálně příznivé využívání krajiny	0	9	10	0
3.5 Omezování antropogenních/průmyslových vlivů a rizik	4	9	5	0
3.6 Ochrana životního prostředí před negativními účinky živelních událostí a následky krizových situací	5	2	0	0
4.1 Snižování emisí skleníkových plynů	2	1	2	0
4.2 Snižování přeshraničních přenosů znečištění ovzduší	3	0	1	0
4.3 Ochrana ozonové vrstvy Země	10	0	0	0
Energetika	2	21	2	1
Těžba nerostných surovin	4	9	1	0
Průmysl	1	8	2	0
Obchod	3	3	11	5
Doprava	4	5	17	2
Zemědělství a lesní hospodářství	2	15	2	1
Ochrana a užívání vod	4	10	1	0
Životní prostředí a zdraví	2	10	0	0
Regionální rozvoj, obnova venkova a cestovní ruch	3	11	4	1
EVVO	4	3	4	1
Právní nástroje	2	3	2	1
Ekonomické nástroje	8	8	4	3
Dobrovolné nástroje	0	4	2	1
Informační nástroje	11	11	8	0
Nástroje strategického plánování	1	9	8	2
Nástroje zapojování veřejnosti	1	1	3	0
Výzkum a vývoj	12	1	1	0
Mezinárodní spolupráce	11	0	0	0

Institucionální nástroje	2	11	1	1
Celkem	125	200	125	24

Vyhodnocením plnění opatření SPŽP v prioritních oblastech byla zjištěna následující situace :

Všechna opatření jsou plněna v závažné oblasti ochrany životního prostředí před negativními účinky živelných událostí a následků krizových situací (5 opatření splněno, 2 plněna průběžně), u snížení přeshraničních přenosů znečištění ovzduší (3 splněná opatření), ochrany ozonové vrstvy Země (10 splněných opatření) a u odpovědného nakládání s nebezpečnými odpady (5 opatření jsou plněna s výjimkou snižování množství směsných komunálních odpadů na skládky. S tím souvisí i neplnění snižování množství BRKO ukládaného na skládky a růste produkce nebezpečných odpadů, takže se ukazuje, že dosavadní opatření jsou nedostatečně účinná.

Jen málo opatření je plněno a průběžně plněno (3) oproti neplnění a částečnému plnění (5) u péče o vodní a mokřadní ekosystémy a revitalizace vodních biotopů (3 oproti 5). Lepší situace je u ochrany povrchových a podzemních vod (9 oproti 2 opatřením), v ochraně neobnovitelných přírodních zdrojů (13 oproti 4), snižování energetické a materiálové náročnosti a zvýšení materiálového a energetického využití odpadů (4 oproti 1 opatření), snížení celkové rozlohy území s překročenými kritickými zátěžemi ovzduší (7 oproti 5), snižování emisí skleníkových plynů (3 oproti 2 opatřením),

Jen menšina opatření je plněna v tak důležitých oblastech, jako je úsilí o zastavení poklesu biodiverzity (6 oproti 13), využívání obnovitelných zdrojů (1 opatření průběžně plněná oproti 6 opatřením plněným jen částečně a 1 opatření neplněným), environmentálně příznivém využívání krajiny (9 opatření oproti 10), snižování zátěže prostředí a obyvatel toxickými kovy a organickými polutanty se zlepšilo (9 oproti 2 opatřením), v omezování antropogenních/průmyslových vlivů a rizik (13 oproti 5 opatřením). Žádné ze třech opatření z ochrany životního prostředí a člověka před hlukem není dostatečně plněno (2 opatření jsou plněna jen částečně, 1 neplněno).

Situace je v některých případech způsobena tím, že ačkoliv jsou organizační a legislativní kroky splněny, dopad do reálné praxe je opožděný a nepříznivé jevy v prostředí pokračují. V mnoha případech však rychlý vývoj .v té které oblasti bude vyžadovat nová opatření, aby došlo ke splnění cílů ochrany životního prostředí.

V prioritních oblastech SPŽP není zatím zvyrazněna integrovaná prevence.

Plnění opatření v jednotlivých sektorech nevykazuje velké rozdíly. Převážnou většinu opatření plní nebo průběžně plní (oproti neplněným anebo jen částečně plněným opatřením) např. zemědělství (7 oproti 3 neplněným nebo jen částečně plněným opatřením), vodní hospodářství (14 oproti 1), těžba nerostných surovin (13 oproti 1), zdraví (12 oproti 0), energetika (23 plněných a průběžně plněných opatření oproti 3 neplněným anebo jen částečně plněným opatřením), v průmyslu (9 oproti 2), obchodu (6 oproti 16), dopravy (9 oproti 19), v regionálnímu rozvoji, obnově venkova a cestovním ruchu (14 oproti 5).

Z obtížnosti hodnocení sektorových politik se ukazuje pro budoucnost užitečným vytvoření pracoviště v resortu životního prostředí, které by se otázkami sektorů ve vztahu k životnímu prostředí zabývalo systematicky.

V oblasti nástrojů realizace SPŽP je situace ovlivněna tím, že se jedná o lépe předvídatelná organizační opatření. Všechna opatření jsou plněna v mezinárodní spolupráci (11 opatření). Převážná většina opatření je plněna v informačních nástrojích (22 oproti 8) , výzkumu a vývoji (13 oproti 1), v institucionálních nástrojích (13 oproti 2) . Taktéž opatření v obtížné

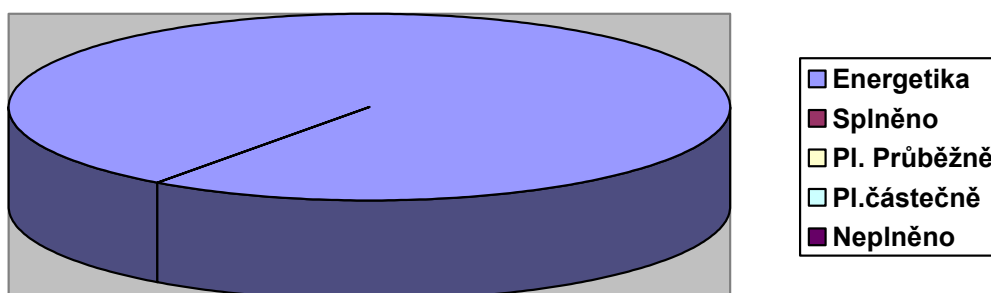
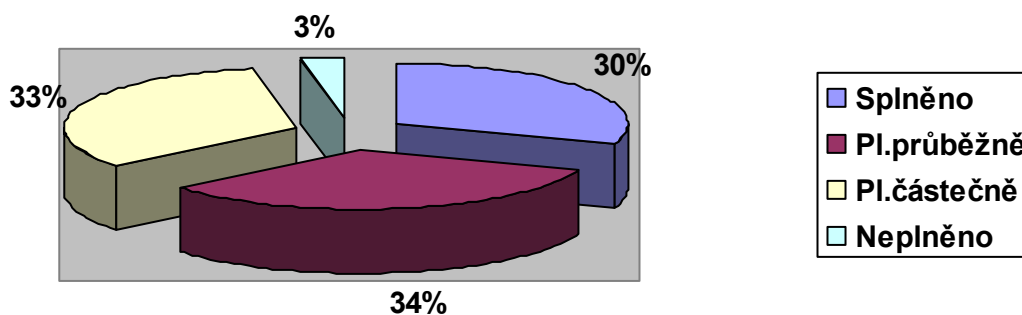
oblasti ekonomických nástrojů v SPŽP jsou převážně plněna (16 opatření oproti 7), vývoj posledních let však klade daleko větší nároky na jejich rozvíjení. Mírná většina opatření je plněna anebo průběžně plněna v environmentálním vzdělávání, výchově a osvětě (7 oproti 5 opatřením), právních nástrojích (5 oproti 3), v dobrovolných nástrojích (4 oproti 3).

Vyrovnaná situace je v strategickém plánování (10 oproti 10 opatřením).

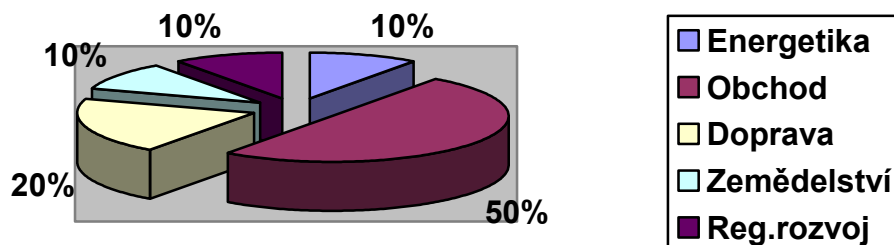
V nástrojích SPŽP bohužel chybí některé regulační nástroje, jako např. opatření ke kontrole dodržování a prosazování práva, nebo opatření k zvýšení účinnosti povolovacího procesu.

Ze zkušenosti s vyhodnocováním SPŽP plyne, že zatímco jednotlivými nástroji se zabývají jednotlivá pracoviště resortu, celkové sledování neúčinnějšího mixu nástrojů ochrany životního prostředí není personálně zabezpečeno.

Celkové shrnutí plnění opatření SPŽP



Podíl sektorů při neplnění cílů



Podíl Nástrojů realizace SPŽP při neplnění cílů

